

BÁRDOS LÁSZLÓ

Consolatio
a múltó időről

Összegyűjtött versek

BÁRDOS LÁSZLÓ

Consolatio a múltó időről

Összegyűjtött versek

Budapest, 2024

BÁRDOS LÁSZLÓ

Consolatio a múltó időről
Összeűjtött versek

A hagyatékából összeválogatta:
Bárdos Fetykó Judit

A kötet papírformában 2022-ben jelent meg a
Joshua Kiadó gondozásában,
melynek szerkesztője
Nyerges Gábor Ádám

Jelen kötet eltérései/változásai a 2022-eshez képest:
Minden vers új oldalon kezdődik.

A versek a tartalomjegyzékben abc-rendben (is) szerepelnek.
A *Mellékeltek* tartalmazzák a publikált versek címét, a publikálások
helyét, idejét.

Tördelés:
Bárdos Fetykó Judit

© Bárdos László jogörököse
Budapest, 2024

FELIRATOK

anyám emlékének 1–5

1.

Húst, húst, add a húst.
Repeszek, szócserepek.
Töredéknyi anyagok közt
bukdácsolunk, alkalmazkodunk:
de az ágy, az a földagadt láb és az evés
mindkettőnket elakaszt, megmerevít,
burkot, kérget, érfalat repesztő fájdalom
közepette felejték.

2.

Tehát még mindig nem képletbe zárva.
Mit neked a halál sokféle pecsétje, kerete,
visszanéző kegyelme.
Mit neked ez a gyógyulás, mit érdekel,
hogyan a tudatokban végre elrendeződhetsz.
Csak azért is ideveted magad elé, síkbeli képből
teret hasítasz magadnak, leültetsz agóniád terében,
és vakon bízva bennem,
merev kézzel, mindenre elszánt, csupasz felsőtesttel újramezded.

3.

Most rájöttem egy ínra vagy
épp fejbiccentő izomra, s már a nyak
biztosabb, sugárzás indulhat el,
ki-kifényesedve már lüktethet a fej.

4.

Tüzes zuhatagok alól beszélnél nekem
Kampóvá meredt testtel néznél felém
Szüntelen torzuló sikoltás füledben míg figyelnél reám
S a gyűrött átmenetbe veszve igazítanád el lépteimet

5.

Az idő elforgó kőlapjai
az egyiken te állsz fekszel vagy préselődsz
az egyik réteg lustán elhord a tekintetemtől
újdonatúj erdőt forgat a színre itt a másik
Tehetetlen a megfeszült ajak e geológia ellen
ott kövesülsz hiánytalan máris valami őskorba rajzolódsz
E pillanatban még itt az előtérben ágálok érted
a fókuszban küzdök még a síkokkal a sima keringéssel
Még e pillanatban lüktet két szem érted
s egy nézőpont görcsös pólusa rántana vissza
De beléreked a hangom néma az idő is
súrlódás nélkül csúsznak a síkok terjed a zajlás
jeltelenül csöndben cserélődnek a táblák

SÉRTETLEN

Most épp benn a vihar elől sértetlen
alakíthatom a szobát látvány az eső
név a forgószél nem a bőrömet sepri szakítja
szembeülhető felfordulás
az erkélyajtón túl lelkem se volna
az erkélyajtón innen méregethetem az esélyeket
nagy legény vagyok nincs részem semmiben
kiszabott négyzetcentiméterekre nem hat a zápor
nem hat az enyhület
itt nem született nem is halhat el ami testeket csavar odakinn
az esélyek nullák előtte alatta utána
kívül rázkódnak a testek zúzódnak mérföldekre szaladnak
belül kényelmes innen odalépni

ÉRINTETLEN SZÍNJÁTÉK

Végigélni kénytelen
kipuhatolni minden részletét
szótlanul szótlanul megvallani igazát
minden pöccintésre fejet hajtani
s egyszerre ráébredni hogy látható vagy
hogy körülállnak közönyös tömegben
hangot nem ad e sürgölődés szétszórt távoli pontok
szívedhez nyúlnak mégis lesnek az úri zenében
nézz szét kibélelt ürességeddel betelten
torkig tömve
folytasd az érintetlen színjátékot

ITT MEG OTT

Micsoda kisikált színhelyek!

Ezerszer is leöblített négyzetcentiméterek
a csempén, a cserepeken.

Micsoda elővigyázatosság a szavakban!

Mindegyik lemosva, elővezetve.

Nem is hinné az ember
azokat a szüntelen örvényeket,
a szennyes kavargást az óceánban
szám nélkül, érdemtelen, észrevétlen.

Nem fordulunk arra, nincsenek.

RÁLÁTÁS EGY PÁRRA

Mily közel vannak ők,
a sötétes eszpresszó szemközti rekeszében –
tökéletes a minta, minden egybevág,
ahogy odakényszerül, majd megfutamodik a tekintet,
ahogy egymás mellé rendelten folyik, folydogál
két összeférhetetlen eseménysor:
mi ketten itt csevegünk, meg se horzsoljuk egymást,
azok ketten meg egymásba fúlnak, zsúfolt érintésekkel
telik meg *az* a sötét,
két lényeg hajol össze amott, a fiú meg a lány,
nő meg férfi, emitt két esetlegesség tapogatózik,
de nem egymás felé, ellentett nemük rossz sáfárjai,
csak szanaszét a felelőtlen, felejtető levegőben.
Semleges lények vagyunk, keret csak, közeg,
hogy ők megnyilvánuljanak.
Ismerem én e teret, ezt a berendezést,
tág, de üres szavamat, melybe vérvérítékes
könnyedséget párologtatok –
milyen messzire vannak... higgadt, tartós nélkülözésem
mintha öröktől fogva enyém, annyira ismerős,
mint másoknak, mint nekik egy
ritmikus kitörés vagy egy zuhanás állomásai.

REGRESSZIÓ

Fölösleges férfi-lét, útfélen fennakadt
szőrösomó, megvastagodott gégeből a hang
kalapált a levegőn, hiába,
hiába volt ez a körbehordozott készenlét, reakcióképesség,
a rezdülések elalszanak, elaszna a bájimitációk,
semmivé lesz, ami sikerült, semmivé lesz, ami nem sikerült,
tűnik a séta, a viszonyoknak látszó ebéd, valahány
utalás, mely mosollyal töltekezett,
megszégyenült a hang, a bőr, a tekintet, a vérbő vállalkozás,
felsülnek a nem attribútumai. Hová légy most?
Mély üreg, tartály szív vissza magába, jóltevőd,
titkolja nemed, arculatod,
összeszedi, ami szétszóratott,
a születésből visszahív.

MINDENT ÚJRA

Mert a szivacs nyomán leszáll a por
a szivacs máris kezdheti előlről

Megtett utamhoz kiejtett szavamhoz
fogok hozzá én is újra meg újra
már félúton félig-hangzás közben
eredetükhöz visszaperdülök
másokkal összefűző
kötéseimet meg-megszorítom
amit rongál az idő
én idejében igazítom

De mindvégig csak egy a fontos
ha *egy* mozdulatra lenne hatalmam
mire utánakapna a kezem
már tökéletes és javíthatatlan

HEINE-MEDIN

Néhányan felbukkanunk még, akik
fenn, kinn járhatunk. Számon nem tartott
utolsó mohikánok, egy már semmis, de hajdan hősies
küzdelem lenyomatai.

Most még megannyi hús-vér maradvány.

Huszonhét éves vagyok. Egy lelet ifjúkora.

Tiszta szem, viszonylag ráncatlan bőr,
eljátszható esélyek,

de lágy tuszkolást érzek, valahogyan

összeszorítana a tér,

megfosztana a kiterjedéstől, síkban képzel el,

lepréseltnek, mint egy érem vagy egy ábra.

Már az is véletlen... sehogy sem illő, ha

levegőért kapkodok, ha eszem, ha álmodom, vagy ha

két ujjal elsimítom a hajam.

FOGOLY

Beszorulni puha rétegek közé
Beleveszni egy párna veszedelmébe a takaróba
mely altat és bezárul
csak az idő zökkenéstelen
jól olajozott áramlásában görögni
hemperegni és felbukni féltő felületek között
mint véletlen tartalom megtűrt verdesés
ráhagyatkozni folyton
e süppedős berendezkedésre melynek köre oly szűk ölelő
s mégis közömbös mint a végtelen

A TÖRTÉNET HELYETT

Felhőbe hangzavarba burkolózva bámulok
egyre távolabb a tegnaptól tegnapelőttől
hol szemcséimben még fölbukkanok
jelentégtelen szűrő pillanatok
át az úton felismerés eltűnő hátam
a látkör görcsösen összpontosít
az otthagyt helyiségben kik maradtak
lesikló figyelem távozik a láb csattan az ajtó
átengedem őket a tettnek magam mögött hagyom
a történetet
kék szem fehér térdzokni gyönyörű részletezettség
eltaszít jó ha mész ha maradsz
szobám unalmában feszeng már a rét a kert a folyosó
ahová csak a kezem
a jelenlétem odatévedt
most a csóvákából kimaradok meggyűltem a sötétben
kibámulok estleges középpont
a felhő éjszakát sodor az égre a láрма
úzi a tegnapelőttöt tegnapot

ÉJSZAKA

Ó egy világ hatalmas visszhangjai...

már feküdni sem szabad az ágyban
egy óvatlan apró mozdulattól
megráng felriad a kinti éjszaka
békétlenségben terjedek ki
lepréselt izgalom kényszerű középpont
ütlegelő szívdobogás –
de a visszhangok onnan az ágyon az üvegajtón
túli fehérségből a fagyból
vágna vissza rám
nem kerestem nem akartam
elemmé kényszerülök
elemek közötti harcban

MESSZE MÉG

Messze még, messze mindig
a fészektől, az egyesülés helyétől,
amelyhez nem közelít az idő,
amelyhez nem közelít sem szárnycsapás, sem igyekezet,
egy álom mozdulatlanságával teszem feléje utamat.
Messze még, és nem közelít a tér,
centiméterre a céltól ugyanaz a semleges hiány,
nem közelít az idő, percre a perc, keddre a
vasárnap, évre az év, tehetetlen fokozatok,
zihálva körözni, húzni, vakon ütődni
a láthatatlan hártyafalba.
Ütődni sem, csak így
megrekedni a levegőben,
támasz nélküli térben tombol, verdes a két szárny,
megközelíti a fészket, a bőrt, de már a sűrűbb légkör kiveti –
pillanatnyi, érintéstelen baleset.
Elszabadult madártest, újra övé az üresség,
újra övé
úttalan útja a kiterjedésben.

HAZATÉRÉS

Poggyással, gyerekkel, hevederrel
szállnak be, elemózsiaival,
früstök emléke ízesíti a metrókocsit, mosolygó forgatag
áraszt körül, szögletesen ülök közöttük, megosztják velem
nyílegyenes utamat, leereszkednek e salaktalan berendezésbe,
de szíjaik között nedves zöldet sejtetnek, arcukon is a rét,
férfi meg nő között is még nedvek villámgyors gesztusai.
De lám, ahogy itt lecsillapodnak, elrendeződnek:
már-már hasonlítunk. Ez a hazatérés.

FENNMARADÁS

Valamely törvény tartja-e mégis
a rokkánó lábat, tévedt tagokat?
Föld színén, víz színén látni még:
szívós folyamatosság göngyölege, áthevült
szíjak, erek, sodronyok...
Tehetetlenül, nem tehetve e fönnmaradásról,
feszül a láb, ernyed a figyelem,
kihagy és szaporáz, átbukdácsol ritmikus görcsein –
él a test, éli a pillanatot. Egykedvűen szívja magába
a holtaktól elhagyott levegőt.
Járnak az izmok, vaksötétben nyelnek és kinyúlnak,
törvényt nem tudnak elszánt, egyetlen jelenükben.

EGY MEGHATÁROZÁS

Íme a fantomfájdalom.
Valami a térből kizárva.
Valamiről se fogalom, se nyom.
De megnyilall pontos hiánya.

VASTÜDŐ

A sóhajtás lehetetlenült.

A test kitárja önző funkcióit.
A gép lihegése

használhatatlan.

Másutt a pazarló sóhajok
töpregenek, epednek
munkájuktól függetlenek.

Belőlük lesz a gyerek.

Ez itt a legszűkebbre szabott
ütemek és mozdulatok
színtere.
Az átszellemíthetetlen működés
szégyene.

EGY NÉLKÜLÖZŐNEK

Fedezd fel magadról,
kisemmizett.

A testet helyrerázó
megrendülés helyett

mit kapsz? Karcolást és simítást,
mik megbecstelenítenek.

MÍG CSAK...

A kő vak
még álomban is megkerülhetetlen
kiszögellés
hajlatait engedélyeit
mély anyagát keresni
a tűző ellenerőt könnyekkel
kitapogatni
míg csak ki nem térhetsz előle többé

HANGHATÁS

A végtelenbe kiszakad.

A meg nem érlelt felelet
messzi naprendszerek
érintetlen színén
megtapad.

A hanglejtés is ugyanaz.
Továbbcipeli az univerzum
az isten háta mögött született
szörnyszülött leletet.

És forgásán továbbhalad
mind: az itt egyszer felfakadt
kisiklató szavak.
Ami némított, vakított, mint a repesz,
most a kényes, végtelen áramlatokba
beleakad.

FÁJ VALAHOL

Az ember lerogy vagy leül,
fölkínálkozik az alkalomnak.
Erre valami beleköltözik, mintegy jeladásra,
vagy belülről támad? Máris *folytatódik*.
De csak a környezet mondható el,
a szék, a tükrök, szemben a gépezet,
átellenben már merev díszlet a lomb, megfeszül,
egyszer majd kiszúrja a szemet, másszor a távolságba olvad,
s hirtelen dühöt kavar a sajdulás a szemben,
pedig mennyire más, s mennyire másutt a fontos.
Az, ami egy pontban zajlik, egy pontban, kérlelhetetlen
erejétől mégis kiterjed, felszippantja
a gondolatot, rángatja az oly messzi kezét,
mely játékos körmével hirtelen
önnön tenyerét hasítja fel,
s megkönnyebbül az öntudat,
mert egy pillanatra másra figyelhet,
az újabb fájdalomra.
De hiszen már kimondtam a szót, a nevet,
a sikolyra már kitérült a szem, a száj.

SIRATÓ

Valami más borzadna meg.

A hártyák, a zsigerek, az érrendszer pedig
csak szabályait teljesítené,
ha utat enged a késnek, golyónak – ha eléri a szerszám.
Szakszerű összeroppanás,
éztelen éjszaka tudatlan sorrendben vesznek a formák,
vesznek a célok.

Éjszaka sincs. Semmiféle tágasság, jelleg, lelkesültség.
Csak ugyanazon vér, nyálka, velő, csonka szivárvány,
untig ismert kirakós játék.

És állhatatos ajkbiggyesztés a látvány fölött,
színén, színe fölött a szétszabdaltatásnak,
eloszlik a figyelem, félrevonulnak az árnyak.

Csak egyvalami, egyetlen
időleges figyelem
szegeződik a roncsra, fuldoklásig szívja fel, amit
vér, nyálka, velő tartani nem bír,
s amiről az iszonyú, zilált anyag
nem felel, nem tud, nem tehet.

BEFEJEZÉS

A széthúzódó napokat
eggyé forrva megélem.

Ahogy a folyamat
összerándul a csöngetésben.

A MEGMENEKÜLT

Csak előbb még
nekidőlök a falnak.
E se férfi, se női remegéssel
torkomban és hasamban.
Lassan megsejtem, még le nem zuhantam.

És most beszélhetünk tárgyainkról.

SZINTÉZIS

Mindig valami mást.

Most kipihenni.

Most belefogni.

Most becsukódni.

Most kívülesni.

Most kitalálni.

Most befejezni.

Most szabadulni.

Mindig éppen valami más, mint az egész

EGY HAJDANI BÚNÖSHÖZ

Nem félsz, hogy csak megutáltatod magad – az újfélék szemében? Csupa izgalom vagy, csupa tünet. Visszataszító. Verejtékszagot árasztasz, lázálmod töre után kapkodsz. Lázálmodban tékozlod el azt a tört! S egyáltalán a tör – egyszeri, közvetlen használatú, egyetlen gége gyilkosa. S aztán, a folytatásban, a következésben, a sorban, a láncolatban – beláthatod, sodródsz inkább, kapkodsz a bűzös hullámokon. Mit tudsz előre?

S egyáltalán: időrabló izgalmaidban nincs számodra üzlet, hitves, kanárimadár. Hát képzeld el már végre tiszta szobáinkat, asszonyainkat, sarjainkat: sorozatos és globális tervezéseink szüneteit. Se bűzös hullám, se verejték.

PYGMALIONHOZ

Immár hússá lettem, amelybe bemélyed az ujjad,
leshet már a szemed, várhatja a kéjre a választ:
nedveim, miket egy más vágy önzése kiválaszt.
Látom már magamat, kijelölten s már kilököttén,
pályán, mely befogad, s később megtartani sem fog,
s végül arányaim őrző pólusait felemészt.
Már élő vagyok én, ki felelhet, olyan, ki szerelmed
érti, betöltheti, míg az idő fenntartja a sodrán,
majd letűnik, s felelet nincs – s nincs a szobor se utána.

KELLÉKEK ÉS TALÁLKOZÁS

Túlcsigázott kellékek körülötte

mögötte a minden ízében reszkető érkezés
előtte az évszak zenitjéhez közelgő éjszaka
mindenfelé múltjával összhangzó véletlenek
a rend eszközei rendjüket meghaladják:
ahogy befut a busz, már az is diadal.

Már benne van – sodródik
csak a találkozást nem találja.

FILM

A képek,
úgy látszik, megoldhatatlanok.

Éberségébe kapaszkodó idegzet
küzd a kloroformmal.

A kínlódó keze
már ellöki a virrasztó kezét.

Kiutat, folytatást!
Most egyszerre
nehogy behúzzátok a függönyt!

FIGYELMEN KÍVÜL

Vonz az ellentétes irány

megrándul a fej elfordul
így rögzüljön százezer évig
így ebben a szögben
mindvégig szótlanul

Megátalkodottság öröme

Utána
csak eljön az utána
ékesszólón szembenéziünk

„HALÁL ÉS MEGDICSŐÜLÉS”

Matatunk
a rézfúvók viharában

üveggolyóink szétgurulnak
célba találunk
s az az orkán feltornyosul
zengésében megmered
majd szervezetten elsimul

golyóink meg kisiklanak.

MISZTIKA

Nem tíz-húsz napig, nem nyolcvan évig.

Csak egy pillanatig sejteni, érteni,

ameddig egy fuldoklás legvéresebb görcse tart.

A térben elveszett szoba

közepén.

Körös-körül az űrbe tekintve mindig mélyebb űrbe hatolni,

miközben a hely még fogva tart,

miközben tovább készül a pusztulás.

EGY HALOTTRA

Mikor már senki se várja,
s eldöntetett hovatartozása:
fényképe a szemre szorul, fenyeget.

Megtestesül a létből kilökődött,
és szerteszakítja a helyzeteket.

ÁTHALLÁS

A véletlenül szólaló
és felkészületlenül hallott,
amit előre semmi sem jelez:
átalakít, elkötelez.

A szoba szabadsága oda. Szétszórt erők terét
egy ritmus megtorpanva, iramodva,
egy irány most céljába fogja.
Máris rendezett minden arcvonás.

A szervezetlen
készenlétté összeáll.

Máris jöhet
a földrengés, a halál.
Éppen csak hogy tart a kiszámíthatatlan,
de az átkozódó hangokon
máris átlobog a megértés.

TUDATLAN

Majd csak *lesz* az az este. Itt leszek.
E falak közt még ugyanaz a nap van.
A majdani este kívül reked.
Tündöklésben járok tompán, tudatlan.

De a majdani est sem éri föl
a lázas hiányt, mely előtte volt itt.
A csarnok falából, éleiből
a boldogság helyszíne kicsapódik.

VÁLTOZAT A TEREMTÉSRE

(Bach: III. brandenburgi verseny 2. tétel)

Ez a tér
öröktől fogva benépesült
ahogy irány keletkezik
már maga is teremt
ellenmozgást kíséretet

Megfelelések kijelölte tér
szakadék sehonnan sem les reá
hézagtalan tér
hol minden erő helyedre rendel visszaránt
már előre
a hasadékot kilökte
és felszívta a kizuhanást.

SCHUBERT

A kövérkés kéz aláír.

„Leírhatnék még néhány
mondatot.

Úgy az irat mellékletéül.

Arról, hogy fuldoklom. Hogy úgyis hiába
ez a folyamodvány.

Hogy párnás ujjaimmal sohase kényszeríthetem
magam mellé X. kisasszonyt.

(Pedig milyen kegyes, ahogy elnéz fölöttem!)

Hát hagyjuk is ezeket. Fontosabb,

hogy már itt lélegzik előttem – most éppen ez a –
fantáziatétel. Ezt még be tudom fejezni. Erről
mindent tudok.”

A ZONGORISTA

Most megnyugodtam.

Félórás, időtlen, tömör feszültség után – a darab végén, tudják, ahogyan egy nagyromantikus szonáta véget ér – néhány dübörgő hanggal, mindig egyforma, önmagában banális volna – mire odaértem, valahogy elszaladt a figyelmem, megengedhetetlenül, a hazaút jutott eszembe, meg hogy beteg a gyerek – szinte öntudatlanul vertem ki a roppant, mély hangokat, épp csak a billentyűkre zuhant a kezem – emlékszem, közben mintha valami parancs szólalt volna – ha már nem vagy ott, legalább erősítsd jelenléted, zengjen az a befejezés – utána elállt a szívverésem – nem mertem körülnézni, nem mertem magamba nézni – mivé lehettek ezek az ellenőrizetlen, elbitangolt hangok – s akkor egyszerre az a taps – de egy másodperccel előbb én már megnyugodtam – visszahallottam, akárha hangszalagról, azt a zengő vázlatot, visszahallottam, elkésve; mint egy jutalmat. Jól zuhant le a kezem. Az a néhány hang is tökéletesen rendben volt. Rendben voltak a hangok.

NÉGYKEZES

(A zongorista szól:)

Merről lépjek e csodába? Ujjaim folyton az alsó szólamot képzelik, mintha enyém volna – a mozgás alapja e mély dobogás, ezt vállalom – hiszen ez lódítja meg, emeli magasba azt a szép éneket – azontúl hűségesen tagolja, alapozza – de nem a másik-e a lényeg, az a diadalmas dallam, a felső szólamban – ha már külön kellett válniuk – *az* ötven év múltán is felidézhető – kipusztultam belőle – de nem, nem azt választom, ez a mély az enyém, a mély dobogás – el kell bújnom vele, eltűnnöm – kibontakozik, egyesül a kettő velem vagy nélkülem – nem úgy, ahogy képzeltem, átlényegülök, feloldódom – milyen lettem volna a felső szólamban ?

*

(Melyik?)

Melyik lennék,
aki eszmél, az elhagyatott,
vagy aki eszébe jut, a tudatlan?

NYUGALOM

Omlás előkészületei
a falból a zajok

A sérelem s a fájdalom
még nem ér össze a testben

KIMOZDULNI...

Kimozdulni
egy pillanat

megméretik
a belépő alak
zavart kilendülés
lényeket és osztályozást visszafogad

megremeg a mutató
helyére visszacsap.

ALVÁS, ÉBREDÉS

Hiszed: itt valami megsemmisül,
az izzó vas a jégbe merül,
s utána...
de nem. Tág ölelés terében
csekély áramlatok közlekednek,
ide-oda siklanak erejük vesztett jelek...
semmi sistergés, nem emészti el önmagát
a vegyülni-képtelenség,
az álomkép kapkodó szívverését
a ráérős nappal magába fogadja,
és titkolja az átömlött idegen sejtek
megvakult száguldozását.

MIKOR A HIÁNY MÉG NEM HIÁNYZOTT

Hónapokkal ezelőtt lehetett
micsoda képtelen történetek
mikor a hiány még nem hiányzott
mikor a csarnok a hangár s a
minden rendű és rangú épület
tömören s réstelen emelkedett
meg ama roppant síkság amely
napkelte és napnyugta között görgetett
valahogy betöltött volt kiszorította még
e tág sebet
épek voltak az arcok a gesztusok
mintha frissen varrták volna össze őket
mikor kérdés meg válasz még egymásba illett
hogyan mert kímélni
a hiány hogyan szünetelhetett

FUTÁS ÉS LASSULÁS

Csak ez a szüntelen, szüntelen, szüntelen másnap – ez az örökös holnapra vonatkoztatottság – meg ez a még innenvaló ma, ez a ma délután, ez a ma este, ez a ma este még ennyi meg ennyi perce, a ma este véletlen örökkévalósága, benne és általa a sok rendezhetetlen pillanat, lehetetlen, hogy valaha egy másnapban folytatódjék – a holnapról már-már leváló holnap-mánia, kábult kéz, szív, lábfej a pengék, a szakadék fölött – ez a dühödt igyekvés, őrző szorgalom, eszelős nekifutás a kimért időnek, azután a már sejtett, már tudott csikorgó lassulás –

AZ ELŐRELÁTÁS ZAVARAI

Hogyan közeledhet az,
ami holnap éppoly távol lesz még, miként ma?
Pusztán csak úgy, hogy egyszer majd, egyszerre
előjelei megsokasodnak?
De mikor keletkezett az ok
s valami legelső előjel, mely még jele sem volt semminek,
még kiforratlan, öntudatlan,
jövőtlen állapotban?
S volt-e előjel, befogadjuk-e a biztos múlt időbe?
Akárhogyan is, de *az* közeleg. Nem lesz ideje, s időnk se rá,
hogy kezdődjék, hogy tettenérjük.

ÍTÉLET HELYETT

Még mindig, még mindig egy nap,
hogyan takarózik az idő legvége, álcául hogy enged
bajlódni lomokkal, holnapokkal,
egy meg egy meg egy meg egy holnappal altat
a hiátusig,
homokba enged, karcsú porba feledkezni enged
hangulatok árapálya, a hold még mindig kitelhet,
még újhold is lehet, új érából mutatvány,
lusta érzékszerveink legyezgetése, fölkinálása az arcnak,
hogyan még mindig közeledjünk,
míg – egyszer csak – hallgat a trombitahang,
de besüt, besároz egy kiürült virradat.
S folytatódik.

A BALESET KÖZELÉBEN

Bármerre indulok: az utakon
ez a hozzátetőleges bizonyosság –
sikolt és hátrahőköl a jármű mihelyt
egy hüvelyknyi tilosba tévedt
indulás gyorsulás szaggatott fokozatok
bármelyikébe belebukhat
de hozzászoktat a sima száguldás ideje is
a véres átváltozáshoz
s amíg befutjuk az utat fölötte az útnak
sosem tudjuk mikor jut éppen
ülőhelyünk a szó a sejt a szövet
katasztrófaközelbe.

ÁTMENET

Egy önfegyelembe zárt hétvége, majd szűk, fojtó kijárat
egyetlen napra, órára, pillanatra, mely eszeveszett
tágulásban robbanna szét

kilépni a verőfénybe, cellában
kiötölt gondolatainkat elhelyezni a roppant térben,
hatni a káprázat közepén, irányt se tudva átszorítani
egy testet, az egyetlen szót megtalálni az
egyetlen lényhez

körbe érő, végzetetlen változatok után

A FELDOLGOZÁS IDEJE

Várni itt rostokolni
hogy az idő megmagyarázza
azt ami tíz napig tíz percig létezett
csordultig betöltve szűkös idejét
Magyarázza a gondolat is
most hogy van rá idő más nincs is csak idő
sorakoztassa meghatározásait
úgyis félbeszakad ha csak *egy*
akkori másodperccel összeérhet
visszapereg tehetetlen s szentenciáját
képtelen kiötlölni.

LÉPCSŐ

Igen, már a lépcsőfokok. Tehát közeledem. Egyenletes iramban fogynak előttem, fölöttem, szállít a mozgólépcső, beteljesíti az időt. Könnyedén múlnak a méterek itt, e tágas vájatban, a föld alatt. Ki kell bukkanni. Fel a bűvással. Hív a felszín, mely az alkalmat megadja: egyszer, és ki ne tudná, ismétелhetetlenül. – De egyelőre még e túlbiztosított átmenetben siklani, minden és semmi elvegyült, fullasztó előérzetében. Nem tettek és percek egymásra következése, amelyben eddig éltem, csupán fogyatkozás: fogynak a fokok, kiszorul az idő. Fanfárok valahonnan, valameddig? Úgy tölti be tudómet a légszomj, mint az áhítat. – Majd pedig beér szintbeli léptem, suta útikalauzom. Legyen szerencsém.

ILLÚZIÓ

Volna még terv száz évre legalább!
Szűnne a gond-baj, az idő vigyázna
minden elakadt, rest tendenciára,
csöpp lendületek után törjön át!

Az, aki csak látványosságra lát,
s türelme úgy szokott, hogy épp kivárja,
míg végigfut a kanóc fürge lángja:
nem érti ez őskori robbanást!

Vagy néma út leszek, tűrő kifejlés,
ezer zökkenőre lágy visszacsengés,
zárt elégtétel, benső jutalom.

S bár a léptem most percről percre moccan,
akkorra a pályák kidolgozottan
nyúlnak mögém: mindenem megkapom.

MEGMÉRETÉSEK

Mennyi megméretés!

Lábizmaid egy centivel följebb

már nem emelik súlyodat,

agyard egy túlfeszített szóképbe belekábul,

és így tovább, így jelez szakadatlan

csontod, sejtésed lefokoztatást.

Lényed egésze latra vetve: dermedt tömeged

fölébe elméd szerves finommechanikáját

is odacsapta valami hentes... de nem,

ne mentegetőzz. Ne helyezd ki sorsodat. A próba tiéd,

tieid mind az eső fátyolozta,

áttekinthetetlen párbajok.

„AMÍG EGYSZER”

Prózai változatok időhatározókra

Nincs idő. Mostanában mennyi mindenre nincs idő. Csakis az este jöhet számításba, persze. Este tíz óra után. Már inkább az éjszaka. Addig el kell intézni, le kell morzsolni. Viharos izgalmaival, úgyszólván felébe, harmadába mindent, teljesíteni. No de utána. Újabban nincs utána. Csak lefekvés, a következő nap parcellányi dzsungelére meredt, rögeszmés tekintettel. De asztalhoz ülni – odaverekedni magad –, s próbálni rálátni másképp – azt nem. Egyébként is, meglepően kevés vállalkozásba fognál már bele. Intesz: nincs elég idő a hosszabb holnapig. Mert lássuk csak – s egyáltalán, egy ily komótosan megkezdett mondat hol, mi végre? –: még mindig befoghatnál. Hogy istenigazában megfigyeld... de várj. Várj a főtémával. Vegyünk előre köznapibb dolgokat. Hogy megkeresd gyermekkori atlaszodat, fölmenj egyszer régi lakásodba, megtanulj koreaiul, műfaji rendbe állítsd könyveidet; hátrahúzd, nekivágsz. Még éppen nincs késő. Egy darabig még lehetne, egy darabig még hajolhatsz a meredély fölé, s fönt maradsz. Lehetőségek, millimikronok korszakjelzői? Még mindig, még mindig az előbbi minőség, „amíg egyszer”... Vagy már közben is más, észrevétlen befogadván holmi csírat, győzelemre szánt semmiséget? Áttűnéseid megátalkodott monotonája. Mit tudod te, mikor húztad ki lábadat végleg egy–egy korszakodból, egy–egy felségterületről. Még mintha otthonosan lélegeznél bennük, de a sejtenkénti elmozdulásra hagyatkozva, senkiföldjén, –földeden már föl is mentheted magad minden cselekvés alól. S mikor figyeltél meg – igen – utoljára istenigazából egy csillagképet? Példa csak, még ez is csak példa? Bízol benne, hogy majd holnap? Tisztább időben, nagyobb nyugalomban? Halogatod a csillagképeket? „Föld és csillagok között éltél.” Nem érsz rá, mint valami foglatosságra? Összejátszol a véggel, elébe dolgozol a tölcsérbe gyömösölt felriadásnak?

Most és mindörökké. Megadod a pillanatnak, ami a pillanaté. Leszel bűvölő véged méltó martaléka.

FELFÜGGESZTVE

A döntés még mindig hátravan.
Hol az érvényes meghatározás rólad?

Halavány a külvilág bélyege, a puszta szél
megtisztítja tőle bőrdet, s íme, megint távol vagy a *késztl*,
indulhatsz megint
kétséges azonosulások felé.
Felfüggesztve a döntés, sorsod elnapolva,
szárazon nyeled a levegőt, se válladat, se torkodat
nem enyhíti súly, az ítélet.

EGYIRÁNYÚ ÁRAMLÁS

Nyeled csak nyeled
egyirányú áramlás örökkévaló
a buborékot hánytatóan
tömör húst zsiradékot
nehézséget és illanó
tapasztalatot
Mire vársz? Gyűröd lefelé
a csalékony láncolatokat
szerkezetek nyomulnak le torkodon
de új meg új alakzatokba lépnek
hasogató cserebomlás emészthetetlen
szó meg szó meg ütés meg szaggasztás
Rituálé hőse lennél? Magadba ölnéd
áldozat-bölcsességedet
s tárolnád temetnéd kiadatlan?
S milyen önfeledt nevetséges feloldás
az idő ezrelékének
harmincad részében
eltátod a szájad az égő szót
ajak parazsát
visszaokádod a partra
révülten egy atomnyi
igazságot mondasz melyet
révülten befogad majd
egy tudat dzsungelszögletnyi idege
S visszamerülhetsz újra elpihenve
gyűlhet benned a gazdagság
tovább a kő
mázsányi alvadék virulhat dagadhat tenyészte

NARCISSUS

Képmásom fölé hajolok.

Dolgos görnyedés.

Találékony ujjakkal bűvészkedve
elegyengetem az arc réseit, buktatóit,
széttagolt vonásait önazonos kifejezésbe meresztem,
húsmintát alkotok.

A sodrás nem kezdi ki forma–mivoltát:
rámutathatok, hivatkozhatom reá.

Nézik, tudják. Partról-e vagy tükörmélyből
vagy mily kegyelmi látószögből?

Csak azt tudom: már-már megigéz,
már-már göggel alakítom: hogy látva lássuk.

Közérdek ez az arc. Közelébe révedek.

Amíg egybecsodálkozunk, múlnak a percek:
örvényes, rögtöni kétség.

TÉLI MEGBÉKÜLÉS

Tempós, nyugodt köszönés az utcán,
azaz a lakótelep huzatos közeinek egyikén.
Azonos útvonal, ellentétes irány,
de békésen ütközünk egy véletlen csomóponton, s megtisztelve hallom,
hogymint előre köszön egy éltes, kopottas úr,
nekem, ki ettől egyszerre suta sihedernek képzelem magam.
Főhajtása hitelesít a falmelléki járdán –
idevon, itt vagyok hirtelen, ide jelöli utamat,
s mint testem meghosszabbítása vagy mint
egy megrögzött kézmozdulat,
olyan önkéntelen szől torkomból az udvarias zönge,
olyan készségesen követem tőle elvált utamat.
Ahogy befordultam, már ismét engedelmeskedem,
szomszédok hiányolják fejemről a kalapot, megfeddnek érte,
hisz' harap a hideg levegő, foga van az időnek – ahogy mondják.
Gyermeki feszingéssel is mintegy kiegyezem, megbékülök,
mert én is éreztem – igaz, valami mást, s egy fél perccel korábban,
valami istentelen marást, csavarást, szipolyozást tagjaimon,
önmagamat magamból kivetkőzve,
mint szervekre szakadt, aritmiás menekülést,
minden ízemben mégis az áldozat fegyelmét,
a süvöltő sikátor végén a fordulót is,
mint céltalan görbületet.
Lám, mégis az állomások, a jelek osztotta enyhület:
és házam magába fogadott.

TIRÁDA

...de hogy még sejtelmeimhez is
a lépés biztonsága szükségeltetik
különben összetörök magukat a kövezeten
Micsoda idegenségre bízom itt magam
messze a boka az ízület az izom fölött
tízezerszeres áttűnésben egy emlék
villámgyors eljövetele
meg fölkészülés az észre de a boka
az izom fölött
fölötte? Rajta
Elfinomult légvár hegylánc-alapja
a hús mozgó masszívuma
ez kell csupán a massa
pontos léptei
a láb földhözragadt kegyelme
az anyag kiadagolt ereje
hogy ráfeszítve de mintha fölötte
kápráztatón
cikázzon néhányat az elme

ZSÖRTÖLŐDÉS EGY ROSSZUL SIKERÜLT TELFONHÍVÁS UTÁN

Hogy ő! és hogy alszik! (most nem, majd később, netán),
„majd megmondom neki”...
Ízlelgesd a mérget! utolsó cseppig az ürmöt!
Micsoda bizonyossága létének e *harmadik* személy,
e *másodikból* élém lépett, élém varázsolt idegenség,
lényeggé válik e női ajkon, amelynek nagyobb dolgokról van tudomása,
mint te, s a te valamennyi siváran viselt dolgaidd!
Lehet Kati, lehet Eufrozina, balerina, heroina, princessz és mulatressz,
a világ minden nőnem-képzőjét megcsillantja előttem,
s visszavonja ez az éj, hideg éj, kezdődő tél hideg gubanca,
de állj. Máris megfélemedtél? A tárgyra!
A ki nem mondhatóra, ki nem mutathatóra!
Milyen édes az irigység! Valakinek az álmát vigyázzák!
Még akkor is, ha langy megszokás lengi körül, akkor is,
ha horkol, ha társasági pózba helyezkedik e szoprán,
hogy fölcsendüljön, azért maga köré fogadja
ó, milyen animális... nemzedéktársad lényegét, férfi-voltát,
létét, lényegét? Firtatnod sem érdemes,
fő, hogy tudnak róla, testközelből,
még ha lelke távolabb van is a hitvestől, mint a Szíriusz,
jaj, ki mondja meg?
Hogy mellékes mozdulatai, pattanásai, kinövései és agyának rebbenése
hánymilliószer tarthat e delejnek, hogy iránytűje biztos,
ez, ez a fontos. Tudomásul veendő.
A varjúraj
Varjakat hallok. Az első fagyok prédalesőit.
Itt, városomban. Semmimben. Szobámban.
Hallom őket
surrog tova
Jaj nekem. Jaj, akinek nincs otthona.
Most vigyázz. Rendeződj el szép komótosan.
Úgy, hiszen már sötét van. Egy kis vitamint még ma estére.
S gondosan hajtsd be lepedődet
éjszakád kezdetén.

ENNYI AZ ESTE

Üveg csattanása, hangok élei:
már semmilyen utat nem ismerek.
Egy-két lépés még a köveken,
vagy csak képzelgés ez is? Akkor tehát
tenyeret, talpat horzsoló kapaszkodás
valami kötélén fölfelé
a percek csomóin újabb percekig,
próbálgatva még az ugrás lendületét,
s lesve a fény – valami gyertyaláng – felbukkanását.
Vagy még kevesebb. Összeszorult szobabelső,
nem ad teret lépésnek, lendületnek,
ugrásról, fényről mit se tud. Annál többet
a véreztető kapaszkodásról.
Ennyi az este.

HAZAFELE JELENEMBEN

Ez így már tárgyszerűbb. Kinek volna ideje
a régmúlt (ama testközeli)
levegős gesztusaira? Kinek ballada-mesélésre
szövé-s-fonás közben, kinek a néven szólításra?
Ha téved egyikünk, kinek a javításra?
Belénk reked a gyerekkor (az úgynevezett, a körülpátyolgatott),
szó sem lehet róla, hogy kitergezzük.
Huzamos figyelemre miért jutna idő? Olyanra,
mellyel a féltett, a szégyellt szót is előcsalogassuk?
Elő- és utójátékra? S egyáltalán,
ki győzné felsorolni mind,
mitől megfosztatunk? Fontos még – egyelőre –,
hogy szabatosan működjék mindenünk,
hogy tőmondataink beletaláljanak a rubrikákba,
hogy felismerjünk egy *akkori* arcot, de semmi felhang,
semmi fényűző mellékíz, csakis az arc-adat,
az emlék ténye, hovatartozása;
részletezésre (dombhajlat, játék, utcaszöglet) semmi szükség.
A jelenbeli vízszintes kaptatókon
így kell hát lépegetni. Túlsúlyra, ormótlan öröme
köbméter, másodperc,
lélegzetvétel nem adatik.

DICSÉRET, KIFULLADÁSIG

Illedelmes jószág
elébe mesefilm való
s jótékony szavak járnak neki
hogy a sárban
körülsimogassák
meg még sok-sok rózsaszín árnyalat
a gyehenna-tűzben enyhületül
mit nem akart a kis ugrifüles
struktúrát akart kifejtett szóláncolatokért
áldozata napjait égő oltár
föltüzelt semmitmondás az alkalmatlan vitézkedése
de kedves kedves *létező*
ki tagadná? mégis csak ér valamit
hát mesefilmet neki s így tovább

EGYHELYBEN

Most aztán minden lépést megmérni!
és minden irányt meglátolni!
Most csak ilyen imperatívuszok teremnek
számodra. Alig is beszélhetsz másképp,
mint ilyen csikorgóan. Kalodához
parancsok és tilalmak illenek.
Kibúvót keresni mondatokkal? És
sokértelmű, hajlékony mozdulatokkal? Ugyan!
„Ez itt a legszűkebbre szabott / ütemek és mozdulatok / színtere”.
Te monád, hajdanán. De ez a – no: legyen egy jó perced –
„költői” kijelentés még magasan lebegett
– ifjonti kegyetlenségével is – félredugott tárgya fölött.
Most – megint – magad gyakorolhatsz.
Egy tagod vagy hány? Ki győzné számba venni?
Kinyújtva, megfeszítve, elkülönítve, kipreparálva –
s már az igekötő is visszarögzült önmagába.
Mint nappalod, éjjeled, testíved, kiterjedésed, gondolatod.
S átszögezetten? Reménykedni talán?
Mert oly kisszerű, ha lépveszőre szállt madárhoz
hasonlítod magad? Vergődik, csupa kavargás, csapkodás.
igékből csupa szárnyaszegett főnév, fölöslegessé vált szárnyak –
halálgyakorlat. Te még bízvást
csökkenhetsz tovább. Te még
békakirályfi is lehetsz éberálmaidban...
de félre a derűt! Démonibb mesét nekünk,
nincs meg a varázsige, elfelejtetted a szót,
el a szót, a szót, a hangok ez egyszer
nem kuszaságba szakadtak, de kulccsa tömörültek,
s te kiejted kezedből! Ki a hiú tekervényekből!
Mert csak az új lét kellett, fúrtad a légbe magad csak,
fúrtad az égbe, a nap közelébe, feszült idegekkel,
mit sem hajtva a mélyre alattad. Méterekre, egyensúlyra, fontolásra.
S most – vissza a szobába; ugyanott vagy,
megcsomósodva, mészlerakódás, mozdulatlan:
minden mozdulatok koreográfiája agyadban!
Ó elhiszem, szétteríténél egy szólamokra bontott
dallamot a zenekaron, vonatra lendülnél,

szerelmet, gondolatforgót kavarnál magad köré,
de most szög vagy, csomó, tárgy, metszéspont, hálószem.
Darab. Egy darabnyi hely. Nincs távlatod,
nem látsz rá úgy a létre, hogy ne kéne pirulnod
szavak előtt, mint szépség, mint eleváció.
Mint indulás, mint keresés, mint egybefogás.
Szegként is aludhatsz. Emlékszel, tudod.

VESZTESÉG

A tiszta veszteség
idődben megpihen a világod felett.
Ólom tollpihe. Most roskasztó nehezék.
Végül majd ellebeg.

HAJNAL

Zűrzavar még láthatárod.
Belevillog a hiányba meddőn
találékony álmok
önkéntelen lobogása.

MÁSFÉLE ALVILÁG

A kanális rácsain
lefelé gyömöszölődő
fenséggel
mit is tehetsz?
Ami alak volt, tartás, néhanap
fölfelé vetett tekintet,
test, célra szánt jelenlét,
most önmagától elesten, holmi réseken
préselődve, szeletekben, szétszabdalva távozik...
Alvilág. Az. De nem árny, nem árnyak sütötte mezők,
hanem zubogó szennylé lidércnyomásos sekélye,
mélytudat erősítgette sanda lefolyók,
rögeszmébe vájt mértéktelen szűkösség,
hol fordulni, felülni képtelenség, csak
apró tajtékokba veszni lehet,
atomonként bukni föl-le e végtelen csökkenésben.

LITÁNIA

A hajnali busz, a visszafojthatatlan, elodázhatatlan riadó. A hajnali busz, szaggató suhanás, vérengző természetesség. A hajnali busz egyszeri hangjában is már önmaga sorozata. Sora, sokasága a napnak, tények tenyészet. A hajnali busz nem-látható arcok munkája, nem-beszélő hangok szava, nem-létezők irgalmatlan szuggesztiója. A hajnali busz feltép alvásomból, nélküled állít a világba. A hajnali busztól nem láthatlak, mert menetrendszerű káosz, fantom-égitest, hangból való napfogyatkozás. A hajnali busz nyelvetlen hírhozó, összezavart üzenet. Merevgörcsre ébreszt, gúzsbakötve lökdös előre. Fojtott, elzárt ébredésem. Izgalmam egyszemélyes végtelene, oktalan kiemelkedés.

SZEMBESÍTÉS

A napkeltéből kilúgozva
e kontúros
jövés-menésből mindegyre kivetve

te már más vagy csontok foszlányok
földbe felejtkezett araszolgatása
minden mezőkön felszínen
az embertanknak szabad az útja

Az egyik
nyomok folyton lebomló kombinációja
soha be nem fejezhető sorozat
A másik
gáttalan terped szét
redundáns jelenlét

STACCATO

A féloldalt megrögzült fejre épségben emlékezz
A mély nyögés tagolta beszédre épségben emlékezz
Az ide-oda áramló szemgolyókra épségben emlékezz
A bevérzett szemfehérre épségben emlékezz

Az eszelős néma féltestre épségben emlékezz
A takaró fölötti vállakra épségben emlékezz
A két mell elsimult helyére épségben emlékezz
A köldöknél lezárt csupaszságra épségben emlékezz

A nem látott de tudott kínzóra épségben emlékezz
A percekre otthagyt az ideiglenes
a zihálva készülődő falatra épségben emlékezz

Épségben emlékezz mindenre noha már
nem önmaga nem az a személy lényegei
elfajulása falfehér vérzés ellentéte annak
akit ismertél de vigyázz
rá ilyen ép legyen minden kifacsart valója eltorzult tagjai

DOLOROSA

Bemutassuk? Megnevezzük? De hiszen még rá sem eshet tekinteted, ha benyitsz az ajtón, pedig micsoda messzeségeken gyalogoltál végig, odáig, a klinika földszinti 1-es számú szobájáig, tágasra méretezett udvaron, feljárón, oldal- és keresztfolyosókon át, bőnyugalmú közlekedéshez szabottak az utak, nem a te lépteidhez, nem a te lüktető gyomrodhoz, szervezeted elnagyolt ütemeihez, hogy amikor végre kiálltad az egyhangú megpróbáltatást, s végre az ajtónyitás ceremóniáján is átestél, telve minden elképzelhető zavarral, mert délelőtt van, s jelenléted illetéktelen a nővérektől, orvosoktól hemzseggő kórházi folyosón, ámbár neked már elnézik, ismerik a ...-nét, ismerik azt a nőt, ismerik azt az asszonyt, ismerik szemlesütve, nohát, mondd ki akkor, zavartan ők is a gyermek, a fiú, a fia előtt, dehát hol van az a hivatalos szakmai zavar a tied mellett, mert nem tudod, mire vagy kire érkezel, milyen romlást, milyen lefokozó átlényegülést művelt az elmúlt este, éjszaka, perc, mert most már kiszámíthatatlan a daganat működése, sürgő-forgó ügyintézésről katéterig és bal lábat érintő elefantiázisig telik az idő, tehát mindezek után és mindezek előtt a bejáratnál előtér még visszafog, démoni kényszere folytán az ajtót még be kell tenned, szabályosan, akkurátusan, mintegy visszafordulva az úton, mielőtt továbbmehetnél, s előbb látod a vízcsapot, a mosdót bal kézre, a fehér szekrényajtókat jobb felől, mint őt, de hát menj már beljebb, s mondd, ki az ottan, miért van olyan rosszul hirtelen, mi lelte, miért fekszik derékgig csupaszon, de várj. Várj még. Bal lábát említetted, említettük? Biztos-e, hogy nem a jobb volt? Hiszen nem lehetsz már biztos benne. Most, amikor megszólítlak, újra meg újra, tegnap, ma és holnap, most van. S bármily görcsös buzgalommal őriznéd minden gesztusát, rezzenését, vagy mondjuk, hangjának gunyoros emelkedését egyes jól ismert ironikus mondatok kiejtésekor, valld be, hogy romlékonyak a maradványok, mégsem tudsz most rámutatni, hogy ez a bal láb, nem pedig a jobb, elismerem, hogy minden egyébre emlékezel, erre az egyre azonban valahogy mégsem, s ez a pont mégis kikezdi ezt a mikrokozmoszt, ezt a te egyéni kozmoszodat, figyelj, hogy is neveznéd ezt a föltételes emlékképet, a bizonyosra rajzolt körvonalak tériszonyát, az élek s határok önfeladását, ezt a kínos szellemképet, melytől szemed ég, hátadon borzongás futkos végig, s félsz, félsz a látványtól, amelyre tekintesz, hívd csak evidenciahiánynak, így jobban elviseled, mondjuk, hogy emlékezel, emlékképed van, csak éppen a kép jelenléte fogyatékos,

nincs az átélt „jelen idő kitüntetett fázisában”, tudod, ezt még módodban lesz megtapasztalni bőven, előtted van, ami mégsem bizonyos, egynémely kedvelt szava, szófordulata, még hagyján, hogy a hatástalan gyógyszer „rózsavíznek” mondta, s ilyenben volt része az utolsó két évben, no igen, ez még körülhatárolt egység, mint egy test, de hogy ez vagy az a mondat hogyan hangzott el szájából, még ha legalább ötszázszor ejtette is ki az évek során, ott, abban már hibádzik valami, mállanak a szélek, zöngétlenül a zönge, kopik a körvonal, receptoraidat nem éri külvilági inger, nem dobol rajtad a levegő, s csak „hörögtető álomból riadva” veszed tudomásul, milyen ez a csók, ajkaid nyújtózása a homlok, az arc felé, csókol az ajkad, bizonyára éri is arcát, csak te nem érzel semmit, érzéketlen az érintés, mintha beinjekciózták volna az ínyed foggyökérkezelésre, s most magaddal játszva tétován próbálgatnád, miféle húst nyaldos a nyelved, csak nem tulajdon ajkadat? Rosszul van, érthetetlen a rosszulléte. Tehetetlen volna kedveskedésed, az ápolás kegyes műveletei leperegnek róla, hiába becéznéd a görcsbe rándult nyakat, de nem, várj. Ezzel még várj. Próbálkozzatok a megpróbálhatóval, adjatok citromlét, könnyű levest, banánt neki, banánt, annak most – akkor – szezonja van, illesszétek halántékára a Hygi nevezetű hűsítő zsebkendőt, minden gondos mozdulat egy-egy parányi enyhület teste felszínén, végpontjain, a kilencedik hold megsegítése, amikor szétpattanni készül a bolygó, fényévekről érzi talán, ahogy a csuklóját fogod, szóval ezek jótékony semmiségek, lefokozott, miniaturizált elsősegély, bezzeg az avatott orvosi kezelésben a gyógyszeradagok egyre nőnek, nem is éppen azokra a vésztíjószerű rendelkezésekre gondolsz, melyek szerint például egyik napról a másikra maga adagolhatja magának a fájdalomcsillapítót, valamivel a dereka táján, értesz is te hozzá, hanem arra, hogy a szervezet, melyet eddig megoltalmazott a kényes öntudat, és csak „patikamérlegen” kimért, finom dózisokban fogadott be orvosságot, most megnyílik a féktelenül burjánzó adagoknak, a már nem is emberre, hanem talán bizony oktalan baromra szabott, durván s irgalmasan túlméretezett adagoknak, mintha neki már mindegy volna, mint ahogy neki már mindegy, miféle mennyiségekkel taglózzák le, ha már a két évvel korábbi (az ominózus két év!) műtete során, mely epeműtétnek indult, majd végül mindent fölfedett, oly hosszú függőleges vágást ejtettek a hasán, hogy hazajövet elkeseredetten mondta: „végigvágtak, mint egy disznót”, s a megfogalmazás öngyötrő brutalitásán szinte nevetned kellett, vagy talán a kínos ellentétben a töretlen büszkeség és a szemmel látható, szemnek

kitárt *tény* között, hogy ott a heg, a vágás, a stigma, ezzel a félig még rejtett jellel is valami hirtelen jött öregségre utalva, mert nem ráérősen, fokozatosan öregedett meg, hanem viharosan, zaklatott rohamokban, s ez végzett is vele, miért is ne volna elég ennyi magyarázat, hiszen csak úgy halmozódtak a tünetei, szinte egyik napról a másikra, még a szeme is hirtelen kezdeti romlani, váratlan volt a szemüvege, dehát mindez mégsem a vénülés számlájára írható, tudod te jól, amennyire tudni bírod, nem volt neki ideje arra, ő inkább a tevékeny erőnlétből egyenest, íme a papírlap tetején: „Tu. mal. ov. Cc. peritonei, aztán lejjebb jól olvashatóan: st. pr. gynec; portio folytatásában a Douglas [t] kitöltő egyenetlen felszínű rezisztencia a kismedencében, jó. crista magasságáig, bő. 2 hu lejjebb [sic!] ter. Bo. crista mellett almányi rezisztencia”, igen, igen, ezek a diszkrét szavak, rezisztencia meg képlet, vagyis a tu., ezektől borzadt össze egynéhányszor, maga is e beceneveken említve baját, egyszersmind „medvének” szólítva, célzással finnugor eleinkre, akik viszont ezt a tabu-elnevezést helyettesítették más szavakkal, mígnem egyszer a rákot is kimondta, a minden mindegy fojtogató idejében, mikor szitok, szidalom, ocsmány káromkodás szabadult rá önnön bensejéből, akkor belőle is kiszakadt az a nyers szó, miként egy elszánt visszavágás, „tudod te, mi az a rák?”, kiáltott – nyögött? – rád, legelőször ezzel a szóval, mert bár ízről ízre szembenézett és számot vetett bajával, ezt a szót azért mégsem ejtette ki, öntudatlan tartogatta talán, hogy majd a vaslogikával előrehaladó folyamat végpontján, végpontja előtt három héttel, három másodperccel, „hol tér és idő egybehuppan”, hogy majd akkor vágja ki, s tegye a magáévá végleg, de hát így tudott előtte, korábban bánni vele, így szemlélni, neveivel játszadoxni? így küzdött, igen, tehát így küzdött, ilyen szellemes, szubtilis utalásokkal? nem haját tépve, nem tagolatlan üvöltéssel, nem leugorva a tizenötödik emeletről? nem hát, pedig megvoltak a riasztó jelek, kisebbfajta leugrás valamennyi, félig testi, félig lelki tünetek, például egy mélyről jövő, ziháló nyögésekkel tagolt zokogás, könnytelen és csöppet sem elgyengült, inkább vad, elszánt zokogás, de nem is ez hasított beléd igazán, hanem azok a mély nyögések, az az egyhangú, majdnem önkívületi ritmus, mintha az agónia beszédét gyakorolná már, amely majd nemsokára, amely két nap, három hét, négy hónap múlva teszi a dolgát az ő szájával, testével, ne bírd ki, taposd szét elevenen azt az iszonyatos megadást! – de a halál beigazította a fejét, s ő megtette, megtette, soha nem hitte volna, maga sem, mily tévedhetetlenül, „tanulni sem kell, tudjuk ezt rég: eltűnni és feküdni holtan”, sikerül, csak a te

magányos, koponyabelső viadalod marad, az az esélytelen, eseménytelen tusa, amelyben agyad rányílik arra, amit elutasít, befogadja, amit kivet magából, rengve, reszketve rögzíti meg a bizonyos, a kierőszakolt halál képét, tudatát, miközben ama pillanat minden pillanatában tiltakozva feszül ellene, igen, az a végsőig elszánt reszketés ismerős már neked, mint a tulajdon bőröd, mindig, mindig valami tűrhetetlen képzetre támad, legfőbb oka a hatmillió áldozat képe – képe? tudata? pontba préselt végtelene? – volt, de íme, most testközelből támad a sérthetetlen emlék. Most és holnap ilyenkor. Emlékszel az utolsó alkalomra, amikor mintegy visszanyerte önmagát? Rosszullétek, működészavarok, a gyilkosságra készülők kínok szünetében, egyszerre csak ott fekszik előtted, a vasárnapi látogatáskor, mint önmaga, mint aki ura helyzetének, kezében, igaz, nagy nehezen, könyvet tartva, a Hét évszázad magyar verseinek 2. kötetét, szemén a szemüveg, szeme sorokat olvas, jöttödre becsukja és félreteszi a könyvet, egyszerűen öntudat és akarat mozgatja tagjait, most az egyszer láthatod még, amint nem préda, nem áldozat, a könny azonnal ellepte szemedet, lám csak, nem sírtad el magad sem előtte, sem utána, vergődése, hányingere, darabos nyögése, velőtrázó fájdalmai előtt, csak éppen most, amint jó ütemben, mindennapi mozdulattal becsukta és félretette a könyvet, s mihelyt szemetek találkozott, máris fölfakadt belőle is a zokogás, de csak másodpercekre, hiszen már közeledtek a jólelkű látogatók, s ő neked, csak neked akarta elmondani, milyen legyen a temetése, helyben vagyunk, hát most ez a legfőbb gondja, mielőtt átadná magát élete utolsó felszabadult társalgásának, a teutánad érkező látogatókkal, akkor még örültél, hatott rád is az unalomig ismételt szemfényvesztés, a halálos beteg élénkítőszerektől ajzott eufóriája, a méreggel átítatott test színeváltozása, utolsó, utolsó megemelkedése, mintha nem láttad volna öt évvel azelőtt E. bácsi (bácsi? ötvenöt éves) váratlan „javulását”, csillogó szemepárját, fürgé szájmozgását, miután már alig tudta mozdítani holt súllyá vált testét, a hús felszínén ép, belül működésképtelen tömegét, hát nem szemfényvesztés már ez is?, ám: bámulatodra az orvosi munka csodája a méltóbb, amellyel a beteget még egyszer visszaadják önmagának és szeretteinek, részekből, romjaiból összerakják újra, hadd legyen hétszerte erősebb, mint volt, majd kiszáll az ajzószer hatása, s lesz, ami volt, ami volt újabban, és sodródik tovább, s ágya lábánál a tudomány kihirdeti végzetét, de lám, miért nem kínosabb annak a vasárnap délutánnak az emléke? Miért nem röstelkedel vele együtt a méltatlan jókedven, „viháncoláson” (igen, így mondogatta), a nem stílusos viselkedésen, melytől mindig idegenkedett? Alighanem

azért, mert még így, befolyásoltan is mértéket tartott, önmaga tudott maradni, eltéveszthetetlen önmaga, nem kell leválasztanod róla azt a délutánt sem, az ízlés embere maradt a legízléstelenebb kínok közepette, csak – mégis, az utolsó napon, élet-ideje legutolsó teljes napján, mert másnap reggel 7 óra 10 perckor halt meg, akkor elfajzott önmagától, kicserélődött, bebábozódott valami csökevényes alakzatba, később mondd, később, ugyanaz a száj, vállak, köldök és szempár, mégis mindenestül a másiké, másoké, feladta magát, áthasonult, önnön szervei összedobálva, mégis valami képtelen egységben, kifeszülten vagy meggömbülve, magad sem tudod, pedig látsz, látod, mennyire zavarta a hangosra állított tévé, hogy megijedt a póktól, hogy aggasztotta jövőd, hogy rájött a szívdobogás, mikor rohant hazafelé, valami mindebből, a sokkhatások végső ösztüze, ezt már nem bírja ki, ezen már nem esik túl, nem dolgozzák el új benyomások, nem rétegzik át új tapasztalatok, marad, rögzül, reszket, reszketsz, beléptél az ajtón. Innen nincs menekvés.

Átváltozás ez, az ő átváltozása, női mivoltából valami szenvedő fiúarcha, fiúfelsőtestbe – megfogyatkozott haja, ellaposodott melle, kerekdedsége-fosztott válla, karja gondoskodik a benyomásról –, de nehogy illetéktelen pátosz, szépítés leplezze el a látványt, mondd inkább, hogy görcsölt emberi vázlat, önmaga redukciója, váratlan embriófokozat fekszik előtte. Minősítsd őt e két véglet szerint eszményítve és lefokozva, így szólna ő is talán önmagáról, ha szava, tudata lehetne még. De hiszen van szava, s mintha még mindig tudna is valamit. Téged azonban a látvány ránt magához, mint áramütöttet a drót, borzadsz attól, hogy borzadnod kellene tőle, hogy látványából kiszakadt a lélek. Meghökkenően kiugró arccsontok, s egyáltalán: soványság maga a test, bár csak mintegy köldökig látni; soványság, egyhetes, vagy egynapos, friss, újkeletű soványság. Kivéve nyilván a makacsul földagadt bal lábat – biztos, hogy nem a jobb lába volt? evidenciahiány, amelyet most nem láthatsz, el se képzelhetsz. Ez ő? Ki ez az *ez*? Miféle párlata, miféle esszenciája szivárgott át az *ez*-be az *ő*-nek, hogy kétségbevonhatatlanul fölismered? Lelke van ott az arckoponyának készülő arcon? Kit vagy mit látsz? Te merénylő. *Mi*-ről és *ez*-ről mersz beszélni, mikor még odaléphetsz hozzá, verejtéket csókolhatsz föl homlokáról, hangját és mondatfűzését hallhatod, legyen bár mégoly nyögésszerű hang, önkívületi a mondatfűzés? Ne használd ki, hogy már nem szólhat hozzá! Mert nem hozzá-szól ő már bármihez, bárkihez, csak a magát mondja. Azt mondja, amit lát. Nem reflektál rá, nem is igazítja pontosabbra

önnön szavait – mint azelőtt egy héttel még tette, akárcsak egész életében –, most már csak monoton tárgyilagossággal, rögeszmésen beszél el bizonyos látványokat, fél- emlékeket, cserepeket, szikrákat, vakító napot. Beszéde persze – térj csak vissza most a lefokozáshoz – nem beszéd, hanem nyögések szabályos, szinte ütemes sorozata, úgy, hogy amennyit egy szuszra, egy nyögésre ki tud mondani, azt kimondja, majd szünet, szünet, az utolsó lélegzetvételek szünete, s ezen életfontosságú elcsuklás után folytatja a szavakat, mígnem az előző ütemével azonos időfázis után ismét elakad, megint újra kezdi: metronómmal, másodpercmutatóval ellenőrizhetnéd. De ez a fulladozó, végtelennek tűnő litánia mégsem végtelen, habár most – akkor – még fogalmad sincs róla. Délutánra ugyanis megszünteti a gyógyszer. Elvágja. Majd megtudod: nincs többé beszéd, csak néhány, immár aritmiás nyögés, szavakat nem formálható, s egyetlen életjelenség, egy banán lassú rágcsálása. De most – akkor – még szavakat szól. Miket? Miről? Mégsem beszél félre – nem illene hozzá? –, hanem – nyilván – fullasztóan ránehezedő képzetekről, melyek között egy-két szabadabb ötlet is felcsap, egy-egy személynév, egy-egy napi ügy, teendő, hátralék, hadd jusson még eszébe, én istenem, az aznapi fizetés, azután összezárul a prés, azt mondja, hiszen emlékszel még, „nem bírom a súlyt, vigye más, vigye más”, többször mondta-e, mit tudod te már, lehet, hogy csak a tehetetlen kínod sokszorozza, dehát „vigye más”, legalább egy-egy percig, legalább egy-egy métert, hisz csak ő tudja, lehet, hogy menetel, vagy kúszik valami sivatagban, alkoss refrént a nyögésből, mit bánom én, képzeld el őt „tüzes zuhatagban”, ha már mindenáron hőségben látod, érzed, tudod őt, valamilyen soha nem sejtett, pengékkel szabdaló, fülzúgató, márványkemény hőségben... elég. Ebben nincs részed. Van még másfajta levegőd. Künn, odakünn, miután fölszedelődzködtél, eligazítottad ingedet – ő már mit sem szól hozzá –, ránéztél, elfordultál, újra néztél, hogy megrögzíts, megtarts valamit, mindent, odakünn, miután végighaladtál a folyosón, lementél a lépcsőn, kilépdeltél a szabadba – biztosan sütött a nap, ahogy lépdeltél, lépdelés nincs napsütés nélkül –, vagyis megtetted az utat, mely szinte automatikusan törlődik az emlékezetből, már a nyílt utcán, egy csöpp kiskutyára lettél figyelmes, aki virgoncan hányta-vetette magát, alig fért a bőrébe, gazdája tárgyilagosan előrehaladó lépteit szeszélyes arabeszkekkel rajzolta körül, igen, hogy megindultál a kutyacsecsemő viharos önélvezetén, nem is önmagát élvezhette, hanem a beleköltözött életet, a benne és általa megnyilatkozó öslényeget, s már a járókelők is köréje gyűltek,

mosolyogva, hogy hozzáérhessenek a finom, illatos bőrhöz, a dundi tagokhoz, a gödrös állhoz, hogy merevebb és kopottabb végtagjaik között bújtassák, béleljék és buktassák a ficánkoló életet, igen, az életet, még te is, ama másodperc ama tört részéig, igen, ameddig meg szokott történni minden bűnünk, elkápráztatva álltál e barbár ünnep, e spontán rítus láttán, amíg csak... A dolgod, a te dolgod. Beljebb innen, nem a szabadban, hanem a célszerűen berendezett szobában, ott zajlik. Ott zajlik le az arc, a strumaműtét már-már teljesen elhalványult nyomával a nyak, s alább a még feszes bőr felszíni rendje alatt az élvebomlás. A szem. Kék volt és nagy, a figyelemfelkeltő, nevezetes szempár, mely bámulatosan tiszta maradt minden stádiumokon keresztül, hétfőn és kedden, szerdán és csütörtökön, tűrte és bírta, a sértetlenség búvóhelye volt, de íme, pénteken ez a bástya is lerontva, ez a zászló is kitépve, bevérzett szemfehérben, áramló lassúsággal úszik jobbra-balra a szemgolyó, hát íme, a végső lecke, add át magad neki. Előjelek sodornak, adnak kézből kézbe. Most elhagy téged, de mennyivel furcsább, hogy elhagyja önmagát, hogy neki már mit sem számít, amire azelőtt – igazán nem sokkal korábban, csak talán egy bizonyos verőér elszorulása előtt – görcsösen figyelt, ügyelt, hogy meg ne történjen, vagy hogy megtörténjen, pl. most ott törhetné össze magadat a szeme előtt, meg se rezdülne tőle, noha járás közben egy téves rezzenésedre rándult ő is, megragadván karodat, olyannyira, hogy betegséged flavisztikus újraéléseként még húsz év múltán is karod után kapott, ha valaki *más* megbotlott a lépcsőn, s arra sem, világvége-zuhanásodra sem reagálna, nyögne csak és mondaná tovább a magáét, habár te azt hiszed így is, még így is, hogy visszaforrna a levágott tag, hogy megrándulna a kiemelt szív, egyszóval hogy utánad kapna, még így is, de éppúgy nem érdekli az sem, amire mindig gondot fordított, pl. hogy ápolt legyen a haja, most már az sem érvényes, amit két évvel korábban mesélt el neked a kockázatos, az élet-halál kérdését eldöntő műtét előtti napjáról, amikor is iszonyatos izgatottságában, minden szíjak és pántok lemállásakor, akaratlan kéz- és fejremegések, hörgő sírógörcsök küszöbén eltökélte, hogy azonnal lemegy a fodrászhoz, rendbe hozatja a haját, már nagyon is ráfér, mert hál' istennek működött egy kis fodrászat a körház épületében, most már ez se jutna eszébe, ha eszébe jutna is, lába nem vinné el odáig, s mintha nem tudnád, hogy akkor mégsem a haja miatt ment le, tudta ő, hogy nem a haja miatt, mintha nem volna mindegy a sebésznek, hogy milyen hajzattal fekszik a kése alá, így mondta, így mondhatta talán? – evidenciahiány. Összeszorított foggal indulhatott e hősi, e győzedelmes

pótcselekvésbe. Ugyanott, valószínűleg a folyosó kiöblösödő, már-már lakályos végében, a – ?-as – kórterem előtt kezdett el imádkozni is hosszú idők óta először, örök időkre legutoljára, mégpedig nem is a saját vallása szerint, mert annak szent szövegeit nagyrészt elfelejtette, csak a széderesti szertartás emléke maradt meg benne élénken, a „miben különbözik ez az este a többitől?” kérdése, e néhány emlékfoszlányt viszont egyre többször idézte föl, az utóbbi – az utolsó – években, ez is mintegy a hajszott, sürgető öregedés jele volt, de hát imára mégsem elég ennyi, ezért mondta el a Miatyánkot, lehet, hogy utolsó bizalmas pillanatában, sajátjává avatva a szöveget és fölvatva általa, anélkül, hogy bármiben is megtagadta volna tulajdon eredetét, közösségét, még ha hite lényegében elveszett is úgy negyven évvel azelőtt, történelmileg betájolható megpróbáltatások hatására. De mindez miért? Miért taglalod szellemiségét? Brutális közegben vagy, itt biológiai ökológia uralkodik, ebben nem hitt, nem hitte volna, hogy egyetlen szoros magba összpontosul öntudata, s megcsökkenve várja az ostromló sokaságot, a légiót, a győzedelmes halál áradatát véráramában, s azt lested, lesheted, hogy megtette-e a szükséges, lehetséges mozdulatokat, a haldoklónak adott utolsó szó jogán, kaszált-e karjával, amennyire csak bírt, futkosott-e mindaddig, ameddig engedte a mérge, mint a rovarirtóval lepermetezett bogár a szürke falon, szinte erőre kapva a váratlan támadástól, legyőzhetetlen végső lendülettel futva, ameddig le nem győzetik, el nem ér bizonyos láthatatlan, jól kirajzolt határvonalat, hogy ott aztán megtorpanjon, fekete bolyhos lábakkal még kapaszkodva a sík falon, remegve, oldódva, leválva immár, de még mindig kitartva egy másodpercet, mígnem pontosan odakoppan a lábad elé, a rendbe, szabályba, miután valami esztelen, mégis törvényszerű vihart teljesített, ami lehetséges, az most az egyszer, most utoljára a végsőig szükséges, várod, amire senkinek sincs szüksége, neki sem, mert hiábavaló most és mindörökké. Mintha féltett java volna ez a fekvés, ez a görcsbe gémberegettség, a szemgolyók ingamozgása, a kéz, az ujjak végső játékai, ki se lát belőle, mintha ő akarná, ő idézné elő, mintha visszataszító igyekezettel buzgólkodna, fontoskodna, hogy csak így tovább, teljesítsen minden mozdulatot, mintha a falevél mozgatná a levegőt, higgy, amit akarsz, ő nem törődik vele, fogalma sincs, miféle vizsályt vonszol, milyen csóvát röpít maga után, mint az üstökös, nem győznéd felsorolni, mi minden következik a nyomában, helye megüresedése szobákban, rovatokban, ruhadarabokban, a jelenlét boldogtalan rekeszeiben, a mozgalmas test ideiglenes felségterületein,

térfogata megszűnik, szilárdsága légneművé lesz, és mindennel kiegészik, nevezhetik, idézhetik akárhogy, te is kénytelen leszel még számtalanszor közölni a tényt, a gyanútlan kérdezőhöz, legyen az bárki az adott helyzetben, kissé közelebb hajolva, hangod halkabbra igazítva, mintha magad is fontoskodnál, pedig csak vissza akarod tartani a hanghullámok jelentését, már ott az ágyánál kimondhatja az orvos az ítéletet, „összeomlott a vérkeringés” meg „bármire lehet számítani, bármikor bekövetkezhet”, és hasonlók, immár nem neki mondja, személyes megszólítással, mint addig, hanem neked, itt kezdődik az ő harmadik személyű léte a beszédben, ami egyben a tárgy kezdete, s azután, túl a láthatatlan eseményen, melyet ő, egyedül ő viselt el abban a pillanatban, megindulhat a tájékoztatás, föltámadhatnak a tényközlés formulái, telefon a klinikáról, a mondatból csak annyi maradt, hogy „exitált”, nyilván: „édesanyja exitált”, de az emlékbeli hangzás teljes, kidolgozott mondatot sejtet, első pillanatban persze hogy le kellett fordítanod a szót, kezdve a magyar szót a befejezett cselekvést jelölő igekötővel, nem úgy annak a hivatalnoknak vagy portásnak a szavát, aki a boncolásért felelős hatóságnál vette föl a telefont, s eldadogott kérdésedre – vigyázz, lehet, hogy nem is dadogtál – miképpen lehetne kérvényezni, hogy tekintsenek el a boncolástól, imigyen válaszolt: „az attól függ, hogy hol van a hulla”, azután még egyszer, immár türelmetlenebbül, „kérem, hol van a hulla”, nincs középút tehát, állapíthattad meg, vagy a hivatalos szaknyelv vagy útszéli nyersség, de ami két héttel azelőtt még lepattant volna róla, most az is megtapad rajta, ráhurkolódik, csak az a néhány láthatatlan mozdulat kell hozzá, amit agóniának neveznek, amit *te nem láttál*, mert törvénytisztelően elvonultál péntek este, a látogatás ideje után, s megtértél otthonodba, hogy majd csak hír alakjában, lényegi, végleges összefoglalásban szerezz tudomást róla, mi történt, akkor már múlt időben, mégsem, nem szándékosan tetted, nem célhatározói a mondat, csupán így alakult, időbeli egymásutánban, józan folyamatban a felfoghatatlan, de nem láttad, most már csak regényekben olvashatod, filmen láthatod a megszépített jelenetet, a virrasztást a haldoklóval, a családtag, a gyermek keze kézfejen, ujjá fogja le szemét, ő lehel csókot az arcra, hagyományok hagyománya, te kívül rekedtél rajta, te otthon értesültél arról, hogy mi történt, otthonodban vetted a hírt, s mire beértél a klinikára, elszállították előled, vagy talán még ott feküdt a szobában, az ágyon, teljesítve a kötelező két órát? te mindenesetre tartózkodón viselkedtél, önmérsékleted segítette a szabályok érvényesülését, nem lármáztad föl a

higgadt intézményt, nem vontad kérdőre az orvost, ugyan mit is értél volna vele? Különleges volt a te beteged s orvosai kapcsolata, becsülték, sőt szerették, megrendítette őket tehetetlenségük, melyhez igazán hozzászoktathatta volna őket ez a betegség, személyes bizalommal fordultak felé, a professzor még saját szakmai terveit, céljait is föltárta neki, s föltárta mindenekelőtt az ő, a beteg állapotát, keresztül-kasul, töviről hegyire, hogy mi, hol, mitől, hogy miért nem operálható, tette mindezt a mély emberi rokonszenv hangján, mint aki egyenrangúval beszél, amely magatartás az egyik utolsó, felkavaró élménye volt, hányszor mesélte neked, maga is tépelődve, hogy vajon helyes-e, etikus-e az orvos példátlan nyíltsága, bizalma, melyből hol vigaszt merített, hol méltatlankodva ellenszegült neki, nyugodtabb perceiben mintegy vizsgálgatva a rejtélyt, „ugyan mire alapozza ezt a bizalmat?“, „miből gondolja, hogy én mindent elviselek?“, nos, hát gondolták, vélték, hitték, láttak rajta valami kényes minőséget, öntudatot, önismeretet, uralmat a gyötrelem fölött, mely vaktában hasogatta testét, dehát olykor mégis megbillent az egyensúly, a léleké, mely szellem s erő lett, s akkor már-már gyűlölte az orvost, az utolsó két hétben mégis fájdalommal észlelte, hogy visszahúzódznak tőle kedves emberei, nem megy oda reggelenként a főnővér, nem néz be hozzá az osztályos orvos, kerüli a professzor, s mindezeket a jeleket tévedhetetlenül értelmezte, elmondta neked, hogy zavarban vannak a haláltól, amellyel már bizton számolnak, s maradt még ereje arra is, hogy minősítse e változást, gyengeségnek, gyávaságnak nevezze, meghátrálásnak a kudarc bevallása előtt, pedig csak annyit kellene mondaniuk, „nézze mi mindent megteszünk magáért“, ennyi is elég volna, ő értene a szóból, s nem érezné páriának magát, akit egyik percről a másikra elejtettek, sorsára hagytak, akitől megvonták a korábban oly bőven osztogatott szót, kiengedve a messzeségbe, örvénybe, lyukba, mindenesetre a beszéd híján való tagolatlan süllyedésbe. És te sem láttad végig, a teljesülésig. Csak irányait, útja küszködését, elváltozását. De fordulj vissza még egyszer. Épp azért, mert nem láttad utolsó perceiben, most már le sem zárhatod alakját.

S még egyszer: víz. Még egyszer, most, utoljára. Víz a megfakult fényképen: ott hever, könyökére dülve, a stégen, a Római-parton, előtte te magad, vézna kisfiú, lábad a vízbe lóg. Soha többé. De mit tudhatta ő a gyötrött ágyon, hogy valaha ott volt, kínok fölött, teste kényelmében, hogy heverhetett az életre szóló napfényben és levegőben. Ez fáj a legjobban, hogy mit sem tudhat most, akkor, arról a gondtalan

félfordulatról, ahogy fekve felkőnyököl. Hogy nem fölőtte van, tartó és biztos felületek fölőtt, hanem csak egy zsákba préselődik, belé, benne, immár soha kívül vagy fölőtte, s már csak azért vergődik, hogy mielőbb mindenestül benne legyen, hogy hajzata, homloka, válla, dereka, lábfeje átműljön abba a zsákba. „De ami történt, valahogy mégsem tud végetérni.” Ez az utolsó nap. Még nézheted. Nézheted holnap is. Még egyszer, tudod, az a szembefeszülés, agyad hánykolódik, tiltakozik ama pillanat minden egyes pillanatában. Nézheted holnap is.

PROFÁN EPILOGUS EGY SIRATÓHOZ

Meg a napozókrém. Az is hiányzik.
A sete-sután ügyes tartozékok.

Az élet hetvenhétféle fölöslege. Fűszer,
alufólia, kezelőgomb, simítás.

Milyen precízen működik most, ami kevés.
Néhány eszköz marad. Íme: süt a nap.

THROMBUS MENTALIS

Figyeld csak: az imént
belédcsapott valami;
megütött egy kép, egy másik
belülről feszítette koponyádat,
nyögött egy mondat, irgalomtalan.
Rémület. Volt egy rögszerű pillanatod.
De máris működésbe lépett
– magától: nem állítom, hogy „gyávaságod” tette
az elme immunrendszere.
Kezdted apasztani, oldani
a kínos csomót,
valahára meghatároztad, s szemvillanás alatt
a fürge vér hullámain
már másra gondoltál. Másra *is* gondoltál.
Tudatáram diadalma. Elmállott akadályát
föl sem veszi immár
a mindenható keringés.

VOYEUR

Azok a tumultuózus pillanatok,
melyekre ráfeszülsz,
kivehetetlenek.
Csúcsponton, végponton, középtájon.
Eszelősen kiszámított kifejlés.
Zűrzavar-örvény, harapás kerülget verőeret,
nyelv gyorsítja a rángást, nedv fakad és pirosság,
fogytán a levegő, fölszakad a seb,
a meder, a hasíték betöltve, szakadófélben a hullófej,
rohan a megkorbácsolt élet, kiszabott
csatornáiban tülekedik végig,
az erőszak elvégeztetik.
Kimaradsz. A lencse, a figyelem, a görcs
zsákmányát esetlenül
ejti el, kikászálódik a bogból,
tovább hizlalja böjtjét.

EGY TERMÉSZETFILMRE

Minden egybevág, tudom.

Az óriás sólyomtekintet és a rétség

határtalan zöldje összeillik,

s kerecsennek a hófajd, belátom,

járandóság, s megérdemli

szívbéli szintéziseinket is, úgymint:

„végez vele”, „préda”, „vonszol”, „zuhanórepülésben vágja le”.

Miközben ott, valami kezelhetetlen

Örvény-automatában szarukáva, karom

váj be tollba, húsba, idegig, vérerekig siklik,

én *azt a pillanatot* úgysem hiszem, de hát jóváhagyom.

Ha már jóvá nem tettétek, operatőrök,

szemlélők, szempár, egyetlen szem a magasban.

Háromszög.

Hanem a kísérőzenét, azt ne. Kackiásan

pereg végig a csembalón a szonáta, Scarlattié vagy Couperiné (levágni):

„pièces de clavecin”.

Csupa finom előkelőség – nekiszántan iramló, zuhanó

formarész, mely el nem téveszti célját...

lám, ezt tettétek velem. Pedig hát tudom,

csak azt jelöltétek így: összeférnek a dolgok.

Meg hát így jobban egybefoglalható

ez a vérengző etikett, e tág terű szalonélet

védhetetlen játékszabályzata.

Nem, de mégsem. Hátha volna mentség

épp e csobogó futamokban. Bár tudom azt,

minden összefügg, egybevág,

és véres tollat táncoltat a tajték,

hátha megmerülhetek – olykor – e léte-

fosztott folyóvízben feledni.

ELFAJULÁS

Szívizom,
élet-
elfajulás,
képeket lüktet eléd,
beszél arányos lépteidben,
fennakadt szemedben dadog,
átvezet ébren
lapályon, átgázoltat
alvás fonadékán,
rezzenti, löki, apasztja
tudatod, szüntelen működésbe szorult
folyton-megállás,
húsba fészkel
akarat, beásva látja el
egy-személyed.

FAGGATÓZÁS

Nekem, neked
ugyanazok tehát – mondjuk így –: a titkaink?
Bizonyos váladékok, ötletek
egyformán megteremnek
minden égövön, minden agykoponya alatt?
S hát Dzsingisz kánnak, Hölderlinnek
ugyanaz... ugyanúgy sarjadéka van,
(ha nincs, lehetne)
színérzéke, exkrementuma?
S ha megszorognak nagyon,
tudnivaló, megesik ez
ütlegek hatósugarában, folyóvíz fölötti sortűz legében,
hajlékony, hófehér test lefelé ható,
fokozódó, fokozhatatlan ostroma alatt,
akkor, ami *bekövetkezik* nála, nálad
– érted gyalgó faggatózásomat? –,
az ugyanaz? Rángás és halálhab, gyönyör inkább,
az akárkié,
vagy enyém, tied, övé? Külön-külön
gyötrelmünk, megdicsőülésünk?
Ami – oly helyénvalóan – „fehéren robbanó, őrző nedv”
egyikünknek,
geci az a másiknak? S szintoly helyesen? Mocskos röhej,
öntudatlan rúgás a sárban ugyanaz,
mint... most ellenpólust csíholjak?
Vagy nem is olyan mocskos az a...
nem is sárban fetreng amaz?
Hol az irány, nézőpont, a sarkcsillag?
Tengely mentén elrendeződve, tengelyre ráfeszítve
láthatnám bár egyszer működéseinket.
Tisztultan a keveredéstől.
Hogy mi néz föl, mi lefelé. Mi jobbra,
mi balra. S kié, mié hát
a középpont ott, látod, az a hiány.

MOST, MÁSFÉL ÓRÁIG

hommage á Jean-Michel Jarre

Csak a klaviatúra derengjen
a billentyűs előtér orgonasípok
szimmetria fő- és oldalhajók egyirányú skálamenetei
villogjon csak a homályos berendezés
utat nyitva a szemnek már ameddig ellát
mert pincéig cet gyomráig el nem hatol most úgyis reménytelen
hiszen meg van mentve
sem semmiféle pókhálós padlás ottfeledett
halmazaiig Fölösleges
most minden pacsmagolt áru szuvenír tollhiba javítás és igyekezet
mert kész minden pillanatban a következő motívum
Ne hagyj levegőt félreértelmezendő
összedrótozott majd sután szétfutó várakozásnak
ügyműködésnek tervezésnek
életteremnek ne egy négyzetcentimétert se hagyj
Csak a kristályba dermedt vakító hangszerhomlokzat
erőszakolja makulátlan látszatát
s mögötte a háttér mélypontján a néma szóló rezzenetlen dalnok
bár körvonalait se látni hagyja magán még
napszemüvegét is
másfél óráig a demiurgosz
mindenható szerkezet sejtelmes manipulátora
sorrendet felejtést teremt
előzőnlőn lényegtelen

FEJHALLGATÓ

Hallatlan hangáradat
zár magamba, úgy, hogy már magamban is
tévelygő vagyok,
szélütött atommag, kristálynyi szervezet
e tágas tértelenben,
mely a világzenét szorítja fülemre kétfelől,
ó, oly mindegy most, mindegy pillanatra,
végérvényes polifóniát-e vagy a Hello loneliness mélabús pattogását,
sehol semmi különbség, csak önkívületi figyelem,
ott vagyok immár tíz, száz méterre, hat fényévre önmagamtól,
felelőtlen szétszóródva a négy égtáj felé, és mélység és magasság
tornyaiban bukdácsolok föl-le, és holmi csillagok
cikáznak sanyarú asztali limlomjaim között,
kegyelem ereszkedik le vaksi távlatomra, szomjam messze kiterjed,
de nem tud a tér az én teremről, virtuális zengése néma,
csupán belém kényszeríti gyötrelmes harmóniáját,
micsoda hallucináció, megannyi végtag, idegszál
vetül ki belőlem, tudatom a levegőbe kiszégeződik,
rábámulok a tunya közelségre, messzeségre, neki hiány,
benne fogyasztás vagyok, fölösleges emanáció,
őbelőle kívágva a hús, a csont, az izom, a zene,
fáj, fájok, te szent fantomokkal zsúfolt üresség,
terhed van, terhed a meg-nem-szólalhatás,
terhed a fülemnek, hallócsontocskáknak kiszolgáltatott dús esélyeid,
elnyelt végtelen, teremtés kivonása a létből,
semmit vissza nem adhatok, megoszthatatlan
bennem megnyílt világod, fejemtől arasznaira már semmi se hallik,
élet képzeli át magát így füvekbe, fádba, láthatárba,
múltba, megszállottan, vakon és emléktelen,
ez a túlcsigázott működés verődik vissza így merev határain,
következménytelenül a térben, csendet hagyva az időben.

TÉLI CHANSON

(után-érzés)

Micsoda pária
jogfosztott pillanat
A tavaly Párizsa
tavalyi hó maradt

no emlék hol a perc
mikor a dallamok
szám nélkül jöttek
mikor láz forgatott

Egy busz huszonegyes
hosszú járdasziget
a kellék bármi ép
nem beszél senkinek

nem beszél nem ma már
Párizs hiába volt
Párizs akkor pedig
torkunkig áradott

Dal volt melódia
zene a mozdulat
bolyongás ébredés
mind az érzés-huzat

mely süvített sodort
Megérkezett a busz
elindult az idő
azóta visszahúz

Hadd teljesítse hát
törvényét a jelen
legyen súly sokaság
és jelentéktelen.

ÁLOM

Ráismerek, tévedhetetlen, hunyt szemmel, forgó szemgolyóval,
a szűkölő vágyakozásra, a nem tudni, milyen utcatábla előtt,
a véstudat beidegzettségével törni, vánszorogni, repülni hozzá
valamerre, haza, ahogy épp most, akkor, adatik,
és közömbös tény mellettem a hajdanvolt személy, az egyedüli jelenlét,
elvakult igyekvésem döbrent tanúja, arcán a szentségnek kijáró hódolat,
rémület,
és ráismerek mindinkább, legbiztosabban
a bajlódásra, pepecselésre, a száguldás béklyóira,
a tunya lábak fondorlataira, hogy előre, a kormányülés mellé
bepréselődjenek, s az ezúttal még egyetlenegyszer
– ki tudja, miért? – kegyelmet kapott hús- és ideggócot
lidércecs kimértséggel meglódítja a jármű,
elviszi önmaga elől, mi nem övé, a jól működő gép, az energia,
vágy véletlen eszköze, nem tudni, milyen utcatáblák előtt,
milyen tajtékzó, körpályára vezérlő vizeken.

ÁTHALAD A TERMEKEN

Hajnának

Áthalad a termeken
a bűvölet magában, eszköztelen,
ténytelen, szemben a tárgyi túlerővel,
bőség relikviái, dologi szövevény,
arany, fa, virág, metszet, képernyő
villog reá, birtoklás arzenálja,
s ő, csupán a lét önbizalma, halad, lépdél
ön-idejében, önmagát hallatón, vagy az égi hangot?
Johanna vékony, szélfútt ruhájában, körülötte
a fölesküdt, fölcicomázott lovagok, a hadsereg, a légio,
színarany, gyémánt lószerszámok, kézbe simuló pajzsok, kardok,
pisztolyok,
kényelem önhitt bajnokai rúgtatnak elébe,
majd fellökik – zsúfolt a szoba,
hálót fon a pénz, mesterséges tökély
szívná magába, műszavak fonadéka –
kilép a hurkokból, mert lépést sem tett felénk.

FEKETE CSÍK A TÁJON

Fekete csík a tájon, mint inkognitót tartó mélyinterjúban a szempár előtt. Csík, mely percekre folttá terül, lepel, takaró, szemfedél, feketeség vonul a tájon, elleplezve a mindenkori látvány-lényeget. Indóházra, napraforgótáblára, virágágyas portára, fölrezenő madárszínekre és konokul közönséges villanypóznákra vetül. Magam vetülök reájuk, csíkba szorított zsugorodással. Mozog, halad a megfigyelőpont – megfigyelnék? figyelek-é egyáltalán? –, méghozzá nagy sebességgel, utazást teszek én „itt”, e körülhatárolhatatlan *ittben*, természeti zónákban, regionális tájváltozatokban: voltaképp egyformaságból egyformaságba törve előre-hátra. Utazásom feladat volt, lehetett valaha, az indulás ősködbe vesző élő-idejében, úgy félórával ezelőtt: tudatos tény, elszántság kellett hozzá. Most már sodródás csupán: fejem akár hátrabillentve, akár jobbra, ablak felé meredve kallódom. Vissza, előre.

Megfigyelőpont, -sáv – nem, végképp nem: közömbösség pontja, sávja inkább. Eltörli a fekete csík az azonosságot, fák derekán, leveleken siklik, önkényesen cikázik a határban. Mindigre úr marad, hiába moccan mögötte az arc: ő helyén marad, azaz menten helyére igazodik, betiltja a szemek síkját, rátapad a sávnyi személyre. Gépiesen elmozdulva, látszatra mégis balogul fontoskodva észre sem veszi, mennyire kiemeli, mennyire tolakodó, túrhetetlen egy-lényeggé avatja, ami nélküle részlet volna, lehetne csupán. Fogcsikorgatva, bénultan, tehetetlen nézőként lesek, folyton tovalebbről hiányokra feszülök.

Ebből az utazásból kioldhatatlan immár a tagadás. Az út távolságok, négyzetmérföldek felsorolása, az ablakból távlattalan kilátás nyílik, féreg váj a teremtésben. Ilyen erővel akár az óceán mélyén is haladhatnék. Magammal hoztam közeget, külön légkört cipelek, mely szememen csapódik ki. Megtelepedett, betokosodott figyelmemben a másik, az egyetlen, az abszolút tárgy, aki érzékenységgel, hús-vér-ideg-agy-rebbenéssel, mindenhatósággal, mindenütt jelenvalósággal, egyetlen, szűk, térbeli görcsben összpontosulva, belőlem kivetülve, általam rászabadítva a tájra, akár rétre, akár hídra, akár városra, ahol csak átcsattogunk, átzakatolunk. Epizódnyi lényeg suhan hiányai által enyémmé avatott, véletlen környezetemen: a pusztítás, a megszüntetés foghatatlan, perspektivikus lényege, elfajzott emanáció; cinkosa mégis nagyobb tagadó, életfoszló erőknél. Mert teremtmény a teremtményre, halandó a halandóra áhítózza elveszíti, elveszejt, eltakarja léte terjedelmét, zsugorítja idejét. Szeretet

leckéje szememben, szeretet ütötte sebek láthatáromon. Akár előre, hátra
akár, egy és ugyanazon fekete csík fogja le a szemem.

TÁVOLI RITMUS

Már-már elhiszem magamnak,
minden második napon
föltámadok.

Bukás, csontig fagylaló utóérzés,
de nyomában
sorakozik a kezdet.

Fejből, habokból, levegőből
pattan elő, sejlik elő
minden szeme, morzsája, légiója.

Most még a készülétek
rendbe állnak, egymáshoz feszülnek,
szív-zsibongásig tolulnak.

Majd a végén
értenek a szóból. Szétzilálva.
Újrakezdésük, e távoli ritmus
fulladozva kiejtett ígéret.

FOHÁSZ FÓBIA UTÁNRA

Tetőtől talpig beszorulva a bal sarokba
aggodalom birtoka voltam – nem, hiszen közegem
már a jelen lehet, csakis – onnan
méregetem a lépcsőt. Fölfele *húzódzkodni* kellett.
Mármost bár az ilyesmi személytelen ügylet,
ügyem fogyása, megbocsátható és lebírható,
most, útközben mégis torkot rekeszt a nyelőcső, a bélfal,
létszorongás sérve nyomul fel bennem, mert ama lépést...
hát még egyszer. Majd. Vagy zuhanok. Gyönyörű út terminusán.
Most egyelőre e fémvázaz gyomorban falhoz lapulok – kivárás,
útitásaim gyengéden beszorítanak a falhoz,
Toyota, biccentek elismerően én is, mesteri kisbusz,
közben folytatom időm. Moccanni nem szabad
– fölösleges –, de egyszer, pontosan akkor,
a nap ekliptikája
kiszámíthatatlan, óra se látszik e zugban,
mégis tévedhetetlen lesz az az *akkor*. Akkor kötelesség
leszállni. Addig élek. Vagy-vagy. Itt e homályban
megereszkedhet az éberség, kihagyhat a létharc,
tengeri, intrauterin kényelem... csak ne volna a távoli kényszer.
A feladat, mely enyém csak, amelytől
foszlani kész húscsomó minden légnemű gondolatom...
Milyen művészet e kitartott hang
legperemén ücsörögni, saját szólamom
fölfüggesztve talán végtelenül, de e *talánnál*
csalfább játék nincsen. Ami várat,
óhatatlan elémlép, pontosabban
megköveteli, hogy majd magam belépjek.
Most lappanghat valamennyi
képességem, mert a talentumok épp nem sokasodnak,
képtelen ernyedtség érlelgeti most csak a lelket,
össze se zárul még az állítmány a messzi alannyal,
a szándékon kifog önerejük a szavaknak,
nincs heuréka, egy alappont, a már *megelemzett*
ittlét most nem szikrázik össze tizenvalahányadik
attribútumával, üres szem üres papíron fut;
„vagy zuhanok”. Akkor. Az utolsó pillanatig

Egyenlő távolság a jövőtől. Ha viszont nem...
hogya leléptem, hogya belépésem
észrevétlen lesz majd a világba
– mert csakis ennyit óhajtok, csakis
azt, hogy ezeregyedik megszületésem
véres lucska ne tűnjön fel akárkinek, senkinek –
zúdul majd a lekötött, zabolázott
szél, az északi szél, a nyugati, keleti, déli,
újra felöltöm mind a tulajdonságaimat,
bontakozom, véget ért a felszögezett Neküia,
tréfás szót engedhetek el, addigra mögöttem a léptem,
távolról már most idesejlik
valamely nyomaték két-három szavamon,
melynek fullasztó boldogságát befelé nyelem úgyis,
s felrémlik az Androméda-ködben
más szabad szemének láthatatlanul
egy, legföljebb két agyonérlelt, romolhatatlan
oltalom, érv, testté váló, késői megoldás.

A TÁRSÁK

Vigyázz: e bosszúhadjárat benned reked,
ez a meggyűlt kiáltás hangot nem ad.
Azaz: csak benned csomósodik
s torlódik össze ily
kimondhatatlan sűrűvé a némaság.
De nézd csak – vagyis sejtse, karantén-szobádban –,
társaidhoz el nem hatol dühöd,
csavarognak *ott kinn*, csak ilyen pongyolán jelölhető,
kényelmesen tagolt összevisszaságban.
Ha súlyod, sugarad mond is nekik valamit,
zsebkendőcsücsöknyit csupán, csak pislá villantást.
Göcsörtös, duzzatag tömböd eldarabolva
hordják széjjel, eloszlik közöttük, ne félj,
békétlenséged is...
Hát ne nagyon fészkelődj. A megbolygatott inak,
ízületek, porcok nyugodni vágnak.
Lágyan helyezd el, kíméletesen
léted langyos fölöslegét
tudatok szélein.

TÉMA ÉS KACSKARINGÓK

Visszamaradtam. Persze rámpirít,
s joggal, megrekedt naplopóra,
bárki, akinél csecsemő visít,
s az idővel szinkronban jár az óra,

s én pirulok. Azért külön, mi vitt
e rímre, mely csak léha elme-torna,
tetézi vétkem, bár hittem: segít,
s hogy nem old, köt, de kitelik a forma;

és lám, kitelt. Csak épp gondolatom
megakadt ez „ó-a” fordulaton,
s kitérült útjából. Ugrásra készen

már hasztalan folytatódna tovább,
kanyarogva lekéste a korát:
futó időmön meg túljár a szégyen.

CSARNOKÁRIA

A mindenkori mesterdalnokoknak

Most először, most először.
Hangom mindig hamis, midőn az ének
kijelölt helyszínére lépek.
Minek sejteni, szertekiáltani,
hogy először idézem vissza a régen véget ért
mámoros, azaz kerekded
versenydalt? Biterolf énekét?
S ki énekelt még? Ők tökéletesek,
mind, egytől egyig, dolguk semmi más,
mint hogy megfoganjon tőlük ez a varázs,
melytől ezerszer terheesebb vagyok,
mint az anyák, számlálható ivadékaikkal...
míg én kezemet tördelem
– de nem, még az sem –, ha belépek,
ha lábam a küszöbre ér,
akkora a múlt, annyi a beteljesülés,
hogy minden tagom megkövül.
Soha meg nem látszik kívül, ami belül
fogant meg. Mindig először.
Wolfram vagy Walter? Itten ég felé
lendült fohász, dicséret,
de minden ének
kihangzik, nyugovóra tér,
s engem itthagynak éber összefüggéseikkel,
míg benőnek, mint a gyom,
dallamívük egy-egy idegszál, bennem feszül,
s nem bírom kitépni őket. Kívül-belül
zenéjük vagyok, s a várakozás. Ó, a szűz,
Erzsébet, bennem el nem simul
a megpihenni méltó forma, mely nekik
kiküzdött ajándék,
az odavetett kis hárfafutam
hároméves kislány – lábamba akad,
s elgáncsol. S eséstől a mennyig,
nekem egy villanás az út – mert sohasem

járom be szabályosan, nem teljesítem,
miként ők. S nem csak innen,
a küszöbről nő meg ő is, mint dallama,
szörnyeteggé? Várni nekem annyi, mint visszavárni,
tapodtat sem mozdulok, ez a küszöb a határ,
mint gyenge-gyermeteg koromban
az a kis út a pagonyban,
melynek végén megrögzötten megálltam.
De míg tartott, egész vadon erdő
sürgött körém. Megtorpanni tudni kell.
Amíg a többi ígéret. S ő szörnyeteg,
mert továbblép, mert végigér –
mert teljesít, ha megígér.
Bezzeg az én csarnokomban
több évtizedes zarándokúton
vonszolhatom magam
az egyik sarokban lapuló
húszéves ígérettől
az emelvényen derengő
teljesülésig! –
s akkor is, micsoda visszanyelt,
csak magamban testté lett diadal.
Ő pedig nem nekem, nem értem esküdött, csakis
zenéjének, a melódia íve, a záróakkord,
mely lovag-valóját s „az eljövendő” örök életet”
formázza, neki társ, és már ragyoghat
arca, kisfiús nyaka és puha szája
már jótállhat érte, képviselheti,
mert ő több is volt. Ám evickéljek, vergődjek én.
Itthagyottan. A küszöb a jussom,
benézvén a csarnokba, mely most üres,
minek tudjam előre, mire készülődik?
A terem csupa úr, s győztesének,
akit az ének tesz győztessé fölötte,
kezem és életem jár. Kegyeimet
– így hívják – öneki nyújtom.
Micsoda kegyek! Húsom fogékony szívókorongjai, fogadásra kész,
előre eltervelt hajladozásom küszöbön s a nyoszolyán,
ugyan mik e percbe zárt rándulások

az ő énekéhez? Aki egy strófasorba, dallamívbe kinyújtja
s bezárja életem!

Várok, hátha megérint,
ami volt már. Miért nem az én himnuszom hallik,
mely formarészt, betűt sorolni képtelen?
Mert nem mozdul, ezért nincs is az énekem?
(Hamis a hangom. Micsoda szoprán vagyok,
szólammá kényszerültem, hát figyeljek, araszoljak,
hogy jól szolgáljam, mint kezes motívum,
mindenkori kitalálómat.)

Heinrich, de hát mi végre a nevek
kakofóniája, csak meglepetést hozhat,
ő az, aki érkezik, előre látom,
amint dalra gerjed,
„vigyázz! tudod, szerelmem ég”, s már-már megnevettet,
milyen pompásan frazeálja indulatát,
de látom, körös-körül úgy kikelnek ellene,
hogy már enyém ő, már megint nekem kell fájnía,
hogy Venus az ajkán, s csak vajmi ritkán Mária...
Pedig mit nekem Venus, Venusberg,
nyögném, de annyira kifütyülik,
hogy megint szívemnek kell irányítanom
céltalan, biztos törtét. Azaz megvédeni őt. S majd várhatok,
s tömör torony mered elém csakhamar,
oda nincs is bejárás, kötömbjét, rücskös oldalát,
élet csak megtapogatni lehet,
hajdani rítusom... visszavetve
oldalogtam el tőle, s boldogan.

Most pedig a tág terű csarnokból hátrálok ki, ugyanúgy,
mert birtokba vették, s benépesült nélkülem.

Ő lenne menedékem, ének,
ő, a lovag, de ő már nem ugyanaz,
mert ájtatos dalokon és bacchanálián iramodva
ő már rég túlszaladt egykori önmagán,
melybe kapaszkodnék... lemaradtam,
várva várom. Majd azt engedem csak énekének,
hogy múltammal vegyen körül. Túl nehéz,
fojtogatásra rendelt párnát
igazítok el ágyamban.

S hát menedék leszek én is,
női megváltó, sorvadón, türelmesen,
ülőn halva végül, de addig
rábízom nevetem, hadd magasztosuljon
éterivé az ajkán.
Most először tárul a csarnok,
üres tér bonyodalma, idő labirintusa
előttem. Majd ők benépesítik,
ütemekből meghúzzák
átlóit, érintőit, sugarait.
Én csak megszabott helyre állhatok, majd,
ha átléptem e küszöböt.
Addig, napfény szántotta csarnok, tornyomhoz simulok inkább,
e tömör, réstelen kolosszus
legalább őszintén kizár. Hozzá nem férhetek
alázattal, odaadással. Nem kellek neki
közönségnek, hitvesnek, hódolónak, áldozatnak.
Rücskös kövei némák. Nincs mire várnom.
Nem ajz föl oly jövőre, mely egy hangsor utóda,
hanyatló utórezgése, nyári napfordulója,
aranykorra tüstént a vaskor,
hanem csak voltomat jelenti. A jelent.
Némán a gyermeket mintha ő várta volna:
kezem illette őt, s kezemnek megfelelt.

HANGOK A KÖZELBEN

Nem segíthetek.

Legföljebb, hogy a szemek
mihamarabb másfelé kalandozzanak.

Ne félj: betelnek véled is.

A kaptatón

Föl-le cikázik tekintetem,
hozzákötve a lábamra leselkedő
foszladozó göröngyhöz s a majdnem nyílegyenes
messzeséghez. Csak épp megdől ez a messzeség,
fejre állt, oly meredeken kell fölkapaszkodni rá.
És éppen ez az: hogy kell.

Mert bújnék itt mohos fakéreg alá,
élettelenként szívódnék bele a sziklaszálla,
csak ne csikarná ki újra meg újra léptemet
az életkényszer. Mikor értettem meg,
hogy visszafelé fordulni nem szabad,
hogy az már kivehetetlen luxus, bezárult,
fölfele meg gyenge a láb, az akarat?
Mindegy. Ez egy évszázad legközepe,
várakozás delelője, a vesztőhely előtt
téblábóló másodpercek. Hagyakozni
kellett volna, vagy legalább
még egyszer s megszámlálhatatlanszor
lábfejemmel eltalálni az ösvényfordulót...

Nem zuhansz le, tudod. Nem pusztulsz bele.

Még sohasem kellett meghalnod, végül is.

Mennyire verdes

ilyenkor lélegzet, izom. Nem vagyok ura
életem legerélyesebb mozdulatainak.

A fogvacogás, a zokogógörcs,
a hisztéria idegen ereje rajtam.

Félresöpörné

még az Erinnüszöket is
kilendülő karom. Csakhogy a félelem,

lépteim helykereső taktikája
lefokozza, visszaveszi még
ezt a tiltakozást is...

– Ó, olyan bágyadt az este,
ereszkedett szárnyú a végzet,
csak bámulom meredten, a folt
hogyan szárad lassan a fotel szövetén,
már szinte nincs, és mégis ott. A helye *ott*.

Még él, de irgalmatlanul
csapkod a farka.
(Avagy csak az emlék véli vissza
az élet partjára a már mozdulatlant?
Mintha most rántották volna ki a vízből!)

A hálószytyor zsugorított pokol,
magánzárka, s egyetlen lakója ő,
és ő maga a pokol, a zárka,
a kényszerzubbony, ráég a levegő,
bennég a levegőben, kopoltyúja
hasznavehetetlen, ő maga
fölösleges kiméra.

Most utazik, a metrókocsi
ajtájában, karon ülő hal,
halacska, bárha jól megtermett ponty az istenadta,
s szorítja a lányka, meg simogatja,
dédélgeti, cirógatja, szólongatja,
majd megeszi... A kislány
szereti őt, nem látni biztosan,
most menti vagy vigasztalja,
marasztalja vagy átsegíti,
de ha ránézel,

a szemek, tudom, még rámerednek,
csakhamar másfelé fordulnak, tudod,

ha ránézel, merő talány,
mit is érez a vonagló test, mely jókora
ütéseket ad vissza a simogatásért,

de a kislány romlatlan, zavartalan,
marasztal és átsegít,
bár ahogy rátekintek,
a vonagló, alakját levetett
antigeometrikus tömeg
inkább szenved a szeretetet,
hisz valami maradék víz-illúziótól
is megfosztja a sűrű ölelés, úszóira
is rátapad a testbőr, testszövet,
szorítja ez értetlen, szárazföldi szeretet.
Egyetlen foglalatossága...

Most egy nap az élet. Míg a leletet megkapod.
Addig súlytalanságban lebegnek tárgyaidd,
emitt egy Mahler-dallam, elúszik kezedtől,
amott gyermekkori szánkóút Újpesten, riadt kacagásod
odébbáll, amint rácsuknád a markod,
s minden, aminek célja van, kifutása,
már idegen. Máris idegen. Halálfélelem-
-akklimatizáció. Aggályos-pontosán
szemezgeted a gyógyszert, oly alázatosan
görnyedsz az asztalra, mintha számadásra hívna.
Pedig csak kifordul karod alól.
El vagy foglalva a holnappal. A lelet
fölfelé vagy lefelé mutat ujjat,
rejtjele tumort is füledbe súghat...
most még szabad vagy, életidőd
láthatatlan rád csukódott, mégis,
faltól-falig szőnyeg a kiterjedésed...

Ő most megfullad, ugye?
A kislány hangja gyöngyözhetne így,
nyájasan, kíváncsian,
pedig csak a lanyhuló kavargás,
a tompa test közli egyetlen valóját,
legújabb, nem-múló közegét,
mintha ellegyintené a halfarok
a gyehenna-becézgetést, az ütésnek,
a szeletelésnek is beillő csókolgatást,

ó, hát így szeretünk...

De
megköpdösék őt, tőle a nádszálat elvevék,
és a fejéhez verték.
És a vér és a víz...

Még a folt is elenyészik,
akár szerelmeink.
Pedig édes vörösbor nyoma volt,
bolondos, búsra vált örömtüzeket
lobbantott akkor este...
És lám, már nyomába se érek.
Ereszkedett szárnyú a végzet –

Megfullad a láb, kiszalad alólam.
Eszelős akarattól
hajtva
megmászik még ötven méternyi ösvényt,
messze előttem kapaszkodik, fenn jár,
de nem enyém, én két lépés, és lezuhanok.

Még haladékot kapsz. Nem pusztulsz bele.
Üdvözülten zihálva sétálsz le majd
átellenben, le a magasból. Hogy mi történt,
igazából nyomban el is felejtet.
Mint ahogyan most a reményt. Szüntelenül
el vagytok foglalva valamivel, s ki nem láttok
életre, halálra.

Ahogy egymás húsába martak, tülekedve,
a bezárt ajtókat már meg sem közelítve,
míg szivárgott szét szemcsékből a gáz,
ahogy egymásba téptek, embertelen,
érezve az irtózatossürgetést...

Még mindig csapkod. Nem akar vége lenni.
Az idegeneknek, az utasoknak pusztá látnivaló,
a sok kíváncsi tekintet

hangtalan haldoklását szétszálazza már,
szólamokra bontja. Ám rendületlen
öleli, simogatja a lányka...

Nem segíthetek. A szemeket
igyekszem elfordítani róla,
s kimentem őt az ölelésből.

ÉNVESZTÉS

Ha kiválasztanának! Érdektelen,
áttetsző funkcióimat kiemelnék belőlem,
s mozdulna bennem és fölöttem
e hatalmas levitáció!

Ahogy az oktatófilmen mutatkozott
az a kedves, jellegtelen házaspár:
nő elalszik, férfi elalszik, kezdődhet azonnal
a mágikus színjáték. A legmagányosabb
és a legnyilvánosabb.

Surrogó csendben válik le róluk
szuszogásuk, veritékezésük,
kézremegésük, magzati összegömbölyödésük
hétszer hétezer kópiája. Pedig számukra
ez is csak olyan alvás, mint a többi.
Cikázó szemgolyó, futó látomások,
agyhullám, agyrezgés, elesés-érzet,
a vázizomzat megbénulása, érdemtelen duzzadások –
micsoda elszabadult rakétában repülnek!
S lélegzetviSSzafojtva lessük, fogja-e még őket
a gravitáció. Az se baj, ha nem a Földé.
Akármelyik égitesté. Hogy lesz-e hepiend?
Hiszen máris gyorsul a pulzusszám. Ébredveznek.
Most már csak önmaguk.

Csupaszon, kiszolgáltatottan,
mégis a törzsfajlás tartószerkezetén nyugodva
nyújtánám én is át, ami csak úgy gondatlanul
megtörténik velem. Megmoccanna az örök csontváz,
fölemelkedne, kényesen végignyújtóztatná tagjait.
Végre a mindené. Eltűnhetnék premier plan arcom,
vállam, törzsem mögött, s ő lehetne a lényeges, az éntelen látszat,
az, mi mindenkié, s végül maga a röntgenfény, maga a sugárzás,
példázatként a funkció, a folyamat látszana, végre nem
az ellenző, az ellensúly, az előtér.

INFANTILIS VALLOMÁS

Vannak pillanataim, mikor bármely *archoz* odasimulnék. Úgy értem, mindenki arcán látható egy jóságos árnyalat. Még inkább az arc határvidékein; toka, tarkó, fül környéke alig kivehető hívással biztat. Apaian vastag a nyak, anyaian gyengéd a toka, és valamely szigorú, de melegszívű idősebb férfirokon biztonságérzetet adó archúsa... Min? Kin? A bökő, ágas-bogas koponyán? Amely szarv nélkül is öklelni kész? A monoton pofacsonton? És ki vagy, kérlek, ki vagy? Ránéztem a karakteressé preparált, intézményesült, viselője munkaköréhez idomult arcra, és ott láttam pirosas formáin a férfirokont. És attól fogva mind-mind megértenek. Én nekik mindenfélét a fülükbe suttozhatnék: lehet, hogy tüdejük röhögést küldene föl, kezük, isten tudja, talán rám sütné egy pisztolyt, robbanóanyaggal tömné meg zsebem; de már közöttünk állna a forma, örökre összekötné nemlétünket az alsó állkapocs íve, mely elvezet a nyakhoz.

VÉDŐBESZÉD KOSZTOLÁNYIVAL

Húgom megszédül, elandalodik,
amint föltűnik a képernyőn
valamely filmváltozat. Fonda, Buchholz,
Hepburn neki a Háború és béke,
a Feltámadás. (Semmi Tolsztoj.)
De az a rét ott mégis csatatér, s azok a
színpadiasán összeérő szájak mégis egy élet.
Hogy kié? Hogy övé-e? Mi gondja azzal?
A gondok előtte vannak, meg utána kezdődnek:
mielőtt megindul a tekercs, s miután magára hagyta.
„Egy rossz költő...” Verlaine nem megindító.
Megrugdosta terhes feleségét.
De mikor őt rugdosták, meg az összes többit,
az sem volt megindító. Amióta a világ világ, mindegyik
réstelenül, kegyetlenül eredeti.
Miközben osztozik, tehát nem társtalan. Pedig
létükbe másnak se ki, se be.
Nem oly engedékenyek, mint a filmváltozatbeli sorsok.
Ezért húgocskám oda be se léphet,
ahol Bergman, Tarkovszkij, Jeles az út s az élet.
Már a portás is útját állná. Csak egy-egy
múltbeli pillanat az övé, egyelőre még prolongálva.
Ő csak visszafelé húz. Tehát előre repül.
Azért ez is, ilyen a végzet. A nagyság.
Már negyvenhét. Vagy több? Már az se számít.
„Szegény anyám csak egy dalt zongorázik.”

MONÓ

Milyen sokrétűen szólal most rádiómon
az *Éj a kopár hegyen!* Digitális.
Sztereó. Kétféle, kétfelől – s még sokkal több,
hiszen kórus is zengi a zenekarral
az égiháborút.
Bezzeg kiskoromban. Ütött-kopott lemez forgott,
még „Melódia” sem volt. A legmonóbb monó.
Ahogy – nem is Muszorgszkij, hanem
Rimszkij-Korszakov kivitelezte.
Csak zenekar. Csakis az és annyi.
Hogy meglepődtem volna, ha kiderül,
hogy más hangjuk is lehet a démonoknak!
De valószínűleg fintorogtam volna,
s még mélyebbre fészkelődöm
a kisfotelben. Hagyjanak. Hagyják így nekem.
Egyféleképp. Monó.

A SZEGÉNY KISGYERMEK ÉSZREVÉTELEIBŐL

Az úszómester.

Ül a hullámedence fölött,
a parton, biztonságban, míg a bátrak
föl-le bukdácsolnak az áradatban.
Mily jól láthatóan rejti tudását.
Ha csak egy fej, nyak is tovább merül le
a kelletténél (a szabadnál), ő beugrik,
s néhány tévedhetetlen karcsapással
közelébe ér, majd kihúzza... (Mindig elmaradt.)
Ugrásra kész, de moccanatlan beavatkozás.
A bátrak föl-le... ők csak önmaguknak,
de ő mindenkinek, ám menteni
csak legvégső esetben, s még nem tudni, kit.
Általában
nem oly veszélyes a „hullám”, reá lehel
bízni a bukdácsolót; s tudjuk mindahányan,
ő a bátor, úszóképesség tartózkodó bajnoka.
Hogy bámultam mindig! S mennyire jó,
hogy nem ugrott közénk. S ma már
őt bámulom a lelkek orvosában,
aki igen közepes emberismerő
magántársaságban. Ím, bennható mindentudása
kedvesen elfészkelődik körünkben.
De csak kezdődjék a rendelési idő,
lépjen elő a szükséglet vérezve, sírva, várva,
naptárból egyeztetett időpillanatban:
összes jupiterlámpája, reflektora kigyúl,
már leheletnyi füllentésedet
is kiszűri, lecsap, megért,
és megsegít.

TERMÉKETLEN

Orrnnyereg és szemüreg határán
hamis menedék
támaszkodó ujjaknak
Elfoglaltság hiedelme
kitartott ideiglenesség monoton gyűrűző
körbeli rajza
szavak között helyezkedsz ekképp
azaz röppenő súlyukat gyűjtöd ajkaidra
de ne ki ne mondd
csak ingázol a szavak között
ráérősen arányítod viszonyítod őket
„ahá-élménnyel” lep meg légiójuk miriádjuk
vagy épp a kevésben kotorászó tapogatózás
csattantja tenyeredbe egyiket-másikat
zsákmányfedél kattán a skatulyán
illeszkedő tok
vagy kazetta szívbeli hangja
Elmatattál kedved szerint
megnevezés fölismerés
misztériuma kifejezéstartalomban

VERLAINE KATEKIZMUST KÉR ÉS KAP A MONSI BÖRTÖNBEN

Ó Uram! Új Uram! Vágyam beteljesítve!
Alig nyújtom kezem, már belesimul, íme,
a katekizmusod! Taposta mostanig
a talpam gyilkosan, s most íme, itt lakik,
cellámban otthonos, mert a jó lelkipásztor,
megérintve üde hitvágyam szándokától,
átadta kedvesen, hátha célt tett követ.
De Uram! Új Uram! Hiszen ez nyolc kötet!
Ez a Gaume püspök úr nincs híján a szavaknak,
nem úgy, mint én, midőn verssoraim fakadnak,
pedig spontán vagyok, miként majd hírlelik.
Most az első lapot olvasom estelig,
majd csak a kérdezést, majd a megannyi választ,
úgy hiszem, ez a könyv bemerít és kiáraszt,
magába töm s kivet, fölragad és leejt,
s irigylem, amiért egyetlen rést se rejt.
Hézagtalan. Csak épp... mily túlszabott a méret!
Megrándult térdre hoz sint, pólyát, gipszet, éket,
szikét – de hát minek? Uram, kend be sebét,
s ha a szisztéma most még túllontúl elég:
ne vedd új bűnömül. Mindig csak belekaptam
mindenbe, s azután a képzeletnek adtam,
egészítse ki ő, és minden mű, szabály,
rendszer és életelv állt, mint a kártyavár,
hipp-hopp... s úgy is maradt, nem omlott össze menten...
Propertiusnak egy sorát sosem felejttem,
de még egy óra is sok volt könyve előtt.
Elvarázsolt a rend, de bicskám beletört
utóbb a dátumok, sorszámok tömegébe...
A tagolás, Uram! Szolgád megannyi érve,
fejezete, hite, oldalszáma, szava,
olvasatlan enyém, míg itt az éjszaka.

HOGY CSAK AZ A KÉRDÉS

... hogy csak az a kérdés legyen fontos: bevetted-e már a gyógyszert?

... addig. Maga a kérdés mint tevékenység, mint tapogató köröm? Maga a kérdés mint kimondott forma, mint vesztes hang a levegőben?

... semmi más. A húsos, füstös, bodorított közeg eltűnik, felszívódik. Trükkjelenet a tucatrajzfilmben: légörvény, suhogás, recsegés-ropogás, kirántották a képből a csendőrt, az asztalt, dinoszaurusz pajtást. Hová halt ki a mi dinoszauruszunk?

... vége. A kérdésnek, a kérdezőnek, másnak? Műtét előtt – látom – kiékelik a szemhéjat. Most az én szemem ilyen. Marad. Figyel, saját vakfoltjára figyel. Nyüzsgönek a perspektíva szélein és túl; messze túl... folyik a vásár, gépek, kecses következtetések, vonzások és választások, belső építészeti és kültéri masinéria körül. A hang letompult. A kérdező lát. Szárazon szembenéz.

EGY ROBBANTÁSRA

Tiszta kézzel. Százféle az irány
kifelé, kifelé, kifelé.

Benne szorultak a metropoliszban.

Roncsaik

– egy-egy páros szerv külön –
innen kivehetetlenek.

Steril korszak. Ha nem akarom,
nem érintem, nem látom.

Automatika. Nem lesz itt semmiféle
lelkifurdalás. Ami miatt szembelihegni kell,
látni a tébolyult szemet – mindenkié az –,
s azután esetleg vele ébredni. Nap nap után.

Mennyi tusakodás akkor, míg újra megöled, újra meg újra,
lenyomod piszkosvíz színű látóhatárod alá.

Ó nem, nincs itt vezeklés, bűnhődés, lelkimardosás,
s efféle nyakatekert szakszavak – ugyan!

Fülsértőek.

Hisz *prisztuplényije* – nos, még az se volt.

Csak programozás, egy előzetes művelet,
mint az automata mosógép s a súlykolás-szapulás viszonya;
azt beállítod, kezéd szutyokba nem merül, a gép
tudja, mi mindent műveljen egy álló napig.

Nem ácsorogsz ott a víznél.

Elintéződik. – Tudunk már, mind tudunk,
ütni és visszaütni.

METAMORPHOSES

... ám egyszerre félreérthetetlen hangok a konyhából –
pofon csattan, s az ütés nyomán kiserked a sírás
hamisítatlan, önfeledt düh és fájdalom.

Pedig annyira hittem, hogy ez a fészek mentes átkainktól.

Íme, közhelyekkel becéztem. Most újra megrajzolhatom magamnak
e jámbor, ifjú anya eltorzult vonásait.

Ismerem én az erény, a felszín váratlan szaturnáliáit;
egyirányúak e szép új életben, csak az úrból lesz szolga, s mindörökre.

Mégis mindig áramütés. Magamat, igaz, állandóan ütöm,
már-már beletörődtem, hogy csak felnőttekkel alhatom,
hogy az enyém mindig a nagyszoba, örök-egyforma készletével,
a nagyszoba tévével, videóval, kábelekkal, tudós összkiadásokkal,
és szép, széles pamlaga mindig csak ugyanazt rendeli tőlem-tőlünk.

Álmatlan kapkodás, aludva is –

ám a gyerekszoba: ott talán még hisznek,
hisznek valami jobban, dinoszaurusz-játékra, CD-ROM-ra,
hangkártyára áhítoznak. És alszanak, egyenletes vágyaikban semmi
sietség.

A nagyszobában egyre kisebb vagyok. Akár az az ősz fej,
gyönyörű és idomtalan, nagy koponya, arra való,
hogy a delelőn túl, lejjebb érve már, csak még távolabbra tekintsen,
hanem ő – egyszerre – beéri gyors nyögésekkel,
kapkodó falással, s gerincvelői ingeráramai
közelebb vannak hozzá, mint az eszmény, a méltó távolban.

– Csípjelek el csak, bábjaidat faragó demiurgosz –

Pedig voltam gyermek én is. Még hátrább, csecsemő.

Senkiföldjén lakoztam én is, no de egyszer
elvittek üdülőbe, s ott a gondnok néni – csupa öreges báj,
csupa őszes jóindulat, olyan, amilyenre minden diktatúra örömet
rámutatna,

„lám, az én művem ő is!” – egy éjjel megbokrosodott,

hars nótákat dalolt – azaz trágár vicceket mesélt,

ő az? Az ő hangja? –, forgott velem, nem: megfordul velem a világ.

Hirtelen megéreztem a pofonokat, igen, a pofonok többes számát,
s azt, hogy most már soha nem lesz nyugtom tőlük.

Azt, hogy rám parancsolnak valamit, s közben és utána
rögtön büntetnek érte.

Hogy kettős létezésünk alján és alapján
örökké ugyanazok a paták dobolnak, rúgnak, iramodnak,
bárhová ér is a fejünk.

Nem viszonznád, ha rád kacsintok?

Át tudsz változni, valld be – te is. ugyanazzá,
mint én –

mi	ez
vagyunk	van.

*Van néha olyan pillanat,
Mely kilóg az időből.
Weöres*

És minden idő így és hasonlóképpen...

Hiszen még csak az imént harsogott
a hét óra tízes reklám. Gondoltam,
ebből végre ki lehet kapcsolódni. Már
folyik is nyakamra az áldott vízszugár,
véletlenül úgy nyüzsögnek gondolataim,
hogy egymást nem fojtják, s távolibb,
nemesebb szerveken sem taposnak... De íme!
Már a fél nyolc órai szignál... mert
így reggelente magára szabadultan
bömböl odabenn a rádió. S ez a szignál
mennyre fülsértően patetikus...
no de most csak azzal lep meg, amit jelez:
a külső tényt (a honnanit?): fél nyolc!
Mit csináltam? Az ég szerelmére?!
S mit tettem, hogy fél nyolc legyen?
(Topognak a mondatok, állni látszék az idő...)
De hiszen semmivel sem telt meg ez a húsz perc!
Vagy talán elvesztettem az eszméletemet? Megcsúsztam a kádban,
majd fejjel előre, mint sokszor-egyszer,
mikor csak az ütés, majd föld és levegőég kíméletlen
rengése, mely sehogy sem csillapul...? S vele hánykolódom,
s még lefogni se bírnak? Csak felfognak majd,
csakhamar, de ott nincs idő, csak világítólámpa,
s tégelyekbe osztott nedveim. Ugyan,
nézz már körül! Talpad a linóleumon,
s másfajta tartályok vesznek körül: sarok,
hónalj, hajtó, lábfej és egyéb ápolók.
Elbambultam tehát. Bár az idő haladt. –
Tovább álmodtam, kicsit már szabadabban,
magamból választottam ki, amit a vasmarok

préssel belőlem hajnalonta, míg szemgolyóm befelé néz:
barátnőm a volt barátom ölében, volt barátnőm
mostani barátoméban, barátnőm barátnőmmel,
az élet mókagyárának sorozatvető termékláncai, mérgezett alma
mindahány...
változatok, inverziók, szerepcserék,
anyám a menetben, hiába kapkodok utána,
én a menetben, anyám kapkod felém, de csak haját éri el, azt tépheti,
újabb kombinációk, terjeng a gáz a konyhán,
kívülről bezárva, be vagyunk zárva,
de miért ez az egész? Most dől el minden?
Négyéves koromban az, hogy élhetek-e? S hány fényévnyi év
múlt el, s a hajdani hajnal már elenyészett,
most pedig oda a húsz perc. Most nézhetek!
Nem „megforduló szemmel, kancsintva / csalfán csillogó eszembe” ám,
hanem kifelé,
a fürdőszobai polcokra, falszerelésekre. Húszpercnyi semmi,
ingyen narkózis, az egyetemes kímélet
ajándéka. Milyen áthatóan
gondoltam el – réges-rég! – s fejtettem ki nyomban,
itt a kádban lebzselve, az ajtón át anyámnak,
hogy „miért van egyáltalán a lét... miért nem sokkal inkább a semmi?”
Most ez is rám bizonyulhatott. (Írj a semmiről, -ért, -ben.)
Ha úgy sikerül, hogy az eszmét
átérezzem velejéig, pontosabban velőmig
(nem tehetek róla, nekem az *kell*),
valóban időtlenül bámulok arra,
hogy mindennek visszája vagy éppen színe van,
másik oldala tehát, valami, ami megfellebbezhetetlenül
túl van rajta, transzcendens túl-mivoltban,
s ez az abszolút túl mi lenne más? Más, mint hogy semmi?
De tényleg! Se lélegzet, se torok-irritáció,
se húgyhólyag-telés, sem öröm a tavaszi zöldnek,
sem szférák zenéje, sem ősök, sem a mindenben jelenvaló!
Mert nincs, aki, ami tudja. Én ezt nagyon át tudom érezni!!
Kimondani nem, illetve akkor egyszer sikerült.
Imádott csoporttársnőm is hallotta tőlem, be nem állt a szám,
mint egyoldalú szerelmes, folyton *másról* beszéltem,
tehát mindig valami fontosabbról; „a lét vagy nem-lét kérdése ez”,

szónokoltam. Elviselhetetlen voltam. –
 – Húsz perc tanatológia, Thanatosznál...
 Ugyanannyi ez a húsz perc, mint az a húsz év,
 amióta leveleim (ha megvannak) nála penészednek.
 A befőttesüvegek mögött, a vitrinben, a hétvégi ház pincéjében, hasábfák
 alatt.
 Hogy azonnal, hogy nem bírom ki,
 ha aznap nem láthatom. De már az este hét
 szinte másnap, tehát hatig, hatig,
 mindennapos határidők,
 szekta még nem időzítette
 pontosabban, mint én, a világvégét,
 nála többnyire el is értem (tíz eset közül kilencszer)
 a hat órát, magam azóta is képtelen vagyok
 határidőt tartani. – S íme, a levél itt zizeg kezemben,
 s porlad hasábfák alatt. De ez a közte semmi,
 köztes semmi, ezzel mit sem tudok kezdeni.
 S hogy a múltkor (ez a múltkor immár mindegy, lehetett hatkor, tízkor,
 nyolckor)
 beszélgettünk. S csak azért is arról volt szó,
 amiről akartam. Nem volt hátvédszöveg,
 hátsó gondolat, csak tényleg annyi,
 hogy heti hány órában tanít. (Heideggerben már úgysis egyetértünk.)
 Tehát mint Álmos Andor Krúdynál, halottan átteleltem,
 s már higgadtan azonosítottam hajdanán
 tündérien selypítő ajaktartását. Mely most már csak tartott.
 „Húsz év múlva.” S nekem: fölmerült. –
 – Ez a húsz perc... az lehetett a baj,
 hogy túl hangosan zubogott a víz,
 nem riasztott fel az időjárásjelentés,
 nem ingerelt a Mazda-reklám, nem a
 koalíciós tárgyalások, amely akusztika
 ocsúdásomat tagolja reggelente. Elzártam a csapot,
 s már rám tört, hogy fél nyolc. Ez csak ritkán sikerül.
 Az üresség balga fényűzése. Nemcsak a lét túlsó oldalát
 fürkészsem olykor, más időtlen félóráim is akadnak.
 (Nekem? Én láttam, én fejezem ki?
 Ez a füzet itt, most vonalas, de amúgy
 nyelvi kockákba, négyzethálókba vágom

gondolataimat. Ha a kedves vendégnek feje lóg ki,
azt vágóm le, ha alszára csupán, akkor
térdből amputálok. Csak elérjen kényelmesen.
Kocka, egyenlő oldalú, derékszög...
magam is szögletes vagyok – no de ennyire?) –
– Tehát a buszon, egy vonalban ülven egy tizenhat éves lánnyal
(mit tudom én, mennyi idős?), tegnap órákon át
– de a menetidő csak húsz perc – csodáltam combjait.
Hófehérek, esendők... s lázadoztam sorsom ellen,
miért kell kívánnom nekem, éppen azért, mert gyenge, bájos,
vagyis be- és megtörni való? Igazság ez?
Micsoda káosz! Mióta az ős szellemi szikrák
belevesztek a teremtetett matériába,
e két comb, karcsú fehérség fölszólít,
hogy törjek rá, avatkozzam bele. S a szavakat is,
íme, obszcén igekötőkkel, névutókkal,
*közötte*s jelentéssel látja el. Annak,
ahogy zsenge húsa megreszket, mikor rázkódik a busz,
miért van funkciója? S ha bírnám őt
(másra se vágyom), ugyan mit bírnék?
Ha odaadná magát, még mindig nem adhatná
szépségesen nyugvó és megrebbenő combjait. An sich.
Tanácstalan birtokló igékkal nyögni a feje fölött...
– Vagy a forgószerű. (Többre már nincs időm.)
Szélfóbiám van, s egyszer próbáltam forgószerűben állni
(helyemen), azt hittem, leteper, szétszakít, a világ négy sarkára szegez.
S míg alábbhagyott... korszakokon íveltem át,
a nagymutató viszont csak két perccel tudott többet.
Szóval ilyen történhetett most is. Nem vagyok öregebb,
vissza se tértem, előre se léptem,
húszpernyi unio mystica... idegenben.
Megtörülközöm. És elég unalmasak a hírek.

Bár minden idő így és hasonlóképpen.
Miként most, úgy máskor is.

PÉLDÁZAT MAGAMRÓL

Én ezt a jajongó dzsesszénekesnőt
le nem halkítom.

Pedig a dobhártyám reped meg tőle.
Minek és meddig cifrázza?
De hátha fog még tisztább hangokat,
hátha elsimítja idegeimet, épp ő,
aki tépázza őket. Mintha kézen fogna.
Csüggök utópiámon. Ha a párdúc
megszelídül. Ha éneke
valami követhető témába fonódik,
és megad valamit... hátha épp nekem szánja.
Csak nem töröm meg hiányzó igyekezetét, csak nem zúzom össze
nem létező reményeit! S különben is
múlik az idő, majd a nagymutató
lehalkítja s elhallgattatja.

S akkor nem én, nem én...
nem én játszottam el.

AZ ATLANTISZ KÖNYVSZIGETEN

(V. ker., Piarista köz – a *Gondolatok a könyvtárban* emlékezetére)

Érzem, hogy süllyedek.

Legalább egy élet
telhetne itt. A kabbala és a sztoicizmus,
a shakespeare-i metaforák és
a meztelenség kultúrtörténete
lehetne mindennapi kenyerem.

...mint juh a' gyepen...

A mondattengeren szűk gondolatmenetben
átkelni száraz lábbal, vagy erőltetetten
menetelni szemantikai labirintusban,
kiegyenesíteni lábam elé a kört, és
a szemmel balról jobbra vájt
barázdában haladni, egyszerre süketen
és *bábeli* figyelemmel: ez az én *dolgom*.

A világon.

Bal-jobb, bal-jobb, bal-jobb.
És sokat sejtető, visszatükröző
etimonokban csodálni arcom,
lesni, hol fodrozódik a víz, s a szanszkrit palack
hol ér partot Britanniában...

Ó mindent, tudni mindent! Az *erény*
latin tanát, lapszéli jegyzetekkel,
az ártatlanság' boldog napjai-ról
vagyom olvasni, és a csiszolt újfrancián
áttűz az ógörög, s a *törvényt*,
mindenkiét, hogy megértsem
a *düh* és a *bujaság* pillanatait
– szilánkot cipelő fej és siklató elélvezet –,
a' gépek' 's számok titkai-t, hogy lesz a Dies irae
szobám digitális mennyköve.

Akhilleusz sarka és Emma feketén csillogó barna szeme,
az elveszett fénydarabkák és Eliot állítmányai
lenyelnek és fölemésztének erre az egy életre.

Úgyhogy egy másikat!

Melyben kincses *Délsziget*ként fölbukkanhatok,
s ha még marad hely
papíron, *gyöngé öltönyön*,
én azt teleírom,
s ha a *mély süllyedésből*
kiküzdtem új életem,
percenként hetven-nyolcvan fölriadásból
valódinál valódibb testet öltön
a szűz papíron a visszaemlékezés

... és nincs vég semmiben.

VISSZAÉNEKLÉS

– *palinódia idézetekben* –

Vissza sem fordulhatok.

Egy kórbonctani kötet gazdagon illusztrált szöveggel oktatta ki a parazita sejtegyesületek és az infekciós daganatok felől. Ezeket a rendkívül dúsan burjánzó szövetalakulatokat idegen sejtek behatolása okozza egy olyan szervezetbe, amely fogékony irántuk, és fejlődésükhöz valami módon – alighanem úgy kell mondanunk: léha módon – kedvező körülményekkel szolgál. Nem is az a fő, hogy az élősd elvonja a környező szövetek táplálékát, de miközben – mint minden sejt – anyagot cserél, olyan szerves vegyületeket termel, amelyek a gazdaszervezet számára döbbenetesen mérgesnek, föltétlenül halált hozónak bizonyulnak. Bizonyos mikroorganizmusok toxinjait sikerült elkülöníteni, és tömény állapotban kitermelni, és a tudomány nem győzött csodálkozni rajta, hogy ezek az anyagok, amelyek lényegileg egyszerűen fehérjevegyületek, az állat vérkeringésébe jutva, parányi adagokban is már halálos mérgezési jelenségeket, rohamos pusztulást idéznek elő. A romlás külső megnyilvánulása a szövet burjánzása, a kóros daganat: tudniillik ilyen módon reagálnak a sejtek az ingerre, amelyet a közéjük telepedő bacilusok rájuk gyakorolnak. Kölesszem nagyságú csomócskák képződnek, amelyek nyálkahártyaszerű sejtekből állanak, ezek között vagy ezekben fészkelnek a bacilusok, s némelyek közülük protoplazmában rendkívül gazdagok, óriási nagyok, és több sejtmaggal bírnak. Ez a tobzódás azonban csakhamar pusztulásba fúl, mert az óriássejtek magja zsugorodásnak indul és széthull, protoplazmájuk megolvad és tönkremegy, az idegen mérreg ingerhatása a környező szövetek további részeire terjed át, gyulladásos folyamatok indulnak meg, és megtámadják a szomszédos véredényeket, fehér vérsejtecskék sietnek a mérreg vonzása nyomán a baj színhelyére, a megalvadásos elhalás folytatódik, s időközben az oldódó baktériummérgek már réges-rég elkábították az idegközpontokat, a szervezet hőmérséklete rohamosan emelkedik, úgyszólván ziháló mellel támolyog a teljes feloszlás felé.

És az élet maga?
szégyenforrás-reflexe

az érzékenységre ébredt anyagnak, amely
fogékony volt fölébresztője
iránt...

A nővér
néha lemos. Ahogy padokat mosnak. –

A rákos elfajulás során az éptől idegen tulajdonságú sejtcsoportok keletkeznek a többsejtű differenciált szövetekben, amelyek a kiindulási szövethez morfológiailag hasonlóak ugyan, de funkciójukat tekintve már jelentős eltérést mutatnak. Ezek a deviáns sejtek kiszakadnak az illető szerv s szervezet közötti kapcsolat egységeiből, és korlátlan szaporodásnak indulnak. A tumoros átalakulás során az immunológiai jellegzet biztosító sejtfelszínen maszkírozó fehérjék jelenhetnek meg, amelyek elfedik a tumorsejteket az immunológiai védekezés elől, ezért szaporodásukat sok esetben semmi sem gátolja. Mivel érzéketlenné válnak a sejtszaporodás normális regulátoraival szemben, így közvetlenül ráterjednek a környezetükre, elpusztítják az útjukba eső ereket, idegeket, izmokat, csontokat stb., vagy a vérárammal, nyirokkeringéssel tovasodródhatnak, és más távoli szervekben, nyirokcsomókban fiókdaganatokat (metasztázisokat = áttételeket) hoznak létre. Ez áttételek révén a betegség generalizálódik, ami a kiinduló daganathoz hasonló tumoroknak a szervezet egészére kiterjedő szétszóródásához vezet.

megnö a mag / plazma arány
a mag javára tolódik el
tökéletlen kettéválás
furcsa alakzatokat képeznek

*Mindenek közül téged választalak ki,
mert hírt hozok tenéked.*

*Csak hulládat hagyod itt, mint
csúnya szemetet,*

shortly

shortly

shortly shortly

A hangszerek legmélyebb, legéneklőbb fekvésükben szólalnak meg. A trió az egész kvintett gyújtópontja lesz. De az elégikus ének kibontakozását árnyak sötétítik el. A hanghordozás csupa kétely. A hangszerelés zenekari jellegű, a színezés kísérteties, a lassú tempó a szorongó várakozás légkörét teremti meg, a legmélyebb hangok ellenállhatatlan vonzása a sötétség világát idézi fel. Utána úgy fogadjuk a scherzo visszatérését, mint valami megváltó eseményt.

andante sostenuto

attirance irrépressible

irrépressible

Ép testemet

vetközteti,

hiába van,

nem kell neki.

Már nem ismer meg. A szeme fölfelé néz,
s a gégecsövön át, a szörnyű ezüst sebből vér bugyog.
Vissza sem fordulhatok.

Negyednapra átizzadva

Találtatott boldog teste.

TŰZVARÁZS

Brünnhildéről beszéltem álomban –
de semmi alkat, semmi hajszín,
mellbőség, sorsesemény nem rémlett elém,
beszéd sem volt az, csak forró motyogás,
egy vonósdallamon megfeszülve, aláhajolva, elsimulva,
alig tagoltan. Mit nekem az alak!
Mitológia adta sorsa oly összetéveszthető,
mint az enyém, mint a tiéd. Szeretett?
Kit, mit, minek? De hogy elalszik, hogy körülfonja a tűz, az a tűz,
éppen az: ez végre megállít, s ő se moccan.
Túl részletes nekem minden szereposztás,
harmadik szolga és negyedik lovag,
ötödik udvarmester és hatodik mezőőr,
udvar és mező annyira egyforma,
mihelyt gyorsulva nézek,
s gyorsul az érverés... –
és az ő külön sorsuk: számon kellene tartanom?
Ugyan. Az egyik szolga nyájas, magába szív, de kiokád,
a másik lovag foghegyről beszél velem, de összeszed a földről;
és a szereposztás végén a nők. But not least.
Mint tudjuk, a szája szép az egyiknek, a másiknak édes a karja,
a harmadik épp jókor jött el értem, a negyedik már-már tökéletes,
csak bajuszkája van. Mindenki történettel terhes,
s ezernyi előzménytől ótvaros. És kiüt arcukon
ok és okozat, hiába törölgetem róluk eszelősen.
És szerelemre a megszokás, és megszokásra az undor,
Bálint-nap és a böjt ezernyi órája...
Azok a kietlen, jegyzőkönyvszerű történetek! Még
a regényhősnél is különb önnön lényege,
mely egy pillanatra vakít el. S mit nekem Hekuba,
Brünnhilde, Hekuba, ha mindenki Hekuba,
nevek beszélnek, motyognak,
fölöttük omlik le a dallam, bizonyos varázs,
amíg őket körülfolylja és megőrzi a láng.

Ó, EMESE VAGY BÁRMI MÁS

Ó, Emese vagy bármi más –
vagy az ősz professzor, mit is keres
éjszakámban, mit részletezi, bontogatja
vázlatos szerepét? Hogy átlényegültök
ti mind, napközépi nyersanyag,
nyers, tunya alakok, mozdulatok, helyzetek,
szögletes alapszámok, törtek és töredékek,
s micsoda elrontott génprogramot
követtek? Burjánzást,
a végtelenig, növekedtek, négyzetre,
no nem, ennedikre emelődtök...
Nincs megállás. Ahogy az egyetemi folyosón Emese biccent,
szemkontaktust keresve, majd meglelve, tüstént el is fordul,
mert több kevesebb lenne...
ahogy az ősz szaktekintély
javamat akarva elbánik velem, s kiméri
érintkezésünk négyzethálóját – abból mi sem következik.
De itt benn büntetlenül
nyújtom ki térfogatomban időtöket:
kifogyhatatlan magánbeszéd
erőlteti egybe a széttartó kombinációkat.
S egyenletes járással követi őket a szem
a végtelenig. – Roppant rászűkülés
a függönyre,
az utcazajra,
az elliptikus
keringési pályára, öt és négyszer öt ujjamra,
nyílik a szem, ájultan túri az áldozatot:
kigyógyulva a káoszból, megteremtetik
egy napra a mindörökre hitelesített váz.

Legfelső pontján...
(Kölcsey)

Most csak ezt kérdezem. Nem azt, milyen, ha élvezel, ha jóllaksz, ha túlságosan jóllaksz, mi a tapasztalatod a hasfájásról (nincs vége), mi a hányásról, mi a hánytató félelemről. Ezek nem szalonképes tárgykörök. Egyszer mégis beszéld meg velem, beszéld el nekem. De most csak ezt: tudod-e, milyen az, ha evés közben tör rád a sírás? Az ingere. Igaz, az előbbieket fontosabbak. Negyven éve hallgatom, hogy a glóbuson kinek mi a világnézete, s közben fogalmam sincs róla, egyeznek-e zsigeri, velői, simaizom előidézte élményeink. (Eseményeink.) Majdnem annyira nem tudom, számíthatok-e *együttérzések*re, amennyire képtelen vagyok bemérni az elgázolt macska érzeit. Lefelé... A görcsbe rántott bogáréit. Most mégis csak ezt. Rám nem jellemző, rám azért nem, mert veletek élek. mert nélkületek állat volnék (nemde?), és persze vigyázok. Mégis megesett. Nem is először. Ki az ördög gondolta, hogy az evés ennyire teljes embert kíván?

Eszembe jutott és a szájöregembe nyomul két-három gondolat plusz egy-két emlékkép. Ennyi most épp elég volt. Képzeld, elkezdődött az a bizonyos bizsergés, elfacsarodott a szívem: piszkálódni kezd a garat környéke. Akkor azok a bizonyos lüktető tűszúrások (nem jól mondom?), és mi az eredmény? Se köpni, se nyelni, bölcs a népnyelvnek az ő bölcsessége. Főképp nyelni nem lehet, nem megy, mert úgy elönt. Belülről, a szájpadrást bénítja, előzőnöl. Könny szökött a szemembe: beszorul a nyelvhát. Ez kavart föl igazán: mármint én le se tudom nyelni a falatot, annyira fog fájni? Elfojtottam. A fojtás automatikája láthatatlan. Mi lesz velem, esetleg: jaj, mi lesz velem, és már le is gyűrtem a falatot, akármekkora. De ha tőled megtudhatnám. Ha nem volt még ilyened, hát hagyjuk. Egyelőre erre is bélyeget ütök, erre az enyémmre, elintézem az esetemmel, hogy ő nem fontos, hogy ő csak afféle járulékos, szövődmény. Azután hátha fölszabadítasz egyszer. Addig nem hallasz rólam, nem látsz, de figyelj ide rám, hogy válaszolhass.

KORRESPONDENCIA

(A lírikus víziója)

...confuses paroles...
...regards familiers. (Baudelaire)
...összesűgva. (Szabó Lőrinc)

Templom a szöveg – s belül összesűg.
És mintha járkálnék e rengetegben.
Mennyi zárt titok – összezárulás...
Mellékmondat nyílik: elvonulási útvonal.

A szótár is – figyel baráti szemmel
tükörfordítás, messzi derivátum,
s ha összelobbanhat alapszavával,
az már történelem: a szívós túlélésre példa.

S ha egy szójelentést rakosgatok,
mert *leszakadt*, s próbát teszek vele,
és a hattyú-kalitot nyitja, sőt benne ő a legszebb!

– akkor vágyam sejtése súgja: már
ne is *akarjak* kitörni. Hisz úgyis
meglehetem: szó szóval mint egészül, s így *egyben*

mint sokasodnak, s lepik el a földet.

INTELEM

Csupa készségesség tolakodó ujjenyomat
kegyelmed örökké a napban ácsorog
azt hiszi áttetsző talán? Miért töri meg
az egyetemes fényt minduntalan?
Máskor meg hogy képzelet csak szabadjára engedi
túlbugzó tömegét s leroskad vagy rátenyerel
valamire mivel tulajdon lenni csak azért óhajt
hogy folyvást birtokoljon? S mire törekszik
mellőzhetetlen arca megszállott kínálkozása?
Csak férne a bőrébe már s valahára
szikkadna aszna össze az is hogy legyen
végre csekélyebb!
S bár örülne sok szép javaknak
ékes tokoknak szabványos rajzolatoknak
skálamutatóknak
dobozos tintahalnak mestermód drótozott
perfekt készüléknek hisz valamennyi ott van
a keze ügyében! S ha megcsordul szíve
még ki is sírhatja magát
egy dühös bujának pongyoláján – mennyi sokatmondó
ezerbeszédű zárvány a polcain! S mind milyen játékon
semmibe veszi s végre arra tanítja
megvan nagyságod nélkül is
a személyének szóló üzenet.

EGY NEVETSÉGES (ÉS FÖLÖSLEGES) EMBER ÁLMATLANSÁGA

(novelette)

Fjodor Mihajlovicsnak is

Mikor jutok eszébe? Mert hogy így vagy úgy eszébe jutok, ahhoz nem fér kétség. Vagy bele van kódolva, vagy nincs. Ha igen, akkor az automatikus. Egy ideig még bírja, tűri, elviseli, hogy ne történjen meg, de aztán úgyis gyengül az izom, lazul a tartás, kioldódik a fék, végigszalad az inger. Ha nincs, még mindig eszébe juttathatom magam. Ez már nehezebb, többtényezős. Többesélyes is – nem, erre gondolni sem merek. Mert mekkora esélyekkel számolhatok, mi és főleg: mennyi szől mellett? Mennyiségi kérdés. Elektromos hullám az idegeken. Idegek sokán. Megint milyen soká tart ez a lövöldözés, ez a legutóbbi. Vajon mekkora a dramaturgiai, a szerkezeti súlya? Mert most ettől függ az álmom. Az én magasztos álmom. No, mennyit szánnak az autós üldözés és csinnadratta megoldására, és mennyit rám? Csekélységem. Tehát ha nincs, akkor áttételes. Akkor függ például az emlékeitől. S emlékezőképességétől. Memória, memoriter. Ha pedig emlékezni tud, még mindig nem biztos, hogy az emlék aktiválható. Vagy hogy mennyire. Irgalmas Úristen, nekem itt egyetlen életcélom van: jussak eszébe. Minden más azután következik. Jaj, persze csak azután a cselekvés is, az ő hipotetikus cselekvése. Ugyanis még sok mindennel számolni kell. Tehát: vagy bele van kódolva – szebben: meg van írva a csillagokban, vagy nincsen. A második változatnál tartottam. Meg az emlékeinél. Akkor, ez esetben, visszaemlékezhet arra, hogy (amikor) szóltam neki. Állok az ajtajában. Egyszerre némán és bő beszéddel, higgadtan és vacogva az izgalomtól. Én itt nem kicsiben játszom. Huh, de jó, hogy legalább azon a föllépésen túl vagyok. Most valósággal megvigasztal az a valamikori határozottságom. Én akkor teljesítettem, kiálltam, helytálltam magamért, nem türtem a türhetetlent, odacsördítettem. A csöngetés, igen. Ma is a fülembé hangzik. Az ő randa ajtócsöngője. Szutykos volt, barnásfekete szirup ragadt meg rajta. Ragadt a kéz, az ujj. S hosszan kellett nyomni, még az se volt biztos, hogy meghallja. *Hiszen épp ez az.* Előbbi tárgyunkhoz visszatérve: milyen szívdobogtató volt utólag, hogy végre valamit véghezvittem. Nem is

valamit, hanem teketóriázás, kerülő és pótcselekvések nélkül éppen azt, azt az egyvalamit. Nem mindennap köszönt rá az emberre ekkora élmény, amilyet, úgy tetszik, csak ő szerezhet meg saját magának. Szándék, remény, idegvégződés, szenzorok, testtartás, bátor előrelépés, valamint erélyes, mégis kiegyenlített, fegyelmezett hanghordozás egysége. És fölötte, fölötte mindennek, a beszéd. Fölötte a most a tájon végigpásztázó sorozatlövésnek, üvöltözésnek, csontszagató sikolyoknak. A tájat persze nem látom; de szinte kénytelen vagyok magam elé idézni. Erdőszél, országút, hajtűkanyar, völgy, szakadék, Skoda Forman, Ford Skorpió. Nem, legalább Renault Clio. És ráborul, rázuhan a nő a... a motorházra. Most ennyi elég. Hadd legyen elég. Elismerem, csupa közhely, panel... panelasszociációk a panelházban. Nem erősségem a vizuális elképzelés. Alig tudok látványt teremteni, csak befogadni. Teremtőm, ez feminin vonás? Teremtőm, jól lett mondva a neved. Hozzád szól, feléd tart a kérdés. Állok és beszélek az ajtóban. No és, ha feminin? Föllépés, egyik nagy alakítása életemnek. Hányszor megterveztem, kimódoltam, megmértem minden szavamat. Előre lestem a hatást. Fájdalomsikoly, örömsikoly, ami most tör át a mennyezeten? Nekik bezzeg egyszerűbb minden, a nő (bizonyosan platinaszőke) most zuhan, rá a csomagtartóra vagy bele az ágyba. Közben ugyanis válthatott a kép, snitt. Csitt, ó, csitt. Most megint nem bírom. Most elviselhetetlen. Aludni szeretnék. Aludni szeretnék. Aludni... és a kisöcsém folyton bóg, szaggatja a dobhártyámat, és a konyhán iszonyat. De hiszen ezek emlékszavak, tárgytalanok, most, kérlek, ez mind tárgytalan. A föllépésednél tartottál az imént gondolataidban, de kit érdekelnek mostanában a gondolataid. A föllépés időben arra a napra korlátozódott, arra az órára, percre, amelyben, amikor. Már egy hete. Pontosan egy hete.

Sok? Kevés? Mily szívesen hajlanék arra, hogy kevés. Hogy szavam és alakításom hatott, de hatásának még érnie kell. Lappangási idő vagy ellenkezőleg, de egykútya: az orvosság hatásideje, hiszen egyáltalán föl is kell szívódnia. Ez is fontos, ezzel is számolni kell. Számolni és a részösszeget még hozzáadni az igényekhez. Nem vaktában követelőzni. Most már lehet, hogy tízpercenként föl villan tompa agyában: „változtatni fogok! kímélni fogom! megkönyörülök rajta!” Ó, én mafla, hülye és állat, ó, én dőre teremtmény. Még hogy megkönyörül! De mit tesz isten, már azt se bánnám. Csak halkítsa le. Ez az! Csak ennyire, erre várok, erre a sóvány, egyszerű, csip-csup és dibdáb és mindennapi és földhözragadt, automatikus és triviális megoldásra: de hisz minden

megoldás az! Mint miután a fogfájás végeérhetetlenül marcangolta agyam (nem; egyszerűbben:) azután, hogy túrhetetlenül unalmasán, késéles állhatatossággal foglalkozott velem és foglalkoztatott szájüregem egy négyzetcentiméterén, -méterében, egyszerre csak kiáll. Mintha kihúzták volna: nem a fogat, hanem a fogfájdalmat. Az egy *darab fog* kínját és szégyenét. Jól kirántva a palack nyakába már-már egészen beletokosodott dugót. Pillanatnyi hűvösség a helyén, majd elárad, szétterül a... semmi. Édes, édes úr, az én nyugodt ürességem. Szinte tanácstalan a helye, a szájüregnek egy bal felső pontja, most, foglalkoztatottság híján; és boldog. Boldogság... mi más... a szenvedés hiánya. Nem én mondtam. Igazán csak ennyi kéne. Gondolni sem merek rá, az maga a megváltás: a csend – hirtelen, váratlan. És megáll a nap az égen. Itt nincs fokozatosság. Megváltódni csak egy csapásra lehet, merényletszerűen. Elviselni. Istenem, a fül, az agy önfeledt tanácstalansága, esztelen öröme a föltárult térben. Mégis, mégis az egy héttel ezelőtti föllépés – kifogástalannak minősíthető? Az, hogy megreszketett-e hangom, úgyszólván mellékes: hiszen majdnem egészen süket a nyomorult. Igaz, ebben csak tegnapról fogva vagyok biztos. Majd még hadd beszéljek erről. A nyomorult, a nyomorultja, ő be jólesik, most úgyis elhallgattak egy pillanatra. Várja a választ a nő. A férfi. Az autó. A motorház, a szalంగarnitúra. Csak bele ne bolonduljak. A megreszketés nem baj. Csak végig ne reszkessen, reszketett volna. Légyen. Legyen és lőn. Erről jut eszembe, mi az ördögnek beszéltem ilyen körülményesen: maga mit szólna ahhoz, ha más nem hagyná aludni? Stb. Mit számít, láttam, hogy rázza otromba fejét, ez neki nem érv, ő sebezhetetlen ilyesmitől, ez az én problémám, végig ezt kellett volna képviselnem, hűséggel, kitartóan. A magamét mondanom, nem méltányos közhelyeket. Ez olyanféle, -fajta. Ez másból nem ért. Utóbb jöttem rá, átkozván magam, a lépcsőházban. Ezt nevezi a francia, ugyebár, lépcsőházi szellemnek. Úgy látszik, ez is a bajom, az én bajom. Tegnapelőtt a postán sorba állva is, amint tenyeremen számolgotam a befizetendő pénzérméket, majd fölpillantok, látom ám, hogy elém állt egy fiatalember. S mivel most már lendületben vagyok, öt másodpercnyi habozás után kérdőre vonom: miért előzött meg? Mire visszavág azzal, hogy ott egy hölgy még előbbre állt, és hogy annak miért nem szólok. „Miért csak nekem szól?” És még vagy háromszor kérdőre von ő is, igaza biztos tudatában. Vagyis visszavágott. Én pedig, ha bár nem reszkető hangon, azzal az időtlenséggel válaszolok, hogy az aprópénzre figyeltem, nem pedig a körülményekre. A körülményekre! A fölényes

fickó csak bámult rám, majd megvetően elfordult. Ó! Mit ért ez, az ilyen, ott, akkor, az efféle elvontságból, nyakatekertségből? A körülményekből? Azt kellett volna mondani: „nézze, uram, a hölgyet nem láttam, de azt látom, hogy ön egészen biztosan elémm állt a sorban”. „Nézze”, esetleg „kérem”. Két szótagonál hosszabb töltelékszó, bevezetés, ráhangolás nem engedhető meg: annyi már eltereli a figyelmet, árt a célnak. Ez lett volna az igazi mondat, mondatfellépés, már csak méltánytalansága okán is. Mert a büntetést, a megtorlást kizárólag a tényállás földerítéséhez köti. Akit nem vettek észre, az büntetlen marad. Égbekiáltó az igazságtalanság, de egy hétfő délutáni postahivatalban tökéletesen érvényesül, helyén van a kijelentés. Önnek szava sem lehet, önt vették észre. Ebből értenek. Ebből értettem én is, valamikor, hátsó padban, megszégyenülten. Lett volna benne (bennem esetleg?) valami végzetszerű. Nemezis lehetett volna az a mondat. Az utólag eszembe jutó szórenddel eszményi. Ehelyett körülményekkel piszmogtam, az a másik pedig nem fölényemnek, csak a szokásnak hódolt meg, amikor hátrább lépett. De hogy ily ártatlan legyek. A légynek se ártok. Ennek se. Most mintha abbamaradna. Elül a lárma. Telnek-múlnak a másodpercek, kettő, három. Hogyan is hagyhattam, hogy annyi minden megtörténjen velem. Már korszakok meneteltek el előttem, mögöttem. Évgyűrűk, az emlékek rétegesednek. Túl sok: SZÖVOSZ, KISZ, téeszcsé. Mozaikszós, betűszós történelem. Belém gyűrődtek, lerakódtak, öregítenek. Öregít a SZÖVOSZ. Hol van az már? Én igazán nem tettem semmit, mivel is érdemeltem ki... én csak megvoltam. Az évek múlását. Most pedig már legalább tizenöt másodperce tart a csönd. Nem akartam lemondani a szavakról. Még több másod meg harmad. Csak nem? Hiszen szövődik tovább az élet, fonal a szövőszéken, árapály mozog. Mivel érdemeltem, uram? Nem tudom, de köszönöm a csendet. Mert ez az, ráismerek, s már milyen régóta tart. Az enyém. No ne szerénytelenkedj! De hiszen én még az ujjamat se mozdítottam érte, moccanás nélkül fekszem: ébrényi pozícióban. Mondjuk így. Vagy talán éppen ezzel a dermedt megszűnéssel szolgáltam rá a ricsaj megszűnésére? Azzal, hogy látható – honnan is? –, mennyire vigyázok, én szegény mag-magam, szegény görcs-magam. Életes holt. El ne riasszam. Akárhogyan is, ne legyen enyém az érdem, csak hagyd meg nekem. Ki-be áramlik a csönd, helye van, tere van, már-már iránya van. Felém vagy belőlem. Már nem az. Veszekedő szavak harsannak, új jelenet kezdődik. A nő föltápáskodhatott vagy ez egy másik, harmadik. Most megfordulok.

Nincs mire vigyáznom. Mi bízott rám? Az a kis csend, tenyérnyi csend? Még azt sem tudtam megmenteni. Most pedig itt kuksolhatok, az apró térben, szobaszegletben. A márkinő öt órakor eltávozott otthonról – könnyű neki. Volt hova mennie. Vagy csak úgy, történet nélkül is, elmennek egyesek, akár az éjszaka közepén is átrándulnak egymáshoz olykor a maguk birtokára, a másik házukba, kastélyuk másik szárnyába... Szárny. Nekem csak ez az istenverte szoba adatott, azaz félszoba, társasház-bérgarnitúra-féllakószoba. Most tovább, most már üvöltenek. Rám zárultak a falak, mint a pontos életkor. Orvosi vizsgálaton pont ennyi, nem annyi. Annyi, nem ennyi, az „ennyi” van közelebb, tudjuk. Közelebbre mutatna. De nem, A másik, a másikom ellenben nyilván hat, ő már annyi meg annyi. Hiába vágnék ki mégoly fennkölt, sőt logikus védőbeszédet mellette, hogy nem tehet róla, hogy csak úgy jött, megkerülte, elébe állt, kicselezte, fölgyülemlett... kit érdekel, megmenteni már nem érdemes, sem túl sokat erőlködni érte. Csak állhatnék, mint ott egy hete, följebb egy emelettel, annak-ennek az ajtajában. És ha maguktól hagynák abba? Elhallgatnának, apokaliptikusan. Ha úgy fordulna a cselekmény. Hős és hősnő vagy csak a hős egyedül, karthauzi kolostorban találja magát. Az intő jel lehetne. Mert különben a döntés a *fickó* kezében van: az ő ujjja játszik a távirányító gombján. Ő oszt... Benne kellene megszülemlenie a szándéknak, abból már kovácsolódhatna is valami, akarat, és aztán már nincs megállás. Jaj, csak eszébe jussak. Most valahogy vele élek a folyamattal: már maga előtt lát, már megért, már szégyenkezik, no ne, azért ne, csak egy pillanatra elröstell magát, vagy hagyjuk ezt az egész lélektani katyvaszt, csupán jogérzékére tér, rájön, hogy ami sok, az sok, arra is, hogy mi a sok; és helyt ad. Csakugyan, miért ne helyezhetném sorsomat kezébe? Teríthetném térdére jövőm? Talán csak azért folytatódik ez a fülsértő, agytépő orgia (de elég!), mert átkozódom, bosszúért lihegek, s nem is akarom megérteni különös magányát. Az ő szempontjait.

Ragaszkodna-e oly ádázul – nem –: oly makacsul, oly kitartóan a hangokhoz, ha nem volna félnivalója? Ötéves lehetett, egy egész napra bezárták az éléskamrába, nem égett benn a villany, fogaival játszik a vacogás, hiába az a sok csalogató élelem a polcokon, ő fölfüggeszti az életet, míg ki nem szabadul... Akkor meg mit akarok? Legyünk alkotóelemei a vezeklésnek, illeszkedjünk a vigasztalásba. Képzeli. Színezek, hogy árnyékba boruljak, megfeledkezzek magamról. Még hangosabb, Úristen, teremtm, most még hangosabb. Lehet-e fokozni?

Akkor meg mit akarok. Az ő vesztét akarom. Felnégyelés. Maradjunk ennél, erről úgysem tudom pontosan, milyen. Hogyan láttak hozzá? Az első negyed. Második negyed. Rosszul vagyok. Dehogyan vagyok rosszul, most kezdek csak jobban lenni, én is vigasztalódom.

A dolgok változatlanok. Változtatnod nem lehet. Az üvöltés, sikítozás, kárpálás, visongás. ugatás, kiáltozás megmarad. Kiáltozás? Miért pont? Érdekes. Még ez-az eszembe jut. Magam is meglepem magam. Nem félt? Már nem az érdekel, fél-e. Az, hogy félt-e. Mármint engem. Ha most meglátná, mint nyomom fejemet az ágy szögletébe, dolgoz napom után, biztosan érzékenyen... reagálna. Ez az. Reagálna. Féltene az infarktustól, mondjuk, vagy bármitől, ami csak az enyém, ami csak rám szabott.

Az előbb, valamikor, húsz másodpercig tartott ki a csönd, szünetelt a szövésszék. Bezzeg annak előtte, két hónap is megadatott. Mesevilág, meseidő. No nem, én már azt nem is kívánom. Vissza úgysem lehet. Csak egy csöppet halkítaná le, fogná vissza ádáz falkáját. Ádáz, falka: megint két használható szó. De hát nem én tehetek róla, hogy valóban, kétségbevonhatatlanul beköszöntött, telt-múlt, és le is pergett két egész hónap, plusz-mínusz egy hét, ameddig... Ó, Uram. Kimondjam, kigondoljam-e? Ameddig csend volt, estelente, alkonyatkor, éjszakákon által. Megelégedtem volna az éjszakával, de fölülmulták vágyamat: már este nyolc után csend volt. Nem is értettem. Minek köszönhetem? Mit nyújtottam érte? Hiszen én csak dohogok, zsörtölődöm itt, a négy fal között, csak magamra van gondom. Neki, lám, rám is futja a figyelméből. Hogy is van ez? Most *ezt* hogyan igazoljuk? Nem akarhatta, hogy végleg kétségbeessek. Hogy semmit sem remélve immár belátásától, jóindulatától, méltányosságától, szedjem a sátorfámat, és világgá menjek. (Ez az: a *kifejezések* – sátorfa és világgá menés. Reménykedjünk. Reménykedjünk.) Üvöltve, mint a farkas, mint az átváltozott farkas, vagy, ami még félelmetesebb, révülten, hallgatagon, falak mentén tapogatózva, lidérces vakbizonyossággal. Világgá. Mert nincs már más védekezésre mód. Mert elhallgatott, bezárult az ég is fölöttem. De nem akarta, tételezzük föl, nem akarta, hogy a száműzetés könnyáztatta kenyerét egyem, hogy még ivadékaim is szétszórassanak. A szélrózsa. Nem, valaki megtartott, okos kíméléssel arra érdemesített engem, hogy túlélő legyek. Lám, ha meggyötör, megsarcol, megszarol is némelykor, azért nem akar csak úgy szélnek eresztetni, elengedni közeléből. Rájött, hogy valami összefűz kettőnket. Csak így tovább, csak bírjam még egy darabig, ilyen egyenletesen, enyhe szót enyhe szóba

öltve. Mert megint fölcsattan egy hang: vox humana, autókulcsért üvölt. Még mindig szabad téren lehetnek, plein air-jelenet, valahol az országút mentén, ahol persze harsogni kell, hogy a másik meghallja, hogy a renyhe cselekmény meglóduljon. Én azért az átmeneti kíméletnek is örültem. Igaz, nem tudtam, átmeneti-e, még pontosabban: azt nem, mennyi időt szánnak átmenetre. Amiben még fészkelődhetek, kiterjedhetek. Hogy beleüljek az öntőformába, hogy a megadatott teret teljesen kitöltsem. Kiterjedni, talán csak ennyi az egész: *nem* begöngyölni így a hangszigetelőbb sarokba. Azért azt le nem tagadhatom, hogy az első perctől kezdve tudtam: ez az állapot, helyzet, ez valami szünet, átmenet lehet csupán. Én már csak így vagyok alkotva. Az első perctől? De hiszen biztosan nem vettem észre *azonnal*, ami megadatott, és hogy megadatott. Lehet, hogy három-négy értékes éjt is elvesztegettem azzal, hogy még nem tudatosodott bennem az öröm, a súlytalanság: a csend. Netán még hallani is véltem kóbor szinkronhangokat az úrből, meghosszabbítottam megpróbáltatásomat. Kishitűen hallucináltam. Mígnem az ötödik estén végre, végre beállt a csend, valósággal rám kényszerítette magát. Mert te is, ugye, csak a kényszernek hiszel. Igen, bevallom. S mi minden elért abban a két hónapban, például elért benne a jövő, legalábbis a jövő utópiája. Be lehetett rendezkedni egy másféle jövőre, élettörténetek, családfák ágas-bogas jövő idejére. Mégis véget ért, sőt inkább vadul vége szakadt, menthetetlenül, indokolatlanul. Egy szürke hétköznapi estén új, kegyetlen törvény született, azaz visszatért a régi. Az én országom ura.

Arcnyúzás, jut eszembe. Skalpvadászat, megdöbbenek: nincs is arca. Mikor jut az ő eszébe az enyém? Egyetlenegyszer látóterébe fúródott, kikerülhetetlenül meredt rá. Nincs elegendő súlya az emléknek, rebegem félve, neki föl se tűnt az az összenézés. Hol volt, hol nem volt. A két hónap is, a két hónap sem. Mint az előbbi húsz másodperc, annyi. Nagy idő, kényelmes idő. Azután valami gátat átszakítva bődül fel a sebesült, omlik a mélybe a szikla, pördül az Opel Astra a levegőben. Üvölt a világ, az Isten békéje ingatag. Ideig-óráig tart. Pedig már azt hihettem, elfolyt a vér, meggyöngült a sújtó kar, kifogyott a töltény minden fegyverből. Hogy a viszály elvérzett a csatákon... A cáfolat nyilvánvalóbb, természetesebb, erőszakosabb, mint eddig bármikor.

Pislákol az erőm. Magamról kell számot adnom. Ne bántunk, hanem bántassunk.

Meddig bírja még? Hiszen most még erősebb, még követelőbb a géphang! Géphangok kavalkádja, boszorkányszombat! Meddig bírja? Csak

nem képzelem, hogy ő is majd kevésbé bírja? Hogy percről percre? Kezdem a helyembe képzelni. Mintha az ő méltóságos fülét zavarná, nem az enyémet. (De hiszen az övé... süket, majdnem süket.) Az a gyanúm, hogy kezdem belevonni az én játékomba, szerepet szánok neki az én jelenetemben, az én drámámban, az én meghurcoltatásomban. De nem, köszöni szépen. Elvan ő, most épp a tévé bömböltetésével. Hadd húzzam én a rövidebbet, igenis, bizony, s hadd legyen ez így rendjén. Hát még ha ügyet sem vet az egészre. Egy szenvedővel több vagy kevesebb, mit se számít, gondolja ő. Nem gondolja.

...hanem bántassunk. Ugyan láttak-e már ilyen kitartó ostromot, ilyen lankadatlan, szinte figyelmes packázást, állhatatos megnyomorítást ok nélkül? Mire hivatkozhatok, mivel érdemeltem ki a csendet? Ugye, ugye?! S persze hogy nem is csak a csendről van szó! A csönd képzet, rögeszme, fantomjelenség csupán – fantom, nem vallottad-e meg, nem magad vallottad-e be? A csönd behelyettesíthető...

(de mikor én tényleg csak úszni ködben habban)

...bármivel, féktelen vágyak megannyi tárgyával. Valld be! Hol ezt, hol azt. S közben feleded, amit elkövettél. Feledem, igen, a most éppen nem tudom, mit... A bűnömet. Nem, nem, még hogy egyes számban, nem. A bűneimet feledem, tudom, emlékszem. Valami okának kell lennie, okot kellett adnom, szolgáltatnom, felajánlanom, hogy ennyire gyűlöljön. És én megtettem, készségesen. Már nem tudom, mit, miket, de ez nem lehet kibúvó. Bűneim. Bizonyára méltatlanságba süllyedtem, megtagadtam magamban Isten szavát, elhalványítottam a hasonlatos képmást. A csak rám szabott hivatást, a kiválasztottságot... csak én nem követtem. Elcsábított az arany, a haszon. Magam is sebezttem, akinek csak önnön sebeimre szólt mandátumom. Bizonnyal én vagyok a legnagyobb, ha ennyire harsognom kell bűneimet. De ez sem mentség. Nekem nem jut kibúvó, nekem ne is legyen. S tulajdonképp nem lehetek-e hálás, hogy ily kíméletes a büntetés, hogy rajtam, aki nemcsak önmagamat képviselem itt, csak ennyi teljesedik be? Valahol eldönthették, kimérhették, megszabhatták, így kellett lennie, mert így lett.

De minek vegyek magamra ennyit? Majd szólnak neki mások. Elvégre más se bírja, előbb-utóbb. Majd közbenjár valaki, míg én meg se moccanok. Nem is közbenjár, saját nevében cselekszik, nem is tud rólam. Nem is tudja majd, hogy legbensőmért száll síkra; de így van ez jól. Lesz. Az egyik megkínoz, a másik megvált. Csak hagyjam rá, magamat pedig adjam át neki.

Mert ki vagyok én, hogy az ellen tiltakozzam, ami másokért sújt le rám? Mások miatt: mivel ki tudja, vagy tán túlságosan is tudható, milyen földbe süllyedt bűnök ágáltak itt emberek, őseim képében. Történet: az ő meg a közép meg az új. S hátha, miért ne bennem, az én életidőmben csordult volna ki a pohár? Az ég türelme sem végtelen. Ahogy pedig végignézek magamon (bár sötét van), ahogy végigszalad testemen-lényemen a jelentőségkereső szimat, megérezem, hogy rájuk, hogy mindenkre rá kell ismernem magamban. S miért ne legyek jó hozzájuk, ha *másokért* úgy sújt le rám valami, hogy ők megváltódnak általa? Mások javáért. Vigyázz.

De most: nem, még ne hagyd magad. Ide azt a jelenetet, ide az orrod elé, verd bele az orrod. Otromba gondjaid elé rajzolj ki két kis alakot. Ént meg őt. Két esett, kótyagos, valahogyan elhamarkodott figura, egyik nevetségesebb, mint a másik. Olyan „kisapám”-szabásúak. Most éppen civakodnak, de csak alaposan hátba kéne vágni mindkettőt, úgy ni, egyiket is, másikat is, kissé még egymásnak is dőlnének, még talán ki is fordulna hátukból a kóc. Mit akarsz-akartok egymástól, kis pofáim, úgy na, most szépen visszabújtok, úgy, oda, bele a bér-, azaz már tulajdon kockátokba, aztán örültök, hogy luk van a... Meg minden. Egy hosszúlépést az ijedségre. Arany apám. És tényleg ez is egy mód. Kijózanít.

Nem, most mégse. Hát már megint följebb csavarta. Most elviselhetetlen. Itt őrzöng az egész törzs, kompánia, boszorkányegylet körülöttem. – Na de most nem úszód meg, az anyád kurva mindenit, árnyalat nuku, nincs tovább, ez így nem mehet tovább, bűn és botrány lenne, ha csak két percig is folyhatna ez tovább, szinte fölpattanok, kirúg az ágy, húzom cipőmet, rohanok föl a lépcsőn – bizony kettesével –, nem csöngetek, nincs vesztegetni való idő (kapitány), most mindent bele, rázom az ajtaját, üvöltök, végére járok – végére kell járnom. Vége. Veszthetek még valamit? Föllármázni a házat, a kerületet, nem következhet itt már semmi jobb, mire várni még, miféle enyhítésre, nem, a vége úgyis az lesz, akkor legalább... Begyömöszölt. A vakhomályban még egy hatalmasat rúgok, s e minden elképzelhető mozdulatomnál hevesebb, fékezhetetlenebb izomrángás érteti meg velem, milyen kényelmes csak úgy ellenni – elvagyok. Fekszem, egy kicsit meggömbülve, megközelítő magzati testtartásban, nem mozdulok. Hajszálpontosan érzem, az előbbi szertelen kitörésben mennyire benne voltam minden porcikámmal, s mennyire kívül rajta: békén hagyott. Hagytam.

Kívül sorsomon. Most valami dagályosan megváltó közzene harsan, ó, lehet-e még fokozni? Ugye nem? Hátha nem köz-, hanem a vége? Az előbb már-már záróeffektusra mertem gondolni: leomlik, maga alá temet a fokozhatatlan. Még egyre, még tovább tart. Közzene ez, valami közbülső, hogy a macska rúgja meg. Hogy szakadjon le rá a... Cselekmény továbbbszöve, női sors továbbbgördül, autó még épp csak elindult, történelem beteljesíthetetlen.

Részt is vehetnék. Különös, eddig eszembe sem jutott. Simogatni a bőrt, „megválaszolva a bájnak”, átfogni ívet és domborulatot, vonalat és kiterjedést, nemcsak száraz adat szólna, fogalmi jelzés, hanem személyesen beleüthetném öklömet a habba. Tajték fölfreccsen, szétrebben. Csak annyi kéne, hogy készülékemmel ugyanazt tegyem, mint ő. Az a szerencsétlen, az a csirkefogó, az a sorsüldözött, az az istenátka. Ugyanazt, célszerűen, áramkörök, ingerületek, végberendezésekben kulminálok, bízni bennük. Nem ám csak így belehallgatni, beleszagolni, belenézni, beleülni az orromat. A más örömébe. Hanem ha bekapcsolnám a tévémet, végre előttem is megképződne a test, sőt a testek, alakokkal népesülnék be. Aktívabb figyelem, önálló élvezet. Vajon érdemes-e még bekapcsolódni? Véges számú látkép, arckép, közelkép, feltöltődés, kisülés. Vár reád. Nem, mégse, ne. Ennyivel nem, azaz: még ennyivel sem érhetjük be. Hadd őrzöngjön, vonagoljon ez az ál-élet ott neki, az ő szobájában. Csak azért is lebecsülöm, hogy ne kelljen akarnom a magamévá tenni. Ezentúl még arra is ügyelni fogok, hogy a hangokat egymásba ne öltsem, nem vagyok hajlandó mondatokat megérteni, zajjá, ricsajjá vonom össze magamban őket. Ez is az én bosszúm. Többfelé sújtok vele.

És mikor már-már merő rikácsolássá torzult a világ... már megint eszembe jut. Nem én, neki, az övébe. Hanem nekem az jut eszembe, hátha mégis lehalkítja. Most, mindjárt, csak úgy melleleg. Fütyül mindenre, főleg rám, mégis... csak úgy. Egyszer minden megtörténhet. Sőt egyszer mindennek meg *kell* történnie. Minél előreláthatatlanabb, annál jobb, még biztosabb is. Csak fütyüljön rám, idáig jutottam. Még szebb is így. Csak tegye a dolgát. Utóvégre nekem lesz hasznom belőle. De mert képtelenség, hiszem, hogy meg kell történnie. Például a múltkor az ügyosztályon egy zárkózott, a végsőkig hallgató kollégám egyszer csak megnyílt nekem, beszélt, beszélt, se vége, se hossza vallomásának, nem akartam hinni a fülemnek. Aznap még fronthatásra sem lehetett panaszkodni. De ha valami túlságosan biztos, állandó, ha végleg meg van kérgesedve, egyszer mégiscsak ugrik, pattan, leválik. Én így gondolom.

Meg hát még iskolás voltam, s egyszer éjfélkor megszólalt a telefon. Egy osztálytársam. Nem is volt barátom, nem volt szilveszter, húsvét, születésnap, semmi az égvilágon. Nem is ugratott. Csak éppen éjfélkor (pontban) jutott eszébe... jutottam eszébe... meg akart kérdezni valamit. Máig sem tudom, soha nem mertem megkérdezni, miért tette. S a gyermekre leselkedő veszedelmek. Egy gyerek sem maradhat sértetlen. Mindegyikkel megtörténik egyszer, no persze véletlenül, a nagy baj. Leesik a fáról, legurul a pincelépcsőn, egy ültő helyében befal tizenöt deka vaját, esetleg kenyérbélbe ültetett rajzszeget kap be. beveri a fejét... hova? Beveri a fejét. Egyikre sem számított senki, de mint eset, utólag már szépen beilleszkedik az élet egészébe. Testi nyomai úgyszintén, ha egyáltalán maradnak. S most kapok csak észbe. Ó, valósággal megszégyenülök. Hirtelen napnál világosabb, hogy szenved, hogy szenved a nyomorult... hogy valamilyen csavaros úton-módon áldozata ő a saját különségének, csapdába esett, önnön dugájába dőlt; nemde kínos lehet neki is ott ülni e szörnyű, echózó dajdajban? Ő, ő akarja lehalkítani, most mindjárt (csak tarts, tartsak ki még egy-két percig), övé a szándék, talán még hálás is lesz nekem – ha eszébe jutok, miért ne? akár egy-két percen belül megtörténhet ez is –, hogy annyira kívántam az ő érdekében, helyette is, hogy ki akartam ragadni bűnhődéséből. Hiszen a bűn maga is büntetés. Na jó. Tehát most ismét átvonszolódtunk három percen. Semmi sem történt.

Ki hinné el ezt nekem? Nevetséges vagyok. Hogy itt, egy bizonyos ajtó mögött és falak között, nem lehet aludni. Megesküdtem talán – talán neki, hogy nem? Az agyi gátlás nem terjed szét elég széles körben, talán? Mindehhez a magam csapta hűhóhoz képest kik vagyunk mi? Ő meg én. Úristen! Összefűzve.

Nincs szerencsém a történethez. Úgy látszik, nekem már minden mindegy. Még csak meg se szólított mostanában senki – az a kis párbeszéd ott a postán, az véletlen volt. Véletlen, nem történet. Még egy szánni való leányka sem, az esti utcán, vagy valami fuldokló – ugyan, hiszen este már ki sem mozdulok itthonról. Itthon... hallgathatom a tévét. Történik. Úgy azért címeznek nekem egy-egy üzenetet, hébe-hóba. Úgy rémlik olykor, hogy kellenék. Utcataposónak, kirakatnézőnek, dobogóról beszélőnek, lottójátékosnak. A testi gerjedelmeimre is számítanak, rengeteg az újságbeli szexuális ajánlat. Telefonszámok garmadája, postafiók-jelzetek özöne. Néha kuncogok rajta: micsoda felhajtás, mekkora hadiipar néhány másodpercért. Végeredményben. Vagy kétszer, tucatszor annyiért. Eh, forduljunk meg újra. Egy öreg lény, egy öregség,

apaképmás: belebámul az arcomba, a volt harcias harcos, a volt szamuráj, a volt kikérdező. Most bezzeg meg van szeppenve, és egyetlen célja láthatólag, hogy kikerüljön a csávából. Rettenetes, hogy csak én láthatom meg, valamint hogy az én csávámból menekülne. Hol vagy, bosszúállás istene? És úgy egyáltalán, minden hátrál. Miért álmodom, álmodtam most... a múltkor már másodszor – mi is a sorrend? –, hogy visszakényszerülök a régi lakóházba, lépcsőre, folyosóra? Hiszen szerettem, ha valamit, ha tudtam én szeretni, lehet, hogy csak *valamit* tudtam, a valakiket is azért, hogy mentsék meg és népesítsék be számomra a *helyeket* –, ha valamit, akkor a régi házat. S íme most szűkülve, iszkolva menekülnék onnan, a vadregényes lépcsőházból is, mert mintha ledugnának a torkán. A lépcsőfordulón egyszer vemhes kutya feküdt, hatalmas példány, én pedig annyira féltem tőle, hogy szomszédaim, pártfogóim jókora rúgásokkal – a hasába is – bírták távozásra. Az persze csak a rúgások után derült ki, hogy vemhes. Tehát féltemben uszítottam. A filmen meg valaki jajong, egy nő, fölfedezőnő, zokogva, megszállottan hajtogatja, levágták a fejét, levágták a fejét... s elcsuklik. A gorillának. Ez most az én filmem, erre én emlékezem.

És száguldok fölfelé. Egy csillagászati egység, kettő, három. A fénynél is gyorsabban, mert már közeledik a csillag. Én csillagom. Vagy bolygó-e? Már itt vagyok, negyvenegyvalahány fényévnnyire, ennyi éppen elég lesz. De mi ez? Nem kék, nem fehér óriás. Ez barna törpe. Biz egy lélek sincs rajta. Elegendő hője sincs neki, hidrogénje nem fuzionál. Süt és szétmállaszt. Elszakadok. Visszazuhanás. Nem, a csillag zuhant le rám, merőlegesen, a fejemre. Régen, nagyon régen. Épp befordultam a házunk elé, a vágányok mentén. Most megint más. Elít egyetemi görög–latin–szanszkrit szakos tudós mesterem cövekel le előttem, és ím, fiatal legény ő, kardigánját öv helyett, fickósan, derekára kötötte. Ó be jó neki, s nekem látni őt. Miközben mindent tud, derekában a mozgás. Mintha nem mondtam volna: most villan elé, hirtelen. Tegnap igenis találkoztunk. Én, igen, azzal a nyomorulttal. Az enyémmel.

Istenem, már megint fönn. Föl kell néznem a sötét mennyezetre. Tegnap találkoztunk a ház kapujában. Ordítottam vele, ő meg vissza. Két pöfeteg koponya, meg hozzá tartozó miegymás. Egyszer csak azonban, ahogy a legjobban belemelegszen, éppen valami kérlelhetetlen végkövetkeztetés felé törok előre, summa és summárum, látom ám, hogy megvonaglik. S rögtön félreáll. S valósággal tekereg, s hallom, hogy bebúg neki. A valamije. Sejtettem, hogy süket, és most valósággal

kacagtatóan rá is bizonyult. Én magam hallottam a fülzúgását, annak a nyomorult nagyothalló szerkezetnek a szirénázását, és torkomon akadt, hát persze, a konklúzió. Aztán helyreállt neki, beállt, vissza, szembefordult.

Ahogy az öreg lényt kapod rajta. A keserves mindenségit neki, meg ne nézzed az ő mezítelenségét, az tiltva van, fordulj el a fenébe, rá se láss. Sarokba szorult perspektíva. És még egy, még valaki, régen, a régi lakás... előszobájában lapultam, s füleltem. A folyosón vagy messze odakinn, az a kislány, az állandó takarítónő lánya, mossza fel épp a követ. Mossza a szerencsétlen. Nem gondoltam szerencsétlennek. Megbújt az agyam hátsó szögletében, hogy „debilis”. Ezt úgy mondták. Magam voltam a szerencsétlen. Miért nem hívtam be? Ugyan miért nem? Becsalogatni. Ez mindent hagyott volna, tán bárgyún vigyorog akkor is. ha beletépnek. Ha bele... az öröm. Ez tudott volna, ezt nem felejtettem volna el. Minél előbb kezdve... no nem, nyugodjanak meg, kérem, megrontás nem esett. Ő matat a partvissal, vödörrel, én saroktól sarokig téblábolok, bezárva az előszobába. Elvégre kiskamasz voltam magam is.

Mert a bogár, az beletép. A fiatal pontyba, a csíkbogár, belekap, s csak úgy ereszti tovább, ha már kiharapott belőle. Ha megvolt az adag. Vagy két csíkbogár. Ott matatnak a süvölvény pontyon, ő meg helyben marad. Ezek nem emésztőnedvvel szívják ki a húsát, az a csíkbogárnak a lárvája, amelyik úgy tesz, tetszenek tudni. Az annak a módszere, kérem tisztelettel, metódusa. Találkozások. Uram, irgalmazz.

Most sem vagyok nevetségesebb, mint az elején, így érzem, és meg kell vallanom. Mert nevetségesebb lehetnék, ha most hirdethetnék nektek valamit. De a csillag, az a süvölvény, kezdő csillag... az a barna törpe, milyen igazságot villanthatott volna föl előttem, amúgy örökre? Majd talán százmillió év múlva. Meglátható. Ha beérik. Pillanatnyilag a szőnyegpadló ezermillió szöszét, szemcséjét, atkáját láthatnám, ha fölvetve a fejem, lassan, lassan lefelé fordítanám.

Vagy talán tudtok valamit rólam? Ahogy félrenyaklik majd a fejem, megáll a szemgolyóm? Vagy ami azt megelőzi? Megelőzte? Szót szóba öltsek? De hiszen ha szavakon múlik a ti megértésetek, akkor az már mindig, eleve eldöntetett kétfelé. Akkor tinéktek fogalmatok sincs, legyintetek. Mert szavaim csonkák. Vagy tökéletesen, pontról pontra tudjátok. Úgyis. Előre is. Akkor meg azért legyintetek. Mert különös szavaimra nincs is szükség. Néhány késéles (satöbbi) nyilallás és vízió kihull a történelemből.

Eltelt... valamennyi eltelhetett. Már nem hallok semmit. Két-három perc vagy év. Hónapok.

Ráismerek. Ez ő. Ez ugyanaz.

SZÜLETÉS

Juditnak

Ontasz, adagolsz, pocsékolsz
kérést, körmondatot, szentbeszédet.
Egy levél az, mi a célhoz
hajszálpontos úton odatéved.

Vakság s cél közt biztos inga.
Benned lakott ő, hát sose láttad.
Teret, időt kitapintva
vele nekivághatsz a világnak.

CSÓ

Csőjáratokba terelt életfolyam.
Csavarmenetesek egyirányúak
csak bent vezet út agyafúrtak
hengeres perisztaltikus zárt rendszerek
rád zárva. Te beléjük. A vágy
csatornája szavak nyert ügy és frikció és
némi keverék célba ért. Csak így érhetsz célt.
Azután nincs tovább. Csak a számok.
Vagy aki elkezdte oktalan félelemmel
folytatta delíriummal. Keskeny – rázárva – a folyosó
a cella. Minden ezekben kering.
Izületek porckorongok inak
sanda körkörös labirintusa. Kereszt-
metszet. Ott dől el a mozgás.
Belek hosszan elnyugtatva göngyölődve
de csak egy a végük. Hanyatt-homlok előre
– sehonnan máshova nincs –
végiggurulni. Legyűr gördít sodor
az irreverzibilis emésztőrendszer.
Haladni. Kibukkanni. Ne tudd.

...KÖZELEBEN

Ő az erősebb. Megmozdulok, kilengek,
sok ezer szemforgás ó hányszor annyi galaxisra,
meg se kottyán. Felébredni hívatlan visszazökkenés,
elindulok, addig megyek, addig mentem-mendegéltem, amíg –
tudom, ugyanott. Mint ki bejárta... s el se mozdult.
Pedig hány meg hány messze tartományt. – Özönnel utamba
estek, s mindnek levetköztem, kérdés nélkül, kérdezetlen,
ott a bőröm, sütik, hűtik, néha jól temperálják,
hol így, hol úgy, ez-az sikerül, legfelső fokon,
nincs zamatosabb, intenzívebb szem-száj inger, mint akkor, ott.
Ó tartományaim! Ha őriznétek... ugyan.
Pár cseppnyi nyálat, megnémult rémületet, megkövült élvezetet –
elég. Forgó szélnek eresztetek, kavargok, lehullok,
már-nem-moccanás a csillagok között, a vége úgyis az ágy
szűkkemény elfoglaltsága.
S az a néhány másodperc (elbeszélünk):
visszaszámlálás nulláig, másodfokon,
míg a test ott marad, vissza. Fölsimerve a nullapontot,
magára ölti öröklétét, áporodott s szakadatlan.
Ugyanaz meggyőz, csak az ugyanaz. Mintha mindig
fölem hajolna egy tucat arc, aggódva elvárás a szemekben:
azután itt maradj, kit érdekelisz!? Mentőautóban
– miért ne? – fölem, fölem. Beboltozódok. A röptöm
csak bizonyosabb azután, hisz a lepke
itt is várva várt rendkívüliség. Csak az ajtó,
a pántolás, vasalás természetes, érthetetlen.
Fölebredés, láthatok, nincs rálátás, csak vaksi, azonnali
benne-állás. Fent atomok hússzínű glóriája.
Testtől, vértől lett arcok mosolyognak,
vagy ezt-azt tárnak elem. Megilletve vagyok már,
békéjükbe fogadnak; visszatálaltam a bábba.

FENT ÉS LENT

– *fantázia* –

Csak tudnám,
e föléindázás
vagy aláaknázás minek.
Bővizű örvény és dús mennyezeti cirádák.
Szüntelen fújtatás, a fenti-lenti élet
ragadozó, nyolcláb-fokú változata.
A sejtés már átkarolás. A megértés már falás.
Út és iramlik minden folyamat, és az örök száj
föltáruul, bezárul.
Az egész térnek
igaza van veled szemben. Az utca
idegen bolygó rémületébe foglal. Zihál,
rázkódik a keret.
Autó vonszolja maga után táskádat, s ahogy visszakönyörgöd,
az reszkető sorstragédia. Minden kőben
utolsó ítélet. Egy-egy perc
bosszúálló szívölökés.

PER ASPERA AD ASTRA

(avagy: a hard porn soundtrack)

A kísérőzene: az makulátlan.

A képsor alatt áramlik, hang hangba öltve, tart tovább,
s tartalmaz valami förtelmes, túlsúfolt ügyködést...

Csak lassan! Hagyjuk mégis *azt* ítélni,
ami hangot kapott hozzá. S éppen ezért – mit se minősít.
Érzékeny szépség, sínegyenes és betonszilárd.

A magánhangzó-illeszkedés meg a vonzatkultúra nemde
bizton szövi mondatainkat, ha tömeggyilkosság a téma...

Mert a szó is értőn fegyverzi le az iszonyt!

Megszokott kötőszavak, majd megszokott témaváltás.

Akkor hát nem ezerszer inkább rendet parancsol

e mellérendelt búvzene

a képsoron kivehető tülekedésre?

Hús a húson feszül, és húsból merít, belemélyed.

Kancsóka az én, a másik belehullva vonaglik, és mutogat a nyelv,
akárkié,

lám, ez a nyelvjáték, kapcsolatszorzat. Hogy ki kin hempereg, sőt minek,
magasztos titokká nő, igazoltan a zenétől.

Felismerhetetlenül reng, remeg, hánytorog az élet,

ó, ez itt, frissen kikelt élet. Majd vágás: korpusz a korpuszt megunta,
elteszi láb alól. Hogy kinek a lába? Hogy kinek

mije hova nőtt, s meddig tart a helyén?

Közömbös. Föléje gyártva

gördül a dallam, igéz, tele fénnel, erővel, egészként,

tagol, s közben taglal, szab és szabdal,

helyet a jelnek! S hova már a jelentett,

sorvad egymagában, másmagában, televény, mocskos iszap,

minden-mindegy látványok egymásutánja.

Meg kusza érzeteké. Verdesni tud itt csak a nyelv, de

hálájára, jajára töretlenül intve az áldást,

rögtön ítél az a másik, legfölül és makulátlan.

NÉMA KETTŐS

Még ő tanít, hogy készülékemet
– hi-fi, sztereó –, miután szobát
cseréltünk, kapcsoljam nálam maradt
Tesla márkájú hangfalára! Mintha
az atyai jóindulat... Ugyan!
Egy Aiwát? De máris hallom a csöndjét,
elharapom a szót, akár füle
a jelen hangok háromnegyedét.
–Földsüket! – így szilajodik neki
mai márkákhoz mért fantáziám.
Pedig csak nagyothall. – És máris enged,
jó, jó, akkor ne. Érti már, e téren
soha többé nem lehet igaza.
De engem is lefékez valami,
megkérgesült hártya – az istenit! –,
jöllehet a falon javamra – hála! –
jelent meg, lángbetűkkel írva a
szereposztás, a kompetencia.
Szerzett jogom. Nem engedem. Na jó,
ő vitt a Zeneakadémiára
először, kétségbe ki vonta? Csakhogy
akkortájt – vagy úgy öt évvel korábban,
többek közt az is megesett velem,
hogy a világ körül utaztatott
a 63-as villamos, ha bizton,
végállomástól a végállomásig
jobbfelé bámultam ki ablakán.
Ez talán nem volt, nem múlt? Egy kevésbé
lihegve, persze oktanul, állunk
kívül-belül a küszöbön. De mindjárt
mindkét test megy tovább a maga útján.

LEFORDÍTÁS

„...Oly szövetből
Vagyunk, mint álmaink”?
Úgy. Legyen. De hátha
álmaink vannak oly szövetből, sőt anyagból,
mint mi? A lélegzés, veritékezés
metruma – hátha tőlük tágul a tömlő?
S egyáltalán: hátha anyagból indul, oda tér meg az elszökkenés.
S az a kásás utóíz, még az idill nyomában is,
lehet perdöntő bizonyíték: valamely kósza, röpké vétek után
kínosan ittmaradó ujjlenyomat.

ÁTJÁTSZÁS TÖRTÉNELEMRE

(Mystery-play)

Börtönben angolul, vagy túlsúfolt szobában,
asztalszögletre görnyedőben, sem tekintet,
sem egy pohár víz nem hatol be. Toll, papír.
Szótár zsúfolt rendje... özön-rend, kapkodás,
zsonglórködés a jégeső szemeivel.
Milliárdfelé szétszórt bábuk, elemek.
Senki színjátéka, magadnak tartozol csak
számadással, beszéddel, véges nyersanyag
végtelen láncolataival. Vajon összeillik
traumával a tikk, ígét követ-e vonzat?
Egy élet kell hozzá. Egy élet is kevés
előjáróim rejtélyét megfejtenem.
De akkor, bár kiszáradni látszott a zsenge
szócsalád-fák erdeje, természetre ébredsz
újra, megállsz majd ott, ott, ott, mértani pont
kegyelmében, szemed, hangod előtt közönség,
állni fogsz. S már a fantom-főnevek, a szfinx
kettőshangzók testté válnak, ők a beszéded,
ők te magad – oda (itt) ez a pizsmogás –,
éveken át koptál, most mégis fiatal vagy,
leszel, nem magadért száradnak csöppjeid;
két szó is összetart, két rész is egybeépül,
ott, ott születnek meg ezerszer újra
a lelkes arcokon, a helyeslő morajban.
S ügyednek a buzgó támogatást
(az ügy beszél, már tettében él meg a szózat),
csak ne lankadj hitedben, meglásd, elnyered.

OBLOMOV ESÉLYEI

I.

Ennyit, Uram? Mind a műért? Istenem,
akkor már azt se nézem, *az* vagy-e nekem,
vagy a másik. Megegyeztünk.
Törpe valóm százszorosára
duzzadhat, nyelhet, töltekezhet bizalommal,
s bőven ráér versem is – mi az?
még ez is tisztáznivaló –, a bizonyítás.
Előttem a kényelem birodalma, méretarányos
országterkép, legelve, hívva baktathatok gyepén,
fűszálat diófához, forgácsot fogalomhoz mérve napestig.
Minden a helyén, a kép a kéregre ráterítve,
a nyomtatvány nem hagy nyomot, minden szóra sem érdemes buckát
jelöl valami pont, minden kifigyelhetetlen esetlegest
számon tart a térkép. És én majd egyeztetek,
átlót, sugarat, érintőt húzok... főleg csak érintőt. S végül elém áll
valamely pazar ábra, szavak erdeje, a világ három emelete, a belső
várkastély.
Mondhatom akárhogy – akárhogy? –, az az egész
úgyis roppant szervezet lesz, amelyben
végre minden mindennel összefügg...
Összekötő vonalak hatványozott, örök rendje,
az enyém, az enyém. Fölnézek róla,
a nyelveken szólás is megadatik –
addigra immár megadatott –, s összetett igeidők sávjai
osztják fel igazságosan birodalmam... csakhogy ne egyszerre,
ne segíts rajtam akkorát, én kéjesen elpiszmozgok
az elemzéssel, ragasztással, vonzatokat tanulok,
s majd magamban tornyot építek szótárainból.
S majd a legvégén – Uram, harminc, ötven év? –,
ha visszanézek ábrámra, hagyd eldöntenem,
hogy kezdjem-e végre a szószaporítást,
vagy a létrejött mű-e a művem. S befejeztem.

II.

Most, hogy róla így eldöntetett,
hónapjai vannak hátra,
mint kábítószer-élvező, szégyelli a napokba mértéktelenül
fecskendezett ajzószert.
Nincs is mit tennie,
minden másodperc következményért kiált,
valami megfelelésért. Él, visszaszámol, ír, újra ír.
Minden emlék mindenható, a leghatalmasabb
bőség zavarában mégsem torpan meg,
a szó már oly sűrű, mint a végét érő csillag anyaga...
S ha nem? Félre a gördülékeny apokalipszissal. Ha az ajánlat
így szólna: „Megkapod a rövidített időt,
a sötétzárka-teret, ütemes fájdalma szünetjeleit,
a tölcsérszűkülést, a hal gyomrát,
hogy ott kiáltozz, és szaporodjanak és sokasodjanak
a te villanó metaforáid, és lepjék el a földet
a te titokkal túlzsúfolt szókapcsolataid,
és élj te tovább minden elvarratlan jelentésszálban,
és élj te tovább minden végtelenül táguló szövegtérben
vagy inkább parányira gyömöszölt ősmagjában” –
akkor ő nem, nem fogadná el. Nem
a kínba ékelt keresgélést,
a tenyéryni, magas falú, forró vizű medencében kapálózva
a tengeri hajózás üdítő hasonlatait.
Szavai csillogóak, áttetszőek, csak önmaguk,
vagyis a többiekéi. Közhelyek.
Ő pedig
góggal kitér.

BESZÉDMÁS

Állni a pályaudvaron
a pályaudvar érkezési oldalán
hosszú sárga épülethez simulva
míg vastagon hull a hó
öklömnyi pelyhek elől kitérni
lesni a roskadtan baktató olykor nekilóduló
nőket mind orrukig bebugyolálva
nők-e vajon néha nem derül ki az ormóttan viseletből
s mérni latolni a mondatot főleg hatását
– úgy örülök hogy megláthatom –
ha csak minden ötödik meghallja
ha csak minden tizedik félrelegyinti a válláról
ha csak minden huszadik vidámabban gyalogol tovább
ha csak minden harmincadik elmosolyodik maga elé
ha csak minden negyvenedik felém fordítja a mosolyt
tódulnak özönlik a tömeg a hó
ha csak minden ötvenedik megáll egy pillanatra
hogyan bőrdíját éppen előttem
vegye át másik kezébe
s így tovább
valamelyik oda- (ide-) lép
valamelyik szemembe néz
valamelyik azt mondja kísérem el
valamelyik azt gondolja fulladjon meg az a csibész
miért ne szegődnék erre az estre épp e fiúhoz
én pedig már nem az vagyok aki a merengőt adja
hanem aki a szoknyát a szoknyát kutatja
lám zajlik a játék és fornak már a szavak
ha pedig *egy* átadja megadja magát de örökre
nem remélt Senta Erzsébet Elza szent és vaskos nevek
Mindegyre odasandítva is másra gondolok
szavakat kerestem a havazásra a hólyagos falra az egész
folyton áramló szakadatlan fölöslegességre
ha e negyedórát összeránthatnám ezer oldalon
minden alakkal mozdulással valamennyi szögből
pusztítva dúlva s életet adva
szavakat méregetve és noszogatva

ám közben a nők ejnye
másbeszéd másról beszélés önkielégülése
mert nincs merszem nem várni de kezdeni
lerakni a szót még egyet még és még
gyávaság szó megszakad hang fennakad így de könnyű
könnyebbség az is ám hogy a hó szakad egyre
előbb-utóbb fedél alá kell húzódnai előle

RAGADOZÓ

Minden reggel húst nyújtok be az én kis kígyómnak. Meg este.

Kígyó ő, de mongúz is, sas is és oroszlán, cápa és krokodilus.

Ahogy csak vásott gyermekész gondolhatja ki: ragadozó és még ragadozóbb, ádáz prédaejtő és méregfogú fenevad, ha összeeresztenék őket. No, mi sül ki ebből? Pedig ő mindez, egy személyben.

És a reggel néki este, és lidérces éjszakám néki verőfényes leselkedés.

Barlangjában örök morgás. Mintha odabenn folya a vadászat. Vagy csak én hajigálom be örökké a színhúst, azaz inkább a lüktető, hamvas-pelyhes darabokat? Hogy egyszerűen megéljen?

Mit látok én? Mit látok viszont? Ez az: mindig pelyhet, hamvat, csontot és bőrt és szőrösomókat. Visszaköpi rendben.

S vizsgálgom: mármost maradt-e helyén valami, vagy helyére került-e netán? Vagy csak nyersanyag, buta üledék-e a műve? Utáljam-e az ő kohóját, csupán a salak miatt? Vagy tapsoljak az átlényegülésnek? Hiszen dolgát úgyse tudom jobban, és nemhogy vásott gyermekész, de még termő génusz sem talált föl jobbat helyette.

Vagy jobbat tán igen: de tökéletesebbet? Mert tökéletes az én roppant és kicsi mongúz-kígyóm, ki néha csak közönséges hörcsög. Mindig visszaköpi, amit föl nem él, és mindig csak azt. S maradványaiból megsejthetem.

És olykor szavak, ideák úsznak a felséges roncsokon. Vagy nem rekonstruálható-e egy hajszálból is, amit visszaadsz, ó föld! az egész láncolat?

Neki csak egy a fontos: hogy túladjon mindenen, amit meg nem emészthet. És szakadatlanul morog. Ám az is lehel, csak akkor, ha etetem. Én meg csak hajigálom, amit érek, talán már megállni sem merek. És este, és reggel. És este, és reggel.

A MAI NAP, A MÁSNAP

Változatok Mallarmé szonettjére

A szűz, a szertelen – ma épp övé a név.
Az éj roncsaiból próbál magasra szökni,
s megállni fönn, amíg csak részeg szárnya győzi:
a tóra rá nem ér, elhordja néma év.

Mit nekem? Átölel – mondjuk – a nap, a jég
– máris elvált a rím –, s bizton leköti foglyát,
s viszont belém szorul a nagy változatosság;
én azt fojtom, ami tőlem várta terét.

Daloljak, míg nyakam rázza agóniámat?
Világszínházamon belül éjjel cikázhat,
de havon, tollamon keringve vak a szem.

Ő a hó, tolla csak maga számára csapda:
hogy maholnap a test biztos célpont legyen,
magát más nap elé megvetőn odatartja.

TÖBBES ÚT

S ha ez az egy mondat nem teljesül be?
Nem hihetek-e egyszer más iránynak?
Mely föltekintő karóként nem üt le,
hanem eltaszigál, hogy messze lássak?

Három az út vagy ötszáz, víz a szintje,
alám rendelten ezer sorsot intéz,
de némely szó fejem súrolja szinte,
és röpte gyors, szintbeli áttekintés.

Kilát minden torony, lendül az égnek,
egyikük sok hangon hív, hogy kövessem,
de amint egy szónak utána nézek,
utam rábír, hogy lássak rövidebben.

MEGÉRTÉS

„Helyetted is megérték” – mondta most –,
„helyetted is járom a csalitost,
megoldok indákat, gabalyodott
gallyakat meg gordiuszi csomót;
ha kell, zsebkéssel rontok a bogoknak,
végére járok, hol késik a vonzat,
körmondathoz érve kígyó leszek,
s átfonva őt jelentést préselek;
ha elmém mezőre, ősködbe érne,
naiv galambként röppenek föléje:
sík a síkra, suhanva megbukom;
de ne tudd meg,

mit láttam utamon:

azt hinnéd, utolszor hagytalak itt,
ám *egy* utazás mire sem tanít.
Azok a medrek és vonulatok,
azok a lapályok és kaptatók
csak úgy adnak, ha kész vagyok az útra,
mindig kész: mert nem hagyhatom magukra
sokáig őket: elvadulna mind,
kárörvendőn elmosnák nyomaim,
meredne mind a szirt, szörnyen csodás,
mint elzárkózó meghatározás.
Talán te bolyongnál” – kérdezte nyersen –
„megkövült útvesztők közt elveszetten?
Ücsörgésem hát nem tréfadolog.
Helyetted értek, veled maradok.”

A GÉGEMETSZÉS ALKONYA

(historia)

Hova tűnt már a hőskor, midőn a család elsőszülöttjét gégemetszésnek vetették alá? Csakis az elsőszülött fiúgyermeket. Ilyenképpen érték el, legalábbis vélték biztosíthatni, hogy érett férfi- és emberként több levegő áradjon tüdejébe – s többfelől.

Ám valaki – valakik – egyre többet susogtak-recsegtak a hangról. Hogy hát az nem lesz ám az igazi, széptevő ajkakon például nem illik majd az énekes rigók napáldozati karához.

Családi viszályok törtek ki. Némelyek bitorolni igyekeztek az előjogot. Még alig látszottak ki az anyaméhből, már fivérek tépték-cibálták egymás haját, bokáját, hogy sebész elé kerüljenek.

Így veszett oda e tradíció. Egy ideig még erőltették, de már távlattalanul, csupán a rend, csupán a tett kedvéért.

*

Tehát csak az önisméltés maradt: bűvös hajzuhatagok alá, tejhabos testekbe töltögetni a tejszínt, csupán a túlédés nyilallásért, csupán a túlélésért. Még aki bíbor vérre szomjazott, de sokra ám, az is puhán merült alá a fehérségbe.

De ki kérdi, hová lőn a nemes fájdalom?

A MEZŐ, A MAJOR, AZ UTCA

(Sinding dallamára, hálával)

– napi szürreál –

Egyugyanazon dallam (persze: *Tavaszi zsongás*), a távolság kényszergondolata. Megosztva bárkivel. Odaigéz krétafehér mágiával a Mezőre, a Majorba, az Utcába. Csupa ősiség. Eredendő elválasztottság: azaz megnyílt a tapogatózás ösvénye. Két kéz – kettő – kapálódzik előre, tolakodik hátra, oda és vissza. Két kéz, plusz két dagadt láb, alkalmasint *két ödémás lábfej*. Kettő. Elválasztottság, de mitől? Alkohol belehelte, bepókhálózta arctól? Mintha bizony még tiltana vagy tiltakozna is az az arc, holott nem ismeri a szót: nem. Odalépsz hozzá, elolvad. S közben – vagy inkább: a tetejébe – lucskos álom az egész, testvériesedő alku, ízetlen, sírnivaló. Hiába, *ittmost* csak a dagadt lábú kérdez. Bezzeg amint a Mező, a Major meg az Utca kitárul a dallami pályán (hőhe, hő, no vissza, vissza már), ez a kényszerítő hullámvasút már odaért, sőt már vissza is rángatott. Bűbájos szado-dallam, rugalmasan penderít két vattapuha fal között. Az egyik, legalább az egyik miért ne lehetne a gyerekkor? Vagy mégis a másik? Már csak ez az egy választás van hátra. Köszönöm, ó dallam! Elegem van a mára rendelt éjszakából.

A ZÁRÓJEL BEZÁRUL

Túrd – kihez beszélek? –, hogy legalább
a példamondatok elpárologjanak.
Hadd ne remegjen előtted, ott
– ott és most – kocsonyaállaga mind,
hívatlanul, hívogatón
(esetek, arcok, vállak, dombhajlatok)
a múlt s féljelen bűvöleteknek,
műveleteknek; bűvészkedj csupán
míveltséged alapműveletein.
Íme már
a nagyfogalmak, főbenjáró
kategóriák golyócskái
osztanak, szoroznak.
Ez lesz a távolság, az *üveg golyó*:
lásd át, máris megkaptad, meg ám.
Most már magaddal kell feldúsítanod
megannyi jól megülepedett
aranyszabályt. Üledékedből
a test megindul, karok épülnek, hátha, hátha...
S vissza – nos, vissza ne nézhess. Fődnek
már csak a bűn jár: pragmatizált felejtés.
Kihez beszélek? Beszéltem amúgy is,
az már a múlté. Már mindig, eleve,
tudod, a kezdet: kezdetemben
ez a beszéd.

EGY CD LEMEZ MEGHALLGATÁSA ELŐTT

Tok és ábra mondattana:

kép és megint kép.

Előzék és hátlap, zenére teremtett,
fedélnek s környezetnek,
formának a másformára.

Vigasztal, de nyugtalanít is:

hisz általa tapinthatom,

egybefoglalhatom az ellenpontokat,

sőt a levegőhullámokon vágató

lényeket is felfoghatom.

Majd kifejtem a lemezt is, becsusszantom a készülékbe,

pörgésén is uralkodom, s kijelentem: azt hallgatom,

ami enyém.

Azt, ami.

Fogalmat alkotok e dobozról.

(Ahogy a be nem merítkező

méregeti a medencét, s ahogy

a haldoklón is eligazodik

az, aki másnap reggelre kel.)

Ám ami kitüremkedik a széleken,

és valahol ott van, éldegél

élmetszéseken, peremeken is túl,

mi fedésbe nem hozható,

el nem fogyasztható,

nekem olykor az is világít,

a *korona*, melybe még épphogy belenézhetsz.

Hús- vagy százévente.

S meg is sejtem: soha nem lesz enyém.

Hiába ügyködöm mindjárt fedéllel, fiókkal,

nyomógommbal, kijelzővel,

mert kicsap a széleken, s önműködően

növekedik, fogyatkozik.

Beszédre teremtetett

az, ami
egy szót hadar, vagy periódusokon
dadog végig: ám ez is egyre megy.
Innen és túl
mondja mondatlanul a magáét.

EGY TÉRISZONY KEZDŐ LÉPTEI

egy Előhang nyomában

És (ha) te magad, újra? Lemondva
róluk, mindenféle jegyzék és szabályzat
helyettesítő rendszereiről –
hol példamondat-sokaság terem,
mintha téged, csak téged képviselne.
Megannyi névmás:
de te hol, hol a te igazi neved?

– Tetőn indul meg második személyed –

Bizonytalan járás, vonalazott
lapok iróniáján: ezért,
ezekért a léptekért – biztosan,
későn is érdemes megküzdened.

Viszonyítatlan villanások:
a számtalan
jegyzék, szabályzat immáron csak emlék,
a példamondat is csak nyomvonal
frissen fakadt eszméd mögött? alatt?
Suhan földön, húzódik levegőben.
Elhúzódó töredék-tömkeleg
készülő mondatod is.

Ha későn, *ha senkinek*,
akkor is: mondd. Írjad, talán
ha megköt a papíron, ha maga
is sorolható váz lesz, példaszó,
példamondat, kiválik
rajta, belőle valami, afféle
összetéveszthetetlen. Csak miként
egy gyermekkori délután. Sem reggel
mögötte, sem este utána.
Fölfedezés, úgy, mint a tűz, a hó,
a víz, a száj. Az önmarcangolás. A szél.

A meghatódás. S még egy és más.

Ha neved mása megképződik a
papíron, levegőben – rendszerektől
elszakadva, elhagyottan. S amíg,
amerre
húzódik el töredéked, csonkán
maga maradhat neved is – senkié,
senkinek. Írjad, hátha kiválhat
egy gyermekkori délutánból.

ÉN MONDOM

Krémesen lány az álom
„Tudom már hogy mit kíván a lány”
szavak egymásba bújva – várrom –
tetsszen illeszthetésük – éjszakán –
hogyan bebocsásson Zeus és Szentiván
ki-kik maguk könyvébe: lap legenda vászon
pedig hogy az álom nyúlik ragad
ha tőlem kérdeznék én mondanám

ÉPPEN VIVALDI SZÓLT

Megszakadás, fölindulás – mi ugyan mit kezdünk vele?
Mivelhogy ő kiteszi a vesszőt, pontot, lélegezteti a kamarazenekart,
amely kezében – keze alatt – fél szemmel összefogható,
belátható.

Mi nagyozolunk. Áramot engedünk a dimenziókba,
öblösítjük a vonóskart, a mandolinpárt,
bacchanáliává fokozzuk balettjét.

Hadd tépje ki tagjainkat örömében. Az a műélvezet,
hogy átadjuk magunkat az általunk
felszított veszélynek.

Ő csak szólt, lélegzett, beszélt.

De improvizáljunk hozzá egy életet? És ez a
mi sem több felülfogalmazásnál. *Mi*, az elvégre magam volnék:
kiteljesedem, behelyettesítődöm.

EXPOZÍCIÓ ÉS KÓDA

a/

A patkódobogás nézőként szögez le.
S ha már: akkor megvalósulok.
Fontoskodik előttem a kép, s megidéz,
mint valamely történetet.

Még mozdulatlanabb meditáció:
képtelen volna, akinek a képhez nincs köze?
S hátha mégsem rólam szól? Idegen
már a túlbuzgó vágta, s a magam
fülzúgása fontosabb.

b/

Én fotelbe leszögezve:
átjárt a hős kósza kedve.
Ám csak képlet, amit érzek:
eszemen lassított üzemmódban is
túljárnak a képek.

HASONLÓSÁG, HASONLAT

Pötytyözzé csak be képét a bohóc,
cigánykerékre készen fojtsa el
sóhaját; én rágjam végig magam
„mellvédes kapun”, „ribiszke- meg pöszmétebokrokon”,
fegyelmezve, egyszersmind bátorítva
a túlhabzó mondatokat. Ne tűrjek
zihálást a pontos, atletikus
légzés tükör-terében. Sőt mi több,
lesz, ami lesz,
együtt mozogjak e sziklamellel.

HASONULÁS

A Mab királyné volt velem? A hang szigorúbb, ismerősebb: kiválasztottként szemeli ki épp az én éjszakámat.
És tárgyyszerű: „Ez meg az dolgozik a gyomromban. Megállapítva. Mától a létem csak tiltakozás lehet.”
Majd elnézi, forgandó szemgolyóm mint próbálja azonosítani,
s mint iparkodom hinni a fülemnek.
Öt perc telhet belé; egy zökkenés,
a síkos partba fogódzik kezem,
fölnézek, és dadogni nyíl a szám:
„Szólhatok végre? Ennyit bír a szó:
míg éj s nap osztozik e szemgolyón,
addig fellebbezek, tiltakozom.”

P. J. OLVASTÁN

Mindig csak összeforgatom
az eleve adott rendet:
átsorolódnak a csücskök,

szegélyek,
horpadások.

Immáron másfelől
irritál az ágyneműtartó
lepattanó ajtaja,
a jobb helyett bal oldalról szúr szemet
a megkopott könyv fedélsarka.

Mind

másutt. Pedig milyen
gyűszűnyi kavargás ez az egész
bizonyos egykori utcasarkok,
terek, iskolaudvarok és
békáktól hemzsegő patakpartok
tágassága után. Már észre sem veszem,
milyen parányi szelencébe is
préselem most a rendet.

ALAPÍTÓ ESEMÉNY

Az agyonbeszélés után kitört a némaság:
a másik szoba már feltörhetetlen.
Szó csak szót követett, amíg
el nem fajult mindahány
a barbár színjáték néma ütlegetévé.
A fejbe beleverve a csönd:
figyelhetni eltűnt neszekre.

KÖZÉP FELŐL

Utáneztem a zenének

(térhatás, láthatás):

helyet foglalva a középben, épp jobb felől
csapott felém a vonósbasszusok futama.

Volt, nincs. (Pedig tudtam, előre.)

– Szembenézve majdnem megtántorodtam:

egy asszony, öregasszonyra váltan,

csupa ráncba burkoltan, ki is ő, ki volt még

egy hónapja? Ej, rák, vagy aki adta,

mely gyors a te munkád! S mikor ellép,

egy kissé imbolyog, de a maga lábán jár,

meglehet, nálam is fürgébb. Hátra-felől

igyekszem összefoglalni. – S amint volt, nincs, elillant

(mint ama „légy fia”), máris kerekébb a futamodó nyolcadoktól

a concerto, és benne s kívülről ott ülök, a kellő

középen. Illan a tétel, már ez a harmadik, éppen

öt perc lehet hátra belőle. Hátra csak ennyi:

egy agyhalál ideje, mégis milyen röpké,

valósággal megziháltat, oly igen-igen

kapaszkodnék beléje. Mennyire bánt,

hogy, ha véget ér. – Utána,

utána ered a nézés, utcaszélen, a házfaltól

támogatva, és ered, imbolyog egyre előre, tovább,

azok a lépések biztosak, egy az irányuk,

mégsem foglalhatók össze. Mindinkább kirajzolódik,

s bár *csak feledném*, látszik egyre jobban,

jobb és bal felől, és előre-hátra,

s mindenfelől közeleg.

MACSKAREJTVÉNY

To the memory of Ted Hughes

Lelapul a lánymacska a gerjedelemtől, lapockái
agresszív megfeszülését
közli a nézővel. Édesen gügyögve
örjög, azaz a hangja
ekképp is félreérthető.
Miákolása szirupot
von ki a természetből, s a szőnyegre okádja.
Így is otthonos a neoegzotikus
mintákon. Beléjük simul.

Már bölcs a néző, régen kitudta,
merről fúj. És hány hét a világ.
E szőnyegmarcangoló ábrában is kiveszi szeme
az élet csavaros egyneműségét.

Tudja a választ. Találós kérdés
kapar, nyújtózik előtte, s tudja ő:
ő maga a válasz, viszont
még élete sem lehet a tét.
Feldomborított hátsófelével a rejtvényfeladó
tőle ugyan mit se vár.
Csak teljesíteni vágyik, meg teljesülni.
„Üdvözülni, üdvözíteni” – így szitkozódna
a néző. De mit beszéljen? Kihez, mihez
szóljon hozzá, aki, ami biztosan
csak ott kapar a szőnyegen? S majd épp az ő
álszent szégyenkezése
segít itt valakin, valamin.

Míg a szőnyeg
egy másik mintáján álldogál, élete
sem lehet... élete is
csak odavetett okozat.

NAPKÖSZÖNTŐ

Megint ma vagyok a legöregebb

ÖTVENÉVESEN

Óvakodva lépek ki a házból,
nyakamban senkivel,
s mégis elindulok közöttük: a drótokon
Hitchcock madarai, legvégén a filmnek. Beláthatatlan
sorokban ülnek, és most már józanok,
szellőzködnek, legföljebb egymás felé kapnak.
Fölkeltem, járok, minden lépés külön-külön
kockázat, de mérlegelni nincs időm:
most vagy soha, egyelőre toronyiránt tovább.
Gyalogolok előre, se jobbra, se balra.
A csontos burkokon belül
egy fegyverszünet idillje:
nem rontanak rám, a *vaskarmok*
nem tépnek meleg húst a szervrendszerekből,
a karmok épp nem marcangolnak semmit, sehol,
csupán megannyi tollas test támaszai.
Varjakéi. Hiszen most már
fölismerhetem őket, de el is véthetem nevüket,
míg sorakoznak a léptek.

PERFORMANSZ

Amit ma megtehetsz – az osztja be
a lélegzetvételed. Ne halaszd
az esengő testtartást, utóvégre mai terv
az öröm; egy másodperctől függ a cél,
de majd tovább ered. Öröme lesz:
s neked ő a cél, ennyi az egész.
A zárt láthatár nem foghatja fel
alázatos fejed, a nyakad ívét
és kegyes domborulatát a hátnak...
Mindez fohászra vall, ég-kémlelésre,
de még lopva se leshetsz égre, földre;
benn rejlő arcod homály eszköze,
átizzott zuglakó. – Ó, második
személy! Csupán késlekedésre jog! –

Holnapra nem halasztható. A ténykedés feszes ritmusa dönt,
amely kitart, ha már elkezdett.
De mintha óceánban levegőzne
kapaszkodásunk, oly szabad, s olyan
kiszámíthatatlan. Habok, valóban,
tárgytalan hullámvész, egy más közeg
nyom belénk oxigént: kettős az éltünk.
S mint a késleltetésre épülő
filmben, jut is, marad is az idő;
pillanatonként ott tartunk, ahol
csak szórt sűrűsödés, a mágnesesség
gyöngye fokozódása sejteti:
közeledünk. A cím nem büszke jogcím.
Zongorista, Holdjáró, Ördögűző –
amíg a felkent, a beavatott,
a profi produkciójához érünk,
tanácstalan hegyvidéken kelünk
át. Újra fenn, tehát megint legörgünk.
Most kevélyen hiszed: ez büntetés,
s egy szuszra szitkozódasz, s teszed tovább
a dolgod. Elcsitultsz úrban haladsz.
Vakfolt, mélypont: berendezett mezők;

majd újabb sürgetés taszít bozótba.
Gyors a hálád, feszes ritmusra vált
ön-mércéd, a fül biztatást neszel.
Ilyenkor lohol messze a kutya,
előre, egész a kijáratig,
s ilyenkor suhan vissza az árny. Hiába nézel.
Megláttad magadnak: elvesztegetted.
Eredsz nyomába újra, százhatodszor;
most a legkétesebb: emelkedik
gyomrodból a szédület, már remegsz,
nincs levegőd, jelzi a szűkület...
Ugyan hol szűkül, hová temeti
torkod a távolságokat, milyen
fekete lyukba – abbahagyni már!
Szaggatott küszködés szabdal ezentúl
másodpercet, tüdőt, nyelőcsövet,
míg újra megsegít a levegő.
(Előbb megérted: újra késni fogsz;
beszívja következő percek
a légszomj, elprédálja a beszéd.)
S tovább, örömről mit se tudva már,
vagy értve a kínzás szabályait,
két kopár kötömb fölfelé görög.
Befülledt meditáció. Habár
minden pillanatot beoszt a *várás*,
s mindegyiké a pálma, ha ugyan
immár megelőzted, és mindegyik
legyőzött győzhetetlen – tudható:
csak középről támadhat a siker.

Bármikor eszmélek, felén bukom.

Mindegy: mi készüllet volt, végtelen
haladékra, egyszerre testet ölt.
Alig hiszed: a légzés szaporáz,
nem látsz, nem hallasz, minden egyszerű;
csak annyit érzel, szárad a veríték,
körülnézhetsz, ott vagy,
s nézel őutána.

RÖPIMA

utánirat

...sebes, fényes láng.
Kosztolányi

Röpima, ússz a fellegekben,
pompás dolgokra bátor;
de jó előre hagyj el engem,
törj fel hamvam porából.

Fellegekben járva ne rettenj
a nagy vonzás tanától:
hagyj engem, szökj magasba menten,
mutatkozz, gladiátor.

Fölhámon szín, másé, sajátja;
a bölcs kéj, tudjuk, meggyötör;
ige, irány jól kitalálva:
eleve a felszínre tör.

SÜLLYESZTŐ

Színen marad a szellemesség:
a felső színen ágál,
mutogat és mutatkozik;
az alsó színpad süllyed éppen
szem előtt, leányfej eltökélten
alszik a párnán, már alig
látható, mint valami lényeg.

TANÁCSOK AZ ÍRÁSTÓL TARTÓZKODÓNAK

„...az ember él”

Babits

Nyújtsd ki a lábad. Vagy a kezed.
Bele a vízbe. Nem sósav az, nem is
lúgkő. (Valamit összecseréltünk?)
Könnyű harapást érzel, mert hideg ám:
annak kell lennie. Nyomában
pompás kicsi kórokozók
támad véredben tömérdek okozat.
Ne félj, meg nem veszel. Inkább csak megkerülsz.
Mit tudod? Ki hal, ki él. Te élsz.
Akkor úgy legyen.

TÁRSSZERZŐSÉG

És most még tovább, de
termékenyen.
Nem csupán kihúzza,
nyúzza-vonva, mint
eleddig, el egészen ezer sorig, e hol kétes, hol kettős
ezerig. Hogy bámulva pislogj magadra,
mint aki beleér, belelóg: még mindig.
Üdvözült mosollyal, csupán mivel
tovább nyújtózkodhatsz, betakarózottan.
Hanem kíméletlenül
szórva a szót, pökve a nyelvet erre-arra,
fertőzve vétlen környezetet
több irányból röpködő
szövegtestecskekkel: megannyi ABC-vírus.
Cseppben a tenger. Miként
„Fletcher
Beaumont
halála után”. Vigyázat, két név, két vakaréék árny a ködben,
s lám, minő nemtelen versengésben győz az első.
Kényelmesen túlnyújtózik a másodikon. S „előnyünk”,
mondják, hogy így tudhatjuk: amit ezután írt,
azt aztán egyedül ő írta. – Köszönöm szépen.
Köszönd a lelküket épp kilehelőknek,
hogy hangod még jól azonosíthatóan
csendül a légből, s virágról virágra
szálldos a széllel, míg el nem libeg
a szélrózsa fuvallatain.

TRISZTÁN-KOMMENTÁROK

a/

Életem említetlenül maradhat
a történelemben: annyi legyen,
mint mikor... Igen: megtér éjjeli
kisdolgáról Trisztán, ott a fenyéren
megbillenti ügyetlenül az alvó
Izolda lábfejét: „Kedves, te vagy?”
– szólal a nő, s biztos alszik tovább.
Trisztán a holdra néz; e semmiség,
tudja, hallgatni fog a másnapi,
az ezredévi lobogásban.

b/

Koromba leskelődj, vitézi Trisztán,
de vigyázz, mást láthatsz, mint akkoron;
görnyedve ámulhatsz a pince titkán,
alagsoron valódi a korom,

mert láb alatt vagyunk, lapalji jegyzet,
fő szöveged, roppant mítosz alatt,
hadd adjam át dús emlékezetednek,
varázsital embert hová ragad;

fehér-e vagy fekete a vitorla:
kétszínű nőd igazságot felez.
Itt *alább* viszont nincs megmondhatója,
a bő torok milyen rést szövegez.

TÚLERŐ

Stéphane Mallarménak, az azúr költőjének

Többszörös túlerő, az ablakon
friss levegő tódul be, és lenyomja,
felszívja, elgyalulja a betegszoba
pállott leheletét; no, győzelem.
Mégis fanyar, mégis – végső soron –
elegem van belőle, elegem, hogy
„a győztes Azúr szólal a harangban”:
csak ennyit nyújthat földem, légköröm.
Evoé, ezerszeres túlerő.

HONFIBÚ, HONFIÖRÖM

köszöntés Zuglóra

Avval kezddhetem, hogy nem ide születtem,
Ám ma már itt élek a *vezérnegyedben*,
Egy kissé sok is már: Örs, Ond társasága,
S ablakomból látszik mind' esszenciája:
A VEZÉR út maga. De ha erre lettem,
Biz' ma már nem járok *Déli* fellegekben,
Ide horgonyoztam, ide vetett gályám,
Rút háborgás volna, ha sorsom kárpálnám.

Kiderülhetett már: dajkáló vidékem
Pályaudvar-környék, a Déli, volt nekem;
Alkotás, Nagyenyed: hej, más utcák láttak
Siheder gyermeknek, kisdéd iskolásnak!
Már csak bárhogy nézem ezt a Buda-Pestet,
Átellenbe került a felnőtt s a gyermek.

Megtagadni mégsem fogom egyiket se:
Ott MOM-parkba jártam, itt Városligetbe,
Ott a Vérmező – ej, most mivel tromfoljak?
Nos, itt az Állatkert: így semmi se vonzhat,
Anghi Csaba óta nem szüntem bejárni,
S bár Persányi alatt egy csöppet vásári,
Büvölet belépni ormányos kapuján:
Föl nem érhet véle még öt mozi se tán.

Ad vocem filmszínház: mégis győz a kezdet?
Mert biz' avval Zugló nemigen kényeztet,
Engem legalábbis. Hát nem oda, Buda!
Vala számos kedves, porszagú mozija,
Környékünkön csupán: Alkotás, Ugocsa,
És Diadal. Persze mára már mind oda.
Terjed a multiplex, cinéplex, odéon,
Árkád alatt még tán itt is megláthatom.
Szóval ami hajdan végvidéknek tetszett,

Vagy kies lapálynak, vagy úri negyednek,
Mindenképp messzinek – abban honos lettem,
Birtokká fogadott az elérhetetlen.

Hajdanán Örs vezér kövek és göröngyök
Sívó látképével s földjével köszöntött,
S a téren lépkedve, fürkésző szemednek
Még „Ikeád” alapköve sem derengett,
S ha érezted, bármid szúr, mar, nyilall, fáj, ég,
Rendelőintézet sem várt, invitált még.

Utóbb Csertő parkja (ó, bocsánat: csak *park*)
Társas házához hú lakónak marasztalt,
S oly szerencsével, hogy *loggiámról* elébem
Táruul – negyedikről – szép szülővidékem,
Persze csak messziről; tévétorony, hegyek,
Hegyalja mind gyermekkoromból integet;
S *lenézek* rá, hetyke szintézis-elvemről:
Én Esztergomomból, én Előhegyemről.

Jó köldökzsínórom, nyolcvankettes troli!
Összekötsz te, magas padlózatú kocsi,
Az *urbsszal*, hol piac-gazdagság fejledez,
A Váci utcával – de *via* zöld hetes.

Zugló! Nem esküdtem hűséget tenéked
(Pétervárad utcád hallotta, kié lett
Életem jövője!), ám: fogadj szivedbe,
Érjen itt még ezer reggel, ezer este,
Annyi tán elég lesz az együtt-lakásból,
Ám még ne bolygassuk. Most csak áldomás szól.
Meg nem szépít, igaz, szememben az ünnep,
Mert felső szomszédom a fejemre ülhet,
De önkormányzatod kisujját se fogja
Mozdítani. Hiába, aki háza foglya...

Mégse bántom ama hivatalt... Éppen én?
Végvár, gyöngülő hős, hiszen ügyed enyém!
Még nem veszítettünk... Szóval még maradok,

Nem csupán Budára nyitok majd ablakot,
És ha Dabas, Keszölc, Érd el is csábítna,
Mindig *visszanéznék fényes napjainkra.*

(Megjegyzés: a költemény valóságanyaga a 2001. augusztus 31-i viszonyokat rögzíti meg.)

SACRILEGIUM

A csótány
a szőnyegen,
mint valami címszó,
képaláírás,
végeredmény.

Kétségtelenül frappáns összegezés, így az elején. Ha ott, akkor, beszélni avagy eszmélni tudnánk, bizonyára örülnénk a fordulatnak és az ő révén a formulázhatóságnak; már-már csettintenénk: *ha én ezt elmesélem...* (mondjuk a klubban) – ez lenne csak a kedvcsináló felütés. Milyen szerencse, hogy az életösztönünk azon nyomban megakadályozott az ilyenfajta előrefutásokban, jósolgatásokban: valljuk be, csak rámeredtünk, és csakis a látványra. Mert különben tüstént meg is zavarta volna adomázó kedvünket a következő aggály: ugyan mit *mesélhetsz* azon, ami fogva tart, ami – végül is – belefér az imént méltatott csattanóba, a címszóba?

Mi más a lényeg, mint hogy: „a csótány a szőnyegen”? Írásban ekként zihálva: „a csótány...! ...és... a szőnyegen!” Persze drámaibb. De ugyanaz. Alaphelyzet ez, kristályba zárt botrány, nem nagyon lehet bontogatni. Valami mégis segíthet, így utólag...

talán épp a határozott névelő:

A

csótány stb. ugyanis ez a... jószág nem épp csak úgy a semmiből tévedt oda, elénk, szőnyegünkre (*a* szőnyegünkre), hanem már találoztunk vele, szövegünk szerkezetében ő már ismert, már bevezetett fogalom.

Szó, ami szó, ügyetlen elbeszélők vagyunk, amint itt elbeszélünk a szörnyű pillanat, a dermesztő szemkontaktus mellett. Kerülgetjük. Ej, a kontaktusát! Igaz, közben kénytelenek vagyunk kemény, lényeges ténynek (lénynek) tekinteni, ezért emlegetjük így: „találoztunk *vele*”, „ő már ismert” stb. stb. Undorító. Számolnunk kell vele.

S hogy honnan ismertük? Kezdődhet a mese.

Nem azt a bizonyosat ismertük. Már jó húsz-egynéhány éve találoztunk csótányokkal panelből összeigazított lakásunk kies (pontosabban: kieső) szektoraiban: főként a fürdőszobában, olykor az előszobában, legrosszabb esetben a konyhában. (Ha ott, akkor már tényleg régen rossz.) Természetesen az éjszaka a legveszélyesebb időszak. Az ember álmosan kibotorkál, s vagy már a küszöbön, vagy dolgát végezve észlel

egy-egy ilyen randaságot, mely mindig valamilyen váratlan helyről dúlja föl nyugalmát, zavarja el maradék álmát, s kényszeríti cselekvésre – ez utóbbi persze csak félig öntudatlan lehet. (Tudjuk, a nem cselekvés is cselekvés. Ilyenkor az ember fogta magát, és békén hagyta a bogarat, hadd tenyésszen, hadd szokjon meg: legalábbis így képzeljük. Mi meg aztán még nyugtalanabbul alszunk tovább.) Ám előzetesen mit lehet tenni? (Most hagyjuk a vegyszerek egész jelenségkörét.) Azt, hogy fölkészülünk a látványra. Úgy lépünk be a fürdőszobába, az ajtón kívül lelhető villanykapcsoló felkattintása után, hogy már eleve odaképzeljük a látványt, az oly illetéktelent; felkészülünk a pechre, az undorra, és akkor... hát persze, hogy nem lesz ott. (Jeligénk ehhez közismert, olyasmi, hogy „amire nagyon várunk, úgysem következik be”.). Ebből a Murphy-ízű végzetkonceptióból azután békésebb időkben pompás praktikák ágaztathatók el, mentális praktikák, egy-egy profán ördögűzésnek profán eljárás módjai. Úgysem, úgysem, vegye tudomásul a világ. Ha csak megnyilall a fogunk, gondoljunk tüstént a legrosszabbra – annál is rosszabbra, nincs megállás a legeslegig, ha most tabutiszteletből le sem írjuk is a kór nevét –, akkor az a legrosszabb végső fokon elkerülhető, legalábbis egyre tovább odázható. Hámba fogjuk rezignációnkat, megrögzötten negatív gondolkodásunkat. A fürdőszobán keresztü-kasul átcikázó gyanakvásunk mintegy mértanilag teszi lehetetlenné a csótányt: valósága nem fér bele a lehetőségek átszabdalta térbe.

A természeti törvények olykor mégis túljárnak karteziánus (igenis!) eszünkön, s a csótány, nos, ott van. Mint persze most is. Lehet, hogy csak lazult a figyelmünk, *egy percnyi figyelem-lazulás?* Most már ne firtassuk. Relatív iszonyunk óriásinak festi... de lehet, hogy egyszerűen a valóságot látjuk – mert a panelrovarház többféle mérettel is szolgál, az ivadékok pedig mintegy tökéletesbülnek. És ott van... a szabad linóleumfelület kellős közepén – el kell ismernünk, hogy ott van.

(Egy futó emlékidézés: *sohasem felejtjük el* az első, első csótánylátásunkat az akkor még hajh, de nagyon új lakásban. Ugyancsak: fürdőszoba, zenétől átlényegített lélekkel lépünk (mit lépünk? suhanunk, lebegünk) be oda, épp hangversenyről értünk haza, a jelen pillanatban már csak azt tudjuk, Haydnt is játszottak... és akkor ott, a falon, légyhez-szúnyoghoz szokott tapasztalati rovartanunkhoz képest egy

ősvilági szörnyeteg, és persze fut, rohan, még bele sem gondoltunk, s ő (az) már is tűnt valamely hasadéokban. Egy világ dőlt össze bennünk, de legalábbis hasadékok nyíltak meg vadonatúj otthonunkban.

No de elvégre azóta már sokszorosan fölvevük a harcot, vegyszerek légióját vetettük be; az azonban még mindig, azaz – már megint egy másik... ott van. És innen gyorsítható a történetmondás. Megkíséreljük a bogár eltaposását. Feljogosít erre a próbálkozásra az állat feltűnően higgadt viselkedése: már nyilván érintkezett a mérgező porral. Különbö-
lehetetlen utolérni

ezeket,

még hétmérföldes csizmával is... Nos hát, bágyadtság ide, kábulat oda – az övé –, a hadművelet nem sikerült. A csótány eltűnt szem elől, ez a legrosszabb, ilyenkor van is, meg nincs is. Csak tőle függ, mi hogyan oldódik meg; mi mivé fajul... Ott lehet a felmosóröngy redőiben, a fal árnyékában, mindenütt és persze sehol. Meghúzódní, azt tud.

Ilyenkor az ember csupa függés, függőség, maga is majdnem kábán és valamiképp szégyenkezve hagyja el a helyszínt, tulajdon fürdőszobáját. S mi tagadás, most, egyelőre nem is érzi egészen a magáénak.

Marad tehát a lakószoba: ide vonulunk vissza. Ez sérthetetlen terep, biztos menedék, egészen reggelig, amikor a világosság visszaveszi uralmát kiszolgáltatott zugainkban, nyúlványainkon.

A véletlen persze úgy hozta (a véletlen... persze), hogy mégis ki kellett csámborognunk, újra: felkattintás, belépés a gyanúsán otthonos fürdőszobába, villámgyors, a térből sávokat kimetsző körülnézés. Úgy látszik, a rém nincs ott. Pillantásunkkal körbevetítünk: nincs sehol. Most föl se rémlik, hogy vannak férgek, sőt

patkányok,

amelyek itt-ott meghúzódnak, majd... Nem, semmi, sehol. Most nem baj, ha enyhe elbizakodottság ül ki arcunkra: nem lát senki. Semmi.

Visszafogad az ágy. És most, mármint a jelenlegi *most* idején, természetesnek kell lennünk: mintha valóban csak így-úgy mesélgetnénk. Az új sem születhet létre előkészületek nélkül; még ha a csöppnyi rezgések, riasztások belülről érkeznek is, nem pedig környezetünkből. Most megsűrűsödnek egy kissé, elménk túlságosan élénk, rezdülünk minden fuvalomra: vagyunk odavetett szélhárfa holmi matracon. Sok a nesz. Valami súrlódik, a szobaajtó táján. Mi az ördög ez? Hát ez az éjszaka nem hagy nyugságot? Szemem felpattan, magam talpra ugrom, egy gyors váltás megint, az ajtónál termék, felkattintom a csillárt. Ez a felkattintás baljós szó, bárha csak most lépett be a jelenetbe;

talán csak most. A csillárt, a csillárt. Hátralépek, szobám belseje felé, sávokat meresztek a szőnyegre. És lám, nyugalom; mint szokott minden vész előtt. Mindjárt fekhettek vissza, végre következhet az éjszaka. De akkor odaér a szemem. Valami megérkezés... megérkezés és botrány és iszonyat egyszerre, egy időben. Ott mászik előre a csótány, felém tart. Mi mindketten a szőnyegen, szobám szőnyegén.

A szentek szentjébe betoppant az

ősvilág,

az alvilág: fekete alaktalanság araszol előre a meghitt mintázaton. Érzem, hogy megfordul a világ, vagy inkább: felfordul, halak hullhatnak alá a mennyezetről. A gyomrom viszont, úgy látszik, bírja. És mindez mint előkép! Hihetetlen, hogy még ezen is, hogy túltesz majd önmagán is.

Árnyékba fordul majd ez a mostani konstelláció. Végigsimítja szádat, átmaszíroz a szádon. Te... te lepecsételt ajak. Ajkaid ívével áthúzta arcodat.

Előrelépek, és eltaposom. Utólag hökkenek meg azon, hogy egyáltalán sikerült. Még mindig előbb az a rémkép, hogy nincs is ott, meg sem történik, nem is igaz. A béke mindenkor visszamenőleges érzete. Az utolsó előtti gondolat: kegyelem. Lehet, hogy mindig ez a végső?

Néma a küzdelem, a szembenézés, pedig utólag – most, majd meg két év múlva – folytonos kiabálás hallatik. Nem tudhatom, mennyi az ereje, ezt is harsogva kérdezhetem... ám csakis tőle. Tudomást kell vennem róla, személyes névmásnyi helyet kínálva ... neki, számára, az – azt hittem – én szőnyegemen. Csak következtetek arra, hogy jól megszédte magát féregirtóval, elgyengülhetett, a végét járja, de éppen azért.

De éppen azért itt van, már errébb tart, felvonul ellenem. Förtelmes és elvetendő jogán a puszta pusztulásnak. Minthogy én vagyok erősebb, most még ő kap erőre. Idehurcolta mocskát könyveim, gépeim, lépteim közé: most az arcomba vágja. Mint a minden-mindegy tiltakozók, valami anarchista szekta-osztály-összeesküvés legázolt hősei, utolsó mozdulattal. Ahogyan valaki „becsapja

önnön levágott fejét

az első boldog ember ablakán”.

Lépéskényszer az eltaposás. És íme, hagyta. A viadal közben még agyamban kalapál elmebeteg szomszédom üvöltése: most csak belül hallom. Azért üvölt a lakásában, mert hangokat hall, azt képzei, kívülről közelít hozzá, ami csak belülről támad. Nem bírom. Hogy kerül ide?

„Ki innen, takarodjatok, hagyjátok már abba” – ilyesmiket kell hallgatnom saját szobámban, saját agyamban. Csak azért, mert még

lúktet a nyaka, illetőleg vékonyak a falak. Megkél, duzzad a televény. Pillanatonként el akarom némítani, és közben eszelősen egyet kell értenem vele. Valósággal megőrjít, hogy én itt akármennyire tüzelem is magamat, az ő dühe mindig előbbre, magasabban jár – eleve túltesz rajtam. Ő is. Abbahagyni, abbahagyni, abbahagyni, csikorgatom a fogamat az ő ütemére. Egyet akarunk. „Aludni akarok, éjjel kettő van” – üvölti torkaszakadtából. Nekem mondod, te csibész? – gondolom. Párhuzamos erőterek, áramzár köröttünk. Túl egyszerű képlet. Belefojtánám a szuszt, az egyetértésemet remélte ő. Tudod te, mi az a csótány? Mint a szörny szomszéd jelenléte. Elhatalmasodván, elsokasodván. Majd megtudnád. Nem ő mint az, hanem már: az mint ő. Ha akarod, te majd visszafordíthatod.

Hogyan kerültek ide? Most már semmit sem értve fölemelem a döglött csótányt szőnyegem mintáiról – papírzsebkendővel fogom meg –, s utána mindegy, mi történik. Valamiféle alvás majd, jóváhagyólag. De tudom, az ilyenfajta férgek, hírek és hírnökök megszokták, hogy újra kinőnek. Megbújnak, és kinőnek. Ahogyan tovább nő – mi is? Igen, igen: a haj, a köröm, a borosta.

CONSOLATIO A MÚLÓ IDŐRŐL

Már szinte minden megesett:
nyelvemlékekben bizton élek.
Ez a szín vagy az a tünet
tárgyát képezte a beszédnek.

De hol? A mondat ott egész,
ahol sajátként száll a hangja.
Mikor? A múltba keltezés
csupán jelenébe harapna.

Hogy már szinte minden mögött
előkép dereng, ez vigasztal;
sorolhatom is a jövőt
rokonabb értelmű szavakkal.

SEREG ÉS LÉGIÓ

Arcpirító

a perforált szegélyű papír
otthonossága az asztalon.
Szemem hiába mered rá
méltatlankodva, ha egyszer
úgy felkapaszkodott a papiros-limlomok
tetejébe, félrecsusszanva úgy megállt
hegyükön-hátukon,
mintha el sem moccanhatna többé. Ücsörgök
itt előtte, por meg szösz egyvelege
tarkítja az asztallapot, légiónyi mellékszereplő,
milyen drámában is? Milyen látványossághoz
kellenek ők, a seregnyi könyv,
füzet, meghívó, jegyzetlap, kivágot
milyen misztériumához? Milyen
negyedsebességre állított tömegjelenetek
kellékei, a böszme
főszereplők lomha deklamálását vigyázva?
Könyvlapok emelkednek, omlanak
percenként egyszer, tízpercenként kétszer,
a könyvtáblák, mint vaskos, tudós medvék ágálnak
a szív előterében, ígérek
fűt-fát, szezámot, bölcsek kövét – de loppal
mind becsukódnak, helyükre visszasimulnak,
s felszínükön, tövüknél csak a port, csak a port
kínálják. Magam ilyen tömeges elpilledések után
rendszerint előbbre hajolok, persze ültömben,
s mintegy arasznyival közelebből
vehetem szemügyre
egy már rég időszerűtlen értesítés
– vagy elszámolás –
átlyuggatott szegélyét. Lám, ferdesége moccsatlan.

„EGY ÉV UTÁN VONOK VERSRE PAPÍRT ELÉBEM.”

((Illyés))

Egy év után? Ugyan. Micsoda kishitűség!
Akárcsak a papír;
hány éve tűröm ezt, a gondolatnak űrét,
s kezem *füzetbe* ír.

Itt és most, eszerint, minden nagyobb szabású:
a láva gyűlöget,
s ha felszökik, -szakad, olyat szól, mint az ágyú,
vagy árad, mint kötet.

Á, nem. A rozsdá sem volna derék hasonlat;
mely nem és nem ragyog
a kardon... ismerős? Vihar tépázta tollak,
s fagyott föld sem vagyok.

Kővé vált buzgalom sziklájából ki tudna
törvényt fakasztani,
ha táblátlan mered reád maga Medúza,
s eszébe sincs neki,

hogy parancsot, eszeveszett vádat közöljön:
így tovább nem mehet!
S láttán ledőljön az, mi úgyis pusztá börtön,
a lelkiismeret –

mely mire jó? Napok, hetek, havak meg évek
számlálására csak;
de összehordani derogál neki képet,
sort, szót, s mi még akad.

Mi még akadna ám, ha horgomat kivetném
ádáz bűbáj alatt,
s regélném: a fogás alakzat és eredmény,
és lám csak, hallgatag.

Az önvád tornyosul, ágál, hallatja hangját –
a toll szót nem fogan.
S ugyan hol a papír, min a kimért magasság
siklik komótosan?

„ÉN ISTENEM, MI LETT VELEM:
NINCS BENNEM TÖBBÉ FÉLELEM.

SZÓLÍTGATOM, DE NEM FELEL, –
ISTENEM, HOL VESZTETTEM EL?

MERT MEGVOLT BENNEM, MEG, NAGYON...”

(Áprily Lajos)

Bizonykodjam, hogy bennem is?
Rimáinkodjam: Isten, segíts?

A mersz ideje: epizód,
a félszé tartós mese volt.

A fő cselekmény: a mese.
Farkasszemmel telis-tele.

Mármint *úgy* bámultam bele
a másnap merev szemibe.

Mit hoz a messzi pillanat,
mely itt terem és itt marad?

Vagy elillan a lomha majd,
feloldoz, s rám hagyja a bajt?

Lehet könnyed, feszült akár,
úgyis kettős kötésbe zár.

Hol megvakít, hol szembesít.
Tapogatok a holnapig.

Egy megoldás mindig: az „-ig”,
két anya kétfelé szakít.

Ma és holnap: csöbör, veder.

Mindennapi a viheder,

villámlik, mennydörög csupán...

Alig-szélcsönd a délután.

„Ha hívtak felleget hegyek,

rémmel kísért a rengeteg.

Párisban is, fiatalon,

gyötört halálos izgalom.

Ó, férfi-kedv, hős mámorú –”

Egy kupicában háború.

Páris? Ott, akkor én is, én.

Befogadna e költemény?

Az ő félelme kellene.

Más honban termett verszene.

Hol van már a saját meder,

a messzi perc, a viheder,

a farkasszem, a tétova,

vakxi szem- és számmisztika?

A vers kanyarog, meglehet,

de vezeti *szent őrület*:

földről égre villan a szem,

és rímről rímre megpihen.

„Az élet volt a félelem.”

S a győzelmek a végeken?

A végén minden, legbelül,

epizóddá átlényegül.

OSZTÁLYTÁRSKERESŐ

Lefelé baktatni amaz alagsorba annyi, mint leszédülni a lépcsőn.

Mégpedig kikorhadt, eleve járhatatlannak tetsző csigalépcsőn.

S mégis elérkezés! Belépés! De hiszen én akartam így. Piszkos sötétség, csak párafoltok. A fejek. Csak légypiszkok. Igen, egy-egy fej. Mind-mind egyesével.

Valamikor, hajdanán

még frissek voltak, ráncatlanok,

üdén szemtelenek. Én akartam így. A padok, lócák nem látszanak, az alakok is csak azután sejthetők, hogy a szem alkalmazkodott a sötétséghez.

De hiszen már rövidlátó is vagyok. Ezzel nem számoltam. Ha gyertyagyújtást rendeltem volna el, bizony akkor is épphogy találgatnám az arcokat.

Így is találgatom. Valahonnan – az utca alsóbb rétegeiből? – csak-csak beszűrődik némi világosság.

Most bezzeg napsütötte szigeten volnék velük, hadd világoljon, illetőleg verje vissza a fényt a számos szörnyalak, amivé Kirké keze intésére átváltozának.

(Pohos, potrohos. Huncut a bíró. Kopaszok, forró vizet rájuk. Hess madár!)

Valahol ott rejtőzik, ott bujdokol s néha elsimul gyermekarcuk a felpuhult, elzsírosodott, kipállott szemzugok, orcák, állak, tokák háttérében. Vagy ama bizonyos gyermekarc merevedett, keményült, gorombult a mostani bunkósbotvéggé.

Kisebb csoportok különültek el egymástól. Sajátságos módon kör alakúvá rendeződtek, no és be nem engednének maguk közé, hiába kopogtatok a hátukon. A legbántóbb az, hogy buzgó zsongásuk egyszerre elhallgat, mihelyt megközelítem őket.

Egy szót sem értek. Hol a túlárado szeretet, a túlárado utálat, a túlárado közömbösség, mely annak idején egybepréselt mindannyiunkat?

Az ajtó felé húzódom. Még egyszer elüvöltöm a neveket, például: Nikolausz Gyuszi, Széll Sanyi, Révai Csabi, Nagy Jancsi! Még hogy Nagy Jancsi... merőben ritka név, nem igaz? Persze semmi válasz. Viszont utána, kiáltásom után két perces némaság következik.

Evickélek fölfelé: a lépcső valahogy kisimult.

Összegeznem kell: rákereshettem én akárkire, az biztos, hogy immár be kell zárnom az ablakot.

AZ OLVASÁS METAMORFÓZISAI

Ó, mint szerettem felolvasni hosszan!
És hogy fülelt az alsó tagozat!
Egy pissz nélkül szorongtak a padokban,
nyomról nyomra követve hangomat.

Fennsíkon álltunk, és szemünk kimérte
a lent tolongó rajok lépteit.
Váratlanul, de rendben ért a rétre
csáp és sisak, hírt hozva mindegyik.

De most? Néma közelnézet, fonallá
foszlott ösvény, majd a vaksi bozót.
Két szemgolyó lesi, hány szem tapad rá,
s oda-vissza küldözik a nyomok.

A BARLANG ELŐTT

egyoldalú párbeszéd

Odabent mindenütt kincsek hevernek,
goromba fényük már-már megvakít.
Én ne tudnám, amit akárki sejthet,
miképp árulják létem titkait?

Szavakat susog a gyémánt, az ékkő,
írott véset dereng mindegyiken.
Rémült álmom, a gyermekkort idéző,
olvashatóvá lesz így sebtiben.

Eredetem homályában időznél?
„Szezám, tárulj!” – „Tolle, lege!” – Nosza!
Anyámmal megbújtunk egy ismerősnél,
és csak másnap óvakodtunk haza.

Dönts el tehát, hogy ama kor letűnt-e,
hisz félrenéző szemed is kiles!
Kígyót fogtam már bölcsőmben felülve,
Jobbról-balról egyet, mint Herkules.

Mi kéne most? A jelszó persze régi...
Behízalgóbb legyen, vagy karcosabb?
S a sziklazár ha mégse hagy belépni,
barlangom előtt lejtsek táncokat?

Aludjak mélyen, gyalogolva közben,
s te majd fülelsz, miképp sóhajtozom?
Vagy bent, hová magam is csak betörtem,
lessük, mi van túl a kincshalmokon,

hogy nincs-e *lejjebb* valami alagsor?
... No nem, nem fogunk ásni, vájni már.
Fogy a gyöngy, gyémánt, és ha vége, akkor
kaland s pihenés jön – csak ennyi jár.

És csillogás: kicifráztam a lelke-
m, ami így egybeállt, elég legyen.
Feléltem, mit összehordott a negyven,
vagy százezer, már nem emlékezem.

És szégyen és nyál csillan a sötétben,
s kiáltok – nem javult semmi, nem ám.
De hogyha nappal arra járok éppen,
nyugodtan súgom: ne táru-
lj, Szezám.

A KÉSZLET

A készleté a tér alatt,
s belül körülvesz, legbelül.
Simogatás és sima hang,
megfájdul, ahogy földerül,

ahova ér, ott otthonos:
ő lett szívélyes börtönöd;
ha dolgozik, s amit okoz:
akkor győz, és abban örök.

Tej az alvás, mélyzöld csalit,
vagy mély bűgás, vagy riadó.
S ha mit gyönyöröd felszakít,
arra is csak övé a szó.

Az a gyönyör felszít, leköt,
helyben tarthatsz célod felé.
Amire rálelsz, már előbb
a készleté, a készleté.

MARADANDÓSÁG

...de végül foltot hagy mindkét szülő.
Nem átvitt értelemben: ott dereng
a túlcivilizált padlózáton
a bíborszín, majd az éjbarnaság;
a testet elhagyó színek között
oldalazhatok, kellő szót kutatva.
S hol csak dereng a szó, hol kiabál:
leleplez egy póre ábrázatot:
meztelen arc, hívásra érkezik
– öregséggel védekezik –,
vizenyős szeme párja ezután
homlokom égető dísze lehet.
Egy mondat írja mindkettőjüket.
Együgyű, vaksi kín, s lapos; de már
sétálhatok, ha néha elmosódnak.

TÁVOL

Ugyan merre lapul meg az a mozdony? –
kérdi önmagát a képmutató.

Mintha nem tudná, merre volt az otthon,
s hogy a könyv homályban is látható.

Építi a talányt, pedig a képlet
könnyen megfejtethető, kezdetleges;
a kisdíák mereng, lesi a képet,
mellyel tüstént távolságot szerez.

Csodás vonatot a könyvbéli ábrán,
piciny szerelvényt vonz be a szeme.
Nem sejti, hogy kibéleli e bálvány,
s nem tud Istent szegezni ellene.

Vonat mögül, sínek alól kihorpad
az út, a kéreg ellöki fiát,
a szűken járás csak ketrecbe szoktat,
s a rácsokon túl nem lehet világ...

A távolság: leskelő szemüregből
vígan kicsillanó *üveg golyó*.
Összenéznek. Közöttük szó dereng föl,
csak szó: mindig s mindenre kapható.

S ha egykor őt az asztalhoz kötözte
a kép, mit kapkodás nem háborít:
ma súlya, terhe sincs – sorok mögötte,
s távolba lát, honnan épp távozik.

KÉT HAZA

A mellékalakok, mindegyre többen,
már nappal is körülolonganak.
Mért sejtenék, hogy közülük kinőttem?
Fullánk-sűrűbe csal a forgatag.

Daluk egykor gyermekfejet elöntött,
betömte a száját és a fület.
Effélével fojtogatnak e kölykök –
fakéreg, utca, rét és kerület.

Füzér, körtánc, egy kéz az arcra lebben,
legyek hálás érte? És hány napig?
El-elragad a megtörténhetetlen:
játszani csábít, s korbáccsal tanít.

Elég. A szigorú jóslat betelt ma:
ezt képzelem, no meg, hogy nincs tovább.
Indulhatok már, mint Fatia Negra,
másik honomba, hol senki se lát.

Amott a test nem éter, nem is asztrál,
a másiknak ébren, némán örül.
A réten nincs vonzóbb s vadabb az arcnál,
a tér üres a főalak körül.

MEHETNÉK

Hiába vársz, hogy eléd jöjjenek,
de arra is ám, hogy utánad.
Mikor megjössz, a termet nem leled;
s ha otthagysz, ők nem csodálnak.

Szinte ott lebegett az ajkakon
a döntés: jó, elég belőle!
Máris csöndesült a csúcsforgalom:
magadban ülsz, még fészkelődve.

Mormold csak el, hogy félreülni jó,
hogy hisz *megbánja még e banda*.
Fogad közül préselődjön a szó,
s ne csillapítsd fennkölt haragba.

Szó, szó, szó. Hisz ebből még dráma lesz.
De mégse. Elhangzott az emlék.
Egy ültő helyed magához szegez –
s lökdösne vissza a mehetnék.

A TÉTLENSÉG LÁZÁLMAI

hálával József Attilának, Babitsnak, Aranynak

Én *haszontalan*: nem lenni igyekszem.
S idevillan immár e messzi cél.
Anyám az égből ledobott, az ebszem –
mégsem vagyok alantabb senkinél.

Rút képzavarban billegek, toporgok,
otthonosan, mint galamb a tetőn.
Ugyan! – Hisz az a ház régen leomlott,
s a föld porában alkot agyvelőm.

A nem-levés: micsoda súlytalanság!
Mint réveteg, örök szabadidő.
Még lenn kúszol, s már koponyád alapját
zúzza a plafon, a fölemelő.

De próbáld már *képedet* félretolni:
földhöz tapadva serénykedsz tehát.
Sírjánál tanít vitézségre Toldi,
ráér: már tényleg nem indul tovább.

A NYELV ELSŐ ALLEGÓRIÁJA

Egészen pontosan
mint az ökörnyál olyan ez az otthonosság
Más szötte-fonta én már ott találtam
útközben arcomra telepszik e finom szálú
folytonos háló
pelyhezik nyúlik s tovább szálazódik
Olykor mintha betakarna de persze megfoghatatlan
(leheletnyi csomók de szétfeszíthetetlenek)
nyirkos valója kiváltképp a száj a szem
felkínált nyirkain tapad meg

Szavakkal keveredik a nyál
mondategységekkel a légzés

AKADOZÓ LITÁNIA

Már egy éve csak a mamára,
mamára, papára, egy végállomásra,
öklendezve, borsót a falra okádva,
már egy-két éve a régi házra,
a becenévre, a csúfalkodásra,
krétaszagra, a teremre, hol dereng a tábla,
lazult izmokkal s magvaválva
megannyi magvaszakadt sóhajtozásra...

Már egy évtizede lárva
előttem a világ színe-java, árka,
amelyben jöttem árnyékvilágra;
csak a mamára, a papára,
előttem mindkettő halálra válva;
mert persze tíz éve már a halálra,
helyesebben a meghalásra,
pontosabban arra a képmásra,
amelynek leesett az álla,
hogy mímelje és sokszorozza már ma,
ami csúszómászó időm határa,
amire szüntelen, a résen be se látva...

TÜLTERJEDÉS

Előfordul, hogy túlterjed az élet.
Kinövi észszerű határait.
Te még a lábadat megvetve méred,
s ő már ingoványokat gyarapít.

Szívósságától nő a gaz, a burján.
Alaktalan posvánnyal viselő.
Mind több a sejtje, ám semerre-útján
hovatovább elfogy az ismerős.

Belelóg ím csillagászati évbe,
ezernyi éren szétsorogna már,
ha birtokháborítását kivédve
nem torlaszolná ezer akadály;

új gépezetek, kódok és szabályok
mindenfelé feltartják nedveit.
S ki bár csak egy helyütt alászivárgott,
azon már semmi fonal nem segít.

NE NÉZZ...

A saját test immár benépesül.
Hol ismerős volt minden táj s alakzat,
ott most hívatlanul, kéretlenül
naponta újabb talányok fakadnak.

Flóra és fauna. Vagy panteon.
Mellékalakok, akármerre nézel –
ősi lapályon vagy magaslaton
kérész-istenek sokasága fészkel.

Gyanús csomó, duzzanat, görbület;
s a szüntelen rájuk tűző tekintet:
micsoda harc! Hátha a földsüket
mélység valami megfjtést kihirdet.

Ha csak reá pillantsz, e csőcselék
ontja a jeleket, próféciákat.
De míg bármelyiket megértenéd,
újabb leckét ír elő retinádnak.

Ma így üzen: „vigyázz!” Holnap: „minek?”
Egy dudor hol ormóttan, hol szemernyi;
ígérete derengő évtized,
de máris feszült végtusád jelenti.

Thrombus-halmok és ödéma-hegyek.
Ne nézz, ne nézz hát tested távolába.
Magad elé s fölé nézz, egyre megy:
meredhetsz bízón üres láthatásra –

mert e sokat sejtető alvilág
öln olyan szótlan lény is megteremhet,
mely a bozótból maga is kilát,
s legvégül szemét szegezi szemednek.

KÖTETBEN MEG NEM JELENT VERSEK, TÖREDÉKEK

VERS HELYETT ÉLMÉNY

Újszülött áttetszőségem.
10 másodperc lehet (de a
megformálás már tovább hajtotta
az időt), hogy le akartak ülni...
...helyettem, helyemre.
S visszavertem a pillantásokat,
karóként meredezek most.
Fölöslegesen, de csak én tudom ezt.
Ők kitérnek előlem, valaki
csak voltam tehát.
Most jut eszembe: az
előbb valaki gyanúsan
eltávozott. Biztos terhére vagyok.

A MI LOHENGRINÜNK

Kedves olvasóm! Megérdemled nagyon
Ezt a megszólítást, s még többet,
Hiszen járna neked egy egész vagyon,
Kaphatnál nőt, házat, gyermeket, földet,
Segítenélek tűzben s át a fagyon
S súgnék (hisz az ember egyedül nem dönthet),
S ez semmi volna ama jóság mellett,
Hogy az én művemet kezédbe vetted.

1. ÉNEK

Elkezdem hát mesémet; (egyelőre
így nevezem, s később majd rájössz talán,
hogy ez több, mint mese) no de előtte
nem papolok, s remélem, nem vagy falánk,
nem akarsz tudni mindent jóelőre,
s nem vagy kegyetlen, szerelmes és kaján.
Terhemre vannak e tulajdonságok,
Remélem, tisztán látsz; én tisztán látok.

S *ez az*, mi *ezekkel* együtt nem járhat,
A bölcs azért oly ritka és keresett.
S ki bölcsset keres, jóideig várhat,
(Bár egy országban biztos talál egyet)
De csakis saját magát

.....

De most már érzem, hogy halálom
Ijesztőn nyomomban üget,
Csusszan és repül, könnyű szárnyon
Én esdeklek, de ő süket;
S kiolt bennem minden tüzet,
Ó hosszú, kínos, véres álom,
S mint hab ül, szájára veszett
Kutyának, enyémre kiül halálom.

TÁVOLLÉT

A hatodik napon is bízni kell még.
Amikor az üresség rád tapad.
Csak férjen hozzád az az elevenség.
Az ő ünnepének add át magad.

A hatodik nap – Ő? Neked, szerelmem.
Összeérnek a térkép pontjai.
Sugarad most majdnem kivehetetlen
– lásd, már szólítva bírok vallani –,

mikor már csak izzó emlék rakosgat,
milliónyi sejtem kerülgeti
szavad, arcod, fejem fölé a holdat,
napot képzelteti –

váltson meg egy hangod, bár rezzenéstelen,
ez egyszer még! Talán végre hagyom.
Hihessem, ami volt, s mi van: legyen,
még ma is. Ma. A hatodik napon.

HARC

Fáradtan,
gyötörten,
gyűrötten
hullott le a teste
Ő maga állva maradt.

[Körül vagyok fogva]

Körül vagyok fogva, önnön
menedékeimbe veszttem,
láz pólyálta remény

BALLADA AZ ÜRESSÉGRŐL

Unatkozol, sokszor érezheted ezt
Két történés között lebegve-várva,
Kegyetlen játék az, hogy tunya, rest
Vagy, s lendülnél új s új csatába,
De közben ott reményed nyugtatása,
Hogy restséged elűzhető, mert állapot.
Hogy megváltásod joggal várhatod,
S újra feszülő izmaid, agyad
– elmossák, ijesztőn voltál szabad.

(1973. február)

FÉNYKÉP DEPORTÁLÁS ELŐTT

Arcok, átszűrte, átjárt, átúszott arcok.

Álmaink (reményeink?) leválnak róluk, lemerülnek a porba,

Tódulnak előre, hidegen bomlik bennük az élet.

És én már tudom: minden tekintet egyetlen tapadós,

irgalmatlan fényt lát rajtatok.

Le vagytok fülelve! Mindent tudnak rólatok,

a hitvány test elhullását,

megakadását, láthatók vagytok már a füstben.

Nem is sejtitek. Belőletek

csírázott ki a cinkosság, az önveszejtő,

már a születéskor. Mindenetek ezerszer átkozott.

Átjártak, az idő átdöfött rajtatok,

vidoran bújt ki hátatokon.

(1973. szeptember. 4.)

(az első sor álomban született)

PARADOXON

Ez előrehajló széthullás,
e nyomatékositott gyötrelem,
ez a sok bukás, egymás után bekövetkezők,
e szétiramló ránc-ígéretet
a homlokon, a lélekben,
ez a beletörődő, mégis vad rohanás,
vak, röhejbe forduló, sírásba visszacsukló,
közönyös nyugalomba elsimított,
állandó lelkiállapot,
itt is ott is feltűnni vágyó
mankós szédület,
elég-e hogy rákényszerítsen:
szeresd életed?

.....

Egysejtű és tökéletes az élmény
Mindent magába fog.
(De itt a mesterséged
s szavakba keményíti)

EGYSOROSOK

Megszámlálhatatlan áramütés.

(1973. április 10.)

*

Egy vasszőgben merültem alá.

*

Hangpenge.

*

Fülembe zongorázd a különbséget.

*

Megközelíti már a szó a felszínt

KÉTSOROSOK

Amott az égben vagy amott a lapályon
egy külön világban lett a hazám.

*

oda (szököm), ahol a
pórusok sóhajtoznak, könnyörögnek

*

Ez a szép, szemtelen mai nap – egyedül
ő van, úgy képzelem

*

kijátszott figyelem: odaszegez
hol nincs keresnivaló. Keres

*

Hát nem érzed célod bennem elmulasztva?
A legnagyobbakra adtál jogot

HÁROMSOROSOK

Micsoda mocskos vegyülék az élet,
csak hogy a kínok alá tolja a párnát,
egy-egy hiú összefüggés... úgy

*

Már mindenhol leépült
mozdulatok, csodák –
ezekből álljon a világ?

SÁMÁNDAL AZ ÉJSZAKÁHOZ

Hej, te éjszaka!
Gazember lábnyoma,
Az alvó
lecsukott
fejét nyomasztod,
üregedbe taszítod.

De ébredeznek már.

Hiába sújt rá dühében
ez az ében-
titkú se-idő;
a pillája rebbenékeny,
fölpattogzik, ébredeznek,
szétrepül a por,
kinyílnak a bőr zárai,
fejében
megtelepül a rend egészen;
amit szétdobtál, amit
törten eléd odavitt;
szétmálló gondolatait
szedi újra, felépíti hirtelen, ott
az agyában a sok régi titok,
a tekintete jár-ke, az ébren-
levés törékeny
örökös gyönyörében!

(1973. október 23.)

DAL

Csoszognak is életemben,
és sok lanyhaság fogad

—

ha nekem adnád magad

LECSILLAPODÁS

Megért az este már nem is várlak.
A háborgó tengerrel is lehet beszélni
megtalálja kínjai után
a vízmértékben önmagát.

(1974. február 10.)

[A feledés zűrés ölében élve]

A feledés zűrés ölében élve
vágyódik, önmaga nélkül remeg
s hogy felhozzák, kínzó vágyban föléje
sűrögnek élő, tarka képzetek.

De elfedik csak, hozzá el nem érnek;
Torlódik a jelen, s árnya süket;

.....

[Mint ki görcsöt kapott]

Mint ki görcsöt kapott, s csak nyelni képes,
s szervezete kíván megtelni még,
de megérzi terjedő csömörét,
és vágya már lassan önbüntetés lesz,

úgy döbbenek rá, hogy kikezd a lét,
s szomjas kitárulásom összevérez,
mert elmúlthoz, s a látványhoz, zenéhez
forraszt, s zúdítja belém özönét.

Mert megadattak, de átélhetetlen,
belém szúrtak, s szétszaladtak a sebben,
s bennem égnek föllelhetetlenül

Az arcok, álmok ütemére.

EGYETEMI VIZSGÁIMRÓL

Elvárnak, visszavárnak.
Ágyamból is kitépnek.
Csak szaggatnák le rólam
Ez elbocsátó köteléket!

(1974. május)

ÖLELÉS

Milyen neszek összerendeződéséből
lett ez az elhagyottság?
Zene, csosszanások, bugyborgó, élesedő
hangok, beszéd hallik a kábult folyosón,
és megfeszült idegekbe fut. Könnyező
homály ma világom.
Az ingerek alatt
már toporzékol, soha nem hallott
tiltakozót dobog bennem
a felajzott s szétdobált semmiség.

(1974. június 12.)

[A gonosz Arnold levegőbe üt]

A gonosz Arnold levegőbe üt:
de megrontó ereje elenyészik,
ujjai a megnyílt bájt el nem érik,
mely villan, s máris korcs emlékbe tűnt.

Húsok áramlanak, tekintetük
körbevillan, s létük, mivel kiélik,
lecsukló szemet kábaságba szédít,
bevon, kitaszít és önvádra fűt.

A meredt szem olvas s barlangba tör ki,
Éje tervez, míg a sok bogár előnti,
De dúlja jeleit az éjszaka.

Bearaszol még e sima világba
De lüktetve olyan vért gyűjt magára,
Mely fojtva zúdul, s megalvad szava.

KIFEJEZÉS

Eltakart arc
fulladó tekintet

dolgozom a részleteken

(1974. június 20.)

PÁRBESZÉD

A:

Ingerkedik veled a kés, petyhüdt érintés,
és máris fölcsap benned a fájdalom.
Hisz én is érzem, összekoccannak fogaid,
már egy élet óta benned szitkozódnak az eszmék,
s kijutni nem bírva, lobot vetnek egymásra.
Inged szétszalad csíkjai nyomán,
szemed őrjöng és elsimulni sem tudsz már,
régén lehetett? vagy csak reszketeg
emlékezés tapogat a múlt felé,
s lángot szimatol a kizárt kutya?
Reszketsz, tudom, még gondolni tudsz,
megremegsz.

B:

Milyen jó. Visznek.

(1974. július)

[Hogy remeg]

Hogy remeg,
ébred,
elfeled
éled!

Már titok,
rejte,
ha mozog,
dermed!

Már soha
nem lát;
ostora
rámvág!

(1974. július 5.)

KEGYET KÉRŐ SZONETT

Te ki mellettem ülsz s magadba zárulsz
okos arc s vállat verő haj mögött,
nem sejtem én bánatod s örömed,
csak azt, hogy rám gondolsz s így elárulsz,

s azoknak közömbös nyugalma főd
kikről mit se tudok, s kik égi távol,
súrlódó kabát vak távlatából
nem értik, mi nyugalmam és örök

tervem, amely elvesző, régi korból
ki akar emelni a „vak dióból”,
s akivel szoros kapocsra szán,

hogy ne higgyem kicsikart göggel áldva
mint ki kéjjel döfi a kést magába,
hogy kibírom, ha nem nézel reám.

[Szakadékon rándul át a láb]

Szakadékon rándul át a láb,
sűrű, vad lé siklik le a torkon,
álomba lendül át az agy,
s visszatérve köves, konok földet ér el.
Izgága rohamok közben a lélek,
megrázza minden pillanat,
bőven teremve vesztve hull ki belőle az emlék,
áttáncol az életen, feszült fegyelemben,
s önmagára nem ébred.

(1974. augusztus)

[Hogy undorodhatsz]

Hogy undorodhatsz
beszédüinktől, robajunktól a
keresztül hasított lég ezer hamis művétől,
hisszük a szót, a mozgást!
És nyomorgó rebbenésként,
gyáva szagként jut el hozzád a létünk,
s tornyosuló vágyunk,
sürgő utcánk fürgetege
neked csak fojtott zizegés.

(1974. augusztus)

ÉLET

Hosszú ácsorgás mondhatatlan sötétben,
előbb csak a nyirok lép be;
majd rángás csap a testbe,
önmaga álma és önnön iszonya ébren.

(1974. augusztus 2.)

[Szétolvadtam]

Szétolvadtam.
Kószálok egyre önmagamban.

Róten ragyog a táj már,
Szédülök, himbál.

Rossz álom,
Látok, és hang nem jön a számon,

Összecsikordul
két kő: egymás ellen fordul

Hangom és a mások hangja;
kilátszik alja

szavamnak:
feszült vágy benn, sose lankad,

lefoszlik lassan róla a remény,
sima tükörén

nincs,
nincs amit érint,

ráhengerül most már a szikla:
ítélet borítja.

(1974. augusztus 18.)
(K. E. volt itt este.)

MARAD UGYANAZ

Itt csoda csapkodott, suhant,
feltárult, lezuhant,
kikelt újra, s mint kínzó tavasz!
szép és forró és rámhavaz,
ha hozzámér sistereg
marad az ugyanaz.

(1974. augusztus 20. reggel)

GRAVIS LOVAG TALÁLKOZÁSA

Gravis lovag vágtat az erdőn.

Mikor indult, nem emlékszik,
Merre keres, nem emlékszik,
Csak azt tudja,
 valami teljesen betölti,
 akárha most születne.

Mintha most bontakozna
ki a mélységes ölből,
a várakozó semmiből, a türelmes éjből,
mintha jótkony zivatar közeledne,
a csöndtől feketedő éjszakába villámfény hatol
roppant messziről, surrog már arra a zápor,
a lovag rázkódik, élesedik szeme,
de már nem úgy, mint eddig, nem fára,
kopjára, kapcsos-kódexre rebben,
sem a csatatérre, melynek egyszer
minden pontját, virágját, halottját belátta,
hanem úgy érzi, tárgy helyett vágy
üt tanyát a szemében,
a titkokat szelídítene, a sármány helyén
tündérre csodálkozik, mint erei bolyongása,
úgy áramlik szerte az árnyék,
minden mögött
forró jelenést
sejt, rémüldözik, ha lova botlik,
mert élni akar, újra, újra.
Vénség tapossa már, bár úgy hiszi néha
meg se moccan még a világban.
Haja fehér, elgyötörten zuhan
széles, boltos vállaira,
most már rongyos a zubbonya,
szabadulni szeretne
tőle, oly elvadultan megszokottnak érzi,
akár a lelkét.
Két keze árva, gyakran összefonódik,

nem nyúlt hozzá emberi kéz ama ifjúság óta,
amelyre felremeg, ha emlékezik.
Magas és szelíd,
és ormótlan valahogy,
tudja ő, mindig megtört a szemekben.
Régen mindent tudott magáról,
ment a hadjáratokba,
játszott a vizek partján, udvarolt a kastély előtt,
gőgicsélt, temette szüleit,
félrevonult az estélyeken, tébolyba merült egy-egy halott mellett.

Marta a kétség
néha, de elragadta hamis élet
egyhamar, feltűnt újra itt is, amott is,
itt kivilágosodott, amott sötétbe borult.
De nem bírta egyszerre szörnyű változásait,
hideg verte ki, hogy elfeledik, míg
lélegzik, verdes a szíve, zakatol, ernyed
és tombol mindenütt a szervezete.
És érezte azért, hogy meg nem térhet
a padlóra, a gyertyák közé,
a mosolygós szemek, a meztelen gyilkosok,
a nyilvánvaló és nyilvános
ölelések közé, melyekben néhány vércsepp
ütött csak át a roppant sziklafalon.
Gravis lovagnak mások szemeit jött kímélni kedve,
s bár tekintete
a kavargó óceánból
néha kivilágolt, mint a fárosz,
és még reszketett legbelül,
édes lányok is hozzáhajoltak,
most menekül, rejtőzni akar.

Az erdő közepén megérzi: nem lát.

Jajdulása ki sem szakad, leveti magát lováról,
hever lenn némán,
nyikorog, sistereg,
kifordul, hempereg,

ezer kis lény alatta,
fogak belékapnak, arca felhasad,
míg árad csendben az éjszaka.
Szenved nyugodtan,
tudja, tűnnek hamar
bukása terének tanúi,
újra magában lesz.
Meg is szűnik az élet mindenfelé körülötte,
a szíve, a szíve súlyosan veri most a világot,
ráhemperedik a csillagokra,
a szemében pillanatra újra feltárul valami,
valami iszonyú, a végtelen, de nem egyszerre,
hanem úgy hogy csillagfelhői egymás
után felszakadnak, mögöttük örök a sötétség,
még lát, a csillagok egyre tündöklőbbek,
lezuhanak, egyre tágabb a sötétség,
behunyja szemét, összegömbölyödik,
könyörög, hadd szűnjön meg,
ha már elfulladnak
az élet cirkalmas gesztusai;
s megérzi hirtelen, hogy feled.
Lágyan nyúlik el a hosszú, hihetetlen csobogásban,
mely mindent felold.
Kinn a lomb susog,
a szél még keletkezik,
de belül egymásra omlik minden,
elveszti képét, körvonalait,
a merészen különböző
alakok, jelenetek,
tervek, gondolatok
egymáséi lesznek, semmisülnek a nászban,
s nem marad senki utánuk.
Az örök darabolásban
elhagyott részletek
feloldódnak, teljes, újraszülető,
végtelen zene zajlik
benne, csillag árama,
de ő megretten, érzi,
nyugalma körül száguld a semmi vihara,

sejti, hogy jön az álom,
hét nap és hét éjjel.

Nincs idő, nincs tér, nincs fa, nincs lény,
nincs meleg, nincs tél, nincs mag, nincs héj,
nincs mozgás, nincs csend, nincs vágy, nincs vég,
nincs érzés, nincs hit, nincs út, nincs remény,
nincs világ, nincs szem, nincs fül, nincs fény.

A lovag álmodik, önmaga ködein áttűznek álmai.
Önmaga rétegeit feltörik álmai,
a roppant távolokon át
fölismerik egymást benne a pillanatok,
az arcok egymáshoz érnek,
semmi meg nem marad,
letűnik, de visszatérhet,
minden pillanat a teljes idővel súlyos,
minden sugár utolsó lobbanás,
minden hang utolsó jeladás,
minden tükörkép remeg a meglevő
hatalmas lehetőségeiben,
a lovag álmodik, nem él, nem veszhet,
még egyre újabb világok
kavarognának föl benne,
a tökéletes teremtményben
feldereng újra a káosz,
terében újra minden megszülethet,
sárkány, szétvágott agyvelő, robbanó pillanat,
a nemlét vidékein
tombolva gyújtogat
benne az élet, már-már ég
az egész mindenség.
De újabb s újabb gátaikat
emel az, egyesülés nincs,
összetapad remegve, külön áll a léte.
Nem nyugszik, álmodik,
de egyre félelmetesebb az álma,
mert megérzi: nincs vége abban,
még az önnön tere is befuthatatlan,

a sziklát hányja-veti a tenger.

Hét hosszú álma volt.

Első álmában a sötétből születik.

Nem emlékszik, mikor érezte meg magát
a telten elnyúló sötétben,
vagy inkább az kezdett hánykolódni lassan,
hogyan ébredjen valamerre?
Mintha fulladtan zenélne messze
nélküle a világ, s kell az ő kegyelme;
káprázatban már megébred,
a színek szeme elé kiérnek,
csodál, hogyha ébred, csodál, hogyha fárad,
a mindig meglevő világ rá kiárad,
s mielőtt a képek gondolatra válnak,
úgy érzi: a fényben madarak cikáznak.

Még semmi nem tapadt össze: erek szaladnak
feléje mindenünnen, folyóvá nem ért egyik sem,
a szüntelen rebbenésben
paradicsommadarak lendülnek égre.

Röptét

mindnek érzi, le sose hullnak,
legföljebb el-eltűnik egy, ha ő nem néz utána.

Szemének rikító gyönyörei
kifogyhatatlan csapatokban
csapnak a magasba,
szeme mindnek tündököl, a tolluk a napba világít,
csőrükben kerek gyűrű, mind viszik szerteszét,
s öneki nem fáj, sőt mosolyog, bár úgy sejti,
mintha bőréből szakadtak volna azok.

Szétvágja az eget
egy roppant kés hirtelen,
köröskörül letépett fejük a madaraknak.
A sikló, fellebbenő
szárnyak lenn mocskosulnak,

torzra dagadnak.
Eltűnt a világosság,
remegnek ezentúl a fények,
homály csapott le rá,
de látni benne még élesebb, sivár
csonkokra, pusztulásra,
pillantásán, bőrén billiószor fut majd újra végig
a remegés, mely megrázta akkor.
Az egyre érdekesebb
földre fordul, zokog, sikolt a látványért,
mely még ott siklik benne, még el se múlt,
de már beszívta a természet.

Riadtan ébred a lovag, de nehezül
újra eszmélete.

Másodjára palotával álmodik.

.....
.....

előtte a véres mező s füle káprázik, ahogy megérzi a roppant csöndet
amelyet a fejekbe tapos a dübörgő csatazaj.
Azután minden elhallgat.

Éles minden érzéke, álom ez? csak épp mozdulni nem tud,
vágy születik benne, most, most kéne a lárma!
másmilyen, sokféle az édes súgás, a meglelt öröm zengése,
de tökéletes a csend, a talaj már kemény, már hegyes az ág

.....
.....

ANYATERMÉSZET

Milyen mély a lélegzeted!
Lelkesítesz rendszereket.

VIGASZTALÓ

Végül is – van hajad, arcod,
sorsod, hát légy végre boldog.
Lázás kiterjedésedre végül is –,
A sok kapu rácsapódott.

(1974. augusztus 31.)

TUDÁS

Mi mindennel aggattam tele!
Tömtem belé mennyi mindent!
Pedig terjeng már benne a mély,
lehúzza a szemhéjakat, elkábít,
elold, megment a szikrázó
a véletlenül közelgő tűhegyektől.

(1974. szeptember az első nap az egyetemen)

KIMEGY A LÁNY

Követem szemmel. Még étellel ámit,
lányalak, lebben rajta a kabát,
de kékje már tűnik, múltamba vágyik,
vakon él ott s feledi önmagát.

INTÉS

Kattan, csörög alku, beszéd, fizetség,
Vágyadat is vigasztálként kapod.
Szeretőd szemén csillognak pénzszemcsék,
idegen zene pásztázza ablakod.

(1974. szeptember 3.)

SZÉTSZÓRÓDÁS

Elszéled, elveszik mindenem,
És ez a balga törekvés! azonosnak
látszani, vallani! hát az álom,
csak a tegnap éji, hol van? visszfények lebegnek
csak bennem mindenből, mi enyém?
Már ki sem tudja, hol lapul,
mily százados vagy évezredes
kódex, kötet mélyén egy tekintet,
s levegő villanása, gondolat,
félelmem, egyszeri minden,
pillanatonként hullok ki önmagamból,
és a lapok csak zizegnek,
forgatok sivár mélységeket,
s visszanéz a kész, a másé,
s meghat, hogy ő sem talál rám.
Lidércnyomásként feszítek,
csak hogy lássanak,
s nehezen hanyatló
gerincem, mozgásom
idéző fel, mint befejezett képletet,
tapadós emléket,
sokszorozott létem végtelenbe bomlik.

(1974. szeptember 3.)

[ez a kis halál]

ez a kis halál, amíg
 iszom a vizet,
mely torkom bár enyhít,
 maróan sérti meg,
úgy belémfojtja a világot,
 behunyom szemem,
mert megreszkettet, mi minden,
 milyen rengetegen
rekedtek belém! s tudom,
 nincs már visszaút,
ha egyszer vesztem előttük
 bezárja a kaput;
ez a kis halál még csak
 mímeli az igazít,
de előnt így is, de így is
 meggyötör, igazít,
hogy a percek, arcok kis ágbogán
 fönn ne akadjak úgy,
hogy higgyem, nekik, magamnak
 van még visszaút;
hogy az égető kint fogadjam,
 úgy, hogy végleg kitaszít,
belém fagyasztja végleg életem
 terjedő hullámain.

(1974. november)

ÖNELLENTMONDÁS

A mostani elismétléstől
megkímél

az idők fergeteges változása
s a mégis mozdulatlan
egymásba áramlás.

(1974. november 1.)

[Megjelentem]]

Megjelentem
s a tömlő feltűnt a világban,
beereszt, földolgoz, kibocsát,
saját szerveződése elrettenti,
szabálytalansága bomlásra ösztökéli,
már égeti a felelőtlen környezet,
s a hatást kiköpi
s megtagadja önmagát,
s gazul, könnyebbülten engedelmeskedik.

(1974. november 4. este)

ESTEI MERENGÉS

Másnapi, majd harmadnapi, kései életem elvész,
látni se látom arcaim, éber, majdani hangom,
burjánoznak még bent titkosan; szervezetemmel
szülhetem, ám jóvá nem hagyhatom őket, iramló
és idegenbe vesző korcs gyermekeim csak úgy érzem,
rákként élve kikezdenek orvul: fordulok el hát,
s elveszek álmomban s ott önmagam újra találom,
nem recsegő, rideg, elfúlt, éber enyészetem őrzöm,
szétpattogzik az úgyis majd, hullámai fogynak,
s hagyják visszaözönleni szerte a durva nyugalmat.
Most lesimul hát gondolat és ránc, oldva kötéseim,
tágra nyitódik az emlék, és az enyém is a jókedv,
és megbomló öntudatom nem nyomja be létem
törve-szorongva emelt ketrecbe, kikeltve kígyóim.

(1974. december 29.)

[Szorgoskodom]

Szorgoskodom, munkám nyomán
porszemek átrendeződnek
megiramlik egy szálla az asztalon,
fö-l-alá járok,
felbukom, süllyedek,
s közben kiégett tekintet kísér.
A nő elveszett kegyelme az
melyet egykor könnyelműn
vertem el magamtól.
Most is nézni próbál, de
láz fogja be, s ha
megjelenek látómezőjén,
csak szikár, pontatlan vonalakat látna.
Nem telepszene rám ezek a könnyű,
kutató, de fáradtan leszállni
kívánó madarak. Kihullt egy élet.
Egy más csillagon talán.
Oly végtelen repülés után, hogy
elfedjék a hívó karókat, a
nyüzsgő oszlopokat.
Ott fölhasadna a sötét. Ott
szikrázna a talaj!
Ott kisütne napom.

ALKOTÁS

Az Ige elnyugszik,
Gyötrődöm tovább.

(1975. január 1.)

EROTIKUS LEÍRÁS

Holtan zizzen a bőr,
előbukkan a lakk,
csak a szándék buggyan elém,
s nyomdaszagú keblei
bökdösik, ajzzák arcom, szívem,
a terméketlenségtől vemhes olvasásban.

(1975. január 10.)

BABITS MIHÁLY EMLÉKÉNEK

Gyűlnék a mondatok, percek, mint a hamu halmozódik,
Minden egybehull, csókok, keserűség, részeg szava hódít.

A lány merev, akár gyilkos, semmit nem feledő férfi.
Lesöpri válláról létemet, unja, végül se érti.

A szavak kopaszok, hideg, merev igazságot hordnak,
Hogy megvetjük egymást; torlódunk, s hogy holnap lesz holnap.

Beleböknek a bánatba, rúgják, s mert erre moccan,
Leválnak; vetekedve gyötrik, fiú és lány zordan,

Fiú, lány egyféle-fajta; híg szuszogásba, buta vigaszba,
döngő beszédbe múlik el az élet.
Vastag hullámaik már tiszta vágyú távollétet nyújtó
gyermek-álmaimig érnek.

(1975. január 14.)
(este Sz. É.-nál, félbuli)

[Ebben az üres pillanatban]

Ebben az üres pillanatban
most veszett el minden.
A meddő, az álmok kálváriájára készülő
agy kiégett, bennehamvadt
a szőke fejecske, a számtalan arany-pont,
melyek más éj más reménytelenségében
szikráznak most, míg ő összetörte
tekintetét, s a tajtékzó
ürességbe röpülve levált,
újra csak levált.

(1975. február 7.)

[Az ing szétszalad saját csíkjai nyomán]

Az ing szétszalad saját csíkjai nyomán.
Sikolyokká pereg az arcom,
S már meglévő elveszett gyönyörű vásznát
ezer vérző lyukkal üti át az időben.

(1975. február 7-én bef.)

[Haragom elküldte az éj]

Haragom elküldte az éj
belémtalált
s itt remegek vele, még ez is belémragadt
kiválasztott vagyok, de hogy sújt
a közös felelősség!
Fellángol az utca, a hegyhát, korai időm.

Ó ha meglátnál engem is
a hatalmas, rideg arcba feszültem
én is, megduzzadt pórusa vagyok,
ha látnál külön,
mikroszkópod alatt olvadt ránc tekeregne,
mely szív csak, s nem jut tovább,
nem érzi határát, nem látja
a barlangrendszer teljét!

(1975. április 7.)

[Ó, a szarvasok]

Ó, a szarvasok, a tigrisek, a kígyók, a medúzák
sorsát irigylem, még nyers, de szabályozott
szerelmüket, a párzási idő múlásának vigaszt;
mert miután örülten bújtak ki létükből,
s a csillagokra feszültek a vad ütemben,
s elhullva látták báva vetélytársukat,
s nem önnön vérük, nem önnön kínjaik,
nem önnön rángásuk villanyozta őket,
s elhagyták a rőt, felszakított csatatereket a holdfényben,
akkor eltűnhetnek ők, s kúszva,
úszva, magukra maradottan
elvonulhatnak, figyelhetik a kihűlő,
s mégis meghitté váló világot,
s nem tombolnak immár ez erős nyugalomban,
nem dúlnak bele a távoltage rendbe,
de igazán eggyé válnak, a
messze sodródott társat feledik,
s újrakezdést nem hívnak
a csend meddő, végtelen ölére simulnak.

(1975. április 7.)

[Mindjárt szétrepül a világ]

Mindjárt szétrepül a világ
nyakam villámok érik, kitépett
emlékek vágtaznak a levegőben,
s hőségbe fulladnak perceim is,
míg kívül emberi tagok reccsenve
csúsznak ki tokjaikból,
a pillantások kiégetik a szemet,
s a mindenség nem könyörül
ez elveszett időért.

(1975. június 1.)

TUDOMÁNY ÉS MŰVÉSZET

Fölösleges, céltalan
motorikus tevékenység
de csikorgok, félek a nyugalomtól,
kapkodok, fejembe nyilall
százélű véső,
te is megérzed, te távol!
A gálya siklik, tűnő nyomot hagy,
szivárog bele a semmitmondás.

(1975. augusztus 31.)

GYEREKKOR

Világok árnya rávetül,
Megsemmisül túlrezgő fényben,
Megőrzi valahol az űr,
De ismert földjét el nem érem.

Kioltotta a perceket
villódzó felszínén, ragyogása
sötétlő pontokból ered,
zenét burkol be a némaságba,

s oly más mint én, hogy a halállal
sem árulnám el hitszegőbben;
mint így, hogy csonka, néma vággyal
kimért perchez, s arcokhoz szegődtem.

(1975. október 4.)

ARC

Rátapad.

Kijelentő.

Széthullana, sejtek, összekapcsolódások
után eredne?

Mikor oly egész, határolt,

Befogható, emberi?

(1975. október 4.)

Hol kínlódsz, aszalódsz,
Hol mar szét az agy spekulációkban?
Bennem föl-föltámadó,
csapkodó izgalommá lettél,
mely ki nem juthat, önvalójára nem találhat,
égető tükörkép, elszakítasz magadtól,
sugarad vissza akar találni,
s odavetnél az üvöltő utca-fénybe,
bátorok közé, rendezvény azonnal-világába,
rettenve álljak, míg a roppant várakozás
rámtódul és szétveri jövőnk?

(1975. december 23. este)

[Kedves népe fölé nem száll már le a lélek]

Kedves népe fölé nem száll már le a lélek,
S nem áldja már meg az erős igazakat.
S meddő hevével halott csírákat éget
A tétlen Ázsia szikkadt ölén a nap.

A szem

A szem mindent áttekint.
A függöny összecsapódik,
most tárulna a sose látott,
lassan elernyedne minden,
s a szem felizzik megint.

Csak lopja értékeit
a villanva jövő percnél,
mit ezer ábránd merevített,
s most mintha tudnám előre.
A szorgos csend nem segít.

Csupa véletlent vetít,
a fal, lámpa, nagy sötétség,
épp most fogok belekavarni,
a teljes lényt kell most kitömnöm,
ahogy az igény beint,

és forró helyemen itt
megint a hatás kitárul,
lehullok a már megsejtett mélybe,
vagy bánatba, ragyog a szem,
míg a próba eltelik

(1976. január 10.)

POLLUCION

A szétszórt szenvedés összevontan remeg:
Nagy része vagy örök, fojtó gyönyörre vágyik,
Nem tudja már hogyan is jutott el az ágyig;
De érzi: helyszínen kívül születne meg

a kábulat. Az itt mind rátör, mi hiányzik,
de aztán hirtelen minden görcsöt feled;
érzi: túlélni nem akarja, nem lehet,
a csorranó gyönyör testén végigcikázik,

fölenged az agya, pattannak le a záruk,
a mindig szunnyadó, folttalan lét kiárad,
de szembesülni fog, tudja, ott lesz a nyom.

Tudja, szíve, szava két kézzel mintha szórná.
Másnak ily rögeszen, csúful lesz láthatóvá,
nem tárul hát tovább, rajzolgat a falon.

(1976. január 18-án befejezve)

VALLOMÁS

Vajda János emlékének

El se képzelheted, hogy itt mi zajlik,
A nappal alvó fejfel szétekint.
Szeme megvakult sorokon iramlík,
És tudata mohón szívja a kint.

Szerencsétlen, ha tudnád, hova estél?
Itt benn mindennek csak egy célja van.
Egy őrzöngő vágyban elkeverednél,
S szenvednél bennem, mint én, hangtalan,

De nem sejtet még, milyen némaság az,
Melyben én, itt gyötröm emlékedet:
Nem jön rá a friss hajnaltól se válasz,
Tőle a roppant űr is fölremeg,

Mert befutja bár nyugton végtelenjét,
Mit megszabott neki az éjszaka,
Egyszerre érzi, nincs sehol a *vendég*,
Érzi már, hogy nem bírja egymaga.

Utolszor még kavargó erejével
Önnön terét életre hívja ki,
De vágyott teljességig nem ér el,
Még terjed, s elfogynak csillagai.

Hát ezt érzem, s arról írsz leleledben,
Hogy hozzádfér ez és az az alak,
Bár szemed onnan meg se láthat engem,
E bűn alól föl sose oldalak,

Ne utánozd az ócska napvilágot,
Mely ég, s bolygótól hűséget pöröl.
A szabad végtelent kitöltve látod,
Ha rá forró fénnel feltündököl...

(1976. január 29. éjjel, levélolvasás után)

ELŐTT

Talán most kéne megnyugodni.
Az idő szeme meg se rebben.
Nem lehet belenézni.
De addig nem lehet kegyetlen.

Hajszálerek sem érik egymást.
A sötétség benn még makulátlan.
A múlt iszonyú csendje zajlik
Lég- s létmentesre zárt szobában.

Megérteni sem bírom soha többé.
Úgy őrződik meg ott az álom,
mint minden megragadhatatlan,
s minden nem-élő a világon.

És mégis érzem: egy új pillanat jön,
A tompa álmon fény cikázik.
S a gomolygó bizonytalanságból
A kósza pillanat kiválik.

S a szem kitágul végtelenre.
Lát mindent, már magába ölte.
Üvöltök e felfakadt lángolásban.
Már omlik; lezárul örökre.

(1976. február 7.)

SOLVEJG DALA

A tengeren távolodsz ó, sok éve már,
 mennyi hosszú éve már
A hús messzeség veled mégis összezár,
 veled mégis összezár

[Szegény szerelmese]

Szegény szerelmese a csalóka hazáknak!
Vízbe kell vetni őt, e mámoros fejűt,
Részeg matrózt, ha lel képzelt Amerikákat,
S káprázatuk után az örvény keserűbb?

Harsog az utca, befogja a lelket erős ütemébe;
elsöpör engem, a lomha leírás hull maga is szét,
és így zúgja, tapasztja körül lázas sietésem,
önmagamért, mely örök, belső törvényű, vad áram csak.

Ha meghalnék, most nem vennék észre,
Nem rezdülnének tarka hírére,
Nem értenék, hogy haltam, mivégre,
Eloldódtam már, meghaltam élve.

[Mióta már]

Mióta már, hogy senkit nem vonzok!
Meddőn világít a szem, a homlok,
Világokat gyűjtök, semmit nem mondok,
Építetek belül, s kívül lerontok.

Lehajlik fejem, bukna kebelre,
Alig tart már az ég kegyelme,
Hiú feszülés ránt engem egybe,
Mikor szétesnék, támad fegyelme.

Emlékemtől oly tiszták az agyak
Mint nyomtól mezők, hol más nem haladt,
csak könnyű lepkék, röpke madarak,
mert nehéz vagyok, s már nem tartanak.

Csak érintem a sok bizakodót,
Sürögnek, lépnek és hányják a szót,
Behálózna úgy, hogy kibújhatok,
Nem érint a szó, megbomlik a csók!

A HÁZASSÁG ELFOGADÁSA

A boldogság persze a házaselet.
Este közös mosoly, közös fazék.
A külvilág kuncogva szerteszéled,
S lát mindent, távol lehunyva szemét.

A félős éjszakák mind kiégtek,
csonka öröm fölött rengett az ég,
most a gyümölcsök biztonságban érnek,
a szerelem is kikerekedék.

Látni mindent. Mindennek látni héját,
Félni a belsőt, mit száj nem ér át,
A húst, mit hiába aprít a fog.

E szó mégis a földre teszi lábam:
– Férjem!– *egy* ösvényt a *sok* vadonában,
Hol járok? járni *úton* akarok.

(1976. márc. 5.)

FÖLÁLLOK AZ ÁGYRÓL, ÉS ÁTMEGYEK A SZOBÁN

A fények kinnal szétválnak
helyet engednek a sötét formának.
Egyetlen pillanat alatt besiklott
durva sejtelem hőkölt vissza rögtön,
és hagyja forni, alakulni még
e homály lehetőségeit.

Egyberándul ott az iszap az éggel,
begörcsöl a hegy meredekje, leomlik
a mosoly és a karmozdulat
áhitott boltozata, a palota nyugalma –
– de még előbb: szökkenést sejt,
csoda föllendülését
– megérlelt, alakított éjszakák reményét –
a még tágas űr, lobbanjon fel a haj
szikrázó békéje, keringjenek
a pompás, a többi Tejút formáira hasonló, az utánozhatatlan
gömbbé szelídült egyenesek,
a kérlelhetetlen síkból támadt hajladozások,
megannyi határozatlan, de szilárdan megtapadt varázs.

De kő lódul át az alig megfoghatatlan képen,
itt is, ott is békétlen repedések támadnak,
támad a véletlen, tökélye hiún ring már rázárult sorsa terében,
hol van már alig-zendült ígérete,
hite bekaparva, áramlása
szaggatott képsor,
nem sejtí bár, megedzett,
cellákba osztó emlékezetbe fut
minden mozgulata:
kibicsaklott szépség.

És lány görcséből az átmenetnek
éled, önmagára lel az állandóbb figyelem;
a tengerek, a messzi világokba lezúduló sötétség
küldik itt színeiket, de a felszín
ősi érintéssel igézi, lepi be

a neki teremtet hártyát, összetapadásukból
holtan válik ki a csecsemő;
aláfordul a mély morajba, a mérhetetlenül
alulmaradó gomolygásba
szilárd magban ered, átvágva a köldökszinór,
felsüt a nap, kirajzolódik végképp az alak,

mely éppen ezen az izzó oltáron áldoz,
betölti a sorsot, és mindent meghatároz.

(1976. március 13.)

VISSZAFELÉ

A visszaúton
előbb villanások
suta mozdulatok célba találhatnak
megtelik a nyüzsgés, forró földjein
a tévedt lendület meghanyatlik.
De nem veszett el!
A nyugalom vibrál már
e befalazott szédületben
de a még rezgő kudarc hangzik benne, már
monoton és visszavonhatatlan.
Remegés dobja előre a lábat most
visszavezet a futás!
A gátlások kopár közeit újra
örjögve benövi az erdő
tengerből emeli ágait, úgy képzei,
hát nyugalomban visszaköltözhetem,
immár nincs is más, meredek
tüzes ruhákat próbáltam egyre,
ledobtak, belém is égtek
mert szájalmasan megragadható,
de most tágas út vezet ki
a halálugrásból, amelyben
meddő hajtincsek lázadoztak,
s szelíd, levegős vonalak
szótték tele a sütő levegős követ.
Régi táncaik feloldtak, a görcsök,
mozdulatok irányokba rendeződtek,
rángott és hajladozott a test,
és mit meg nem fogant lelkes káosza!
hogyan megrettent az örömtől!
az ismeretes, szorgos birodalom
gyönyörű játékszerét:
ők fulladtak csillogásukba, de szétgurultak.
Most már nem rúghat ki az ellankadt izom;
roppant tétlenségében
vibrálni sem szabad
az erő visszafogni rendeltetett,

hogy tartson társas szerveket
magukban...
s indokoljon újra, mentse ki
mélységéből e viasszasüllyedést

(1976. július 1.)

[E páraomlás]

E páraomlás
e rugalmas zuhatag
sűrű érintéseiben
árnyékok alatt
hol minden erőtlenül, s más mozgásba is illik
ahogy dallamra hajol az emlék
itt kell küzdenem
az önkéntelen rezzenet eltép
konok célomtól úgy kell acélra válnom
hogy önmagának tudjon a fém mely átfon

(1976. július 13.)

A SZERELEMHEZ

Támadj rám, mozdíthatatlan!
Holt vagy? Életemmel önts el!
Rendülj meg a kábulatban,
idegen, törj rám erőmmel.

(1976. július 17–18.)

[A hallatlan sötétedés]

A hallatlan sötétedés
akaszt össze mozdulatokat
Odamenekült a mindenség,
kisbabákkal, cirógatással, egyszerű pályáival.
Itt: kopár ököltre tűz a nap.

(1976. július 19.)

PÓLUSOK

Ó, tárgyadra törő tudatosság!
Lábam tenger hullámai mossák,
leánykezek búvöljék meg hajam,
s minden rohamod hasztalan...

(1976. július 19.)

„HÚSZ ÉV MÚLVA”

Húsz év! Egek!

Lehet, hogy addig nincs határozat?

Hogy a félbemetszett ér falát
egyre több kvadrillió pillanat
remegteti?

(1976. július 19.)

ALVÁS, ÉBREDÉS

Hiszed: valamelyik megsemmisül,
a vas izzása jégbe merül,
s utána...
de nem. Tág ölelések tereiben
csekély áramlatok hatják át egymást,
ide-oda siklanak erejük-vesztett jelek,
nem őrzik önmagukat...
nincs sistergés, nem emészti el önmagát
a vegyülni-képtelenség,
az álomkép őrzöngő szívdobogása
vagy a folytató, szétterülő nappal,
léhán ölelkeznek, titkolják
az átkerült idegen sejtek
megvakult száguldozását.

(1976. július 21.)

[A véletlen világot vajúdik]

A véletlen világot vajúdik;
már görcsök, súrlódások, sikolyok
forrongnak a gyermekarcon,
most, mint a barom, tehetetlen,
makacs kínlódása kegyetlen,
légszomja elszívja a levegőt,
borzong, körötte megátalkodott szülők...
de még új s új pillanatok,
ígéretetek kapaszkodnak e létbe,
friss arcokat, mégis, mégis,
hívó suttogást rejt a reszketése,
élete csipeszben lüktet, eltemetnéd,
s mégis minden eljöhét még...
ha nem volna ott, nem mámorosan,
ha nem emelkedne teljes tűz, lágyan égve,
az alak, aki közel jön, *majd* megadatik,
s kit *e pillanatban* eltaszít reszketése...

(1976. július 27.)

[A kő vak]

A kő vak
még álmomban is megkerülhetetlen
kiszögellés
hajlásai engedélyeit
mély anyagát keresni
olvadni hasadécai közelében
a tűző ellenerőt könnyekkel
kitapintani
mígcsak még mozdulatlanabbra válik

(1976. augusztus 11.)

MEGVÁLTÓ

Nem az, amit a könny, közöny,
lázadt éjszaka kicsikarhat

semmit nem tehetsz, mozdulatlan,
mégis belőled nyer hatalmat

.....

(1976. augusztus 22.)

[Az elfordulástól]

Az elfordulástól
megélesednek az elhagyott tárgyak
olyan távolról jön a szó
a hullám
mint szívverés
megfeszülnek

kicsap feléjük a sokkal
erősebb hiány
tombolnak a résben

(1976. szeptember 1.)

*(Köpeczi alatt. Úgy éreztem, úgy akartam, hogy ne figyeljek *-ra.)*

SZERELEM

Onnan kihasad a törekvő mozdulat,
tere beszorult éjszakákba rebben,
ott az újratereztett szűkület marad,
születés, mely kopár a figyelemben,
roppant rezgéseiben is már merevebb,
a kéretlen teljesedés bezárja,
a vágy a másiké, és az feszíti meg,
fojtó drót csüng a széthúzó világba.

(1976. szeptember vége)

AZ ÉNNEK AZ ÉN

De mért nem? Pillanatra sem?
Hagyd csak ott! Hagyd magára!
Kívánom én helyetted,
ha te már a jót sem ismered.
Hagyd ott – őt!
kirakós játékaival
kombináljon, és éjszakáját
fűtse fel önmagával

.....

SÚLYOS BŰNTELENSÉG

A kikezddhetetlen kínban
a ragyogó érdes felszínben
megállapodni

(1976. október 9.)

VAGYOK

Hogy unom azt, mi befed és betölt!

roncsolt titkok, csorba váll,
az igaz felé kapkodó kéz előtt
tékozló akadály

(1976. november eleje)

KATASZTRÓFA

Attól válni meg,
aki, míg eltemet,
azt kényszeríti ki benned,
hogyan lehet!

(1976. november 26.)

KÖZLÉS – VÁLTOZATOK

F. Gy.-nek

De hát mit is akartam mondani?
Felgyűlt itt valami ebben a hőben?
Ha ilyen ártalmatlan lett, ami
a felpattant percben kitört belőlem?

Vacak darabkákat köpött a katlan.
Nem tudta, zárt izzása véget ér?
S hogy terjeng majd visszavonhatatlan,
légnemű súlya öröké elél?

De hát *azzal* mit kellett volna tenni?
vergődő terhét kiborítani,
alvadjon meg a szokás sugarában,

s maradna úgyis, lásd! micsoda semmi!
vagy felpattanni, megpörgetni, az áram
görcséről szavát leoldani?

(1976. december 5.)

EGYEDÜL

Orkán.

Szilárdan áll egy kicsit, majd átveszi az ingás.
Valami apró mag a helyén akar maradni benne,
s ezért áll, kapálózik, bár
tömegestül fut, süvölt ki alóla
minden talaj, alap, s a sokkal nagyobb romlandóság.
Aztán kapaszkodni akar. Nincs fal.
Nincs rét. Legelő sincs.
A felhők sincsenek.
Viszont nyüzsg körülötte billió szilánkban az *ismertség*.
Nincs ember, nincs személy körülötte.
A keze lökné el, de csak még
beljebb szorítja húsába őket...
Ők jönnek, velük telik meg minden levegő.
Emlékbe veri a kezét, végigjátszott kombinációkba,
örökös testrészekbe, pillanat alatt leszakadó
túlsúlyba, a másik oldal máris magasba rándul,
s ő tud mindent, tud, süllyed
ráismerések özönében, végigtapogatott folyamatok
melyekben még meg sem kapaszkodhatott,
s rászorul mindenre keze,
megfeszíti a ráért aggodalom,
őrizni, továbbadni ezt is azt is
mert a távozó reszketést hagy maga után.
Beszorult. Végtelenség, tér nélkül.
Kivágódnak az utak,
Kezdetüktől
idegek, kötegek, hámok.
Átizzott torkolat.

(1976. december 30.)

[Megszédülő dallam]

Megszédülő dallam, ki végül hazajutsz magadba,
s áradsz rideg asztalom s ágyam közé,
átlyuggatod az alvást, súlyos magzatburkomat,
sötétségbe veted magad, az ittbe és a mostba,
csupa tárgyak közt
tárgyatlanul elömlesz,
szabadíts meg, szabadíts, szabadíts föl engem,
hallgasd meg most te is, hogy emlékszem rád,
várom lélegzetviassafojtva, hogy hajolsz önmagaddá,
mit adtam *akkor* neked én, ments meg,
szabadíts, szabadíts ki,
te tégy szabaddá
a szívveréstől, az ereken végigzúduló rombolástól,
könyvre gunnyadó esetlenségemtől,
mindattól mi fenntartja a létem, arcszínem adja,
szavakat tol a számba, de maga nem élet!

(1976. december 31. – 1977. január 1. [hajnali 2 után])

[Beszélni sem]

Beszélni sem tudok. A kapcsolódás
a térnélküli kábulatban
elveszett, pusztul a kemény folyamat.

[Ó, ha mint karmester állnék]

Ó, ha mint karmester állnék
indulataim között,
fölköttek sejtve minden hangszer erejét,
bukásait, más szólamokban föltámadását,
ha lefoghathán a forgatagot
saját hangja szóljon mindegyiknek;
azt a hatalmas, felcsigázó
mozdulatot, amellyel a sürgető agy
a leszállónak áramot ad, a kéz célba ér, már lehull,
de tartja, óvja a zengést az emlékezet,
míg megfordulhatnék másfelé, közben is
átjárna az az acélos kardal,
nem görcsben rángatná maga felé kezem!

(1977. január 14.)

[Az elmulasztott öngyilkosság?]

Az elmulasztott öngyilkosság?

ki ellen bűn?

kiirt örökre egy végtelen,
kilátástalan pillanatot.

A másik agy akkor
a hóba vájt házak, póznák,
kűszöbök, kémények között
megtelni érezné önmagát
valami oda-vissza verdeső jelenléttel,
szilárdal, mint minden, amitől
elmenekül a talaj,
a pillanat kinyílna végtelenre,
özönlene belé a zene, az
otthagytott kézmozdulatok.
Vakság a tájon, de égető. Akna
a hó alatt minden elhagyott megnyilvánulás.
Kinyíltak a szemre szorított öklök.
A másik agy szétalussza a
pillanatot. Lenyomja a közelség.
Őshüllő-agy maradt e pillanat nélkül.

(1977. január 22.)

(-éktől haza, este, a hó az igaz volt)*

[Most nyugtass]

Most nyugtass, hogy nem történt semmisem
egy sejtbe kényszerítsd a forgatagot,
oda száműzd, nevezd ki örületemnek
helyét tudjam belül is

kívül otthonos mozdulatoknak.

Mi oldódik fel az összenézésben, az ölelésben,
zsúfolt pályákról egybefutó napokban?

.....

[„Merülni kell tudnod...”]

G. Benn: *Après lude*

„Merülni kell tudnod...”

Hisz azt teszem.

Csuszamlós szinteken le a homályba.

Az ember kifejlődött, s hirtelen
széthull rendje, úrben kapkod a lába.

„megtanulod”...

mert szörnyű áldozat.

Nem belesimulás a nagy sötétbe.

Emlékek. És gondolat,

mely a valónál is mélyebbre ér le.

Fölcikázik. Le, vissza; mérlegel.

.....

(1977. február 23.)

A GYÓNÁS TÖREDÉKEI

Uram, istenem, bocsáss meg nekem.
Nézz már el fejem fölött, ne hozz
szégyenbe legvégre te is.
Bocsásd meg elhúzódo kezdeteimet
világod színén valamennyi.
A számító ugrabugrálást, a síkságot valamennyi
akadály mögött, torz tagjaimat.
De mikor lehettem önmagam?
Lángolni kezdett már agyam, de a fejemet
mindig helyrepofozták.
Le szeretnék mondani s nincs miről,
mert nem értem semmit el.
Teremtőm vagy, így tudod: édes ok
fullasztó áradatban tör rám a vágy.
Nem köt, hát így elereszt.
Forgatom fejem, fecsegek, kitérek,
idomulok, de éjszaka nem bírom.
Szeretek valakit s túl élesen látom,
hogy szeretem.
Szavaim nem őszinték, mert valami arra
ösztökél, hogy *használjam* őket,
pedig mélységes mélyből, lényegemből
fakadnak.
Örülni szeretnének, hogy feljutottak.
Ne hagyd, hogy minden összekeveredjen.
Látod, görcsös vagyok, s mégis mindenhez
alkalmazni tudom magam.
Melyik volnék? Jaj ne dönts még.
Nem értem semmit el. S elemészt
ami megvan öröktől.
A mindig tapasztalt, mindigtól kész szeretet.
Nem tudok elsimulni benne már.
Fogj föl engem egy pillanatra. Mintha áram-
ütés érne,
de meglásd, utána gazdagabb leszel.
Tudd meg: az összes éleket kipróbálnám,
hogy egy gondolatot vérbe fojtok a fejemben.

Nem tudsz nem kezdődni szüntelen, pedig
már mereven megvagyok.

Nem lehet visszavonni semmit. Csalom magam
a sokféle reménnyel, pedig csak egy a biztos:
nem lett volna szabad ekkorára, ennyifélre nőnöm.
Hiszen a *vég* lesz majd, s nemcsak ő, de
azonnal semmi lesz az is, mit lezár.

(1977. március 8.)

KÖZEL JÖVŐ

A napokat elegyengetni
a vákuumban

Úgy fektetni őket, hogy fulladásuk
ne horzsoljon, ne sikoltson

Minden előre tudható?
Nem igaz – az irányvétel
zúgásban, lüktetésben, zuhanásban
a két oldalról kórosan kitágult térben
még alakulni képes

Ki szédeleg
a lepecsételt, üres csarnokokban?
Csak haladni lehet, továbbgörögni.

(1977. március 10.)

[Mintha fülledt sziklában élnék]

Mintha fülledt sziklában élnék –
kerek, kemény és elhagyott
ott érnek a folyamatok
hegedű szől verset olvashatok
egymáshoz nincs közük
Rád hallgatók.
Emlékezz, mi voltam, ez a merészség!
Itt kutatni téged, kifüstölt,
kiürített üregek
között rohanva, szememet
bezárják, a létedre vágyom
.....

(1977. április 4.)

TÉRKÉP

Zsúfolt légköre szobádnak.
Ruhád lóg, szék, asztal, polc, bábuk állnak.
Belőled nőtt holttestekre hagysz,
emléket ingerel az áram.
Körbenézhetek és fejlődhetem
a térbeli egymásutánban.

Hol van „villanyos derekad”?
Előbb ide, majd oda nézek,
testetlen ruhák szűz falak,
és sorrendje a szenvedésnek.

Végig, újra végig. Merev úton
picit elmozduló irányok
az új megfigyelésben. És tudom
tőlem van, s kínlódik, amire látok:
a beavatkozásnak tárgyaidd
megadják magukat, s a meddő
mozgást magukhoz engedik...

Ne hagyj e sok élettelenre!
Megfullaszt készséges szerelme!
Szemem síkja alatt irányok szedik szét
.....
Alkoss teret körém, lét és világ légy!

(1977. április 4.)

AKKOR

Szabad volt-e, hogy a pillanatok
egymásnak dobjanak, akár a labdát?
Engedni, elhinni, mint szaggatott
örömben a lét, hogy *előbbre* adják?
Szakadékok nyílhattak volna meg,
pillantásaid néztek éjszakádba,
s nem láttad; mi te vagy, nem volt veled,
kinnrekedt az előtte és utána:
sokkal hatalmasabb lázas sereg,
rajta az életté tágult tekintet
bámult előre, s látóköre *felett*
a rejtőző vakon nyilatkozik meg,
s azóta kutat, helyben forog.
Mért nem gyűjtötted életed magadra?
Mit tudta ő, hogy teljesülni fog?
Mit tudta, hogy a hiány visszakapja?
Akkor remegtetett volna, ami
egyre gyűlő áradatként ma így ráz,
s a pontos elmúlást nem bírja ki,
a tenger, csapkodó viszonyítás...

Kóda: ...Vagy hát bővítettem a perceket?
Emlékszem tán? Hisz meglehet,
Le-nem-szögezhető feszülésben
csak oda-visszaterjedő időmben néztem.

(1977. április 16-án, szombaton, ébredés után.)

(Persze a *-vel töltött éjszaka ez az emlék, az akkor, ami az élményidő
abszurditását mutatja: szüntelenül másra, a múltra és jövőre kellett volna
gondolni közben ahhoz, hogy az élet-egész kapjon belőle; de akkor az az
élményt ölte volna meg. [Ez van a kódában])

AZ EGÉSZ PERSPEKTÍVÁJA

Legalább más, máshol fájna végre!
Ahogy a *testben* is a fájdalom
ide-oda cikázhat bezártan;
s míg az új ponton megszületik:
kábult kapkodás, boldog átrendeződés!
Mikor behatol az új töredékbe,
még alig önmagát,
inkább a megkönnyebbülést
hozza létre.

(április 23–24. éjszaka)

GENEZIS

És teremtett az Isten csökevényeket:
S ráhagyta őket kegyetlen szemekre:
S a szemekbe önkéntelen szégyent vetett:
S nyomást örökkétartó helyzetekbe:
Deformálást fakaszt, amely életre szól:
S két mást nem tehetőt összezsikorgat:
S messze ege alatt, egymás tájairól
Visszaverődnek az eleve adottak.

(1977. máj. 13.)

PRÉDIKÁCIÓ

Ne essék szó, csak olyan bűnről, amelyből
hiányzik a bűnös
Csak olyan kínról, amelyet senki sem érez
.....

(1977. június)

HOZZÁ

Már kivetted kezemből
teremtett összefüggéseid,
most cikkcakkokra bízom magam,
élesen elűtő tájak között rajzolódnak ki, érintetlenül.

És ha egyszer megsejtenéd, milyen
szörnyé termékenyült meg
minden kicsi tárgy. Ugye, nem így
gondoltad a sokasodást, s nem ilyen
megfoghatatlanul. Nem biztattál mégsem ennyit
a konkrétumok belsejére;
pedig most láthatnád, hogy védened
kellett volna őket a tudattól,
le kellett volna szögezned mindet,
különcövekelni, hogy a társulni-képtelenség,
a vakság kisüssön rajtuk, mint a nap,
ne kísértse színjátészó megadásuk,
ne férhessen hozzájuk az idő.

(1977. július 2.)

AGÓNIA

A széthúzódó napokat
eggyéforrva megélem
ahogy a húsban nyúló folyamat
összerándul egy csöngetésben.

(1977. december 8.)

AZ ÖRÖM NYOMÁBAN

Így szól: – Indulni kell már az öröm nyomában.
Föl kettesével, úgy, hogy baj ne érjen el.
Mentek úton, folyón, törtök erdőbe bátran,
És kietlen, ragyogó terekre kiérték,
Eltelt jólétetek hamvadva nyögi vesztét,
S olyan határait tárja föl majd a lélek,
Hová leszállani egyikőtök se mert még.

TÚL (ciklus)

Ferencz Győzőnek

I.

Most már túlságosan kiválik. Túrhetetlen.
Hátratáncol hiány, szándék és folyosó.
A legrosszabb, hogy fal-, polc- vagy – szeletekben
összeáll – kénytelen! – ez egyedülvaló.
Mert idáig jöttem. Ez az! neki segített
a szekrények, hirdetések megunt sora,
egyáltalán, hogy csak úgy csúszkál a tekintet,
hogy nincs az álom nézz szemembe szigora,
hogy – azaz: mert idáig jöttem (visszatérek
a töprengésben, mint a térben, éppenúgy)
ezt magyaráznám meg, hogy valamely lökésnek
ott nem is lehetett sem ki – sem visszaút,
hogy *nagyon* jöttem, *nagyon* ott volt, túl sok fogad.
Túl nagy távlat fullasztja az „adatokat”.

II.

Az eredendő vétek ellen prédikáljak?
Hogy túl sok önmagának, bennem, önmaga?
A tükrözések utoljára sorba állnak,
minden cserének, felváltásnak záloga,
legyen az egyezés! ne legyen elmosódott
sehol, visszaadod, amit visszaadok.
Itt a rendszer. Itt hadba mész? Hol van kibontott
zászlód, a folyamatban hol pillanatod?
Engem fullaszt a jó, mit kintről ijedelmek
tömnék vissza belém, s benn kapaszkodásba kezd,
tudnom kell, amit fontosságába lökve szenved
míg fölriad megtestesülésében a test
jelentésében a lét

(elkezdtém: 1977. február 8.)

*(a kulcslyukon át *-t pillantottam meg)*

ALAPKÉPLET

verses elbeszélés

Hosszú idő óta írok magamról,
de mindig olyan sok lepel alatt,
hogy jámbor kis énem szorongva harcol,
kapjon végre konkrét napsugarat,

hiszen a vers az objektívra hangol,
legalábbis engem, s alig marad
élmény, esemény, miket eloroz
megannyi jelkép, típus és toposz.

.....

A TEST

Mocskos vagyok minden ízemben.
Láttak, s *léptem*. Beleragadt
a kisiklott út lábaimba,
és szemembe az akarat.

.....
minden hajszálam a múlt.

.....

TUDAT

Legtermészetesebb munkája a téboly.
Innen, hol mindenek összeérnek,
ahol folytatódás vagy kíséret
az egyetlen folyamattól elválaszthatatlan,
ahol minden roppant erő egyensúlyra tölekszik
a hangfoszlányok, megrettenések
futó értelmezések
sorssá vágnak tapadni

.....

[Rángás innen-onnan]

Rángás innen-onnan
összeütközések, összesimulások
szabott úton egymás felé két keresés
és a lehetőségekbe fogvatartott idegek
és a semlegesből kinnal kiütköző
két szembe sorakoztatott világ
kapaszkodásai

minden segít

minden, amibe monomániád
belefeledkezik

(1977. július 31.)

[Mennyi ficáncolás]

Mennyi ficáncolás!
Eligazodni, s e szűkülő méretekbe
Préselni robbanva növő világot
Leírni a legnagyobbat
sűrű sorok közé

(július 31.)

EGY

Mindentől lehet, de nincsen menekvés
egyetlen arcom előtt,
fekszem, minden alaptalan, de
tömbje rámdől és kijelöl.

Az árnyalatok gyűjtőtábor!
a levegőbe lökve henceg,
most pillanat alatt átfogható, s *utána*
szétbomló jelleg a semmiig.

Egyetlen! minden leheletem, a léptem,
létem langyos fölöslege,
egy tudat szélein, és a görcs heve
szüntelen villanófényben kimered.

Minden összefügg, egybefog és
összefoglalja az az erő,
pontokba szúr minden, ahol
egyszerre semmisíthető.

Álmodtam. Fényt, szétszórt távlatot,
s magányban döntést, hol senki sem segít.
De a test esendőn, könyörögve
föltárja verejtékcseppjeit.

(1977. augusztus 8.)

[Magára hagyva ez a pánik]

Magára hagyva ez a pánik,
még csak el sem ér a hiányig.
Mint zárkába dobott rab,
a naptól függetlenül összeroskad,
foglalatoskodik, szeme káprázik
a rábízott fényfoltokon.

(1977. augusztus 13.)

EGY ÉS MEGSZÁMLÁLHATATLAN

Az arc körülfog, elvár,
félrefordíthatatlan
a zilált és semmis levegőből elmerevedve – végtelen felületeivel hirtelen
legmélyedhez lesz adott

alakulóban a lényed
hozzáalakult már

(1977. október 7.)

[A legszörnyűbb gyalázat]

A legszörnyűbb gyalázat.
Szemcsék helyén a tájat
látni, ahogy rendez a távlat.

S az élet, mely síkban előretörve
elszórt helyzeteket sorssá szed össze,
és bepréseli a szemlélfelhetőbe.

(1977. október 10.)

[Ez maradt]

Ez maradt:
az alkotó jeleket
különböző szinteken eltékozolni.

Ezerfelé húz a folyamat,
a folytatódás elfogadtatja az elfogadhatatlant:

Elhiszek mindent.
Mindent, a rengeteg szint miatt.

(1978. január 3.)

FEJLŐDÉS

Egyre közelebb
az archoz a sötét tükörben.

Egyre részletezőbb
minden érzékelés.

S ő egyre fölismerhetlenebb.

(1978. január 4.)

[Számolatlanul megint]

Számolatlanul megint
a napok, a hetek.
Az élet megint
egyetlenebb.

(1978. február 1.)

[Testetlenül távozik az idő]

Testetlenül távozik az idő
elernyedő-megfeszülő testek alatt
viselni, ahogy állandó veszteségét
esténként
dirib-darab múlássá tördeli

.....

.....

(1978. január 22.)

SZÍNHELYEK

Ameddig tart
emelkedni a hágón,
mászni lopódzni,
és feltörni sérthetetlen iramban
a hegynek.

Elveszni tengeren
s följebb meredni folyton
falaktól környezetten –
lecsuklani kiegyenesedni
rángani kiszolgáltatottan
szétterülni a csillagokban
míg az idő meg tud maradni
és mozgásunkban pihenünk mi
s kezelhetetlen zűrzavaraiból
az ébredés pontosan az ágyunkba vet ki
ameddig nincs a semmi...
s a levált test csak folytatódni akar
az új pillanatig, látvánnyal nem törődik
közel van ahhoz, hogy a golyó eltalálja
mikor a tompa szó vakít
összerándul
visszanyeri görcsét, határait.

KÍVÁNSÁG

Fejletlen testeket!
a pillanat
elkorcsosult örömeit
amik folytathatatlanok

amiken nem segít
se jel se jelkép
nem adagol nem biztosít
vissza a véletlen társulásaiba
ahol még
egyesülés az ismeretség

(1978. február 28.)

[Mikor a készenlét]

Mikor a készenlét
kihagy
a figyelmen a cél húzása enged
s közömbös kezdetéig visszaperegphet
kapaszkodni nem tud a test az arc
üres a vágytól megszűnik hatása
csak folytatódni akar másra gondja nincs
közel van ahhoz hogy a golyó eltalálja
s a látvány sem védi még egy pillanatig:
összerándul
visszanyeri görcsét, határait.

(1978. június 4.)

[Túl ezen is, azon is]

Túl ezen is, azon is; mit bízni most az időre?
Mit, hogy fogyatkozása azt kitöltse?
Olyasmit, ami a sodrást kibírja,
S míg lepereg, szédülése nem veti vissza?

(1978. június 18.)

ZENE

Elveszni és így lenni örökké?
Ilyen dallamban melyek íve
rombol az emlékezetben
hogy önmagát beteljesítse
Félresodor és odaránt magához.

[Milyen zavartalan járja szabott útjait]

Milyen zavartalan járja szabott útjait
testedben az anyag!

Járataidban otthonos az idegenség, halálpontos szikével
kutat, vagy miként ha tükrözne, hasítja beléd
furfangos ösvényeit minden behatás,
s te mily megbízható rezdülés vagy.

Megrezdülsz te minden szélnek, akár az
eolhárfa! Komisz szeleknek,
súlytalan simogatásnak, a hiány örökös,
rabló mozdulatainak kénye-kedve szerint...

[A nagyratörés önmagával vesződik]

A nagyratörés önmagával vesződik,
Visszaböffen az ámulat,
Felszakad a seb, szagok bolyonganak
elő, ha vizelek,
 ha felnyitom szemem,
 ha emlékekkel borít el az álom,
 ha gondolok valamire,
ha a zongora vígan felcsuklik,
s régi színek, idők törnek a torkomra,
és győzelmük elérhetetlen,
hiába nyögnek, küszködnek, hogy
önmagukkal egybemossanak.

(1979. január)

SZERETET

Ez a görcs az úr közepén
Ez a gócpont a szétszórásban
elhelyezkedni sem tud,
csak magába forraszt néhány lépést, néhány vonást,
egyetlen test térfogatát.

(1979. május 1.)

KELLÉKEK ÉS TALÁLKOZÁS

Túlcsigázott kellékek körülötte,

mögötte a minden ízében reszkető érkezés
előtte az évszak zenitjéhez közelgő éjszaka
mindenféle múltjával összehangzó véletlenek
a rend eszközei rendjüket meghaladva
az autóbusz pontossága diadal.

Már benne van sodródik
Csak a *találkozást* nem találja.

(1979. május 2.)

MINDERWERTIGKEITS GEFÜHL

(patológiai ciklus)

1.

Gyerekkoromban ismertem egy embert, akinek folyton lógott a nyelve. A kijelentés megütközést kelt, de az ő nyelvének ez volt a normális helyzete: tudniillik, hogy

folyton

és hogy

lógjon.

Valamiféle izombénulás, -renyheség (ritka fajta!) tehetette. S mintha ez még nem lett volna elég: piszkos is volt, elhanyagolt. Persze. Gondold csak el... – ... Én bezzeg, én, hogy átéltem, hogy elképzelttem! A nyelvét a magam nyelvének, mely éppúgy csünghetne kívül, kívül a szájamon. Már a pillantásokat szedegettem magamról...

De te most itt ülsz az ágyamon. Itt és most, ó, én kedvesem. Jól látom? a szemed az arcomat pásztázza végig. Kedves tőled. S csak azt mondd meg, kicsit is kevésbé undorodsz most tőlem, mint tőle... akkor... mindannyian... annak idején

2.

Csak még most az egyszer	tudod
ez csak néha	szokott
akkortájt	mert nem tudtam
hogy most elmondhatom	s ez is
döntő	nekem is sors-
mért többé nem	csak
még ezt az egyetlen esélyt!	ha birtokolnám
ha nem úszna el	itt állunk
túl nagy a tér	túl sekélyes
művek irányok	kínálkoznak
zúg süvölt sokrétű távolság tere	túl sokféle tekintetben,
elúszik	elrohannál

Bezzeg, ma éjjel egyedül fekszem, és ha nem húzom
be függönyömet, szememben ragyog majd a
teljes telihold.

HALÁLÖSZTÖN

Hogy ez a mozdulat itt be ne teljesedjék
ahogy nyúlok a könyvért lábam emelem
porladjon el feleúton útvonala felragasztott ív
pontokba vesszen a gondolat

FÉNYKÉP ÉS MOZGÁS

A már nem létező kar
biztos mozdulata.

Otthonosan öleli át
fogyó levegőjét.

És egyszerre fölemelkedik,
mert e fényes papírba nyomva
megsejti a célt,
amint a kiesett jövőn törve át
eléje érkezik.
Bájából a pusztulást.

HALÁL ÉS VILÁG

Mintha mindig újraszületne!
Rémült éjjelét a világ
nem bírja, új és új terekbe
teremti meg sivatagát.

Nem tűri növést sokáig
tülekedését egy helyen, az egészben.
Szorongásokból oldódni
nem horgonyozza félelem.

És összeakad, szerterobban
és elhullajtja tagjait;
A semmi őrzi darabokban,
míg farkak nőnek, s ép a gyík.

Áldozni tud. Ő hagyja inkább
pontokba szorult léteit,

.....
.....

EGY ÁRTATLANSÁGHOZ

De mi lesz ha hangszálaidat fölszakítják?

Aggódó tekinteted

a szem anyagával együtt távozik

ezerfelé rezzenő figyelmed

egyetlen

fájdalomban összepréselődik

körültekintő éveid oda tolulnak abba a percbe

amelyben elvérzel közönségesen

húsodba fulladsz fürge gondolat

Én pedig csak előtted állok a látványt bámulom

hogy jobban lássak lehajlok

megkezdődik bennem ami lezajlott.

A HALOTT MEGÁLLNI KÉPTELEN

egyszeri leroskadása kifogta a térből
feje még egy kalapot sem emelhet a magasba.

Mi minden volt a teste:
méltóság a levegőben

ŐSZIKE

Megöregszem hamar, higgadt, lassú leszek,
kimérem lépteim a földön.
Nem hajszolom, szilaj, sok üzenetemet,
akkor már nem követelődzöm.

Ahol éppen ülök, remélek megmaradni,
nem lesz se hajam, se fogam.
Bottal közlekedem, s ha gyaláznak, az annyi,
mint egy mülékony szélroham.

S bárhová, bárkihez tévedek, benyitok,
olyan lesz, mint egy kötelesség;
jelenlétem merev, fakó, szűkreszabott,
már alig várják, hogy levessék.

A lányok örömet, gyöngédséget, szerelmes
izgalmat nem adnak nekem.
És az arcuk, mint a térdük, sima, kerek lesz,
s kifejezéstelen.

FOHÁSZ

Elég ebből!

Kérem, ne játsszanak már a szegekkel!

Hiába, hogy már-már átverve a szikkadt végtagok,

belül zubogó, nekivadult véráram ered meg,

s a szegek újra meg újra kilöködnek.

De nem, nem, nem, elég már ez a ki-be játék,

a mindig várható megkönnyebbülés, s hogy aztán maguk

újrakezdik a kínomat.

Tehát ne bízzanak ebben a sunyi szervezetben!

Legjobb lesz azt a szeget végérvényesen

beletörni a húsba.

(1982. március 20.)

PÉLDABESZÉD

A lábszár tartós anyagai
a hangzás kemény monotóniája
a begyakorolt részleges hasonulás közepén
meg valami marcona katonás
vagy precíz orvosi mellékszöng
ez megmarad

nem a te hajlataid
izmos incselkedése

(1985. október 30.)

AGORAFÓBIA

Tágasságba kivette
hánykolódsz és nem találod helyed
agorofóbia foglya
szűk sarokba párna és fal közébe
vánszorognál vissza mit se tudva
városokról
kicirkalmazott benépesített
helyszínekről
ilyen-olyan terekről homlokzatokról
melyek készen állnak bármely pillanatban
hogya hold otromba göröngyeire
utasítsák lépteidet
ahol bízvást bekalandozhatod az egyformaságot
iránytalan szabadon elítélten
láthatatlanul a maguktól értetődő utcákból a beidegzett
útvonalaktól még mindig csak távolodóban

(1988. október 3.)

EGY ARC ELTŰNÉSEKOR

Dühre berendezett tér
sérelemre szitok
átlósan oldalazva
bútorok közt igazodva
másolhatod nagymacskák rács mögötti ritmusát
köreidből kitagadtak
tiltott zóna lett nyugalmad
hasíts járatot magadnak
a levegőbe tovább

(1988. október 3–9.)

CSODALÉNY

A mindenben-vesztes csodalény
milyen szörny? örömében is megfakul
De szánakoznak kivetett tömegén
s körülállják minden évszak közepén
a birtokon belüliek vigaszul

(1988. december 23.)

IMHOL A KEGYELMI KÉRVÉNY

Hozza mind roppanó derékkal
mind milyen gyakorlottak vagyunk
készségesen kígyózik szánkából a mondat
 (beszédsszalag a miniatúrán)
mellyel megadjuk magunkat
ráhibáztatva hibáinkra rögtön
„a gyerek miatt?” Isten tudja
miért áll el a lélegzetem
miért gyűlik meg torkomban a szívverés
e jelentéktelen száj kérdése nyomán
mert hát ugrásra kész bennünk az áldozat
elismervén tüstént – sietni! – az erősebb igazát
vagy csupán a találkozások
összenézések
lanyha és köznapi terrorát
ez igen a másik a különb jelenleg éppen
övé a fölnyársalás joga
mienk – enyém tied övé – az áldozat
torkot kínáló jelbeszéde
s meglásd megértének

(1989. január 7.)

ÚT, FILMSZALAG

Lepergett.
Kimerítette önmagát.
Szélesebb mezőkön
pásztázhat végig már a figyelem.
Az a keskeny, átüresedett filmszalag
pontosan, ütemre csuszamlott, az ideje
kifogyhatatlan volt, kocka simult
kockához, éhező vágy
bíbelődött a soron levő pillanattal,
görcsösen ízesült, hajszoalta a képet,
a gép pedig tekert, az óriási szerkezet
időt ígért, majd váratlan kiköpte
a korszakos cselekményt, a hétmérföldes út
immár jártányi jelenlétedet sem tűri meg.

(1989. január 21.)

ALLEGÓRIA

Ugyanaz még ez az élet? Emez itt?
Valamikor a botladozás is
– persze – biztosabb volt.
S megnyugtatóbb a feszengés.
Valami téren, teremben, várószoba
folytatásában, benyíló arcközeli, ígéretes
úticélja előtt ácsorogtál,
figyeltél, ó, de mennyire figyeltél.
Tisztelet járt át ízenként, tagonként.
Igaz volt a magasba vesző fal,
a méregető tekintet fölötted, szentigaz.

Ugyanaz tart-e még? Hihető-e,
hogy a gyorsvonat, a mind száguldóbb idő-fenevad,
miután kifogyott alóla a pálya, egész
eszeveszett iramával,
átrobogva méteres hiányon, mindössze az úrön,
lélekszakadva, ámokfutó-biztosan
rázuhan az újabb sínparra, s megint pályára verve
tovább lüktet, robog, rombolatlanul?

(1989. január 31.)

ODYSSEIA

Törzsem, derekam ünnepe, mikor lezökkenek,
de már tiétek vagyok. „Még érzel,
hajós? Milyen emlékkép szeplősíti agyad?”
eloszlott mindahány ha ugyan jól értem,

[négy szemetek

[mit üzen;

mert íme már szemem is dallamokkal telik,
s tovább szorozza a jelen időt.

Az első pillanat még fiam vetíti elé,
de nyomban félrelöki, mint érdektelent,
magam, önmagam tódulok vissza bekeríthetetlen
idősíkváltások, korszakok az avarban,
hókupacok temetője...

MÁR FENNHÉJÁZNA ÉPP, DE ELCSUKLIK A HANG

Vese hát, vesék.
Iker-adalék,
jelenlétükkel tüntetsz, akárha
zsebedre ütnél, arcodon
tenyérbemászó büszkeség...
Mert mit neked. Amit birtokolsz,
cseppeket adagol, párállik vagy
vért csorgat, no és, no és.
Felsorolás, hetvenkedés.
(Telekkönyv-kivonat.)
Bezzeg, ha azokat
– igen – látnád, tudnád, akik
kiszegzett szemmel böjtölik
napjukat, oly kifacsartan, ahogy csak
ez a mondat szólhat,
kívülről várva a szervet –
sanda, homályos működését,
„zsákként telését, ürülését”,
csak pillanatra
átrévednél a bizonytalanba...

[Eldobva]

Eldobva,
hajításban állni még?
Célratartott nyílvessző

[Kiélesedik a képen]

Kiélesedik a képen
jóvátehetetlen középpont
melyről leválnak az arcok lélegzetek
kéz nem ér kezéhez jövője
már szívja előle a levegőt
most mégis – most? akkor –
emeli még poharát keze hozzátartozik
van volt még mosolya

[Ki mondja meg, mikor]

Ki mondja meg, mikor
csorbult ki először
az első kicsordult pohár,
esett először folt a szöveten,
s ki emlékszik az első csatakos támadásra
hajdani tisztaságunk ellen?
Mert most már roncsainkban élünk.
Folt hátán folt kabátot veszünk magunkra,
s lélektelen fűrészeljük a levegőt;
szálkás deszkán vonszoljuk egymás körmeit,
jól egymás szemébe akadva, s módszeresen
fogalmazzuk recsegő mozdulatainkat.
De hol kezdődött? azaz hogy hol, mikor
tört meg az önfeledt s mégis
megfeszült erő, hogy jók legyünk?

De nincs változás. Az elmozdulás
megfoghatatlan.

MÉG EGYSZER (PÉLDÁUL) SCHUBERT

Kíméletlen a zene. Vannak művek, szakaszok, pillanatok: különösen kérlelhetetlenek. Ha megfeszülsz, ha megfeszít is, akkor is végigmondja, végigénekli még azt a frázist, hozzáilleszti azt az ellenszólamot, betetőzi azt a neki súlytalan, számodra zihálva kaptató emelkedést. Már azt képzelnéd, nincs út, nincs lépés, nincs lélegzetvétel tovább, nem lehet szorosabbra préselni egy tétel tartama alatt ezerszer megszégyenült létedet, de még kitalál valamit (ki? mi?) a tény, a hang, az ív, az ítélet, a biztonságos rémület minden eddiginél többet mond, mintegy mellékesen, utoljára, lezárásként, kéretlenül és kérlelhetetlenül. Neki csak önmaga egésze kell, kifejezett, túlhabzó és visszazáruló logikája kell. Az egész. S azután cserbenhagy. Hanyagul, nemtörődömül. Most tessék, kezdj velem valamit, mosolyog már-már cinikusan, helyezz el napjaidban, meddő forgatagodban. Eljátssza, hogy beilleszthető.

(1989. május 28.)

AKTUS

Az elhatározás
egyetlen pillanatba torkoll

lappangó kutató idejét felejtí
s íme felkészületlenül
lövelli ki tudatlan anyagát

TERMÉKETLENSÉG

A túltelített egy
nem talál kezet

[Most képzeljük csak el őt]

Most képzeljük csak el őt,
ugyanazt az alanyt
más égöv alatt, tengeri szélben,
kívül a Kárpátok övéén, tán
ama metropoliszban, a legidősb leány földjén,
kíméletes nagytotálban vagy üdvözült-bamba
[mosolygására ráközelítve,
képzeljük el, mint Arizona sivatagán
röpíti keresztül az autó, vagy ejtsük le bárhová,
lássuk, mozdul-e, elsüpped-e
sokaságban, homokban, ingoványban?
Képzeljük el őt, ahogyan *nem*
kacatjai megkövült dőlésszöge mered rá,
nem lát hozzá szakadatlan vezekelni,
nem görcsösül marka megunt szorításra,
nem is terel darabos sorrendbe betűt,
[eseményt, vereséget;
taszítsuk el immár útjára, érezze, milyen
súlypont – és testközép – feledetten,
megvan-e még? látja-e tengerét, ha
[a horgonyt
Fölszedették már vele? hisz untatta e táj!

(1990. január)

JÁKOB PANASZA

Mit tudom én, rám még milyen csodád vár,
mivel tisztelsz meg, Uram?
Csak azt tudom, hét év bizony hét év, és
múlik, de oly lassudan,
már emlékem kihagy, mibe vágtam, kiért –
dolgozom én hát, kiért a robot?
Feketülök, kérgesülök, nap kiszív, leépülök,
rombolok,
sejtláncaim lebomlanak, s kedélyem
kényre-kedvre bánik el
azzal, mit ad a perc, a föld, s ami mind
hálaadást érdemel,
mint a bölény, dúlok vakon, tudatom,
fülem, szemem bűnbe dermed,
kegyelmet.

(1990. január)

IN ABSENTIA

(Nemes Nagy Ágnes)

Érkezések, lábdobogások,
Rigó Jancsi-beli sütemény, valamint közbecsengő telefon homályosan
maradt mondatok
alján zajlott le itt valami fölkészítés, nevelődés,
kimért és látványtalan misztériumjáték,
szemvillanásból, önmagunkon is úr
dühkitörésekből, tudomást vevő és tudást közlő elmosolyodásból.
És most hiába torlódnak számra a szavak,
a kérdések özönnel, minden egyes akkori, sokszori kijelentéshez
három lábjegyzet és toldalék legalább, belém fulladt redundancia,
hiába tengek túl – hisztérikusabb és kopárabb
csönd ez már, semmitmondóbb beszélgetésekkel bebútorozva,
vitákban és elmélkedésben
nincs biztos helye kéznek a karfán, lábnak a szőnyegen,
kétségeknek, riadalmaknak nem állja útját
a kínáló, kerek asztal.

PÁRHUZAMOS ÉLETRAJZOK

A legnagyobb mégis:
a folyamatosság *magunkkal*.

A prés alatt
az ösztöke előtt
a sajtológépben
erőre kap a másik én.
Az előző nyakaskodott, izgága volt,
fől-alá cikázott, egyetlen vízióban
benyelte a várost.
És itt az új. Örökösen enged,
tétován biccent, várakozik,
mint a kiskacsák,
tetszőleges nyomodban indul el.
Uram, irgalmazz. Krisztus
kegyelmezz. Uram irgalmazz.
Csak ő, és mégis más, önmagát nem követi,
nem fűj egy követ. Eszménykergető lovagok
és kíméletlenül szenvedélyes grófkisasszonyok
tunyaságban elfajzott leány-ivadéka.
Ismerd meg magad! Egyetlenem,
ismertess magadra. És ismerj reám.
Erőt merít a
csökkenés. Behúz a szívóhatás
a halál csövébe.
Te voltál
Nasztaszja Filipona és a Fehérkezű...
Senta. Mindenféle.
Most szokom, szoktatom magam
húsos, megbékélt, szüntelen mosolyodhoz.
– A másíkod, te én –
Világra jön azután
másból is
egy újabb én.
Csak az ő ivadéka már
nyolcvanöt éves.
Ami előttesében éles volt, az benne csontmerev,

amitől szellemes hajdanán, attól most
csak vagdalkozó, a következetesség
másíthatatlan gépiességbe csapott át.
Csak tápláld automatájában
gyűlölete tárgyait,
dobd be a végszót, mint ilyen-olyan érmét,
s ő máris pohárba tölti
frissen bugyogó epéjét.
Ez vagy nincs belőletek.
Te – lásd: te te vagy azért grammatikámban –
szédülsz, kóvályogsz, elcsorgatod erőidet.
Ő két-három görcsös gócban
jól megtartja az övéit.

És én ki? Szünetet lehet tartani?
Igaz-e a sorköz önhitt okoskodása?
Ments meg a másik élettől,

trónkövetelőmtől,

Te érteni fogod.

(1995. augusztus 8.)

ÁRNYVETÉS

Bumfordi nóta fő-melléktéma vagy mit tudom én
jódli dől a rádióból és mind ül csak ül
mint aki nem sejti csak én mozdulok
elszakít többfokozatú rakéta és követem az árnyat
rárajzolódnék a félkör-árnyékre a fogyó-telő égitesten
két szétterpesztett karral landolnék mit tudom én
legföljebb orrba vág a *föld*
csak eltaláljak a lehető legmesszebbig szív az árnyék
kivágni a vízből a milliomos nyüzsgést odahagyva
az elembéli fajtársaktól a partra vetett halig uszonya alá lihegni
Félkör és kúpszelet árnyék kivette
Nem az én árnyam az ott? Ki vagyok? Valami földöntúli soványság
doktora kihallgatója sűgője? kezemben a kés
tévedhetetlenül cselekszik
Mért engedem az iszamos dalnak jódlinak
hogyan kivessen? Hidege árnyéka az asztal alatt
Valaki mindig verdes vergődik éppen a legtávolabbi szegélyen.
Négy pont. Pedig én azért vettettem ki
(nemde? így dereng a fő- és melléktéma határán)
Hogy *elvegyem* a világtól valamit végre valahonnan

(1996. július 25. Sátorajjáújhely)

A HARVARD-ÉN

A Harvard-én
bizonyos égtájon
természetesen következik
az *Egri csillagok*-kal
vagy épp a *Szegény gazdagok*-kal való
gyerekkori szimbiózisból.
Am felnőtt korára már mindent elintéz. Polaroid-filmhez
éppúgy ért, mint a málnaszedéshez. És mit neki
reflektorfény, lámpaláz. Nem akadnak össze lábai.
Nem ... de mi *igen*? Szándékait egymásba ölti,
s beírja elme-naptárába, hogyan végződjön a fiatalkor.
Self-assertive – mert minden címkéje, bélyegje
már eleve helyén található valamely plátói album lapjain.
Hús ő is, vér is, olykor véradó,
bemetszéssel rövidlátótlanítható,
s bársonyos macho-ujjbegye
remekül simogat a Harvard-énnek,
s egy bájos erogén lebenykén át
rávesz könnyedén
a törvényes egybekelésre
egy szociálpszichológus leányt.
S azontúl már minden összefügg, következetesen,
két elemző alkat
nagyjából egyidőben alszik el.
A Harvard-én sokoldalú figyelmét
nem szabdalják szét
a szobazug rendetlen könyvkupacának
szóló keserves pillantások, valamint az
e látványra tékozolt lelki, tudati erők
visszakívánásának kettősségei.
A Harvard-én lapszéli vonalkái mintaművek
és publikációs jegyzéke
verőfénybe kívánczik.
Nyáron sokat úszik, olykor felcsap
tekejátékosnak.
És gyötrődik a Harvard-én, s a halálfélelem
perceit napi bioritmusának

minimumára próbálja időzíteni.
Kapós társalgó is, négy élő és egy holt,
valamely halott
nyelven is elboldogul

(1996. június 8.)

KORFORDULÓ

Ez most már rendre így lesz.
Valamely fogpiszkáló belénk akad,
s mikor már nem várjuk, izmunkba furkál.
Megjőve az erdőszélről, vidáman
letenné cókókjait az ember,
s hát az átöltözéskor kiderül:
valami botor, hullott fakéreg-forgács
úgy beleeszi magát nadrágjába,
hogy hiába rugdal.
És másnap is, más napokon is
csipkedi, bizsergeti, csiklandozza, marcangolja ez
a tenyészet...
Hozott anyagok anyagomon. Váltogathatom.
A reflexek is már ugrásra készek, szép nők vagy
kevésbé szép kompániatagok ezt vagy azt
úgyis megteszik velem (méz és korbács), s akkor én
így is, úgy is ugyanúgy. Szintben maradó örvény.
Mindig múlt időben visszavágni.
Egy sószem hullt valamely karcolásba,
rögös szó zárta el az eret,
és többé nincs nyugodalma tőlem.

ESEMÉNY

Nincs esemény. Hogy föl hívom-e

s ha már igen – megtörtént.

– szemöldökén fejbiccentő izmán mi sem változik –

Megvolt. S a többi ige is mind lezárás

legföljebb utalni lehet rájuk. – *Tűnik*

visszafelé. Rájuk: az velük. Még talán az sem esemény... ha

belép a gordonkaszólam. No nem.

De mégis. Mert ha nem: elmaradnánk.

Akkor talán ez az egy. Még megjegyzem:

voltam itt. Létezés.

(1997. július. 9.)

OLVASOM ÉS OLVASOM

metszett üvegnehezékek, zöld gyöngyüket
villogtató tolltartóedények, ceruzák
üvegvályúi, apró nippek
úrsten, legalább ezt már ne, ne ilyen zabolátlan
öt-hat másodpercbe telik benyelése ez
ékesen írt cifrán faragott sorozatnak
ó sorok édessége tekintetes felsorolások
ám legalább ama nippeket engeddd el nekem
persze enyéim voltak egykoron és szakadatlan,
önnemző részletek sokasága is enyém volt
de
vége szakadt már annak a kornak
s végem van mivel itt vagyok egyre tudom már
mennyi a megírt részlet tárgy dolog s mennyire ritkul
tőlük is általuk is nyersanyagom oxigénem
bújnék én bele csak valamerre igyekvő
konstellációkba, igen, az asztal, az erdő
csakhogy mind a szavak begyűjtése alatt is
egyre görcsösebben tapogatom a rám
erősített palackot
rajtam-e még? Megtúrte-e magán míg
távoli értelmek felé indulok e mondatról mondatra?
És közben vár még rám
túl nippen vagy rétre való csecsebecséken
egy háromrészes nagy könyv előtte alatta utána
ahhoz hozzákezdeni? Együtt
tartana meg ez a bő tér összekulcsolódó vonatkozások
kényelmes kifejtése a fűlzúgó álkapocs-leeső pillanatnak
és az odavezető idő meg az utána sejlő időt lengése is
átvilágítva kimondatik. Hosszú ez nekem

Olvasom és olvasom

metszett...

Ó nem, ennyi sok. Leköt és tovalök.
Édes szenvedély és bűn a leírás,
valóság-effektus – te körültekintő részletezettség –
távozz tőlem. A nippelkel vacakoljak?
Mennyire isteni lenne pedig. Sőt
el sem jutni tovább. Csak megszemlélni a földet.
Így viszont – mert zárul a szemszög –
már magamat kergetem. Ott van a konfliktus,
összeecsapás, végzet, vallomás, a jelentés.
Ó, a minél csupaszabb lényeg. Csakis abba
bámuljunk bele pillanatra.
Aztán az se marad meg. E hosszú
dallamszövögetés, ez a dús zenekarban
terjedező, hosszan hátra-előre tekintő kidolgozás sem
indít meg. Egy helyben maradok, s ép a szabályos hang,
szó föl nem emel, meg nem szegi röptöm.
Ehhez képest... újabban inkább visszafogom lemezeim hangját,
mintsem nekiereszteném. Pedig már elkészültem
– pattanásig feszülve – a méltó zengésre.
Csak odázom. Szunnyadjon még kicsit a gépben
Mint pazar lehetőség. Ó, az emberszív csupa rejtély.

(1997. szeptember 2.)

HASONLAT, HASONLÓSÁG

Pöttyözzé csak be képét a bohóc,
cigánykerékre készen fojtsa el
sóhaját; én rágjam végig magam
„mellvédes kapun”, „ribiszke- meg pöszméte-
bokrokon”,

fegyelmezve, egyszersmind bátorítva
a túlhabzó mondatokat. Ne tűrjek
zihálást a pontos, atletikus
légzés tükör-terében. Sőt mi több,
lesz, ami lesz,
együtt mozogjak e sziklamellel. Ütemre,
ütemesen. Hoppsza, óra hó,
döngő tapsra kizökken a bohóc.
Körül fon a mondatsor, átcsúszik árkaimon,
Hátulról pattan elém a bekezdés gurigája.
Gomolyagot húz, cipel
cipőjén a piros gomb
orrú...

a csukaorr a fontos a suta gomb
akkor is ha fölfeszít a gond
nektek mi más?
És néha görgeteg ez a szövetes golyóbis,
és néha – majd – megáll. De olykor
én magam duzzasztanám, a kétfokú
alárendelést ötszörösre, ha
agyam nyilall belé, belássa akkor is
roboosztus íveit, utalók és kötőszavak
fennkölt távolságait – a blank, blankette
hídba önt fehéret látómezőmre –
akárha mint mikor – a kapcsolat –
a bármiben is megzavart, s kizökkent
hívott fél azzal álla bosszút,
hogy a hívót már ő nem hagyta békén,
letenni a kagylót, s már kéretlenül
osztotta jótanácsait. S tovább.

Állja a bohóc az epizódot

– már visszanez, s az még tart, ő kitart –,
képromboló sorrend. Mint amidőn
valamely tüneményt kapsz fel a földről,
tünde lényt, édes kis gombolyagod,
gondolnád: épp csak megsimogatod,
szála végét megcsípted: de csak
akkor *kezdődik*; belemelegszel,
fölmelegszik; már-már, de nem, de még
nem, föleszmélsz tízszer magadra, órá,
de ő még nem, az édes gombolyag,
megrögzött én-idejében, s te ott
utol sem éred, el sem is hagyod:
majd pedig: meglesz, ami lesz
méltóbb szavakra várva máskor –
húzkodja, simogaja, tépdesi,
cibálja az ádáz fonalakat
porondján ő, s a lelátó üres.

Mögéje nyúlni, s így szólalni meg:
– Így jobb! – Vagy pláne. – Így sokkal jobb! –
Lenne, lehetne? Ugyan. Ráfogni is mire?

Így sem látható a mozdulatsor,
a hasonló, mint akad el, össze mint
gabalyodott. Máskor, majd máskoron
méltóbb szavak jöhetnek.

Tehát addig is
emésszek mondatsorokat, s eközben
fentről ámuljak boltíveiken?
Bőséges képek zavara. De végül
nem lesz-e fizikai képtelenség?
Inkább kapaszkodom a hegedűbe,
vagy egy dallam végébe, görcsösen,
mennyezetbe, kötélbe, Atyádba, állj. Nagyot-
mondás, pánik: ámde a távlat
mi más lehet: eleven szóközel.

(1999)

[s ha mi nem jó kipótolod]

s ha mi nem jó kipótolod
– édesebb lesz a krém kerekdedebb a megértés –
épp efféle kettős egységek
bélelik ki jó homállyal
meghosszabbodott estédet
hogy fészkelhess benne s beszélhess
s igazán minden de minden
megszólalhasson hangodon és összefüggjön
értem én érzelem
s a másikat is
lefegyverzik kerekre koptatott
célzásaid mozdulataid
elhelyezkedik teredben s te ebben
a számodra is
meglepő új egészben – alig vártad – újrakezded.

(2000. június 25.)

MÁS VILÁG

Más világ a belefeledkezés:
szembe a szem, s fölcsillan olykor
benne egy szó, egy mondat ünnepélye
dereng, érzékeny-fölöslegesen.
A forróhideg kezek kerülnek
a lapot, mely pedig róluk zizeg,
és sorai benti, belső világban tornyosulnak,
majd végleg síkban lapulnak el.
Azon kerek szájak minden szava
törvény, és mind szabadság.
Ide-oda cikkanó sugarak,
kevés kötőanyag, szilárd, tüstént fel is oldott
előre- s hátrautalás. A síkból
kiemelnéd a lapot, kapcsolnád a dohány-
füstös terem lélegzetére: szívja
ön-igazolását. Felejtsd el! Ott
a szó: mást igazol az is de mást
szül meg belőled, neked: önfeledtség
tátja szád, és hangzavart csönd helyett
ott egy hangon hallgat a némaság.

(2000. június 28.)

A BESZÉD HEVE

A deszkapadlók, sunyi küszöbök,
nedves fűcsomók, pincegádorok,
csigalépcsők, istállók, fészerek,
rég nem használt melléképületek,
mind-mind megannyi veszélyes terep –
zeng szózatom, s érzem, hogyan csigázom
az összefoglalásig, *mindenig*;
és mire elhangzik, már sikerült
kijavítanom az ő útjait,
kiküszöbölöm botlását, elérnem,
hogyan megtorpanjon esése, a kék-zöld
foltok, ficamok ne is lettenek
légyen: visszaható parancsot ad
a baleseti bűnök lajstroma.
Ám elkerülhetetlen: ahogyan
tirádám – végtére – magasba csap,
úgy roskadok le én, belém nyilall
az összes sérülés: minden veszély.

(2002. május 14.)

(J. elesése után a szőlősházban)

[Megnyugtatom erről-arról]

Megnyugtatom erről-arról, s a
szomszéd szobára ébredek:
ahol az öreg már megint elszenvedett.
Sokáig azt hittem az alvás, az alvás (vagy az álom)
simít a ráncon, mit tesz még? fiatalít.
Azt a legkevésbé, hogy csak az időt odázza,
s hogy tartamából az öreg arra riad,
aminek nem szabad,
az mégis *becsorran*.
Hol hát az ifjító erő? Barangolok
a régi folyosókon, a mostani barát
már nem is lehetne tétovább,
valahogy idegen: azt sem tudom,
mikor búcsúzik, most eltávozott-e.
S *mindez* mikor? Hát még midőn
elcsodálkozhatom egy régi nőn,
aki egy roppant skálán épp a másik.
Ez a kép már el nem vegyül, csak kiválik:
de lám, az ő arca is nyúzott, bár kellemes,
búcsúznom ideje tőle is, még kisegítettem egy pár forinttal.

(2003. február 6.)

BEHELYETTESÍTÉSEK

Ő lesz az, akitől nem kérsz tanácsot:
a karosszékekben ül, bávaton,
nem csoda, hisz bóbiskol,
ismerős az unalomig, mégis idegen.
Vagy épp testvéred, atyád helyett,
hinnéd, amily békés!
Nem háborog
mellőzésén, pedig milyen mohón
osztja máskor rögeszmekincseit.
Az ágyon fekvőt is szánhatod,
aki tanácstalanul tátja száját,
a távoli bölcsekről ugyanúgy
nem tud, miként a másik, te pedig
megtorpansz ágyánál, s fölismered
egy mellőzhető pillanatra.

VISSZAÉLÉS

Türelmes a szoba melege
a félre biccenő fotel a homályba forduló fél-
napszak a könyvek összevisszasága
annyira csitító. Türelmes a tüdő
a pulzus
türelmesek a szemben nyugvó térdek
a jövőt ígézők
ellanyhult délután körös-körül sötétség
csak itt ég türelmesen a lámpa
És még minden továbbenged szinte szólít
ne vesztegeljek a végsőkig
a szakadásig leroskadásig
Hej ha megmozdulnék összeroppanna
akkor ez a világ – vagy csupán
hírt hallana rólam néhány kiválasztott
Könnyebbülne a szörnyeteg többlet-tudás
hát rezegnének a székek s minden mennyezet
majd elcsitulna
Most... most... számolom magamra
a földre-rogyás másodperceit
De semmi láthatok érezhetek
bútorokat térdeket biztonság alakzatait
s még csak meg sem mentem őket magamnak

(2007. december. 26.)

VISSZAÉLÉS

Megtűr a szobameleg
alám süpped a fotel illendőképpen
félhomályba fordul a napszak
Még csitít a türelmes tüdő a pulzus
a szemben nyugvó térdek
úgy tetszik jövőt ígérnek
ej mi lanyha délután – Íme már
körös-körül sötétség
erre válasz a lámpa fénye szinte szólít
a végsőig csak vesztegeljek
Pedig ha megmozdulnék
összeroppanna
akkor a világ Értsd
hírt hallanának
rólam
a kiválasztottak
a már-már további haszon kiduzzadó többlet-tudás
szintűgy arányosulna
Most... most... rászámolom magamra
a földre rogyás másodperceit
De semmi láthatok érezhetek
érlökésen buzduló eszmeműködés
láthatok bútort térdeket
a biztonság alakzatait
s még csak meg sem menthetem őket magamnak

(2007. december. 26. – 2015. január 11.)

ARCVONAL

Kitisztulnak az éjszakában: az ajtó éppoly érdes, mint egykoron,
az öregasszony konok szájjuga
is visszaadatik, s íme, már ott a helyem
valamely gyermeki tülekedésben – hogyan
fértem vissza oda?

Az *eredeti* csillog mindenütt, akár vasúti sín pár,
akár mező, vagy épp egy pórusonként fenyegető arc –
és csakis az eredeti: nemhiába csikorog
a megtévesztésig úgy a hegedűhang, miként
hajdanán. Minden-minden:
mint újkorában. Por leverve,
tejfogak beágyazva, én pedig
egyszerre kilátok
az elhengerített kő mögül, ki
a tiszta, árnytalan vakvilágba,
ahonnan csak árnyékok vetődtek elém.
Kilépni? Ösvény nyílhat
lefelé, mindjárt megindulok –
de a közbejövő pillanatban
a szellemképek szemem magasában kifényesednek, és
fájdalmasan szilárd
arcvonalba rendeződnek.

(2009. január 2.)

HÉRAKLÉSZ A BÖLCSŐBEN

részlet

I.

A gyermek Héraklész

Siklanak a habon, mind a kettő felém tart,
pedig van már erőm magamra zárni két kart,
s feléjük lökni, hogy kezem legyen bilincs,
kapocs és fonadék, amelynek híja nincs.
Mégis: főpróba lesz! Hogy kezdődik a holnap,
ha nyálkás iszonyuk ma itt agyonszorongat?
S Iphiklész! nemcsak én! Mire képes a tett,
ha váltság s példakép, mutatvány s piruett?
Csattanjon fel a taps! A próbán büszke lárma;
s ezer bemutató a megtorlás utána.

Ezer lesz egy tucat. Persze mi az nekem.
Elnyúlok a fagyos ércpajzs öbleiben.
Bölcsőm ilyen jutott. Hamarost ideérnek:
küzdhetek, s kezdek utálni az egészet.

II.

Iphiklész

Gyomrom tekeredik, a bölcső fojtogat:
bátyám, a húsom is a torkomon akad.

III.

Héra istenasszony

Legmostohább gyerek, a te szíved de bátor!
Hiába no, veled nem bírt a két *predátor*.
Ez a csel romba dőlt. Majd másik követi.
Addig is kapja meg a hős, mi jár neki:

Legyőzted őket. Úgy. Kinyúltak lábaidnál.
Hitvány göngyölegek, csak rusnya rongyok immár,
csöpp végtagok alá... Helyes két lábfejed
e padlószőnyegen bátran megvetheted.
És mégse kacarássz, még el ne bizakodjál.
Mielőtt az üde ifjúkorban kifornál
– annál is hamarabb –, megízleled, ki vagy.
Kenyér, víz, harci mez. Játék meg: majd ha fagy.
Ó, „Héra, a dicső”: agyvelőd beleretten,
milyen mérget lehel nevem a te nevedben.

.....

AZ ÉBREDÉS RÍTUSA

A körmöket tenyérbe vájva
– mint amikor másik fájdalomra figyelne –
felküzd magát a magasba. Immár hozzászokott,
hogy ilyenkor sejtse meg: amiben evickél vagy megmerül,
az *álm*; most épp a különösmód
tar, nyújtott koponya (nemes fáraófej),
aki történetesen az anyja,
és nagyban fejteget, magyaráz. Szózata,
ha idegenül cseng is egy emlék
szájából, törvényerejű
valódiságot szab ki a hallgatóra;
ám közben vibrálni kezd, meginog,
kétség fér hozzá, ő pedig már
nem tűri tovább: próbára kell tennie.
Tehát ez enyhe döféssel előidézi,
hogy önnön talpa megemelkedjék, s az egész test
a levegőben vízszintesbe dőljön,
és ilyképp, szó szerint, szabályosan
lebegjen egy kurta percig, ébredésért
manőverezve. És a vége
megint csak ugyanaz:
a légkör lefelé gomolygó nehezeke,
az ágy hozzávetőleges vízszintese,
amint eldob, kihány,
amint fel- és leszögez.

(2011. szeptember 3.)

[Három napnál ugyan ki bírna többet]

Három napnál ugyan ki bírna többet?

A két forrás addig ki nem merül.

Éjt nappá téve hullámozott körötted
az ének, fullasztón, sértetlenül.

Maestro – micsoda ívbe hajlik,
s milyen messze fönn várja önmaga!
Előre sem látsz, semmiféle partig,
s hátrafelé sem találhatsz haza.

Szobádban ültél (nem vall be a térkép)

Csak ő, a kórus talált szavakat.

A képen is: férfi, nő, csúnya és szép,
ki fönn, ki lent, mindegyre igazabb.

A büntetés! Csak nézni, nézni, nézni,
amint két gyönyör egymásnak feszül.

S a kéjt egyik a másikból kitépi,
míg bőrük közt atomnyi rést se tűr.

De már hűl a háromnaposra vált láz,
emléknyoma sosem érhet utol.

Elég a maradék háttérsugárzás,
mely vaktában tovább kalauzol.

[Húzni az időt]

Húzni az időt
Még és még
Ez az mi sikerül
Vagy talán csak utána az idő után
nyomulni
kéretlen hívatlan
új meg új rekeszekben erdőszélre
máról holnapra
csúszni osonni?

(2013. április 29.)

RÓLUNK SZÓL

„Magyar hangok: ...” A függelék, a toldalék.

A film végén mindig reánk vár.

A mese megszakad – vagy új fázisba lép?

Nincs szebb e röpke folytatásnál.

Felbolydult avagy elzsibbadt idegzetünk.

Ez átmenet tán talpra állít.

Tompítva szent buzgalmakat, feledve bűnt,

még eljuthatunk éjszakánkig.

Még nincs elvágva az, ami cserbenhagy épp:

történet övez, mese mozgat.

E percben még alig ismerjük idejét

a leszögezett vagy-vagyoknak.

– Majd újra dönteni, és lesni, merre dől,

vigyázzba meredve, feszülten.

Nincs menekvés e másfajta mese elől:

rólunk szól. S ránk szól mindenünnen.

(Befejezés 2015. február. 14.)

(megírás: kb. három hét)

LAST MINUTE

Egy szín alatt
két szín alatt
teológiák teológiája
De nem mégsem úgy Hanem ezeregy
s ezerkét s ezerszer ezer
szín alatt és színen látható
Láttam én is amint a szem végleg kimered
az arc pedig magába mélyed
mintegy befelé görbül
„színre szín”
Még sincs két egyforma *holott* belül
vagy beljebb mi más történne
mint ugyanaz

[fehér vagy fekete épp]

fehér vagy fekete épp
kétszínű nő igazságot felez;
itt alább viszont nincs megmondhatója
a bő torok milyen rést szövegez

[Minden csak helyrehozhatatlanabb]

Minden csak helyrehozhatatlanabb...
Elvékonyult kéz, ösztövérfalak,
egynapi fertőzés, a szájszegély,
mely fanyarul közli, hogy nem él

[A metrókocsi ajtajában]

A metrókocsi ajtajában
kislány szorongatja, karját
mintegy imára tartva, oltalmazón,
hálósszatyorba. –
s újra és újra őt látom, a jókora
pontyot, a dédelgetettet,
a karon ülőt; még tátoz egyre,
mint aki hebeg a gázban, a felülről
aláharmatozó szemcsék mérgezett légében –
a kisleány szeretgeti, de
a vonagló, alakját levetett
antigeometrikus tömeg
inkább szenved a szeretetet,
hisz valami maradék víz-illúziótól
is megfosztja a sűrű ölelés, úszóira
is rátapad a testbőr, testszövet,
szorítja az értetlen, kiszáradott kegyelem.

Irgalmatlanul
csapkod a farka.
A hálósszatyorban ráég a levegő,
bennég a levegőben, kopoltyúja
hasznavehetetlen, ő maga
fölösleges kiméra.

S amint kicsiny gazdája simogatja,
szemünk, az utasok szeme láttára
átlényegül. Hangtalan
fuldoklása szétszálazva,
szólamokra bontva már

PROFIZMUS

A szemzug elismerésre tágul,
és a háton végigfut a hideg;
kép és hang, mozdulat, betűalak
remekül egybevágh, s szentigaz:
„Minden egyért – egy mindenkiért”.

VISSZASZÁMOLÁS

de meddig érni el
csak elmaradjon
a robbanás
Ez a *vissza* sem lehet más
mint előre
egy arasznyi milliméter,
egy másodpercnyi nap
Kitart-e megint újra előre
hogy végre célba érjen
döntése elnapolva

(2015. január)

[Attól, hogy]

Attól, hogy
mélyen megértettél valamely
megindító mozzanatot

(és így tovább)

attól még ez meg az lesz veled
(leselkedik reád)

[Valamikor volt a tett]

Valamikor volt a tett, és
kezdetben volt a kert, és
legelőbb talán az aranykor – ám
az én kronológiámban (egy kissé rendetlenül)
először egy osztályterem, egy dobogó:
arról hangzik el

[Valami haláltánc]

Valami haláltánc
vagy karnevál
vagy, hogy is nevezzem
beszippantott megforgatott
Ó hajnaltáji epizódok
testhez állnak tapadásak
bárha meséjük elillan
Csak odaadó lehetsz

SZÓFÖLÖSLEG DE DOSZTIG

Naponta hetvenhétszer
megpendítik ugyanazt a húrt
de bennem de benned

A színész néni szája
is hányszor megremeg
ugyanazért
Vele sírsz még rá is licitálsz

Csőstől jön a történetbe
Leggyakrabban berekeszti
Néha viszont elindítja

Szemedbe néz innen-onnan
Ami felgyúlt majd kilobban

Kész megoldás gyors ítélet
Föl se fogod már megérted
Rechstre perdül, linkre fordul,
Csillapít, míg begorombul...

Zuhog rád a szó
a hír a magyarázat
Három az egyben
vagy háromszor is három

tény esemény és folyamat
mellbe vágás behódolat
himnusz a végén és tovább:
vigaszra fel, cimborák!

Említve sejtetve ezernyi képen
Elsimítva kivágva merészen
.....

[Ej, hát nagy a család]

Ej, hát nagy a család. Az én fiam
nem balga férfi, aki önmagát
imádva, sírba öli a jövőt;
vasárnap rám várnak mindannyian

[Mily terjengős alakzatok]

Mily terjengős alakzatok!
A vágyteljesítés
negyvenévi haladéka

(2015. ősz)

SZERKESZTŐI UTÓSZÓ(K)

Bárdos László szellemi hagyatékának rendezése közben bőséges anyagot, számos kötetben ki nem adott és meg nem jelent verset, töredéket találtam.

Az *Atlantisz könyvsziget* – melynek két változata a tudásvágyat, az emberi ésszel felmérhetetlen és befoghatatlant „...és nincs vég semmiben” vágyát tükrözik –, az *Oblomov esélyei*, a *Védőbeszéd Kosztolányival*, a *Verlaine katekizmust kér és kap a Monsi börtönben*, a *Téli chanson*, az *Őszike*, a *Consolatio a múltó időről*, a *Többes út*, *A mai nap*, a *másnap* a számomra legjellemzőbb Bárdos-versek a kötet többi, ténytapasztalatok, impressziók hatására született darabja mellett.

Nagy örömömre férjem kedves volt tanítványa, a Joshua Kiadó munkatársa, Nyerges Gábor Ádám lett a kötet szerkesztője.

Bárdos Fetykó Judit

*

Impozáns és impozáns alapossággal összegyűjtött *egészt* foghat kezébe az olvasó: Bárdos László verseinek összekiadását. Jelen kötet Bárdos Fetykó Judit temérdek, aprólékos és odaadó, alázatos összerendezői, szövegkiadási munkájának eredménye. Ez az „egész”, azonban, jegyezném meg, bízvást, a művek szerzője is, problémás fogalom, elvégre szinte semmi és sosem „egész”, legfeljebb csalóka teljesség: Bárdos László átfogó munkásságának csupán egyetlen (még ha, úgy hiszem, leginkább – méltatlanul – alulreprezentált) szegmense. Műfordítói, tanulmány- és esszéírói életművének újabb egész-szeletei még kiadásra várnak.

A *Consolatio a múltó időről* első fele Bárdos László életében megjelent köteteinek egymásutániségát (és az azon belüli verssorrendeket), a második felében közzétett hagyaték anyaga pedig a versek legpontosabban meghatározható kronologikus keletkezési-letisztázási sorrendjét igyekszik híven követni és visszatükrözni.

E döntésnek nem csupán az életműegész organikus folytonosságát hangsúlyozó, *elvi* alapja volt: lévén a szerző kötetekben e felosztások megtalálhatók, lekövethetők – a mostani kiadás tágabb kontextusában, úgy gondoltuk, e gyűjteménynek megfelelőbb alapegységei Bárdos László életében megjelent kötetei, semmint az azokat felépítő ciklusszerkezetek, továbbá a kéziratos anyag esetében az egyes darabok Bárdos Fetykó Judit által minden esetben a lehető legpontosabb részletességgel (ahol csak lehetett) kikutatott és közzétett datálásai.

Egyszersmind praktikus megfontolások is a versek csoportosítása, így-úgy való újrendezése ellenében vezéreltek. Bárdos László lassan és (akár sokéves távlatokban is) megfontoltan dolgozó, verseit át-átíró, kiigazító, folyvást *javítgató* alkotó volt. E folytonos *pontosítgatás*, nyelvvel bíbelődés attitűdjére, sok esetben, a versszövegek is finom iróniával, üde játékossággal reflektálnak. Bárdos, ezzel konzekvensen, már „végleges”, folyóiratban, kötetekben megjelent művein is folyvást változtatott, módosított. Ezért (is) helyezte el egyes műveit több kötetében is, hol csak egy-egy szónyi, megfogalmazásnyi, máshol nagyobb fokú eltérésekkel. E szövegváltozatok mindegyikének közlésétől – ez által részlegesen megbontva az eredeti kötetek koncepcióit – eltekintettünk. Választásunk minden esetben (összhangban az ultima manus elvével) a szerző életében megjelent utolsó autentikus változatra esett, jelen kötet sorrendjében viszont következetesen a legelső kötetbeli közlések helyét jelöltük ki számukra.

A művek helyesírásában minden esetben a korabeli megjelenés megoldásait vettük át, a szövegeken igazításokat, „modernizáló” javítgatásokat nem végeztünk (szerzőjük, éles figyelmű, szigorú esztétikájú nyelvművelőként, mindig kényesen ügyelt az aktuális nyelvhelyességi normákra – s ezektől való, alkalmi eltérései, ezzel összefüggésben, minden alkalommal tudatosak, tartalmasak, jelentések voltak).

Az összes versek jelentékeny hányadát kitevő, utolsó egysége, az akár csupán kéziratos formában megmaradt, akár nyomtatásban csak folyóiratok hasábjain, de a szerző által összeállított kötetekben nem megjelent műveké is híven szemlélteti Bárdos László szelektáló szigorát: jelen kötet olvasója igen tekintélyes számú, ez idáig kiadatlan Bárdos-művet először most, ebben a kiadásban vehet kézbe.

Bízunk benne, hogy az összegyűjtött versek kiadása által az érdeklődő olvasó is mélyebb megismerésére, megértésére tehet szert ennek az *egészében* sodró erejű, intellektualitásában is ösztönös és életközeli, sok hatást befogadó, mégis karakteresen eredeti és – mindezidáig – sajnálatosan csak kevesek által fölfedezett, jelentékeny lírának.

Nyerges Gábor Ádám

A SZERZŐ SAJÁT SORAI KÖTETEIHEZ, FOLYÓIRATBAN MEGJELENT VERSEIHEZ

1955. április 11-én születtem. Éppen a Költészet Napján. Később nem minden alakult ilyen szerencsésen. Most viszont, az ünnepre való tekintettel, a múltból inkább azt foglalom össze, ami jó volt. Tehát: jó volt gyerekek és kamasznak lenni meghitt, bukolikus vidékemen, a Déli pályaudvar és az Alkotás utca körzetében. Én éppenséggel ott voltam járatos és bejáratos is mindenhová, ott nőttem össze a tájjal. Mára kissé módosult az a táj, s már el is költöztem onnan. Iskolába még arrafelé jártam: előbb a Márvány utcai fiúiskolába, majd a Szilágyi Erzsébet (jórészt leány) gimnáziumba. Utána már-már a felnőttkor... Magyar–francia szakosként elvégeztem a bölcsészkart, s ma is ott dolgozom, a 20. századi magyar irodalomtörténeti tanszéken.

Szerencsének tartom, hogy a verssel, az irodalommal szakmám szerint is foglalkozhatom, hogy a versírás mellett a költészet rendszeres kutatásába is bekapcsolódhattam, s alkalmam volt, van megismerni a költészet számos típusát. Közben igyekszem szétválasztani versírást és elméleti reflexiót, tehát két, viszonylag független tevékenységet kísérletezni ki magamnak. Biztonságot adó kettősség, kettős szerep ez, nem tudathasadás. Ami az első felét illeti, versíró hajlamom – kell-e mondani? – gyermekkoromra nyúlik vissza, amikor már magával ragadott vers és verstan, kifejezés meg a kifejezés technikája egyaránt. Mégsem töretlenül, folyamatosan jutottam el addig a pillanatig, amikor úgy huszonkét-huszonhárom évesen, vállalhattam egyik-másik versemet. Addigra el kellett szakadnom a gyermeki, naiv vers- és ritmusélvezettől, görcsös – és milyen kevésbé látványos – küzdelmet vívnom valami alaktalan, rendezetlen emóció kifejezéséért. Lám, annak sincs szembetűnő nyoma, hogy milyen rajongással gyűjtöttem és tanultam egykor a kötött versformákat: legfőlőbb fordításban adhattam jelét, hogy van közöm hozzájuk. S hogy mi hajt legerősebben a (ritka) versbeli megszólalásra? Úgy veszem észre, főként az élet, vagyis az életem kezelhetetlen, bírhatatlan tényei, a szenvedés végletei, de az elragadtatásai is. Meg az átmenetiség érzete, az időre szegzett feszült figyelem. Ebből szilárdul meg valami olykor-olykor egy-egy szókapcsolatban, némelykor egy-egy egész versben. Óvatos szavakat

használok, körültekintő vagyok, még ilyenkor, ünnep idején is. hiszen nem biztos, hogy velem marad, végigkísér ez a szerepem, kettősségemnek ez a fele, melyet óvakodtam méltósággal hangzó nevén nevezni. Remélem: majd kiderül.

(Új Írás, 1984/4, 15–16.)

*

„Huszonhét éves vagyok” – közlöm e kötet egyik versében. Az állítás egyre inkább érvényét veszti: 1955-ben születtem. Ott, a versben, mégsem tudnám kicserélni. Ez a versírás ajándéka, én és nem-én, vallomás és alakítás egysége néhány mondat terében. A versírásé? Nem, sokkal inkább a kész vers ritka ajándéka ez, ha néhanap szerencsés szögből nézünk rá. Maga az írás kilátástalan művelet, szó szerint is kívül esik látóterén az eredmény. Csak azt tudom, meg kell felelnem egy élménynek, léttapasztalatnak, mely egyszerre akar beszéddé válni s kimondatlanul önmaga maradni.

(Bárdos László: *Feliratok, Kozmosz Könyvek*, Egyetemi nyomda, Budapest, 1986.)

*

Eltávolítani, személytelenné tenni a verset – ez volt a fő célom, mikor a *Feliratok* (1984) verseit fogalmaztam. S főképp, mindenekelőtt: sűríteni.

Csakis a művészetben (ha van ilyen, egyes számban) találkoztam olyasféle örömadó paradoxonnal, amilyent saját utamon átélhettem: hogy ugyanazt másképpen, látszólag épp ellentétesen is akarhatom.

Bővebb, oldottabb, beszédesebb most a beszéd, de remélem, nem a sűrűség rovására. S az eltávolítás?

Most már nincs tériszonyom attól, hogy közelre nézzek, a velem történő csip-csup konkrétumokat is beengedjem a versbe.

De szeretném, ha pontos jelenlétük a jelen nem levőbe, jelen idejük a megkötetlen időbe is átnyúlna.

(Bárdos László: *Láthatatlan párbajok*, Ferenczy Könyvkiadó, 1994.)

*

1955 április 11-én születtem. Gyermekkorom a budai vidéken telt: bizony ma már hajlamos vagyok a nagyvárosi élettől távol eső színtérnek képzelni az Alkotás utca környékét, annyira tele volt meghittséggel és meglepetéssel. Mint a gyermekkor. Csupán mivel az volt: a gyermekkor. Tágas, téres időszakként éltem végig, belefért majdnem minden elkezelhető és elképzelhetetlen öröm és gyötrem. E kettő néha ugyanaz, mind a jelzők, mind a főnevek értelmében. Aggaszt, hogy mindig mindkettő igaz: A és B, kép és gondolat, tűz és víz, félelem és félelem, ezért óvakodom a versírástól, és ezért menekülök hozzá. Nem igen bírom elfogadni az evidenciákat, tehát hogy ami volt, az már nincsen, meg hogy lesz, aminek nem volna szabad lennie. Képtelen is vagyok másról írni (persze, az ember sosem valamiről ír), amíg ezekkel nem jutok dűlőre. Föltehetőleg életfogytig témaszegény versszerző maradok. Sokat tanultam, rengeteg részecske áramlott át rajtam, elenyésző mennyiség tömörült valódi testté. Ez a kevés azonban épp elég, hogy néha megnehezítse a lélegzést. Fogalmak, alárendelések, két idegen nyelv (vajon idegenek-e, vajon enyéim?), maga a nyelviség, mely túlon túl széttagol, és személytelenül összeforraszt, zene, idő. Örökre fájni fog, hogy amit a „költőségről” mondok, menthetetlenül lilába játszik, amit úgynevezett magamról (tényanyag), annak semmi követhető köze nincs a megvalósult szövegekhez. Ezek a mostaniak sokat köszönhetnek nagy költőknek, pontosabban mindenkor másképp, de egyenlő hőfokon érvényes megfogalmazásoknak.

(Bárdos László: *Visszaéneklés, Íves Könyvek 5.*, 1998. [készült 300 számozott példányban])

*

A nagyot mondás, a *számtalan / Szebbnél-szebb gondolat* helyén – majdnem ...*szótlanul*... – álljon itt egy kiszakított, önmagára hagyva reményteljes verssorom, ezúttal önvallomás helyett: „két szó is összetart, két rész is egybeépül”. A szándékolt, ellenőrzött, „átjátszás”-nak ilyenfajta véletlenjeiben bízik a vers szerzője; maga a mindenkori vers föltehetőleg abban, hogy a helyére kerül.

(Bárdos László: *Szóérintő*, Jelenkor Kiadó, 1998.)

*

Bárdos László: költő, irodalomtörténész, műfordító. 1955. ápr. 11-én született, Budapesten. Tizennyolc éves koráig budai, azután pesti lakos. A Márvány Utcai Általános Iskolába, majd a Szilágyi Erzsébet Gimnáziumba járt. Gyermekként sokat időzött a Vérmezőn, a Városmajorban – emitt életre szóló, de egyoldalú barátságot kötött a Maros utca végében álló toronnyal. Már zsenge fővel is bújta a könyveket (felnőtt korában közöttük bújik át), az őt érő hatások korai, elveszettnek minősíthető művekben (lovagregények, verses drámák) öltöttek testet – olykor csak egy-egy címlap erejéig. Verseit viszont rendszeresen végigírta. Társszerzővel fogalmazott, gimnáziumi tanárainak visszatérő szólásformáiból szőtt kulcsregénye jelentékeny, noha belterjes sikert aratott. Első (komolyabb) versei, kritikái írásai az *Élet és Irodalomban*, a *Kortársban*, az *Új Írásban*, az *Irodalomtörténetben* jelentek meg. Francia tagozatra járt; nem annyira mennyiségi szempontból szerény *nyelvtudása* (a franciához még némi angolismeret járult), mint inkább megrögzött *nyelvtanulása* elágazásaként alakult ki érdeklődése a fordítás iránt. Az ELTE-n a magyar szakon módja nyílt Németh G. Béla, a francián Nemes Nagy Ágnes (műfordítói) óráinak látogatására. Ezekben a nevekben összegezhető a két legfontosabb szellemi hatás, amelyet személyes kapcsolat alapozott meg. Nemes Nagy Ágnessel mindvégig rendszeres kontaktusban maradhatott. Első és második kötetén (*Feliratok*, 1986; *Láthatatlan párbajok*, 1994) érezhető az „újholdas” líra példája, de kiváltképp az első nemritkán jelölten is utal az egyéni életrajzhoz köthető tapasztalatokra. Külföldi útjai: Lengyelország (1978); az Egyesült Államok (1979); Párizs (1982–2006, ötször). A francia-honi időzések, melyek olykor szertelen könyvbeszerzésekre ragadták, mindannyiszor felszították fordítási kedvét: Alfred de Vigny, Charles Leconte de Lisle, Pierre Reverdy, Francis Ponge, az angol nyelvű lírából Ted Hughes és Anne Sexton verseinek átültetése sikerültnek mondható. Prózában Simone Weil, Jean-Claude Renard, Paul Ricœur tanulmányait vagy tanulmányrészleteit szólaltatta meg magyarul. Sajátos kitérő volt a Churchillhez kapcsolódó anekdoták gyűjteményének fordítása (*W. Ch. harapós humora*, 2004). – *Visszaéneklés* (1995), majd *Szóérintő* (1998; válogatás is) c.

verseskötetei azt az írásmódot mutatják be, amely a Pannonhalmi Szemle-folyóirat új folyamának legelső számát nyitó *Hangok a közelben* c. darabnak is jellegzetessége: rétegzett kompozíció, eltérő nyelviségű hagyományvonulatokat megidéző utalások és rájátszások rendszere, a szerkezet lezáratlansága. E szöveg s a jelzett kötetek mögött azonban az a meggyőződés is kivehető, hogy a jól sikerült művek mindig *átmutatnak* az ember egyetemes kérdéseire, vágyaira, reményeire, célértékeire. Némely ekkori versében talán sikerült hangnemben és dikcióban, arányaiban és egyes elemeiben, összeötvöztetésében, jelenetezésében és jelképezésében, fölütésében és lezárásában [sic!] valamiféle belső beszélgetést színre vinnie. – Kévés ún. szépprózai műve maradt *ránk*: a *Dolorosa* c. novellája az Új Írásban jelent meg először (1986); egy másiknak a címe (*Egy nevetséges [és fölösleges] ember álmatlansága*) aligha szorul különösebb magyarázatra: nyakatekert mivoltában tanúskodik a szerzőnek az orosz elbeszélő irodalomhoz való vonzódásáról. (Széppróza, novella? Vajon?) – Az 1970-es évek végétől közlik tanulmányait, melyek zömükben a XX. századi költészet jelenségeit tárgyalják. Annál meglepőbb lehet, hogy önálló kötetbe foglalt kismonográfiája *Vörösmarty Mihály* életrajzát ismerteti (2006). A számára (is) igen fontos költő *utóéletéről* már közzétett egy dolgozatot az Élet és Irodalomban, 2000 végén. A fél évtizeddel későbbi könyvecske pikantériája, hogy benne a szerző biográfusnak csapott fel, tehát valamiféle történetmondásra vállalkozott, noha ebbéli képességeinek se korábban, se később nem adta írásbeli tanújelét. Vörösmartyhoz köthető még *Az Atlantisz Könyvszigeten* c. verse, a *Gondolatok a könyvtárban* alkalmi „újraírása” (2. változata megj.: *Mente a könyvek által a világ elébb?* 26 vers Vörösmarty Mihály születésének 200. évfordulójára, 2001). – Értekező írásai közül megemlíthetjük Kosztolányi-verselemzéseit, Nemes Nagy Ágnes két prózaverséről adott értelmezését (*Az átmenetiség alakzatai*), Füst Milán, Szép Ernő, Csorba Győző, Pilinszky János, Vasadi Péter műveit érintő tanulmányait; a későbbiek közül pedig egy újabb Nemes Nagy-interpretációt (*Hanghullámok a labirintusban*), az ún. „hommage”-versnek szentelt fejtegetését vagy éppen magyar és francia „világvége”-költeményekről elmélkedő esszéjét. Epikusokról is írt: elemezte többek között Maupassant, Csehov, Camus, Krúdy, Móricz elbeszélő művészetét. Az ÉS-ben hozzászólt a mai Shakespeare-fordítások kérdéséhez: meglehet, épp ez a viszonylag közérdekű témával foglalkozó írása maradt a legviszhangtalanabb. – Legutóbbi verseskötete, *A készlet* (2007), mint

többen is fölfigyeltünk rá, már az addigiaknál kopárabb, köznapibb címével változást jelez. A kötetben, semmi kétség, a későmodern líra bizonyos alakzatai érvényesülnek. Ezekben fiktívvé lesz minden olyan autoritás, melyet a referencializálás jogrendszerének felállítására és igazolására lehetne felhozni. Nem adódik olyan szuverenitás, akihez perszonális vagy absztrakt módon hozzá lehetne kötni a nem-nomologikus törvényerőre szert tevő véletlenszerű nyelvi aktusokat. A költői beszéd önreferenciális struktúráját [sic!] egyébként mintha elősegítené a poétának a kötött, strofikus, rímes-időmértékes verseléshez való vissza- vagy megtérése. Olyan versek, mint a *Többes út*, a *Túlterjedés*, a *Ne nézz...* (ez utóbbi: Holmi, 2013. dec.) vagy épp az ez idő szerint legutóbb megjelent *Rólunk szól* (Élet és Irodalom, 2015. ápr. 30.) azonosíthatatlan nyelvi észrevételekre váltják a magával s magában szembesülés mozzanatait.

A szerző még a rajta is átáramló magyar nyelvtől remél meglepetéseket.

(A szöveg két helyén alig elváltoztatott alakban irodalomtörténészekről származó idézetek olvashatók.)

(„Önszócikk”, in: Szondi György [szerk.] Önlexikon, Cédus Művészeti Alapítvány, 2017.)

MELLÉKLETEK

A néhány vers keletkezésének/megjelenésének dátuma – nem időrendben–, (ahol utólag fellelhető volt) Bárdos László verseiről. A szerző szándéka szerint saját válogatású kötetekben ezen adatok nincsenek feltüntetve (a kötetek válogatása nem követi mindenütt a versek keletkezését). A kötetben nem megjelent versek hasonló adatai az aktuális helyen vannak feltüntetve, ebben a felsorolásban nincsenek benne.

(MELYIK?), Élet és Irodalom, , 1985. július 26.

...KÖZELÉBEN, Sátoraljaújhely, '97. május 28. Befejezve: 97. jún. 1.

„AMÍG EGYSZER” Prózai változatok időhatározókra, 86. dec. 27. - jan. 4.

Új írás, 1988. július

„*EGY ÉV UTÁN VONOK VERSRE PAPÍRT ELÉBEM*”, Parnasszus, 2006. tavasz

A BALESTET KÖZELÉBEN, Új írás, 1982. december

A BARLANG ELŐTT, Élet és Irodalom, 2007, március 16.

A GÉGEMETSZÉS ALKONYA, 2000. jún. 29. - júl.2.

A HARVARD ÉN, Magyar Napló, 1997. 01. 01./1

A KÉSZLET, 2001. aug. 28. Népszabadság, 2001. november 14.

A MAI NAP A MÁSNAP, Alföld, 1997/12

A MAI NAP, A MÁSNAP, (Sátoraljaújhely, 97. VIII. 12-18.) Alföld, 1997/12

A MEGMENEKÜLT, Új írás, 1982. december

A MEZŐ, A MAJOR, AZ UTCA, Élet és Irodalom, 2001. december 21.

A NYELV ELSŐ ALLEGÓRIÁJA, Parnasszus, 2013. ősz

A TÉTLENSÉG LÁZÁLMAI,

A ZÁRÓJEL BEZÁRUL , 2001. május 15.

AKADOZÓ LITÁNIA, Élet és Irodalom, 2011. október 14.

ALAPÍTÓ ESEMÉNY, eltűnt neszekre. 2003. IV. 4.; ALAPÍTÁS
címmel Élet és Irodalom, 2003. április 18

ÁLOM, Holmi, 1991. március

ALVÁS, ÉBREDÉS, 76. júl. 21.

ÁTHALLÁS, Élet és Irodalom, 1979. szeptember 1.

ÁTJÁTSZÁS TÖRTÉNELEMRE, 96. IV. 7. húsvétvasárnap.

ÁTJÁTSZÁS TÖRTÉNELEMRE, Alföld, 1997/1

ÁTMENET, ÉS, 1984. április 6.
 AZ ATLANTISZ KÖNYVSZIGETEN, (V. ker., Piarista köz – a *Gondolatok a könyvtárban* emlékezetére) Megírva: 1995. VII. 2.
 Végleges: 1999. szeptember 19. Parnasszus, 19995. október
 AZ ÉBREDÉS RÍTUSA, Vigília, 2011/12
 AZ ELŐRELÁTÁS ZAVARAI, Jelenkor, 1983/12
 AZ OLVASÁS METAMORFÓZISAI, 2007. január 8-10.
 BEFEJEZÉS, Jelenkor, 1980. október
 CONSOLATIO A MÚLÓ IDŐRŐL, Első megjelenés: Alföld, 2000/1, 23.o.
 CSARNOKÁRIA, Magyar Napló, 1993. október 15./21
 CSODALÉNY, Alföld, 1989/10
 CSŐ, 95. aug. 23.
 DICSÉRET, '88. dec. 23. Jelenkor, 1990/1
 DOLOROSA, Új Írás, 1986/9
 EGY CD LEMEZ MEGHALLGATÁSA ELŐTT, 1999. VIII. 26 - szeptember 20., Magyar Napló, 2022. 01. 01
 EGY HAJDANI BÜNNÖSHÖZ, Jelenkor, 1980. október
 EGY HALOTTRA, 78. ápr. 2
 EGY MEGHATÁROZÁS, Mozgó világ, 1982. 3.
 EGY NEVETSÉGES (ÉS FÖLÖSLEGES) EMBER
 ÁLMATLANSÁGA, Jelenkor, 1998/2
 EGY ROBBANTÁSRA, 94. júl. 30. Műhely, 1996/1-2.
 EGY TÉRISZONY KEZDŐ LÉPTEI, (99. VII. 24- Sátoraljaújhely)
 EGY TERMÉSZETFILMRE, Első megjelenés: Alföld, 1992/8, 19.o.
 EGYIRÁNYÚ ÁRAMLÁS, 89. máj. 21.
 ELFAJULÁS, (Visegrád, Celan-ihletésre), 87. júl. Vigília, 1988/6
 ELFOJTÓDÁS, 95. aug. 22.
 ÉN MONDOM, 1999. augusztus-szeptember - 2000. júl. 30. Élet és Irodalom, 2001. február 2.
 ÉNVESZTÉS, Magyar Napló, 1995/11
 ÉPPEN VIVALDI SZÓLT, 1999. május 20-22. Magyar Napló, 2022. 01. 01
 ÉPPEN VIVALDI SZÓLT, Magyar Napló, 2000/1-3
 ÉRINTETLEN SZÍNJÁTÉK, 83. ápr. 16
 EXPOZÍCIÓ ÉS KÓDA, 2001. február; Élet és Irodalom, 2001. június 8.
 FAGGATÓZÁS, 89. jún. 3. Jelenkor, 1990/1
 FÁJ VALAHOL, Jelenkor, 1983/12
 FEJHALLGATÓ, Újhold-évkönyv, 1991/2

FEKETE CSÍK A TÁJON, 89. aug. 4-8.
 FELFÜGGESZTVE, Alföld, 1987/12
 FELIRATOK, anyám emlékének 1-5 Jelenkor, 1985. november
 FENNMARADÁS, Vigília, 1984/11
 FILM, ITT MEG OTT, Mozgó világ, 1982. 3.
 FOGOLY, Élet és Irodalom, 1981. augusztus 1.
 HAJNAL, 86. szept. 10. Új írás, 1988. július
 HANGOK A KÖZELBEN, '93. jan. 8-9. Pannonhalmi szemle, 1993/1
 HASONLÓSÁG, HASONLAT, 1999.
 HASONULÁS, 2002. II. 14 (Buzágh terem); ÉS, 2022. március 29.
 HAZAFELE JELENEMBEN, Hitel, III. évfolyam, 13. szám, 1990,
 június 27. 26. o.
 HONFIBÚ, HONFIÖRÖM, (köszöntés Zuglóra) (Megjegyzés: a
 költemény valóságanyaga a 2001. augusztus 31-i viszonyokat rögzíti
 meg.) *A szív földrajza*. Zuglói irodalmi antológia, Budapest, 2001.
 HÚSZ PERCNYI, Alföld, 1994/11
 HÚSZPERCNYI, 1994. jún. 3. Első megjelenés: Alföld, 1994/11
 ILLÚZIÓ, Élet és irodalom, 1985. július 26.
 IMHOL A KEGYELMI KÉRVÉNY, Alföld, 1989/10
 IN ABSENTIA, Magyar napló, 1992. 02. 19./4
 INTELEM, Kelet-Európa, 1991/2.27. o.
 ÍTÉLET HELYETT, 83. aug. 29.
 KÉT HAZA Népszabadság, 2007. július 7.
 KIFULLADÁSIG, '88. dec. 23, Jelenkor, 1190/1
 KORFORDULÓ, Magyar Napló, 1997. 02. 01./2
 KORRESPONDENCIA, 1995
 KÖZÉP FELŐL, 2001. V. 9.
 LITÁNIA, Új írás, 1988. július
 MACSKAREJTVÉNY, 2002 II. 14. (Buzágh terem, F épület), Első
 megjelenés: Alföld, 2000./1, 22.o.?
 MÁR FENN HÉJÁZNA ÉPP, DE ELCSUKLIK A HANG, Új forrás,
 1989/1
 MARADANDÓSÁG, 2003. III. 30.; ÉS, 2003, április 18.
 MÁSFÉLE ALVILÁG, 86. febr. 27. Élet és Irodalom, 1986. augusztus
 29.
 MEGÉRTÉS, 2001 aug. 28.; Éés Irodalom, 2002, augusztus 2.
 MEGMÉRETÉSEK, 1986. VII. 2.
 MEGMÉRETÉSEK; NARCISSUS, Jelenkor, 1987/7-8

MEHETNÉK, 2008. április–2008. augusztus 11. Népszabadság, 2008. 10. 31.

MESSZE MÉG, 82. III. 23–25. Új írás, 1984. április

METAMORPHOSES, Magyar napló, 1995. 02. 01/2

MINDENT ÚJRA, Mozgó világ, 1982. 3.

MONÓ, Műhely, 1996/1-2.

MOST, MÁSFÉL ÓRÁIG, Magyar napló, 1991. 12. 27./18

NAPKÖSZÖNTŐ, 2000. júl. 19. Parnasszus, 2000 ősz

NARCISSUS, 1986. jún. Jelenkor, 1987. 7–8. sz. 670. 1.

NE NÉZZ... Holmi, 2013. december

NÉGYKEZES (A zongorista szól:), Élet és Irodalom, 1985. július 26.

NÉMA KETTŐS, Új forrás, 1998/3

NYUGALOM, Jelenkor, 1980. október

OBLOMOV ESÉLYEI, Sátoraljaújhely, 97. VII. 12. Alföld, 1997/12

OSZTÁLYTÁRSKERESŐ, Parnasszus, 2007. tavasz

ÖTVENÉVESEN, Befejezve 2002. május 13. átdolgozás lezárva: 2003. július 12-én.

P. J. OLVASTÁN, 2003. V. 10.

PER ASPERA AD ASTRA, 97. VII. 19-26. Új forrás, 1998/3

PERFORMANSZ, Befejezve: 2002. május 13. átdolgozás lezárva: 2003. július 12-én, Alföld, 2003/1. Szépirodalmi Figyelő, 2004/1

PYGMALIONHOZ, Mozgó világ, 1980. 10.

RAGADOZÓ, 96. I. 23.

RÁLÁTÁS EGY PÁRRA, Új írás, 1982. december

RÖPIMA, 2001. III. 15.; Élet és Irodalom, 2001. június 8.

SACRILEGIUM, 2001.VIII. 7.

SCHUBERT, Új írás, 1984. április

SEREG ÉS LÉGIÓ, 2006. IV. 11. Parnasszus, 2007. tavasz

SÉRTETLEN, 83. ápr. 2. ÉS, 1984. április 6.

SIRATÓ, Vigília, 1984/11

STACCATO, Vigília, 1988/6

SÜLLYESZTŐ, 2000. július 4. - 2001.március 23. Élet és Irodalom, 2001. február 2.

TANÁCSOK AZ ÍRÁSTÓL TARTÓZKODÓNAK, 2000. március 26. Parnasszus, 2000 ősz

TÁRSSZERZŐSÉG, 2000. jan. 22. Parnasszus, 2000 ősz

TÁVOL, 2006. november 16-18. Parnasszus, 2006 tél

TÁVOL, Parnasszus, 2016, tél

TÁVOLI RITMUS, 1987. máj. 5.

TÉLI CHANSON, ('90 szenteste)
 TÉLI MEGBÉKÜLÉS, 1984. dec. 14-15. Élet és Irodalom, 1985. január 18.
 TÉMA ÉS KACSKARINGÓK, 1988. május 31.
 TERMÉKETLEN, Új forrás, 1989/1
 THROMBUS MENTALIS, 86. jan. 3.
 TÖBBES ÚT, Népszabadság, 2000. október 18.
 TRISZTÁN-KOMMENTÁROK, Élet és irodalom, 2001. június 8.
 TROMBUS MENTÁLIS, Alföld, 1987/12
 TUDATLAN, 1982. szeptember 10.
 TÚLERŐ, (Stéphane Mallarménak, az *azúr* költőjének), 2002. IV. 30.
 TÚLTERJEDÉS, 2011. VII. 29.; Élet és Irodalom, 2011. október 14.
 TŰZVARÁZS, 95. II. 11.
 VÁLTOZAT A TEREMTÉSRE (*Bach: III. brandenburgi verseny 2. tétel*), Mozgó világ, 1980. 10.
 VASTÜDŐ, Vigília, 1984/11
 VÉDŐBESZÉD KOSZTOLÁNYIVAL, Holmi, 1995. december, 1750-1751. o.
 VERLAINE KATEKIZMUST KÉR ÉS KAP A MONSI BÖRTÖNBEN, Holmi, 1995. december, 1749-1750. o.
 VESZTESÉG, 86. szept. 6-7. Új írás, 1988. július
 VOYEUR, 1989. május 28 Jelenkor, 1990/1
 ZSÖRTÖLŐDÉS EGY ROSSZUL SIKERÜLT TELFONHÍVÁS UTÁN, 1990. okt. 22-én este (hétfő, ünnepnap) Pompeji, 1991. 2.19.o.

*

BÁRDOS LÁSZLÓ (1955 – 2016)
 verseskötetei

Feliratok, Kozmosz Könyvek, Egyetemi nyomda, Budapest, 1986
Láthatatlan párbajok, Ferenczy Könyvkiadó, 1994
Visszaéneklés, Íves Könyvek, 1998
Szóérintő, Jelenkor Kiadó, 1998
A készlet, Tipp Cult Kft., 2007
A zárójel bezárul, Tipp Cult Kft., 2018

*

TARTALOMJEGYZÉK

FELIRATOK.....	5
SÉRTETLEN	7
ÉRINTETLEN SZÍNJÁTÉK	8
ITT MEG OTT	9
RÁLÁTÁS EGY PÁRRA	10
REGRESSZIÓ.....	11
MINDENT ÚJRA	12
HEINE-MEDIN	13
FOGOLY.....	14
A TÖRTÉNET HELYETT	15
ÉJSZAKA.....	16
MESSZE MÉG.....	17
HAZATÉRÉS.....	18
FENNMARADÁS	19
EGY MEGHATÁROZÁS.....	20
VASTÜDŐ.....	21
EGY NÉLKÜLÖZŐNEK	22
MÍG CSAK... ..	23
HANGHATÁS	24
FÁJ VALAHOL	25
SIRATÓ	26
BEFEJEZÉS	27
A MEGMENEKÜLT	28
SZINTÉZIS	29
EGY HAJDANI BŰNÖSHÖZ.....	30
PYGMALIONHOZ.....	31
KELLÉKEK ÉS TALÁLKOZÁS.....	32
FILM	33
FIGYELMEN KÍVÜL	34
„HALÁL ÉS MEGDICSŐÜLÉS”	35
MISZTIKA.....	36
EGY HALOTTRA	37
ÁTHALLÁS.....	38
TUDATLAN	39
VÁLTOZAT A TEREMTÉSRE	40
SCHUBERT	41
A ZONGORISTA	42

NÉGYKEZES	43
NYUGALOM.....	44
KIMOZDULNI	45
ALVÁS, ÉBREDÉS	46
MIKOR A HIÁNY MÉG NEM HIÁNYZOTT	47
FUTÁS ÉS LASSULÁS	48
AZ ELŐRELÁTÁS ZAVARAI.....	49
ÍTELET HELYETT	50
A BALESET KÖZELÉBEN	51
ÁTMENET	52
A FELDOLGOZÁS IDEJE.....	53
LÉPCSŐ	54
ILLÚZIÓ	55
MEGMÉRÉTESEK	56
„AMÍG EGYSZER”	57
FELFÜGGESZTVE	58
EGYIRÁNYÚ ÁRAMLÁS.....	59
NARCISSUS	60
TÉLI MEGBÉKÜLÉS	61
TIRÁDA.....	62
ZSÖRTÖLÖDÉS EGY ROSSZUL SIKERÜLT	
TELFONHÍVÁS UTÁN	63
ENNYI AZ ESTE.....	64
HAZAFELE JELENEMBEN	65
DICSÉRET, KIFULLADÁSIG	66
EGYHELYBEN	67
VESZTESÉG	69
HAJNAL	70
MÁSFÉLE ALVILÁG	71
LITÁNIA.....	72
SZEMBESÍTÉS	73
STACCATO.....	74
DOLOROSA	75
PROFÁN EPILOGUS EGY SIRATÓHOZ.....	86
THROMBUS MENTALIS	87
VOYEUR	88
EGY TERMÉSZETFILMRE.....	89
ELFAJULÁS	90
FAGGATÓZÁS	91

MOST, MÁSFÉL ÓRÁIG	92
FEJHALLGATÓ	93
TÉLI CHANSON	94
ÁLOM	95
ÁTHALAD A TERMEKEN	96
FEKETE CSÍK A TÁJON	97
TÁVOLI RITMUS	99
FOHÁSZ FÓBIA UTÁNRA.....	100
A TÁRSAK	102
TÉMA ÉS KACSKARINGÓK	103
CSARNOKÁRIA	104
HANGOK A KÖZELBEN.....	108
ÉNVESZTÉS	113
INFANTILIS VALLOMÁS.....	114
VÉDŐBESZÉD KOSZTOLÁNYIVAL	115
MONÓ.....	116
A SZEGÉNY KISGYERMEK ÉSZREVÉTELEIBŐL	117
TERMÉKETLEN.....	118
VERLAINE KATEKIZMUST KÉR ÉS KAP A MONSI	
BÖRTÖNBEN	119
Ó Uram! Új Uram! Vágyam beteljesítve!	119
HOGY CSAK AZ A KÉRDÉS.....	120
EGY ROBBANTÁSRA	121
METAMORPHOSES.....	122
HÚSZPERCNYI	124
PÉLDÁZAT MAGAMRÓL	128
AZ ATLANTISZ KÖNYVSZIGETEN	129
VISSZAÉNEKLÉS	131
TŰZVARÁZS	134
Ó, EMESE VAGY BÁRMI MÁS.....	135
ELFOJTÓDÁS	136
KORRESPONDENCIA	137
INTELEM	138
EGY NEVETSÉGES (ÉS FÖLÖSLEGES) EMBER	
ÁLMATLANSÁGA.....	139
SZÜLETÉS	153
CSŐ	154
...KÖZELÉBEN	155
FENT ÉS LENT	156

PER ASPERA AD ASTRA	157
NÉMA KETTŐS	158
LEFORDÍTÁS	159
ÁTJÁTSZÁS TÖRTÉNELEMRE	160
OBLMOV ESÉLYEI	161
BESZÉDMÁS	163
RAGADOZÓ	165
A MAI NAP, A MÁSNAP.....	166
TÖBBES ÚT	167
MEGÉRTÉS.....	168
A GÉGEMETSZÉS ALKONYA.....	169
A MEZŐ, A MAJOR, AZ UTCA	170
A ZÁRÓJEL BEZÁRUL	171
EGY CD LEMEZ MEGHALLGATÁSA ELŐTT	172
EGY TÉRISZONY KEZDŐ LÉPTEI.....	174
ÉN MONDOM.....	176
ÉPPEN VIVALDI SZÓLT.....	177
EXPOZÍCIÓ ÉS KÓDA.....	178
HASONLÓSÁG, HASONLAT	179
HASONULÁS.....	180
P. J. OLVASTÁN.....	181
ALAPÍTÓ ESEMÉNY	182
KÖZÉP FELŐL.....	183
MACSKAREJTVÉNY.....	184
NAPKÖSZÖNTŐ	185
ÖTVENÉVESEN	186
PERFORMANSZ.....	187
RÖPIMA	189
SÜLLYESZTŐ.....	190
TANÁCSOK AZ ÍRÁSTÓL TARTÓZKODÓNAK.....	191
TÁRSSZERZŐSÉG	192
TRISZTÁN-KOMMENTÁROK	193
TÚLERŐ	194
HONFIBÚ, HONFIÖRÖM.....	195
SACRILEGIUM.....	198
CONSOLATIO A MÚLÓ IDŐRŐL.....	203
SEREG ÉS LÉGIÓ.....	204
„EGY ÉV UTÁN VONOK VERSRE PAPÍRT ELÉBEM.” ..	205
SZÓLÍTGATOM, DE NEM FELEL, –.....	207

OSZTÁLYTÁRSKERESŐ.....	209
AZ OLVASÁS METAMORFÓZISAI	210
A BARLANG ELŐTT	211
A KÉSZLET.....	213
MARADANDÓSÁG	214
TÁVOL	215
KÉT HAZA	216
MEHETNÉK.....	217
A TÉTLENSÉG LÁZÁLMAI	218
A NYELV ELSŐ ALLEGÓRIÁJA.....	219
AKADOZÓ LITÁNIA.....	220
TÜLTERJEDÉS	221
NE NÉZZ... ..	222

KÖTETBEN MEG NEM JELENT VERSEK, TÖREDÉKEK	223
VERS HELYETT ÉLMÉNY	224
A MI LOHENGRINÜNK	225
TÁVOLLÉT	226
HARC.....	227
[Körül vagyok fogva]	228
BALLADA AZ ÜRESSÉGRŐL.....	229
FÉNYKÉP DEPORTÁLÁS ELŐTT	230
PARADOXON.....	231
EGYSOROSOK	232
KÉTSOROSOK	233
HÁROMSOROSOK	234
SÁMÁNDAL AZ ÉJSZAKÁHOZ	235
DAL.....	236
LECSILLAPODÁS	237
[A feledés zűrös ölében élve]	238
[Mint ki görcsöt kapott].....	239
EGYETEMI VIZSGÁIMRÓL.....	240
ÖLELÉS	241
[A gonosz Arnold levegőbe üt]	242
KIFEJEZÉS	243
PÁRBESZÉD	244
[Hogy remeg]	245
KEGYET KÉRŐ SZONETT	246

[Szakadékon rándul át a láb]	247
[Hogy undorodhatsz]	248
ÉLET	249
[Szétolvadtam]	250
MARAD UGYANAZ	251
GRAVIS LOVAG TALÁLKOZÁSA.....	252
ANYATERMÉSZET	258
VIGASZTALÓ.....	259
TUDÁS.....	260
KIMEGY A LÁNY	261
INTÉS.....	262
SZÉTSZÓRÓDÁS	263
[ez a kis halál]	264
ÖNELLENTMONDÁS.....	265
[Megjelentem]	266
ESTEI MERENGÉS	267
[Szorgoskodom]	268
ALKOTÁS	269
EROTIKUS LEÍRÁS	270
BABITS MIHÁLY EMLÉKÉNEK	271
[Ebben az üres pillanatban]	272
[Az ing szétszalad saját csíkjai nyomán].....	273
[Haragom elküldte az éj]	274
[Ó, a szarvasok].....	275
[Mindjárt szétrepül a világ]	276
TUDOMÁNY ÉS MŰVÉSZET.....	277
GYEREKKOR	278
ARC.....	279
[Hol kínlódsz, aszalódsz]	280
[Kedves népe fölé nem száll már le a lélek].....	281
A szem.....	282
POLLUCION	283
VALLOMÁS.....	284
ELŐTT	286
SOLVEJG DALA	287
[Szegény szerelmese]	288
[Mióta már]	289
A HÁZASSÁG ELFOGADÁSA	290
FÖLÁLLOK AZ ÁGYRÓL, ÉS ÁTMEGYEK A SZOBÁN.....	291

VISSZAFELE	293
[E páraomlás]	295
A SZERELEMHEZ	296
[A hallatlan sötétedés]	297
PÓLUSOK	298
„HÚSZ ÉV MÚLVA”	299
ALVÁS, ÉBREDÉS	300
[A véletlen világot vajúdik]	301
[A kő vak]	302
MEGVÁLTÓ	303
[Az elfordulástól]	304
SZERELEM	305
AZ ÉNNEK AZ ÉN	306
Súlyos büntelenség	307
VAGYOK	308
KATASZTRÓFA	309
KÖZLÉS – VÁLTOZATOK	310
EGYEDÜL	311
[Megszédülő dallam]	312
[Beszélni sem]	313
[Az elmulasztott öngyilkosság?]	315
[Most nyugtass]	316
[„Merülni kell tudnod...”]	317
A GYÓNÁS TÖREDÉKEI	318
KÖZEL JÖVŐ	320
[Mintha fülledt sziklában élnék]	321
TÉRKÉP	322
AKKOR	323
AZ EGÉSZ PERSPEKTÍVÁJA	324
GENEZIS	325
PRÉDIKÁCIÓ	326
HOZZÁ	327
AGÓNIA	328
AZ ÖRÖM NYOMÁBAN	329
TÚL	330
ALAPKÉPLET	331
A TEST	332
TUDAT	333
[Rángás innen-onnan]	334

[Mennyi ficánkolás]	335
EGY	336
[Magára hagyva ez a pánik]	337
EGY ÉS MEGSZÁMLÁLHATATLAN	338
[A legszörnyűbb gyalázat]	339
[Ez maradt]	340
FEJLŐDÉS	341
[Számolatlanul megint]	342
[Testetlenül távozik az idő]	343
SZÍNHELYEK	344
KÍVÁNSÁG	345
[Mikor a készenlét].....	346
[Túl ezen is, azon is]	347
ZENE.....	348
[Milyen zavartalan járja szabott útjait].....	349
SZERETET	351
KELLÉKEK ÉS TALÁLKOZÁS	352
MINDERWERTIGKEITS GEFÜHL	353
HALÁLÖSZTÖN.....	355
FÉNYKÉP ÉS MOZGÁS	356
HALÁL ÉS VILÁG	357
EGY ÁRTATLANSÁGHOZ.....	358
A HALOTT MEGÁLLNI KÉPTELEN	359
ŐSZIKE.....	360
FOHÁSZ	361
PÉLDABESZÉD	362
AGORAFÓBIA.....	363
EGY ARC ELTŰNÉSEKOR.....	364
CSODALÉNY.....	365
IMHOL A KEGYELMI KÉRVÉNY	366
ÚT, FILMSZALAG	367
ALLEGÓRIA	368
ODYSSEIA	369
MÁR FENNHÉJÁZNA ÉPP, DE ELCSUKLIK A HANG ...	370
[Eldobva]	371
[Kiélesedik a képen]	372
[Ki mondja meg, mikor].....	373
MÉG EGYSZER (PÉLDÁUL) SCHUBERT	374
AKTUS.....	375

TERMÉKETLENSÉG	376
[Most képzeljük csak el őt]	377
Jákob panasza	378
IN ABSENTIA	379
PÁRHUZAMOS ÉLETRAJZOK	380
ÁRNYVETÉS	382
A HARVARD-ÉN	383
Korforduló	385
ESEMÉNY	386
OLVASOM ÉS OLVASOM	387
Olvasom és olvasom	388
HASONLAT, HASONLÓSÁG	389
[s ha mi nem jó kipótolod]	391
MÁS VILÁG	392
A BESZÉD HEVE	393
[Megnyugtatom erről-arról]	394
BEHELYETTESÍTÉSEK	395
VISSZAÉLÉS	396
VISSZAÉLÉS	397
ARCVONAL	398
HÉRAKLÉSZ A BÖLCŐBEN	399
AZ ÉBREDÉS RÍTUSA	401
[Három napnál ugyan ki bírna többet]	402
RÓLUNK SZÓL	404
LAST MINUTE	405
[fehér vagy fekete épp]	406
[Minden csak helyrehozhatatlanabb]	407
[A metrókocsi ajtajában]	408
PROFIZMUS	409
VISSZASZÁMOLÁS	410
[Attól, hogy]	411
[Valamikor volt a tett]	412
[Valami haláltánc]	413
SZÓFÖLŐSLEG DE DOSZTIG	414
[Mily terjengős alakzatok]	416
SZERKESZTŐI UTÓSZÓ(K)	417

A SZERZŐ SAJÁT SORAI KÖTETEIHEZ, FOLYÓIRATBAN MEGJELENT VERSEIHEZ.....	420
MELLÉKLETEK	426

TARTALOMJEGYZÉK

a verscímek ABC rendje szerint

(MELYIK?).....	43
...KÖZELÉBEN	155
[A FELEDÉS ZÚRÓS ÖLÉBEN ÉLVE]	239
[A GONOSZ ARNOLD LEVEGŐBE ÜT]	243
[A METRÓKOCSI AJTAJÁBAN].....	409
[A NAGYRATÖRÉS ÖNMAGÁVAL VESZŐDIK]	351
[ATTÓL, HOGY].....	412
[AZ ELMULASZTOTT ÖNGYILKOSSÁG?]	316
[AZ ING SZÉTSZALAD SAJÁT CSÍKJAI NYOMÁN].....	274
[BESZÉLNI SEM]	314
[E PÁRAOMLÁS]	296
[EBBEN AZ ÜRES PILLANATBAN].....	273
[EJ, HÁT NAGY A CSALÁD].....	416
[ELDOBVA]	372
[EZ A KIS HALÁL]	265
[EZ MARADT]	341
[FEHÉR VAGY FEKETE ÉPP]	407
[HARAGOM ELKÜLDTE AZ ÉJ]	275
[HÁROM NAPNÁL UGYAN KI BÍRNA TÖBBET]	403
[HOGY REMEG].....	246
[HOGY UNDORODHATSZ].....	249
[HOL KÍNLÓDSZ, ASZALÓDSZ].....	281
[HÚZNI AZ IDŐT]	404
[KEDVES NÉPE FÖLÉ NEM SZÁLL MÁR LE A LÉLEK]	282
[KI MONDJA MEG, MIKOR]	374
[KIÉLESEDIK A KÉPEN]	373
[KÖRÜL VAGYOK FOGVA]	229
[MEGNYUGTATOM ERRŐL–ARRÓL]	395
[MEGSZÉDÜLŐ DALLAM]	313
[MERÜLNI KELL TUDNOD...]	318
[MIKOR A KÉSZENLÉT]	347
[MILY TERJENGŐS ALAKZATOK].....	417
[MILYEN ZAVARTALAN JÁRJA SZABOTT ÚTJAIT]	350
[MINDEN CSAK HELYREHOZHATATLANABB].....	408
[MINDJÁRT SZÉTREPÜL A VILÁG]	277

[MINT KI GÖRCSÖT KAPOTT]	240
[MINTHA FÜLLEDT SZIKLÁBAN ÉLNÉK]	322
[MIÓTA MÁR]	290
[MOST NYUGTASS]	317
[Ó, A SZARVASOK]	276
[Ó, HA MINT KARMESTER ÁLLNÉK]	315
[RÁNGÁS INNEN–ONNAN]	335
[S HA MI NEM JÓ KIPÓTOLOD]	392
[SZAKADÉKON RÁNDUL ÁT A LÁB]	248
[SZÁMOLATLANUL MEGINT]	343
[SZEGÉNY SZERELMESE]	289
[SZORGOSKODOM]	269
[TESTETLENÜL TÁVOZIK AZ IDŐ]	344
[TÚL EZEN IS, AZON IS]	348
[VALAMI HALÁLTÁNC]	414
[VALAMIKOR VOLT A TETT]	413
A BALESET KÖZELÉBEN	51
A BARLANG ELŐTT	212
A BESZÉD HEVE	394
A FELDOLGOZÁS IDEJE	53
A GÉGEMETSZÉS ALKONYA	169
A GYÓNÁS TÖREDÉKEI	319
A HALLATLAN SÖTÉTEDÉS	298
A HALOTT MEGÁLLNI KÉPTELEN	360
A HARVARD-ÉN	384
A HÁZASSÁG ELFOGADÁSA	291
A KÉSZLET	214
A KŐ VAK	303
A LEGSZÖRNYŰBB GYALÁZAT	340
A MAI NAP, A MÁSNAP	166
A MEGMENEKÜLT	28
A MEZŐ, A MAJOR, AZ UTCA	170
A MI LOHENGRINÜNK	226
A NYELV ELSŐ ALLEGÓRIÁJA	220
A SZEGÉNY KISGYERMEK ÉSZREVÉTELEIBŐL	117
A SZEM	283
A SZERELEMHEZ	297
A TÁRSAK	102
A TEST	333

A TÉTLENSÉG LÁZÁLMAI	219
A TÖRTÉNET HELYETT	15
A VÉLETLEN VILÁGOT VAJÚDIK	302
A ZÁRÓJEL BEZÁRUL	171
A ZONGORISTA.....	42
AGÓNIA	329
AGOROFÓBIA.....	364
AKADOZÓ LITÁNIA.....	221
AKKOR.....	324
ALAPÍTÓ ESEMÉNY	182
ALAPKÉPLET.....	332
ALKOTÁS	270
ALLEGÓRIA	369
ÁLOM	95
ALVÁS, ÉBREDÉS.....	46, 301
AMÍG EGYSZER	57
ANYA TERMÉSZET	259
ARC.....	280
ARCVONAL.....	399
ÁRNY VETÉS	383
ÁTHALAD A TERMEKEN.....	96
ÁTHALLÁS	38
ÁTJÁTSZÁS TÖRTÉNELEMRE	160
ÁTMENET.....	52
AZ ATLANTISZ KÖNYVSZIGETEN.....	129
AZ ÉBREDÉS RÍTUSA	402
AZ EGÉSZ PERSPEKTÍVÁJA	325
AZ ELFORDULÁSTÓL.....	305
AZ ELŐRELÁTÁS ZAVARAI.....	49
AZ ÉNNEK AZ ÉN	307
AZ OLVASÁS METAMORFÓZISA.....	211
AZ ÖRÖM NYOMÁBAN	330
BABITS MIHÁLY EMLÉKÉNEK	272
BALLADA AZ ÜRESSÉGRŐL.....	230
BEFEJEZÉS	27
BEHELYETTESÍTÉSEK	396
BESZÉDMÁS	163
CONSOLATIO A MÚLÓ IDŐRŐL.....	203
CSARNOKÁRIA	104

CSODALÉNY.....	366
CSŐ.....	154
DAL.....	237
DICSÉRET, KIFULLADÁSIG	66
DOLOROSA	75
EGY.....	337
EGY ARC ELTŰNÉSEKOR.....	365
EGY ÁRTATLANSÁGHOZ.....	359
EGY CD LEMEZ MEGHALLGATÁSA ELŐTT	172
EGY ÉS MEGSZÁMLÁLHATATLAN	339
<i>EGY ÉV UTÁN VONOK VERSRE PAPÍRT ELÉBEM.....</i>	205
EGY HAJDANI BŰNÖSHÖZ.....	30
EGY HALOTTRA	37
EGY MEGHATÁROZÁS.....	20
EGY NÉLKÜLÖZŐNEK	22
EGY NEVETSÉGES (ÉS FÖLÖSLEGES) EMBER	
ÁLMATLANSÁGA.....	139
EGY ROBBANTÁSRA.....	121
EGY TÉRISZONY KEZDŐ LÉPTEI.....	174
EGY TERMÉSZETFILMRE.....	89
EGYEDÜL	312
EGYETEMI VIZSGÁIMRÓL.....	241
EGYHELYBEN	67
EGYIRÁNYÚ ÁRAMLÁS.....	59
EGYSOROSOK.....	233
ÉJSZAKA.....	16
ÉLET	250
ELFAJULÁS	90
ELFOJTÓDÁS	136
ELŐTT	287
<i>ÉN ISTENEM, MI LETT VELEM.....</i>	207
ÉN MONDOM.....	176
ÉNVESZTÉS	113
ENNYI AZ ESTE.....	64
ÉPPEN VIVALDI SZÓLT.....	177
ÉRINTETLEN SZÍNJÁTÉK	8
EROTIKUS LEÍRÁS	271
ESEMÉNY	387
ESTE MERENGÉS	268

EXPOZÍCIÓ ÉS KÓDA.....	178
FAGGATÓZÁS	91
FÁJ VALAHOL.....	25
FEJHALLGATÓ.....	93
FEJLŐDÉS.....	342
FEKETE CSÍK A TÁJON	97
FELFÜGGESZTVE	58
FELIRATOK.....	5
FENNMARADÁS	19
FENT ÉS LENT	156
FÉNYKÉP DEPORTÁLÁS ELŐTT	231
FÉNYKÉP ÉS MOZGÁS	357
FIGYELMEN KÍVÜL	34
FILM	33
FOGOLY.....	14
FOHÁSZ	362
FOHÁSZ FÓBIA UTÁNRA.....	100
FÖLÁLLOK AZ ÁGYRÓL, ÉS ÁTMEGYEK A SZOBÁN.....	292
FUTÁS ÉS LASSULÁS	48
GENEZIS	326
GRAVIS LOVAG TALÁLKOZÁSA.....	253
GYEREKKOR	279
HAJNAL	70
HALÁL ÉS VILÁG	358
HALÁLÖSZTÖN.....	356
HANGHATÁS	24
HANGOK A KÖZELBEN	108
HARC.....	228
HÁROMSOROSOK	235
HASONLAT, HASONLÓSÁG	390
HASONLÓSÁG, HASONLAT	179
HASONULÁS.....	180
HAZAFELÉ JELENEMBEN	65
HAZATÉRÉS.....	18
HEINE–MEDIN	13
HÉRAKLÉSZ A BÖLCSŐBEN.....	400
HOGY CSAK AZ A KÉRDÉS	120
HONFIBÚ, HONFIÖRÖM.....	195
HOZZÁ	328

HÚSZ ÉV MÚLVA	300
HÚSZPERCNYI	124
ILLÚZIÓ	55
IMHOL A KEGYELMI KÉRVÉNY –	367
IN ABSENTIA	380
INFANTILIS VALLOMÁS	114
INTELEM	138
INTÉS.....	263
ÍTELET HELYETT	50
ITT MEG OTT	9
JÁKOB PANASZA.....	379
KATASZTRÓFA	310
KEGYET KÉRŐ SZONETT	247
KELLÉKEK ÉS TALÁLKOZÁS	32, 353
KÉT HAZA	217
KÉTSOROSOK	234
KIFEJEZÉS	244
KIMEGY A LÁNY	262
KIMOZDULNI	45
KÍVÁNSÁG	346
KORFORDULÓ.....	386
KORRESPONDENCIA	137
KÖZEL JÖVŐ.....	321
KÖZÉP FELŐL.....	183
KÖZLÉSVÁLTOZATOK	311
LAST MINUTE	406
LECSILLAPODÁS	238
LEFORDÍTÁS	159
LÉPCSŐ	54
LITÁNIA.....	72
MACSKAREJTVÉNY	184
MAGÁRA HAGYVA EZ A PÁNIK.....	338
MÁR FENN HÉJÁZNA ÉPP, DE ELCSUKLIK A HANG ..	371
MARAD UGYANAZ	252
MARADANDÓSÁG	215
MÁS VILÁG.....	393
MÁSFÉLE ALVILÁG	71
MÉG EGYSZER (PÉLDÁUL) SCHUBERT	375
MEGÉRTÉS	168

MEGJELENTEM.....	267
MEGMÉRÉTESEK	56
MEGVÁLTÓ	304
MEHETNÉK.....	218
MENNYI FICÁNKOLÁS.....	336
MESSZE MÉG.....	17
METAMORPHOSES.....	122
MÍG CSAK... ..	23
MIKOR A HIÁNY MÉG NEM HIÁNYZOTT	47
MINDENT ÚJRA	12
MINDERWERTIGKEITS GEFÜHL	354
MISZTIKA.....	36
MONÓ.....	116
MOST KÉPZELJÜK CSAK EL ŐT.....	378
MOST, MÁSFÉL ÓRÁIG	92
NAPKÖSZÖNTŐ	185
NARCISSUS	60
NE NÉZZ... ..	223
NÉGYKEZES	43
NÉMA KETTŐS.....	158
NYUGALOM.....	44
Ó, EMESE VAGY BÁRMI MÁS.....	135
OBLOMOV ESÉLYEI	161
ODYSSEIA	370
OLVASOM ÉS OLVASOM.....	388, 389
OSZTÁLYTÁRSKERESŐ.....	209
ÖLELÉS	242
ÖNELLENTMONDÁS.....	266
ŐSZIKE.....	361
ÖTVENÉVESEN	186
P. J. OLVASTÁN.....	181
PARADOXON.....	232
PÁRBESZÉD	245
PÁRHUZAMOS ÉLETRAJZOK	381
PÉLDABESZÉD.....	363
PÉLDÁZAT MAGAMRÓL	128
PER ASPERA AD ASTRA	157
PERFORMANSZ.....	187
PÓLUSOK	299

PRÉDIKÁCIÓ.....	327
PROFÁN EPILOGUS EGY SIRATÓHOZ.....	86
PROFIZMUS	410
PYGMALIONHOZ	31
RAGADOZÓ	165
RÁLÁTÁS EGY PÁRRA.....	10
REGRESSZIÓ.....	11
RÓLUNK SZÓL	405
RÖPIMA	189
SACRILEGIUM.....	198
SÁMÁNDAL AZ ÉJSZAKÁHOZ	236
SCHUBERT	41
SEREG ÉS LÉGIÓ.....	204
SÉRTETLEN	7
SIRATÓ	26
SOLVEJG DALA	288
STACCATO.....	74
SÚLYOS BŰNTELENSÉG.....	308
SÜLLYESZTŐ.....	190
SZEMBESÍTÉS	73
SZERELEM	306
SZERETET	352
SZÉTSZÓRÓDÁS	264
SZÍNHELYEK	345
SZINTÉZIS	29
SZÓFÖLÖSLEG DE DOSZTIG	415
SZÜLETÉS	153
TANÁCSOK AZ ÍRÁSTÓL TARTÓZKODÓNAK.....	191
TÁRSSZERZŐSÉG	192
TÁVOL	216
TÁVOLI RITMUS	99
TÁVOLLÉT	227
TÉLI CHANSON	94
TÉLI MEGBÉKÜLÉS	61
TÉMA ÉS KACSKARINGÓK.....	103
TÉRKÉP.....	323
TERMÉKETLEN.....	118
TERMÉKETLENSÉG	377
THROMBUS MENTALIS	87

TIRÁDA.....	62
TÖBBES ÚT	167
TRISZTÁN-KOMMENTÁROK.....	193
TUDÁS.....	261
TUDAT	334
TUDATLAN	39
TUDOMÁNY ÉS MŰVÉSZET.....	278
TÚL	331
TÚLERŐ	194
TÚLTERJEDÉS	222
TŰZVARÁZS	134
ÚT, FILMSZALAG	368
VAGYOK.....	309
VALLOMÁS.....	285
VÁLTOZAT A TEREMTÉSRE	40
VASTÜDŐ.....	21
VÉDŐBESZÉD KOSZTOLÁNYIVAL	115
VERLAINE KATEKIZMUST KÉR ÉS KAP A MONSI BÖRTÖNBEN	119
VERS HELYETT ÉLMÉNY	225
VESZTESÉG	69
VÍGASZTALÓ.....	260
VISSZA ÉLÉS	397
VISSZAÉLÉS	398
VISSZAÉNEKLÉS	131
VISSZAFELE	294
VISSZASZÁMOLÁS	411
VOYEUR	88
ZENE.....	349
ZSÖRTÖLÖDÉS EGY ROSSZUL SIKERÜLT TELFONHÍVÁS UTÁN	63

Bárdos László

(1955–2016)

Greve- és Artisjus-díjas költő, író, műfordító,
irodalomtörténész

Bárdos László költő nevét, azt hiszem, kevésbé ismeri a szélesebb közönség. A szakmai olvasók természetesen azonnal tudják, ki is volt ő. Az én nemzedékemben, a nyolcvanas-kilencvenes években még jóval többen olvasták verseit, hiszen a bölcsészek közül sokan személyesen ismertük és szerettük. Évtizedekig tanított az ELTE Bölcsészkarán, és a modern magyar irodalommal vagy francia irodalommal foglalkozó diákok így-vagy úgy, de kapcsolatba kerültek vele. Igazi könyvember volt, minden mondatában költő. Hogy is lehetett volna másképp: a költészet napján született, április 11-én. Egy gyerekkori betegség aztán végképp a testileg gyöngék, a végtelen szabadságot a könyvek, az irodalom által megélők közé kényszerítette.

Tanárom volt, és személyes találkozásink során soha nem éreztem, hogy a testi fogyatékoság, a járványos gyermekbénulás nyoma megkeserítette vagy elszigetelte volna. Mindenre nyitott, derűs, ironikus természete, kíváncsi, szinte zavarba ejtően átható nézése valami gyermeki vonást kölcsönzött lényének.

A verseiben leülepedett fájdalom csak a szarkazmusig éles humorban mutatkozott meg időnként. Nagyszerűen tudta, ismerte, használta, és verseiben gyakran elegáns félmosollyal mellőzte is a formát. Költészetén jól érezhető az Újholdasok, különösképpen Pilinszky hatása, de az a törekvés is, hogy a mélyen megélt és bensővé tett hagyományból kiindulva valami radikálisan újat és mait hozzon létre.

A költő életművét most teljességében veheti kézbe az olvasó. A zárójel bezárul című 2018-ban megjelent válogatást követően most, végre, hála Bárdos Fetykó Juditnak, a kötetben meg nem jelent versekkel és töredékekkel kiegészült anyagot veheti kézbe az olvasó. Látom magam előtt, ahol jön döcögve a Bölcsészkar folyosóján, és nem öregszik, nem változik. Összefuthatnánk itt, Zuglóban is, abban a városrészben, amely a korai évek, a Déli pályaudvar környéke után végül otthona lett, és amelynek viccesen emléket is állít a Honfibú, honfiöröm című versében. Magam is itt élek, de ő már nincs többé velünk. Illetve dehogyne: a verseivel. Consolatio a múlt időről ez a kötet. Velünk marad, vigasztal és kísért erős képeivel.

Olvassák szeretettel, alázattal és figyelemmel: úgy, ahogyan ő is olvasott.

Tóth Krisztina